

Det statliga inflytandet på anstaltens undervisning är ringa. Några närmare bestämmelser rörande läroplan o. dyl. äro ej meddelade. Regelbunden inspektion genom skolöverstyrelsen utövas ej heller.

Styrelse och föreståndare för stiftelsen tillsättas av Kungl. Maj:t. Stat för stiftelsen fastställs varje år av Kungl. Maj:t. Årligen förrättar styrelsen viss granskning av förvaltningen.

Vid upprepade tillfällen har stiftelsen gjort framställning om statsbidrag till verksamheten. Stiftelsen har dock endast erhållit *dels* ett anslag av sammanlagt 38,500 kronor, beviljat av 1912—1914 års riksdagar samt huvudsakligen avsett för reparationer och förbättringar av byggnaderna, att av stiftelsen framdeles räntefritt återbetalas i mån av tillgång, *dels ock* ett anslag av 50,000 kronor, som anvisades av 1921 års riksdag, ävenledes för reparationer.

I detta sammanhang må erinras, att 1922 års riksdag (skrivelse nr 185) på framställning av riksdagens revisorer begärde utredning angående den förändring av organisationen av stiftelsens ekonomiska förvaltning och ledning, som kunde anses av förhållandena betingad. Efter det utredning verkstälts, meddelade Kungl. Maj:t den 13 oktober 1927 vissa föreskrifter rörande omfattningen av läroanstaltens verksamhet samt räkenskapernas förande m. m. Bland annat anbefalldes styrelsen för stiftelsen att nogsamt hålla hand däröver, att läroanstaltens verksamhet icke gjordes mer omfattande än att kostnaderna för densamma kunde bestridas med — förutom förekommande avgifter av kursdeltagarna — de medel, som enligt de testamentariska förordnandena skulle användas till läroanstaltens uppehållande.

Av en utav *styrelsen* år 1939 gjord framställning om anslag — vilken ej föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd — inhämtas bland annat:

Utan skada för stiftelsens ändamål kunde verksamheten icke längre upprätthållas, om ej statsbidrag erhöles.

Stiftelsens inkomster bestode huvudsakligen av dels räntan på fonderna, dels avkastningen av stiftelsens lantbruk och skogsdrift samt verktygs- och möbelfabrik, dels ock elevernas avgifter för kost, logi och undervisning.

Fonderna uppginge till ett belopp av 376,000 kronor, varav 351,000 kronor tillhörde underhållsfonden och 25,000 kronor utvidgningsfonden. Underhållsfonden användes till avlöningar. Räntan på denna fond utgjorde från och med budgetåret 1937/38 blott 12,000 kronor.

Lantbruket och skogsdriften lämnade intet överskott, som kunde komma läroanstalten till godo. Detsamma gällde fabrikerna.

Inackorderingsavgifterna lämnade numera intet överskott. Däremot gäve hyresavgifter ett icke oväsentligt tillskott till seminariet.

Medan inkomsterna sjunkit, hade utgifterna stigit på grund av stegrade priser, oundgängliga löneförhöjningar m. m. På underhåll och reparation av läroanstaltens byggnader samt underhåll och nyanskaffning av inventarier måste årligen nedläggas ej obetydliga belopp.

Budgetåret 1937/38 hade stiftelsen haft ett underskott av 9,392 kronor.

Till lärarlöner åtginge 16,000—17,000 kronor, varav omkring 10,200 kronor belöpte på manliga lärare. Då läroanstalten till främsta uppgift hade utbildning och fortsatt utbildning av slöjdlärare och fyllde ett direkt statsändamål genom att tillgodose skolornas — närmast folk- och fortsättningsskolornas — behov av dylika lärare, låge det för staten närmast att bidraga till driftkostnaderna genom att påtaga sig avlönandet av stiftelsens lärare i

manlig slöjd. Övriga löpande utgifter torde stiftelsen alltjämt vara i stand att bestrida med egna inkomster.

Vidare erfordrades anslag till vissa nybyggnader och anskaffande av vissa inventarier m. m. med 300,900 kronor.

Skolöverstyrelsen tillstyrkte stiftelsens framställning. För donationsstiftelser av ifrågavarande typ hade genom lägre ränteavkastningar, högre arbetslöner, dyrare levnadskostnader m. m. uppstått svårigheter, som stiftaren ej kunnat taga med i beräkningen. Det rådde ej något tvivel om att stiftelsen vore i behov av understöd, om den skulle kunna nöjaktigt tjäna sitt ursprungliga ändamål.

Utbildning i slöjd för folk- och småskollärare meddelades visserligen numera vid seminarierna men vore där så knapp, att en fortsatt utbildning måste anses väl behöflig. I sistnämnda hänseende hade stiftelsen även i framtiden en viktig mission att fylla. Av 1936 års yrkesskolsakkunniga hade föreslagits upprättandet av ett statligt slöjdseminarium, men därvid hade huvudsakligen avsetts utbildning av facklärare för det högre skolväsendets behov. Fortbildningen av folk- och fortsättningskollärare torde allt framgent ankomma på Nääs-seminariet. Att detta anordnade kurser jämväl i andra ämnen än slöjd överensstämde med stiftelsebrevet och vore till gagn för folkundervisningen.

En utredning rörande stiftelsens framtida karaktär och verksamhet borde måhända vid lämplig tidpunkt igångsättas. Då stiftelsen behövde snar hjälp, borde emellertid medel redan nu anvisas.

Statskontoret erinrade, att 1936 års yrkesskolsakkunniga funnit någon mera vittgående anordning i avseende å utbildning av lärare i slöjd för folkskolor i allmänhet icke för närvarande kunna genomföras samt att de sakkunniga uttalat sig för statsbidrag till stiftelsens verksamhet. Statskontoret fann för egen del övervägande skäl tala för att denna statsbidragsfråga upptoges till övervägande i samband med behandlingen av 1936 års yrkesskolsakkunnigas förslag samt framhöll även lämpligheten av en utredning av frågan om och i vad mån erforderliga förutsättningar för statsbidrag till stiftelsens verksamhet kunde anses vara för handen m. m.

I sin nu föreliggande framställning har styrelsen för stiftelsen återopat sin tidigare ansökning och anfört bland annat, att ränteavkastningen för budgetåret 1939/40 nedgått till 10,000 kronor och att en brist på 12,000 kronor uppstått. För fortsatt uppehållande av utbildningsverksamheten vore stiftelsen i oundgängligt behov av statsbidrag till lärarlönerna. Där- emot kunde i nuvarande statsfinansiella läge med statsbidrag till uppförande och ändring av byggnaderna tills vidare anstå.

Skolöverstyrelsen har i yttrande över styrelsens föreliggande framställning föreslagit, att det begärda anslaget av 10,000 kronor för år anvisas i av- bidan på den utredning rörande stiftelsens framtida karaktär och verksamhet, som vid lämplig tidpunkt borde företagas.

Departement-
schefen.

I det nuvarande statsfinansiella läget böra givetvis anslag till nya ändamål undvikas. I fråga om August Abrahamsons stiftelse synes emellertid med hänsyn till de föreliggande särskilda omständigheterna ett undantag vara motiverat.

Den utbildning av slöjdlärare, som omhänderhaves av stiftelsen, är praktiskt taget den enda i sitt slag, som står till buds. Staten har därför intresse av läroanstaltens bibehållande och har också tidigare lämnat stiftelsen ekonomiskt bistånd. Att dess verksamhet hittills tack vare enskild donation medfört förhållandevis ringa utgifter för statsverket gör det så mycket mera påkallat, att staten i ett för stiftelsen brydsamt läge träder emellan. Såsom av redogörelsen i det föregående framgår, redovisar stiftelsens årsbudget ett betydande underskott, som så småningom måste undergräva dess ekonomi.

Jag har beaktat, att Kungl. Maj:t enligt beslutet den 13 oktober 1927 förutsatte, att läroanstaltens verksamhet skulle uppehållas utan bidrag av statsmedel. Emellertid synes ränteavkastningen av underhållsfonden vid denna tidpunkt ha utgjort omkring 18,000 kronor mot endast 10,000 kronor budgetåret 1939/40, vartill kommer, att driftkostnaderna sedan dess på grund av prisstegringar m. m. i flera hänseenden fördyrats. Förutsättningarna för Kungl. Maj:ts ifrågavarande beslut torde därför visserligen knappast kunna sägas längre föreligga. Å andra sidan framställer sig frågan, huruvida icke en rationalisering eller omläggning av läroanstaltens verksamhet skulle kunna ånyo göra stiftelsen självförsörjande. En utredning i ämnet har tidigare — år 1923 — på riksdagens begäran blivit verkställd och föranledde de förutnämnda bestämmelserna av den 13 oktober 1927. Jag ansluter mig till de i ärendet hörda myndigheternas åsikt, att en förnyad utredning är påkallad, och ämnar vid lägligt tillfälle återkomma till denna fråga. Däremot kan jag icke finna det behövt eller lämpligt, att den föreliggande bidragsfrågan bedömes i samband med det av 1936 års yrkesskolsakkunniga framlagda förslaget om upprättande av ett statligt slöjdseminarium. Ett sådant seminarium skulle, såsom skolöverstyrelsen enligt handlingarna i ärendet framhållit, tjäna delvis andra syften än den av August Abrahamsons stiftelse bedrivna verksamheten, och ett uppskov med frågan om bidrag till denna verksamhet till den ovissa tidpunkt, då yrkesskolsakkunnigas förslag kan komma att övervägas, synes med hänsyn till stiftelsens ekonomiska ställning icke vara tillrädligt.

Då stiftelsen lär komma att under rådande förhållanden söka effektivt nedsåra utgifterna, vill jag föreslå, att statsbidraget begränsas till 5,000 kronor. Skulle stiftelsen begära fortsatt anslag för kommande budgetår, bör framställningen åtföljas av uttömmande redogörelse för stiftelsens ekonomiska ställning och — vad särskilt budgetåret 1942/43 angår — av uppgifter rörande de besparingsåtgärder, som med anledning av rådande krisläge genomförts. Såsom villkor för åtnjutande av statsbidrag bör uppställas fordran på mer ingående tillsyn från statens sida över verksamheten. Bestämmelser i angivna hänseenden torde böra meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av skolöverstyrelsen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 5,000.

Folkskolinspektionen.

[133.] 10. **Folkskolinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.** 11. **Folkskolinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.** Till avlöningar vid folkskolinspektionen har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 619,400 kronor och till reseersättningar ett förslagsanslag av 175,000 kronor. Sistnämnda anslag torde böra för nästa budgetår utbytas mot ett förslagsanslag till omkostnader, varifrån böra bestridas även vissa utgifter, som för närvarande belasta avlöningsanslaget. Då fråga uppkommit om förstärkning av anslagen till folkskolinspektörernas verksamhet i syfte att bereda dem ytterligare arbetshjälp, vilken fråga ännu icke färdigberetts, torde dessa anslag böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknade belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, för budgetåret 1941/42 beräkna

dels till *Folkskolinspektionen: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av kronor 685,000;

dels ock till *Folkskolinspektionen: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av kronor 200,000.

Folkskoleväsendet.

[134.] 12. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 129,000,000 kronor. Folkskolans besparingssakkunniga ha helt nyligen framlagt förslag till fortsatta besparingsåtgärder inom folkskoleväsendet. Förslaget undergår för närvarande remissbehandling. Med den slutliga beräkningen av detta anslag för nästa budgetår bör lämpligen anstå till dess ställning tagits till de sakkunnigas förslag. Anslagsberäkningen äger även samband med frågan om meddelande av fortsatta provisoriska lönebestämmelser för lärare, beträffande vilka avlöningsreglementet 1937: 868 äger tillämpning, vilken fråga ännu icke är färdigberedd. Med hänsyn härtill torde anslaget böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42 till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor* ett *förslagsanslag* av kronor 136,000,000.

[135.] 13. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdsbetydskolor, förslagsanslag.** Anslaget storlek och belastningssiffrorna under de senare budgetåren framgå av följande sammanställning:

Budgetår	Anslag kronor	Belastning kronor
1935/36	2,665,000	2,586,000
1936/37	2,665,000	2,697,400
1937/38	3,565,000	3,514,000
1938/39	3,650,000	3,617,400
1939/40	3,650,000	3,593,300.

För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 3,850,000 kronor, av vilket belopp 130,000 kronor disponeras för provisorisk avlöningsförbättring.

Genom beslut av 1935 års riksdag övertog staten utgifterna för de delar av de kontanta minimiarvodena för lärare i slöjd, som förut åvilat skoldistriktet. Staten svarar på grund härav numera för hela den kontanta minimiavlöningen.

Vid 1936 års riksdag höjdes minimiarvodena för undervisning i slöjd från 1 krona till 1 krona 20 öre för undervisningstimma eller till samma belopp, som utgått före en år 1933 av statsfinansiella skäl beslutad reduktion av dessa arvoden. Samtidigt höjdes det årliga timtal, för vilket statsunderstöd per slöjdbetydning får utgå, från 124 till 128 timmar och maximiunderstödet per slöjdbetydning därigenom till högst 153 kronor 60 öre. Det minimiantal lärjungar, som kräves för att statsbidrag skall utgå och som år 1933 i besparingssyfte höjts från 3 till 6, bestämdes av samma riksdag ånyo till 3 vad det egentliga folkskolestadiet beträffar.

Genom beslut av 1940 års lagtima riksdag har i viss mån skett en återgång till de tidigare gällande besparingsföreskrifterna. Sålunda har det föreskrivna minimiantalet elever i slöjdbetydning, som består av samtliga i skolan inskrivna, folkskolestadiet tillhörande gossar respektive flickor, vilka provas skäligen kunna deltaga i slöjdundervisningen, ånyo höjts från 3 till 6. Vidare utgår numera statsbidrag icke för slöjdbetydning, som består av enbart elever från småskolestadiet, och hänsyn tages ej heller till sådana elever vid bestämmandet av antalet slöjdbetydningar. Härjämte har en skärpning företagits av den redan förut gällande regeln, att beträffande lärare, för vilken avlöningsreglementet för folk- och småskollärare gäller, statsbidrag skulle utgå endast för de slöjdtimmar, med vilka den för läraren i reglementet stadgade — eller särskilt bestämda — maximitjänstgöringen överskridits. Sålunda gäller nu, att statsbidrag för sådan lärare utgår endast om samtliga lärare vid den skola, där läraren tjänstgjort, uppnått maximitjänstgöringen, såvida icke folkskolinspektören på grund av särskilda förhållanden medgivit undantag.

Enligt vid statsbidragskungörelsen (1940: 415) fogade anvisningar bör sådant undantag kunna medgivas, om inom ett skoldistrikt eller vid en skola är och före den 1 juli 1940 varit anställd facklärare i slöjd, som innehar sin befattning som huvudsyssla, och om på grund härav hinder möter att i full utsträckning av folk- och småskollärare uttaga fyllnadstjänstgöring i form av undervisning i slöjd. I första hand bör emellertid lärares tjänstgörings-

skyldighet utfyllas med timlärartjänstgöring i annat läroämne än slöjd. Undantag bör även kunna medgivas, om vederbörande folk- eller småskollärare saknar för undervisning i slöjd erforderlig kompetens eller på grund av klen hälsa, lyte eller annan liknande omständighet icke lämpligen kan meddela sådan undervisning. I dylika fall bör dock läraren vara skyldig meddela undervisning i läroämne i någon klassavdelning, vars lärare i stället övertager slöjdundervisningen.

Höjningen av minimiantalet elever i slöjdavdelning och indragning av småskoleslöjden beräknades medföra en besparing av sammanlagt 225,000 kronor. På grund av gällande bestämmelser om rekvisition av statsbidrag påverka dessa besparingsåtgärder anslagsbehovet först under budgetåret 1941/42.

Skolöverstyrelsen har — med ledning av uppgifter från folkskolinspektörerna — beräknat den besparing, som vinnes genom de skärpta bestämmelserna om skyldighet för folk- och småskollärare att utan särskild ersättning bestrida slöjdundervisning, till 175,000 kronor. Anslaget borde därför för nästa budgetår minskas med $(225,000 + 175,000 =)$ 400,000 kronor och således uppföras med $(3,850,000 - 400,000 =)$ 3,450,000 kronor. I detta sammanhang ville överstyrelsen beröra frågan om arvudet till slöjdlärare med mindre undervisning än 20 veckotimmar. Från och med budgetåret 1939/40 hade dyrtidstillägget för dessa lärare inräknats i arvudet, vilket skett i syfte att förenkla handläggningen av statsbidragsärendena. Genom den inträffade stegringen i levnadskostnaderna hade emellertid lärarna i realiteten fått vidkännas en lönesänkning. Överstyrelsen ville dock på grund av det statsfinansiella läget och undervisningens karaktär av bisyssla icke för närvarande föreslå någon höjning av arvodena.

Departement-
schefen.

Genom de från och med innevarande budgetår gällande anslagsrestriktionerna, vilka såsom nämnts först nästa budgetår inverka på medelsåtgången, ernås enligt skolöverstyrelsens beräkningar en besparing med inalles 400,000 kronor. Dessa beräkningar synas icke giva anledning till erinran.

Såsom skolöverstyrelsen påpekat, ha de slöjdläraryrvoden, i vilka de tidigare utgående dyrtidstilläggen inarbetades genom beslut av 1939 års riksdag — d. v. s. de arvoden, som kunna anses utgöra ersättning för bisysslor — i själva verket numera minskats genom levnadskostnadernas fördyring. I likhet med överstyrelsen anser jag mig icke böra föreslå en höjning av dessa arvoden, vilka givetvis icke kunna uppräknas utan att motsvarande åtgärder vidtagas beträffande de bisysslearvoden i övrigt, vilka år 1939 omräknades med hänsyn till bortfallande dyrtidstillägg. Å andra sidan vill jag icke heller nu föreslå en nedsättning av dessa slöjdläraryrvoden på sätt skedde år 1933.

1939 års arvodesreglering avsåg som nämnts endast de slöjdlärartjänster, som hade karaktär av bisysslor. Sådana slöjdlärare, som hade rätt till provisorisk avlöningsförbättring, d. v. s. lärare med en undervisning överstigande 20 timmar i veckan, undantogs vid arvodesregleringen och ha därför bibehållits vid sina förutvarande löneförmåner (arvode, oreglerat dyr-

tidstillägg, inklusive barntillägg, samt provisorisk avlöningsförbättring). Med de sistnämnda lärarna jämfördes vid arvodesregleringen lärare i hushållsgöromål (jfr nästföljande anslag). Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför, bör från och med nästa budgetår på vissa arvoden nu utgående dyrtidstillägg avvecklas även när fråga är om arvodestjänster, vilka kunna anses utgöra ersättning för huvudsaklig sysselsättning. Med hänsyn härtill har jag övervägt, huruvida jämväl de på de ifrågavarande slöjdlärararvodena och på arvodena till lärare i hushållsgöromål utgående dyrtidstilläggen böra avvecklas. Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag emellertid funnit övervägande skäl tala för att dessa lärare tills vidare bibehållas vid sina nuvarande löneförmåner och tillerkännas kristillägg.

Då belastningen på anslaget under de senaste budgetåren något minskats, torde det vara tillräckligt, om anslaget, vilket vid bifall till skolöverstyrelsens förslag skulle bestämmas till 3,450,000 kronor, uppföres med ett nedåt till 3,400,000 kronor avrundat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 3,400,000.

[136.] 14. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m., förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 400,000 kronor. Anslagsbelastningen under budgetåret 1939/40 utgjorde omkring 417,000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har, under framhållande att anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 torde bli i stort sett oförändrat, hemställt, att anslaget för sagda budgetår måtte uppföras med 400,000 kronor, att såsom nu sker fördelas med förslagsvis 350,000 kronor på statsbidrag till avlöning åt ifrågavarande lärarinnor och med förslagsvis 50,000 kronor till provisorisk avlöningsförbättring.

Jag tillstyrker överstyrelsens förslag och hemställer, under åberopande av vad under nästföregående punkt yttrats, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
chefen.

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 400,000.

[137.] 15. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 265,000 kronor. Av skäl, som framgå av vad jag under

punkten 134 anført, torde anslaget i riksstatsförslaget böra uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42 till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern* ett förslagsanslag av . . . kronor 280,000.

[138.] 16. **Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 150,000 kronor. Från anslaget bestridas bland annat vissa stipendier vid folkskoleseminarierna. Då frågan om anslag till stipendieverksamhet vid folk- och småskoleseminarier under nästa budgetår ännu icke är färdigberedd, torde förevarande anslag böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42 till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter* ett förslagsanslag av . . . kronor 105,000.

[139.] 17. **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn, förslagsanslag.** Detta anslag, som nu är uppfört med 33,000 kronor, disponeras till bestridande av kostnader för inackordering av skolbarn och ersättning till lärare för bristande bostads- och bränsleförmåner (kungörelsen 1925: 351, ändrad 1938: 755). Enligt budgetredovisningarna har belastningen på anslaget utgjort för budgetåret 1938/39 i runt tal 32,200 kronor och för budgetåret 1939/40 i runt tal 29,700 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 30,000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till anslagsbelastningen torde anslaget kunna i enlighet med skolöverstyrelsens förslag sänkas med 3,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av . . kronor 30,000.

[140.] 18. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor, förslagsanslag.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 330,000 kronor, torde av skäl, som framgå av vad jag under punkten 134 anført, böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42 till *Folk-skolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* ett *förslagsanslag* av kronor 350,000.

[141.] 19. **Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning, förslagsanslag.** Ur detta anslag, som under de senaste budgetåren successivt minskats och nu är uppfört med 16,300 kronor, gäldas understöd åt ifråga-varande lärarinnor i enlighet med riktlinjer, som godkänts av 1934 års riksdag (skrivelse nr 293). *Skolöverstyrelsen* har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 14,700 kronor och hemställt, att anslaget måtte uppföras med detta belopp. Anslagsminskningen betingas väsentligen därav, att en av de understödsberättigade lärarinnorna med utgången av innevarande budgetår uppnår pensionsåldern och därför icke vidare skall erhålla understöd av detta anslag.

Jag biträder överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning*, för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 14,700.

[142.] 20. **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem, förslagsanslag.** Till detta ändamål ha under nedan angivna budgetår anvisats anslag och enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning bestritts utgifter enligt följande sammanställning:

Budgetår	Anvisat belopp, kronor	Nettoutgift i avrundat tal, kronor
1936/37	900,000	924,300
1937/38	880,000	957,000
1938/39	950,000	1,149,700
1939/40	1,000,000	1,222,075
1940/41	1,175,000	—

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår ifrågasatt en anslagshöjning till 1,345,000 kronor.

Ökningen i medelsåtgången torde i högre grad än under de närmast föregående åren vara att tillskriva höjda levnadskostnader. Överstyrelsen erin-

rade om att kostnadsökningen föranlett Kungl. Maj:t att medgiva höjning från och med den 1 januari 1940 av de beräknade totalkostnaderna för inackordering i skolhem och arbetsstugor med 10 procent till 1 krona 10 öre för dag. För inackordering i enskilda hem torde man dock genomsnittligt få räkna med en högre dagskostnad än beträffande skolhem och arbetsstugor. Från denna utgångspunkt vore en höjning av anslaget med åtminstone 10 procent utöver medelsåtgången för budgetåret 1939/40 den lägsta, som borde ifrågakomma.

Jämväl efter denna ökning skulle anslaget troligen visa sig otillräckligt. Överstyrelsen syftade på den nödvändighet att utbyta skolskjutsar mot inackordering, som föranleddes av bristen på flytande bränsle. Redan nu hade flera dylika fall varit föremål för överstyrelsens prövning, och sedan tilldelningen av bensin till skolskjutsar enligt bränslekommissionens beslut helt upphört, torde framställningar om bidrag till inackordering under 1940/41 vara att förvänta i ett flertal liknande fall. Å andra sidan torde en viss åtstramning av antalet inackorderingsdagar för äldre folkskolebarn med jämförelsevis korta skolvägar vara att motse. Med hänsyn till svårigheten att beräkna inverkan av dessa omständigheter på medelsbehovet hade överstyrelsen ansett sig böra stanna vid att begära den ökning, som för närvarande syntes ofrånkomlig på grund av den redan inträdda prisstegringen. I enlighet härmed skulle anslaget för budgetåret 1941/42, då statsbidragen för 1940/41 skulle slutregleras, bestämmas till $(1,222,075 + 122,207 =) 1,344,282$ kronor eller i jämnat tal 1,345,000 kronor.

Statskontoret har anfört, att skolöverstyrelsen — enligt vad statskontoret under hand inhämtat — från och med innevarande budgetår hade för avsikt att i viss mån skärpa de villkor, som tidigare plägat uppställas för medgivande av rätt till statsbidrag. Denna skärpning komme emellertid på grund av gällande statsbidragsbestämmelser att huvudsakligast beröra ansökningar om rätt till inackorderingsbidrag för nytillkomna skolbarn. I betraktande härav ifrågasattes, om icke en allmän omprövning av tidigare medgiven rätt till statsbidrag vore lämplig. I fråga om anslagets storlek ansåge sig statskontoret böra biträda överstyrelsens förslag.

Beträffande den av statskontoret ifrågasatta omprövningen har *skolöverstyrelsen* i avgivet utlåtande yttrat bland annat:

En dylik omprövning hade överstyrelsen ej åsyftat, utan överstyrelsen hade närmast tänkt sig, att dess beslut för budgetåren 1940/41 och 1941/42 skulle verka återhållande även vid skoldistriktens planläggning av inackorderingsverksamheten i de delar, som ej av skoldistriktens underställts överstyrelsens prövning. Under medverkan av folkskolinspektörerna torde viss begränsning av inackorderingsverksamheten kunna vinnas utan en generell omprövning, som helst torde böra undvikas på grund av det arbete, som därigenom åsamkades såväl distriktet som inspektörerna och överstyrelsen.

Genom en allmän omprövning av tidigare medgiven inackordering skulle säkerligen ej kunna uppnås en minskning av statens utgift till inackorderingsbidrag för 1941/42 under det av överstyrelsen föreslagna beloppet. Här till bidroge bland annat den omständigheten, att såsom erfarenheten redan nu visat inackordering i ett stort antal fall måste anordnas i stället för skol-

skjutsar, men i ännu högre grad påverkades anslagsbehovet av stigande priser för inackorderingsdag. Anslaget borde därför icke upptagas med lägre belopp än 1,345,000 kronor.

Inackorderingsverksamheten ingår som ett viktigt led i den inom folk-skoleväsendet sedan flera år tillbaka pågående rationaliseringsprocessen, vilken ju syftar till att minska det allmännas utgifter men även är ägnad att medföra en förbättring av skolundervisningen. Det är givet, att sådana åtgärder böra undvikas, som äventyra ett gott resultat av dessa strävanden, och en omild nedskärning av inackorderingsverksamheten är därför icke tillrådlig. Däremot får det förutsättas, att vederbörande myndigheter vid sin granskning av ansökningar om statsbidrag och rekvisitioner av sådana bidrag tillse, att statsverket icke åsamkas onödiga utgifter och att den återhållsamhet iakttages, som särskilt under nuvarande förhållanden är nödvändig.

Departement-
schefen.

Skolöverstyrelsens anslagsberäkningar anser jag mig kunna biträda. Anslaget torde dock böra uppföras med ett till 1,350,000 kronor avrundat tal, vilket belopp överstiger det nuvarande med 175,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag erinra, att 1940 års lagtima riksdag i skrivelse nr 216 framhöll önskvärdheten av åtgärder i syfte att åvägabringa en effektiv kontroll av inackorderingsförhållandena i enskilda hem. Det borde enligt riksdagens mening ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan utredning i frågan verkstälts, taga ställning i ärendet och för riksdagen framlägga det förslag, som kunde finnas påkallat. En utredning i ämnet har nu verkställts av skolöverstyrelsen, som inhämtat yttranden från samtliga statens folkskolinspektörer. Överstyrelsen upplyser, att inackorderingshem anskaffas av folkskolestyrelserna med biträde av lärarpersonalen och att om möjligt för inackorderingen anlitas barnens släktingar eller andra för föräldrarna kända. I många fall anskaffa föräldrarna själva inackorderingshem. I regel möta icke större hinder att erhålla tillräckligt många lämpliga inackorderingshem. Kontrollen över inackorderingsförhållandena utövas av skolstyrelseledamöter, skoltillsyningsmän och lärare, varjämte missförhållanden kunna påpekas av skolläkarna på grundval av vissa inhämtade uppgifter. Föräldrarna visa, framhåller vidare skolöverstyrelsen, också stort intresse och försumma icke att framföra klagomål, om anledning föreligger. Missförhållanden kunna vidare observeras av provinsialläkare, distrikts- och dispensärsköterskor samt barnavårdsmyndigheter.

De flesta folkskolinspektörerna ha, enligt vad skolöverstyrelsen vidare anför, ansett en skärpt kontroll icke behövlig. En del inspektörer ha ifrågasatt barnavårdsnämndernas medverkan. Själv förklarar överstyrelsen sig anse förhållandena jämförelsevis tillfredsställande, varför anledning icke förefinnes att inrätta särskilda statliga eller lokala kontrollorgan. Författningarna innehålla emellertid inga särskilda föreskrifter om skolmyndig-

heternas plikt att vaka över inackorderingsförhållandena, vilket är en brist, som bör avhjälpas. Skolöverstyrelsens utredning har utmynnat i förslag till ändring i § 1 mom. 3 kungörelsen 1935:448 av innehåll, att skoldistrikten skulle åläggas att ombesörja anskaffande av lämpliga inackorderingshem samt genom särskilt utsedda personer eller på annat lämpligt sätt vaka över att barnen erhålla nödig tillsyn och vård.

För egen del ansluter jag mig helt till riksdagens uppfattning om vikten av att de barn, som för att kunna fullgöra sin skolplikt måste hållas inackorderade i enskilda hem, erhålla en i alla hänseenden fullt tillfredsställande inackordering. Utredningen i ämnet, beträffande vars detaljer jag hänvisar till handlingarna i ärendet, synes ge vid handen, att inackorderingsförhållandena i allmänhet icke ge anledning till några allvarigare erinringar. Det förefaller emellertid lämpligt att utfärda mera preciserade föreskrifter om anskaffning av inackorderingshem och om övervakning av inackorderingsförhållanden. Skolöverstyrelsens förslag till sådana föreskrifter synes kunna i huvudsak biträdas. Jag betonar särskilt lämpligheten av att inackorderingsverksamheten bedrives under skoldistriktens ansvar och tillsyn och vill därför icke förorda, att någon statlig myndighet får till särskild uppgift att utöva kontroll över denna verksamhet.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i ämnet. Med hänsyn till riksdagens uttalande har jag emellertid ansett mig böra här lämna en redogörelse för frågan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,350,000.

[143.] 21. **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1,300,000 kronor. Frågan om nedbringande av kostnaderna för skolskjutsar genom användning av fordon, som framföras av barnen själva, är under utredning. Utredningen beräknas vara avslutad inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1941 års lagtima riksdag. I avbidan på sådant förslag, vilket eventuellt kan påverka beräkningen av detta anslag, torde anslaget böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42 till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn* ett *förslagsanslag* av kronor 2,000,000.

[144.] 22. **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning, reservationsanslag.** För detta ändamål anvisade 1937 års riks-

dag av margarinaccismedel 200,000 kronor. Från budgetåret 1938/39 ha utgifterna bestritts från ett reservationsanslag under åttonde huvudtiteln, vilket för budgetåret 1938/39 utgick med 300,000 kronor och för budgetåret 1939/40 med 500,000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 400,000 kronor.

Anslaget är jämlikt den i ämnet gällande kungörelsen (1940:185) avsett för skoldistrikt på landsbygden. Såsom förutsättning för statsbidrag gäller dels att inom distriktet behov av skolbarnsbespisning föreligger med hänsyn till rådande arbetslöshet, antalet barnrika familjer med särskilt låg inkomst, antalet barn med långa skolvägar eller annan därmed jämförlig omständighet, dels ock att distriktet med hänsyn till det kommunala skattetrycket är i behov av statsbidrag eller på grund av särskilda omständigheter finnes böra erhålla sådant bidrag.

De för budgetåren 1937/39 gällande statsbidragsbestämmelserna stipulerade härjämte som villkor för bidrag, att samtliga barn vid skola, där statsunderstödd skolbarnsbespisning vore anordnad, skulle bli i tillfälle att, såvitt särskilt hinder ej mötte, varje läsdag kostnadsfritt erhålla en måltid under den tid, bespisningen vid skolan påginge. På förslag av min företrädare i ämbetet uppmjukades detta villkor för läsåret 1939/40 därhän, att Kungl. Maj:t på framställning av vederbörande länsstyrelse skulle kunna tilldela skoldistrikt statsbidrag utan hinder av att bespisningen icke anordnades i sådan omfattning. Syftet härmed var att åstadkomma en friare behovsprövning inom ramen av tillgängliga anslagsmedel. I ett fåtal fall lämnades även dylika medgivanden. I 1940 års åttonde huvudtitel (sid. 187) framhöll jag vikten av, att anslaget för budgetåret 1940/41 komme till bästa möjliga användning och att största möjliga antal skoldistrikt finge del därav, och ifrågasatte fördenskull en vidgad tillämpning för detta budgetår av dispensföreskriften. Jämväl borde övervägas, om icke vederbörande länsstyrelser borde erhålla rätt att, utan föregående medgivande av Kungl. Maj:t, meddela beslut om dispens från villkoret. Riksdagen framställde icke någon erinran mot de av mig ifrågasatta grunderna för anslagets disposition men ifrågasatte, huruvida den föreslagna decentraliseringen av beslutanderätten till länsstyrelserna kunde medföra så påtagliga fördelar, att dessa uppvägde en möjligen uppkommande oenhetlighet i tillämpningen. Enligt de av Kungl. Maj:t sedermera utfärdade bestämmelserna i ämnet äger länsstyrelse föreskriva eller medgiva undantag från ifrågavarande villkor, om så finnes ändamålsenligt.

Kungörelserna angående statsbidrag till anordnande av skolbarnsbespisning för budgetåren 1937/40 ägde giltighet endast för ett läsår i sänder. På grund av ett av 1940 års lagtima riksdag gjort uttalande har den nu gällande kungörelsen icke till sin giltighet tidsbegränsats. Genom att kungörelsen kunnat utkomma från trycket omkring två månader tidigare än motsvarande kungörelser för de sistförflutna budgetåren har även vunnits, att ansökningsförfarandet kunnat äga rum väsentligt tidigare än hittills. Sålunda har Kungl. Maj:t redan den 1 augusti 1940 kunnat fördela statsbidragen för läsåret 1940/41, medan anslagsmedlen de närmast föregående läsåren fördelats först efter höstterminens slut.

Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Med hänsyn till det statsfinansiella läget syntes någon utvidgning av verksamheten icke kunna komma ifråga. Överstyrelsen ansåge sig emellertid på grund av riskerna för ökad arbetslöshet och fortsatt stegring av livsmedelspriserna icke vilja föreslå en anslagssänkning. Skulle Kungl. Maj:t emellertid finna en dylik sänkning ofrånkomlig, borde anslaget dock icke beskäras med mer än högst 100,000 kronor.

Statskontoret har med hänsyn till skolbarnsbespisningens stora betydelse icke minst under rådande förhållanden ansett sig böra förorda, att för nästa budgetår ställes till förfogande ett belopp av samma storlek som för innevarande budgetår, 400,000 kronor. Emellertid syntes på grund av å anslaget förefintlig reservation, omkring 150,000 kronor, av riksdagen icke behöva äskas högre anslag än $(400,000 - 150,000 =) 250,000$ kronor.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt anvisande av oförändrat anslag. En minskning under nuvarande förhållanden av anslaget, vilket redan förut vore otillräckligt, kunde icke ske utan att därigenom skolbarnens hälsotillstånd skulle allvarligt äventyras. Styrelsen hade under övervägande, vilka åtgärder som borde vidtagas för att icke en fortgående sänkning av levnadsstandarden skulle gå ut över barnens hälsa. Vilka åtgärder här än kunde komma att föreslås, syntes det vara viktigt, att icke redan förefintliga möjligheter att neutralisera uppenbara brister i uppfödningen hos vissa barn eller i vissa trakter minskades vid den tidpunkt, då de utan tvivel komme att bli än mer behövliga än förut.

Medicinalstyrelsen har inhämtat yttranden rörande skolbarnsbespisningen från *förste provinsialläkarna* i de län, där statsunderstödd bespisning förekommer. Dessa ha i sin tur i flera fall inhämtat uppgifter i ämnet från vederbörande provinsialläkare och folkskolinspektörer. Av dessa yttranden, till vilka medicinalstyrelsen hänvisat, inhämtas bland annat:

Blekinge län. Statsunderstödd skolbarnsbespisning förekommer i tre skoldistrikt, varest samtliga skolbarn erhållit en måltid i skolan. Beträffande några provinsialläkardistrikt ha vederbörande provinsialläkare på förfrågan meddelat, att behov av skolbarnsbespisning ej föreligger. En provinsialläkare har däremot framhållit, att behovet av skolbarnsbespisning måste betecknas såsom trängande, särskilt beträffande vissa skärgårdsskolor, men skolmyndigheterna hade icke visat någon forståelse för frågan. Tillgången på mjölk är på öarna minimal, och fiskarbefolkningens försämrade ekonomiska förhållanden kommer med all sannolikhet att ytterligare försämrå skolbarnens allmänna hälsotillstånd. — Beträffande ett annat distrikt har provinsialläkaren förklarat, att stort behov av skolbarnsbespisning förefinnes. Detta behov har visat sig vid de årliga skolbarnsundersökningarna. Ett synnerligen stort antal barn — år 1939 omkring 33 procent — äro nämligen undernärda (med undernäring avses kroppsvikt under minimistandard). Vidare finnes en kategori barn, som, utan att vara underviktiga, likväl på grund av sociala skäl såsom fattigdom, lång skolväg etc. äro i behov av ökad näringstillförsel. Skolmyndigheterna ha dock trots påpekanden icke åtgjort något i saken.

Förste provinsialläkaren anför för egen del, att dispensärsköterskorna funnit en mängd barn i högsta grad undernärda. Behov föreligger av propaganda i en eller annan form för att förmå skolmyndigheterna att begära statsanslag och ordna med lokaler för bespisningen. Insikten om att måltider med rätt sammansättning äro nödvändiga saknas. I kungörelsen om statsbidrag till skolbarnsbespisning bör uttrycket »måltid» förtydligas till »lagad måltid» eller hellre »varm, lagad måltid, beredd enligt medicinalstyrelsens anvisningar». Man låter sig eljest nöja med utdelning av mjölk. Tydligt formulerade minimikrav för att statsanslag över huvud taget skulle kunna tilldelas böra utsättas i kungörelsen. Kontroll genom en av länsstyrelsen utsedd person bör även anordnas.

Sammanfattningsvis uttalas, att den nedgång i inkomster, som på grund av tidsläget snart kommer att inträffa, med säkerhet kommer att menligt inverka på barnens hälsotillstånd. En utredning bör komma till stånd för att utröna behovet av utspisning.

Göteborgs och Bohus län. Inom länet har sedan tio år tillbaka rätt arbetslöshet, särskilt inom stenindustrien. Inom de socknar, där stenindustri förekommer, har fattigdomen varit stor och kommunalskatten hög. Även siffrorna beträffande tuberkulosens förekomst ha varit påfallande höga, särskilt inom norra Bohuslän. Under åren 1934—38 har skolbarnsbespisning anordnats genom Röda korsets försorg, därefter med bidrag av statsmedel, vilka uppgått till 60,000 kronor för budgetåret 1938/39 och 65,000 kronor för budgetåret 1939/40 men för innevarande budgetår sänkts till 57,000 kronor. Sänkningen måste givetvis medföra inskränkning av verksamheten, helst som livsmedelspriserna stiga. En ytterligare nedsättning av anslaget skulle medföra stor svårighet att avhjälpa ens den svåraste nöden, enär behovet måste betecknas såsom långt större än som med nuvarande statsbidrag kan tillfredsställas. Bespisningens nuvarande omfattning är icke tillräcklig och kan än mindre utan men för barnens hälsa minskas.

Värmlands län. Under budgetåret 1937/38 har bespisning anordnats i två skoldistrikt, under budgetåret 1938/39 i sju skoldistrikt. För innevarande budgetår ha åtta skoldistrikt sökt bidrag. Under de gångna åren har säkerligen förelegat stort behov av bespisning, och detta behov har icke minskats. Bespisningens nuvarande omfattning är otillräcklig i förhållande till behovet och med hänsyn till skolbarnens hälsotillstånd. Det är önskvärt, att den utökas på många ställen i länet. Det ringa antalet ansökningar hittills beror troligen därpå, att kungörelserna om skolbarnsbespisning utkommit så sent, att skolmyndigheterna icke medhunnit erforderliga utredningar och beslut före ansökningstidens utgång.

Gävleborgs län. Skolbarnsbespisning har varit anordnad i såväl länets städer som i åtskilliga landskommuner sedan flera år tillbaka, dock endast i ett skoldistrikt med bidrag av statsmedel. Skolbarnsbespisning bör förekomma i större omfattning än nu, särskilt i trakter, där barnen ha lång skolväg, och i skogstrakterna, där födan i hemmen ej torde vara den lämpligaste.

Västernorrlands län. Under det senast förflutna läsåret har skolbarnsbespisning med statsbidrag förekommit inom 14 skoldistrikt. Med hänsyn till risken av ökad arbetslöshet och fortsatt stegring av livsmedels-

priserna är det önskvärt, att skolbarnsbespisningen bibehålles i hittillsvarande omfattning, vilken förefaller motsvara det nuvarande behovet.

Jämtlands län. Endast i ett skoldistrikt har skolbarnsbespisning med statsbidrag anordnats. I en del kommuner har på privat väg och med hjälp av vederbörande rödakorskrets skolbarnen beretts en enklare bespisning. Upprepade gånger ha skolstyrelserna uppmanats anordna bespisning men icke hörsammat uppmaningen. Utan tvivel finnas dock kommuner, som skulle hälsa statsbidrag välkommet, om blott deras ekonomiska ryggrad är sådan, att det kommunala bidraget kan bli tillräckligt. Vare sig från tjänsteläkare eller distriktssköterskor har någon rapport ingått om att barnens hälsotillstånd på grund av undernäring skulle vara mindre gott, varför skolbarnsbespisningen för närvarande ej synes behöva utökas.

Västerbottens län. Av länets 34 skoldistrikt ha 15 sökt statsbidrag för läsåret 1940/41. Barnantalet i dessa skoldistrikt har år 1938 varit omkring 14,300; ansökningarna berörde omkring $\frac{1}{3}$ av skolbarnen i dessa distrikt (2,972 barn). — Hälsotillståndet bland skolbarnen inom länet är icke i allo tillfredsställande. Av samtliga undersökta barn ha 12,3 procent ordinerats vitaminpreparat och 10,8 procent befunnits lida av så höggradig blodbrist, att järnpreparat ansetts behövliga. Distriktssköterskorna ha vid 3,885 hembesök funnit kosten i hemmen i 190 fall vara kvantitativt undermålig och i 1,028 fall kvalitativt bristfällig. Dessa stickprov måste sägas röja allvarliga missförhållanden, och annat är icke heller att vänta bland länets ekonomiskt betryckta befolkning. I synnerhet skogsarbetarna, som ofta ha stora barnskaror, ha låg årsinkomst och levnadsstandard. Med den arbetslöshet, som torde bli ofrånkomlig, komma allvarliga faror för folkhälsan i synnerhet bland skogsbrukets och träförädlingsindustriens arbetare att uppstå. Under sådana förhållanden är givetvis varje ytterligare beskärning av skolbarnsbespisningen ägnad att ingiva de allvarligaste farhågor. Man måste räkna med att verksamheten med nödvändighet kommer att behöva utvidgas högst väsentligt för att möta de risker för det uppväxande släktets hälsa, som äro förknippade med en lågkonjunktur.

Norrbottnens län. Under läsåret 1939/40 har skolbarnsbespisning varit anordnad i 17 av länets 29 skoldistrikt för ett sammanlagt barnantal av omkring 14,700. Bespisningen har i allmänhet varit anordnad under vårterminen från januari till juni månad. Det har visat sig, att s. k. grötfrukostar, Oslofrukostar o. dyl. icke varit tillfyllest, särskilt under den kallare årstiden. Samtliga läkare och folkskolinspektörer synas vara ense om den stora betydelsen av verksamheten. På många ställen är verksamheten redan förut otillräcklig och anses böra utökas. Härtill komma nu de genom kristiden försämrade näringsmöjligheterna i hemmen, hotande arbetslöshet särskilt inom skogsindustrien, som försörjer en stor del av befolkningen, vidare den fortgående koncentrationen av folkskoleväsendet med därav följande långa avstånd från hemmen, varigenom barnen i allt större utsträckning hänvisas att leva på medförd matsäck, vilket i längden icke torde kunna tillgodose deras näringsbehov o. s. v. Redan nu torde väl i stor utsträckning brist-sjukdomar vara att konstatera bland ett avsevärt antal av barnen, och man måste nog förutsätta, att detta missförhållande kommer att göra sig än mer gällande under den instundande tiden. I stället för att minskas till sin omfattning synes skolbarnsbespisningen sålunda om möjligt böra utökas eller i varje fall bibehållas obeskuren.

Beträffande Norrbottens län föreligga redogörelser för skolbarnsbespisning från flertalet *provinsialläkare* och *folkskolinspektörer*.

Av redogörelserna inhämtas bland annat, att den hittills anordnade skolbarnsbespisningen varit till största nytta. Läkarundersökningarna av skolbarn ha visat, att ända upp till 60 procent av barnen varit under medelvikt. Matkulturen står mångenstädes på mycket låg nivå och många barn äro hänvisade till att leva på matsäck, vilken i allmänhet icke ger tillräcklig omväxling. Från olika håll rapporteras, att i de skolor, som haft förmånen av skolbarnsbespisning, en påtaglig viktökning och hälsoförbättring inträtt, att arbetsresultatet blivit bättre och förmågan att följa med undervisningen stegrats. Så gott som enstämmigt framhålles, att en inskränkning av verksamheten skulle vara till största skada, särskilt som befarad tilltagande arbetslöshet och livsmedelsknapphet inge stora farhågor för barnens hälsa. I allmänhet förorda provinsialläkarna och folkskolinspektörerna en utsträckning av verksamheten, så att den omfattar en större del av läsåret än för närvarande, då endast undantagsvis skolbarnsbespisning är anordnad under hela läsåret utan på de flesta håll endast under en del av vårterminen. I flertalet yttranden understrykes med särskild styrka, att en utsträckning av skolbarnsbespisningen till samtliga läsdagar är ett trängande önskemål för de barn, vilka nu genom skolskjutsning hänvisas till långt från hemmen belägna skolor och vilka under sådana förhållanden äro hänvisade till matsäckskost, vilken icke är kvalitativt tillfyllest. I några yttranden framhålles, att för sådana skolbarn bör föreskrivas obligatorisk bespisning. Vidare påpekas, att genom centraliseringssträvandena under den senaste tiden antalet sådana »matsäcksbarn» avsevärt stigit. Vederbörande kommun har, framhålles det, i några fall sedan ett antal år ordnat skolbarnsbespisning för samtliga dylika barn. Då statsbidrag icke kunnat erhållas till kostnaderna för sådan bespisning, har man numera ordnat det så, att för statsbidrag utvalts vissa, särskilt behövande skolor, varest samtliga barn bespisas, medan kommunen med egna medel helt bekostar bespisning för långväga barn vid andra skolor. I åtskilliga yttranden förordas en friare behovsprövning, som skulle möjliggöra statsbidrag även om bespisning ordnas endast för de behövande barnen vid viss skola.

Departement-
schefen.

Då jag i fjol föreslog en sänkning av detta anslag från 500,000 kronor till 400,000 kronor, var skälet därtill, att vissa reservationer från tidigare budgetår förväntades kunna stå till förfogande vid utdelningen av statsbidrag för budgetåret 1940/41. Det snabbare ansökningsförfarande, som sedermera på riksdagens initiativ kom till stånd och som givetvis innebär avsevärda fördelar för de bidragssökande skoldistrikten, medförde å andra sidan, att vid tidpunkten för fördelningen av årets anslag icke kunde överblickas, i vilken omfattning reservationer från det senast förflutna budgetåret kunde tagas i anspråk vid fördelningen. Det belopp, som hittills ställts till skoldistriktens förfogande för nu pågående läsår, är sålunda icke obetydligt lägre än den för läsåret 1939/40 fördelade anslagssumman. Då emellertid det under sistnämnda läsår förbrukade statsbidragsbeloppet icke uppgår till mer än omkring 405,000 kronor, torde det kunna antagas, att bespisningsverksamheten under innevarande läsår, då ett belopp

av 402,000 kronor fördelats, det oaktat skall kunna fortgå i ungefär samma omfattning som hittills. Skulle till följd av ökat bespisningsbehov under pågående läsår anledning uppkomma att anvisa ytterligare medel för ändamålet, har jag emellertid för avsikt att underställa Kungl. Maj:t förslag i ämnet.

Vad beträffar anslagsbehovet för nästa budgetår, delar jag myndigheternas uppfattning, att en minskning av statsbidraget icke bör ifrågasättas. Erfarenheterna av den hittillsvarande utspisningen belysas av den kortfattade redogörelsen i det föregående, som ådagalägger, att en väsentlig utökning av den statliga understödsverksamheten mångenstädes är önskvärd. Särskilt gäller detta i fråga om västkustlänen och de nordligare länen. Att kommunernas intresse för skolbarnsbespisningen påtagligt stegrats framgår av de sökta bidragsbeloppens starka ökning. Utredningsmaterialet synes också utvisa, att skolbarnsbespisningen, vilken ju för närvarande i viss mån har karaktären av försök, medfört en glädjande förbättring av skolbarnens allmänna hälsotillstånd och även av deras förmåga att tillgodogöra sig undervisningen. Bespisningen motverkar de särskilt för barnen menliga följderna av sänkt levnadsstandard och minskad tillgång på livsmedel. Såsom speciellt från Norrbottens län framhållits, har den fortgående rationaliseringen inom skolväsendet medfört en stark ökning av antalet barn, som måste dagligen äta ett mål i skolan. Från läkarhåll vitsordas allmänt såsom ur näringssynpunkt olämpligt, att barnen äro helt hänvisade till den kost, de själva medföra.

Starka skäl tala sålunda för en ökad medelsanvisning för nästa budgetår. Då reservationen på anslaget för närvarande uppgår till icke mindre än omkring 150,000 kronor och jag förutsätter, att större delen därav skall komma att kvarstå vid nästa budgetårsskifte, synes understödsverksamheten kunna i skälig omfattning utvidgas, även om någon anslagshöjning för nästa budgetår icke kommer till stånd. Jag förordar därför oförändrad medelsanvisning.

Så begränsade som de tillgängliga anslagsmedlen dock bliva, är det av den största vikt, att bespisningen anordnas så rationellt som möjligt och att endast de barn, som verkligen äro i behov av ifrågavarande skolmåltider, bli delaktiga i den statsunderstödda skolbarnsbespisningen. Efter de ändringar, som senast vidtagits i de på området gällande bestämmelserna, synas dessa möjliggöra behovsprövning i viss utsträckning. Önskemål ha emellertid från de närmast ansvariga myndigheternas sida framförts om ökad tillsyn över verksamheten och om vissa jämkningar i övrigt i de nuvarande författningsföreskrifterna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de föreskrifter i dessa hänseenden, som kunna finnas påkallade, i samband varmed bör tillses, att ytterligare garantier skapas för att anslagsmedlen komma just de skolbarn till godo, som bäst behöva utspisning i skolan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 400,000.

[145.] 23. **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för nya undervisningslokaler, förslagsanslag.** 24. **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler, förslagsanslag.** 25. **Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler, förslagsanslag.** 26. **Folkskolor m. m.: Underhålls- och materielbidrag, förslagsanslag.** 27. **Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag, förslagsanslag.** Dessa anslag äro nu uppförda med 950,000 kronor, 1,690,000 kronor, 180,000 kronor, 900,000 kronor respektive 3,200,000 kronor. Förslag föreligger till ändrade grunder för statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet m. m. Remissbehandlingen av ärendet pågår och beräknas vara avslutad inom sådan tid, att förslag i ämnet kan framläggas för 1941 års lagtima riksdag. Då ändringar i statsbidragsgrunderna kunna inverka på anslagsberäkningen för nästa budgetår, torde i riksstatsförslaget samtliga under denna punkt angivna anslag böra upptagas med beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42

dels till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för nya undervisningslokaler* ett *förslagsanslag* av kronor 1,000,000;

dels till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,690,000;

dels till *Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler* ett *förslagsanslag* av kronor 180,000;

dels till *Folkskolor m. m.: Underhålls- och materielbidrag* ett *förslagsanslag* av kronor 900,000;

dels ock till *Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag* ett *förslagsanslag* av kronor 3,100,000.

[146.] 28. **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna, förslagsanslag.** Anslaget var under budgetåren 1937/40 uppfört med 15,000 kronor men sänktes år 1940 till 14,500 kronor. Gällande stat för skolan med därtill hörande skolhem finnes införd på sid. 521 i statsliggaren. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt en av folkskolestyrelsen i Tärna skoldistrikt gjord framställning om oförändrat anslag för nästa budgetår. Enligt vad överstyrelsen meddelat har skolstyrelsen förbehållit sig att senare, när tidsläget gjorde det lämpligare, söka retroaktiv rättelse beträffande utgiftsposter för skolan, vilkas bestridande enligt skolstyrelsens förmenande under de senaste åren obehörigen överflyttats på distriktet.

Enligt budgetredovisningen har anslaget för budgetåret 1939/40 överskridits med omkring 13,000 kronor, vilket synes bero på att statsbidraget för budgetåret 1938/39 ej blivit utbetalt förrän i september 1939 och därför ej belastat anslaget för budgetåret 1938/39 utan anslaget för påföljande budgetår. För budgetåret 1941/42 synes anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 14,500 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 14,500.

[147.] 29. **Nomadskolor: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag har sedan budgetåret 1939/40 varit uppfört med 125,300 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för nomadskolorna med tillhörande bestämmelser finnas införda på sid. 522 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har på grundval av nomadskolinspektörens beräkningar hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 13,400 kronor till 138,700 kronor. Belastningen hade för budgetåret 1939/40 utgjort omkring 128,200 kronor. Med hänsyn till den faktiska medelsåtgången borde anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas med 10,100 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 3,800 kronor. Å andra sidan kunde de ur anslaget utgående medlen till undervisning i lappslojd minskas med 500 kronor. Ett av överstyrelsen framlagt förslag om indragning i viss utsträckning av språktilläggen för lärare inom finnbygden borde ej föranleda ändring i fråga om lönetilläggen åt nomadlärare, då de senare tilläggen hade en annan karaktär (jfr propositionen 1938:170, sid. 18).

Vid anslagsberäkningarna anser jag mig böra utgå från att de för innevarande budgetår gällande provisoriska lönebestämmelserna för nomadskolorna (jfr kungörelsen 1940: 701) komma att äga tillämpning även under nästa budgetår.

För genomförande av de ändrade grunderna för avlöningsstaternas uppställning bör i avlöningsstaten för nomadskolorna uppföras en anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken jag i anslutning till av skolöverstyrelsen under hand lämnad uppgift uppskattar till förslagsvis 100,000 kronor. I enlighet med nyssnämnda grunder böra de under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingående delposterna till grundbelopp och vikariatsersättningar sammanslås till en enda post, vilken bör betecknas förslagsvis och i enlighet med överstyrelsens förslag om minskad medelsanvisning till lappslojd nedräknas med 500 kronor till 12,900 kronor. En indragning eller beskärning av de till vissa folk- och småskollärare i rikets nordligaste gränssorter utgående språktilläggen synes icke böra påverka de särskilda lönetillägg, som nomadlärare åt-

njuta. I detta hänseende ansluter jag mig alltså till överstyrelsens mening. Till frågan om språktillägg för nämnda lärare i de nordligaste gränsorterna anholder jag att få återkomma vid anmälan av frågan om anslag för nästa budgetår till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter (jfr punkten 138).

Ur anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgår för innevarande budgetår avlöning åt fyra extra ordinarie lärare vid visteskola för helt läsår och två sådana lärare för högst 97 dagar av läsåret. Från skolöverstyrelsen har under hand meddelats, att det ej varit möjligt att under läsåret 1940/41 i Norge upprätthålla de nomadskolor för svenska lappars barn, som eljest pläгат förläggas dit, och att det är osannolikt, att de svenska nomadskolorna i Norge skola kunna vara i verksamhet under nästa läsår. Med hänsyn härtill anses behov föreligga av endast fem extra ordinarie lärare, för vilka lönekostnaderna beräknas utgöra i runt tal 13,100 kronor. Mot denna beräkning har jag intet att erinra. Ifrågavarande anslagspost torde i anslutning till vad nu gäller böra betecknas förslagsvis.

För rörligt tillägg synes ett belopp av 15,600 kronor böra upptagas.

Anslaget torde således böra uppföras med $(100,000 + 12,900 + 13,100 + + 15,600 =)$ 141,600 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 100,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 12,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 13,100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 15,600

Summa förslagsanslag kronor 141,600;

dels ock till *Nomadskolor: Avlöningar* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 141,600.

[148.] 30. **Nomadskolor: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är uppfört med 104,000 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat, införd på sid. 523 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår ökas med 23,800 kronor till 127,800 kronor.

Utgifterna för *expenser* under budgetåret 1939/40 kunde beräknas ha uppgått till omkring 34,000 kronor. I enlighet med nomadskolinspektörens förslag borde anslagsposten med hänsyn därtill höjas med 5,950 kronor till 32,900 kronor, vilket belopp borde fördelas med 15,400 kronor på bränsle,

lyse och renhållning (nu 8,800 kronor) och med 17,500 kronor på övriga expenser (nu 18,150 kronor).

Delposten till *kostnader för lärjungars inackordering vid skola m. m.* borde i anslutning till inspektörens förslag och med hänsyn till belastningen under budgetåret 1939/40 höjas med 17,000 kronor till 72,000 kronor.

För bidrag till *lärjungars resekostnad för inställelse i nomadskola* borde anslås det belopp, som åtgått under budgetåret 1939/40, eller 2,800 kronor, d. v. s. 850 kronor mer än nu vore anvisat.

De stegrade priserna å bränsle, livsmedel m. m. synas böra medföra en anslagshöjning i överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag. Med beaktande att ur anslaget hädanefter skola bestridas vissa kostnader för sjukvård m. m., föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 128,000 kronor, vilket belopp överstiger det för innevarande budgetår anvisade med 24,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 128,000.

[149]. 31. **Nomadskolor: Stipendier åt lapsktalande elever vid folkskoleseminarierna i Luleå och Umeå, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 400 kronor. Stipendierna, vilka utgått under en lång följd av år och tidigare endast kunnat tilldelas lapsktalande elev, kunna enligt nya bestämmelser, som meddelats av Kungl. Maj:t den 26 april 1940, undantagsvis tilldelas även icke lapsktalande elever, om de förbundit sig att före examens avläggande ha inhämtat tillfredsställande kunskaper i lapska språket. Stipendiat är skyldig att stå till förfogande för tjänstgöring i främsta rummet vid nomadskolväsendet eller, om tjänstgöring där ej påkallas, inom skoldistrikt i lappmarken. *Skolöverstyrelsen* har — under framhållande att endast fyra av lärarna vid de åtta byskolorna avlagt folkskol-lärarexamen och att ett bestämt behov föreligger av att kunna till byskolorna förvärva lärare, som genomgått folkskoleseminarium — föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Jag biträder överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Nomadskolor: Stipendier åt lapsktalande elever vid folkskoleseminarierna i Luleå och Umeå* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 400.

[150]. 32. **Nomadskolor: Gratialer.** *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att detta anslag måtte uppföras med oförändrat belopp, 800 kronor.

Med tillstyrkande av överstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Nomadskolor: Gratialer* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 800.

[151.] 33. **Nomadskolor: Om- och nybyggnadsarbeten, reservationsanslag.** Till detta ändamål anvisades för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 400,000 kronor (jfr propositionen 1939: 102). Med hänsyn till rådande förhållanden förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 26 januari 1940, att förevarande byggnadsföretag icke finge påbörjas, förrän Kungl. Maj:t lämnat tillstånd, samt att, intill dess tillstånd lämnats, anslaget icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande användas till andra ändamål än bestridande av kostnader för det utredningsarbete och de förberedande åtgärder, som erfordrades för att byggnadsföretagen framdeles skulle kunna utan dröjsmål påbörjas, såsom för uppgörande av ritningar och entreprenadhandlingar (jfr bilaga 6 till propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag samt riksdagens skrivelse nr 97).

1940 års lagtima riksdag förklarade (skrivelse nr 395) i anslutning till vissa i propositionen nr 285 gjorda uttalanden, att det icke vore tänkbart att under rådande förhållanden genomföra byggnadsplanerna i annan mån än att de nybyggnader, som befunnas oundgängligen erforderliga, skulle få komma till utförande för så vitt omständigheterna möjliggjorde medelsanvisning. Behovet av nya lokaler hade emellertid blivit alltmera trängande. Riksdagen biföll därför ett i propositionen framlagt förslag om byggnadsarbetenas igångsättande medelst anlitan av förutnämnda anslag å 400,000 kronor. Med dessa medel skulle det bli möjligt att bestrida utgifterna för åtminstone ett av byggnadsföretagen, förutom utredningskostnaderna. En utförlig redogörelse för denna byggnadsfråga har lämnats i omförmälda proposition, till vilken jag tillåter mig hänvisa.

Under erinran om de genom omförmälda beslut den 26 januari 1940 meddelade bestämmelserna förordnade Kungl. Maj:t sedermera, att nomadskolbyggnaderna i Tärna kyrkoby (Västerbottens län) samt i Karesuando, Lanna-vaara, Jukkasjärvi, Gällivare och Jokkmokk (Norrbottens län) skulle uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i nämnda proposition tillstyrkts. Vederbörande byggnadskommitté ålades att söka åstadkomma sådana besparingar och förenklingar, att kostnaderna för byggnadsföretagen så långt möjligt hölles nere. I detta syfte borde storleken av byggnadsföretagen — genom provisoriska åtgärder eller eljest — begränsas i all den utsträckning, som med hänsyn till företagets ändamål befunnas möjligt och skäligt. Vid den konstruktiva utformningen samt valet av byggnadsmateriel och utrustning i övrigt borde det största avseende fästas vid kostnadssynpunkten, utan att likväl skäliga krav på byggnadsföretagets ändamålsenlighet och beständighet åsidosattes. Vidare anbefalldes byggnadskommittén för Norrbottens län att, efter bearbetning av föreliggande ritningar och arbetsbeskrivningar, vidtaga åtgärder för påbörjande av skolbyggnaderna i Jukkasjärvi. Därvid skulle tillgängliga medel i första hand användas för uppförande av skolhemsanläggning och i andra hand för uppförande av lärarbostäder.

Genom beslut samma dag förordnade Kungl. Maj:t beträffande nomadskolorna i Jämtlands län, att byggnader för sådana skolor skulle uppföras i Jämsmässholmen och Storvallen. Byggnadsföretagen fingo emellertid påbörjas först efter Kungl. Maj:ts tillstånd. Tillika anbefalldes länets nomadskolbyggnadskommitté att upptaga förhandlingar med svenska missionssällskapet i egenskap av ägare till de för nomadskolan i Änge inom Undersåkers socken upplåtna lokalerna i syfte att få till stånd en överenskomelse om fortsatt utnyttjande av dessa lokaler för nomadskolans räkning.

Av ifrågavarande anslag å 400,000 kronor ha 370,000 kronor beräknats till skolbyggnaderna i Norrbottens län för uppförande av skolbyggnader i Jukkasjärvi, inköp av tomtmark för länets övriga nomadskolor m. m., 20,000 kronor för inköp av tomtmark för nomadskolan i Tärna kyrkby m. m. samt 10,000 kronor till utredningskostnader och förberedande åtgärder beträffande byggnadsföretagen i Jämtlands län.

Nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län har hemställt, att medel måtte anvisas för uppförande av ytterligare två nomadskolanläggningar i Norrbottens län, nämligen i Gällivare och i Jokkmokk. Kostnaderna för dessa anläggningar vore beräknade till 457,000 kronor respektive 258,500 kronor.

Vid Killinge nomadskola, vilken vore avsedd att förflyttas till Gällivare, funnes omkring 85 barn, varav 45 vore inhysta i mycket bristfälliga hushållskåtor under det att för de övriga förhyrts förläggning i ett privat bostadshus och tre s. k. lappstugor. Lappstugorna ägdes av kommunen och vore avsedda för fattiga, ålderstigna lappar. De finge av nomadskolväsendet användas endast under förutsättning att de ej behövde tagas i anspråk för sitt egentliga ändamål. — Vid skolan i Vaikijaur, som skulle förflyttas till Jokkmokk, vore samtliga de omkring 35 barnen förlagda i synnerligen bristfälliga hushållskåtor, belägna på sumpartad mark invid en sjö. — Skulle medel nu icke kunna anvisas till uppförande av båda ifrågavarande anläggningar, syntes Gällivareskolan äga företräde med hänsyn till det större antal barn, som vid Killinge nomadskola utsattes för de hälsorisker, som vore förenade med förläggning i hushållskåtor.

Från byggnadskommittén har under hand inhämtats, att det visat sig möjligt att ej oväsentligt nedbringa kostnaderna för skolanläggningen i Jukkasjärvi men att — om denna anläggning i sin helhet kommer till utförande — ett belopp av ytterligare 24,000 kronor erfordras utöver de till kommitténs förfogande nu stående medlen av 370,000 kronor. Genom att tills vidare uppskjuta utförandet av vissa arbeten, kan emellertid, om så påfordras, den för ändamålet erforderliga ytterligare medelsanvisningen enligt kommitténs beräkningar begränsas till 6,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har vitsordat, att behovet av nybyggnader för nomadskolorna inom Norrbottens län vore mest trängande i fråga om skolorna i Gällivare och Jokkmokk. Med anledning av ärendets angelägna natur tillstyrkte överstyrelsen livligt kommitténs förslag om åtgärder för uppförande

av ifrågavarande nomadskolbyggnader. I samband härmed ville överstyrelsen emellertid jämväl framhålla vikten av att de föreslagna nomadskolbyggnaderna i Jämtlands län snarast komme till utförande.

Hos Kungl. Maj:t ha vidare *lappar, samlade till allmänt möte i Arvidsjaur år 1940*, anhallit, att Kungl. Maj:t ville förelägga 1941 års riksdag förslag om anslag för förverkligande av föreliggande planer för nya nomadskolebyggen.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, skola de hittills anvisade medlen användas till uppförande av en nomadskolanläggning i Jukkasjärvi. I övrigt skola anslagsmedlen disponeras för tomtinköp, utredningsarbeten, uppgörande av entreprenadhandlingar m. m. I propositionen 1940: 285 utgick jag från att de övriga nomadskolanläggningarna skulle påbörjas först när förhållandena det medgäve och efter prövning genom Kungl. Maj:ts försorg från fall till fall. Då nomadskolorna äro i synnerligen stort behov av förbättrade lokaler, anser jag mig böra förorda fortsatt medelsanvisning för ändamålet.

Under nuvarande förhållanden är det dock icke möjligt att annat än i begränsad utsträckning genomföra det föreliggande byggnadsprogrammet. Såsom av redogörelsen framgår, har nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län äskat medel för uppförande av två av de återstående nomadskolanläggningarna i detta län samt därvid givit företräde åt den skola, som skall förläggas till Gällivare. Av propositionen 1940: 285 och förarbetena till denna framgår, att ett mycket starkt behov föreligger jämväl av de planerade nya skolanläggningarna i Västerbottens och i Jämtlands län. Jag utgår för min del från att endast ett av de nu aktuella byggnadsföretagen kommer till utförande och tillstyrker, att för ändamålet för budgetåret 1941/42 anvisas ett anslag av 300,000 kronor. Härutöver för byggnadsföretagets slutförande eventuellt erforderliga ytterligare anslagsmedel torde få ställas till förfogande för budgetåret 1942/43. Ur det av mig förordade anslaget torde få bestridas — förutom kostnaderna för byggnadskommittéernas verksamhet och dylikt — jämväl de återstående kostnaderna för skolanläggningen i Jukkasjärvi.

Liksom hittills skett torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare omprövning bestämma vilket av byggnadsföretagen som bör utföras. Vid detaljutformningen av byggnadsföretaget bör tillses, att byggnadskostnaderna hållas nere så långt detta utan uppoffrande av andra intressen är möjligt.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Om- och nybyggnadsarbeten* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 300,000.

[152.] 34. **Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare, förslagsanslag.** 35. **Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet, förslagsanslag.** Då beräkningen av dessa båda anslag, nu uppförda med 4,050,000 kronor respektive 530,000 kronor, står i samband med de under punkterna 134 och 143 berörda frågorna, hemställer jag under erinran jämväl, att förslag föreligger om beredande av arvodesförstärkning åt viss lärarpersonal vid fortsättningsskolorna, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1941/42

dels till *Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare* ett *förslagsanslag* av kronor 4,100,000;

dels ock till *Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet* ett *förslagsanslag*

av kronor 600,000.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

[153.] 36. **Understöd till högre folkskolor, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 1,560,000 kronor. För budgetåret 1939/40 var anslaget, som då även avsåg understöd till praktiska mellanskolor, uppfört med 3,450,000 kronor, av vilket belopp enligt budgetredovisningen dock endast omkring 2,945,000 kronor förbrukades. Såsom i det föregående omnämnts, gälla provisoriska löne- och statsbidragsbestämmelser för de högre folkskolorna.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt, att anslaget måtte uppföras med 1,296,000 kronor. Därvid har överstyrelsen förutsatt oförändrad tillämpning av gällande löne- och statsbidragsbestämmelser. Härjämte har överstyrelsen utgått från att fem högre folkskolor skulle ombildas till kommunala eller praktiska mellanskolor samt att verksamheten vid vissa andra skolor skulle inställas eller inskränkas.

Beträffande förekomsten av vissa mindre frekventerade högre folkskolor och möjligheten att åstadkomma en centralisering på detta område har skolöverstyrelsen i anslutning till vad i ämnet anfördes i propositionen nr 154 till 1940 års lagtima riksdag (sid. 68) och riksdagens skrivelse nr 264 (sid. 10) verkställt anbefalld utredning och avgivit förslag, varöver vederbörande statliga och kommunala myndigheter avgivit yttranden. *Skolöverstyrelsens* förslag innebär, dels att högre folkskolorna i Falsterbo, Raus, Allerum, Brunnby, Fleninge och Jonstorp Farhult nedläggas år 1942, dels att de båda klasserna vid Onsala högre folkskola även i fortsättningen hållas förenade i en avdelning, dels ock att vissa för genomförandet av dessa rationaliseringsåtgärder erforderliga bestämmelser meddelas rörande skyldighet för skolor att mottaga lärare, som på grund av rationaliseringen måste förflyttas, samt rörande lärarnas löneförmåner m. m.

Av skolöverstyrelsens utredning i ämnet inhämtas bland annat följande:

De skolor, som närmast ifrågakomme, då det gällde indragning eller centralisation, vore de högre folkskolorna i Allerum, Brunnby, Falsterbo, Fleninge, Jonstorp-Farhult, Kattarp, Onsala, Raus och Väsby. Samtliga vore tvåklassiga och hade, som framginge av nedanstående översikt, för närvarande ett ganska lågt elevantal.

Högre folkskolan i	Elevantalet höstterminen					Beräknat elevantal höstterminen 1940
	1935	1936	1937	1938	1939	
Allerum	17	18	19	18	16	22
Brunnby	37	32	29	37	21	24
Falsterbo	23	20	12	7	9	10
Fleninge	31	32	27	32	18	17*
Jonstorp-Farhult	31	22	29	30	21	25
Kattarp	30	35	24	24	23	20
Onsala	17	17	16	21	18	22
Raus	65	62	62	72	42	29
Väsby	48	39	36	34	28	27

* Rätteligen 27.

Samtliga dessa skolor med undantag för högre folkskolan i Onsala låge i Skåne, där högre folkskolan sedan gammalt varit en skolform med stor utbredning. Vissa av skolorna hörde till landets äldsta högre folkskolor. I nuvarande ekonomiska situation måste det dock anses motiverat att vidtaga åtgärder för att minska statens och kommunernas utgifter för dessa svagt frekventerade skolor. De åtgärder, som därvid kunde komma i fråga, vore, att

1) skolan indroges helt,
2) för närbelägna skolor vidtoges en centralisation till en enda eller åtminstone ett färre antal skolor eller

3) skolans båda klasser sammansloges till en avdelning, där klasserna erhöles gemensam undervisning i alla de ämnen, där så vore möjligt.

Alternativ 3) hade i vissa skolor redan genomförts. För genomförande av detta alternativ vore nu gällande föreskrifter tillräckliga. Visserligen skulle enligt § 38 mom. 1 i stadgan för de högre folkskolorna antalet ordinarie lärare vid en skola vara minst lika stort som antalet årsklasser. Men Kungl. Maj:t ägde enligt samma moment rätt att inskränka detta antal. Detta hade skett i den formen, att skolan för ett år i sänder medgivits rätt att slippa inrätta hela det föreskrivna antalet lärartjänster, men borde givetvis även kunna ske i den formen, att skolan under viss tid eller tills vidare förbjödes uppehålla vissa tjänster.

För ett effektivt genomförande av alternativen 1) och 2) saknades däremot tillräckliga föreskrifter. Första förutsättningen för en indragning eller centralisation vore, att de vid den berörda skolan anställda lärarna kunde förflyttas till annan skola. Genom bestämmelserna i 10 § avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna (1938: 660) hade visserligen lärarna skyldighet att låta sig förflytta, men däremot föreläge ingen skyldighet för en sådan skola att mottaga en från annan skola förflyttad lärare. Före-

skrifter rörande sådan skyldighet vore nu behövliga. Dessa föreskrifter borde gälla icke blott för de högre folkskolorna utan även för övriga högre kommunala skolor samt för folkskolor, enär det i vissa fall torde bli påkännadt att låta någon av dessa skolor mottaga en förflyttad lärare.

Även i ett annat avseende vore föreskrifter behövliga. Vid förflyttning av en lärare kunde det i vissa fall hända, att det icke vore möjligt att bereda läraren ny tjänst inom samma lönegrad som den, vilken han före förflyttningen tillhört. Därest läraren förflyttades till tjänst inom lägre lönegrad, skulle han enligt avlöningsreglementet åtnjuta lön enligt den lönegrad han tidigare tillhört. Det vore då givetvis icke rimligt, att den läroanstalt, som mottagit läraren, eller den, från vilken han förflyttats, skulle gälda merkostnaderna härför. Denna merkostnad torde i stället böra i form av personlig lönefyllnad utgå av statsmedel.

Givetvis borde en lärare, som förflyttats till befattning i lägre lönegrad, icke heller vidkännas minskning i sina pensionsförmåner. I detta avseende syntes emellertid tillräckliga föreskrifter finnas i 18 § tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor (1939: 376). Dock torde dessa föreskrifter måhända behöva kompletteras med en bestämmelse om att paragrafen gällde jämväl om lärare eller rektor förflyttats till tjänst inom folkskola.

De frågor, som överstyrelsen nu senast berört, syntes vara av den art, att de borde föreläggas riksdagen.

Beträffande skolöverstyrelsens utredning rörande de särskilda skolorna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Statskontoret har helt anslutit sig till överstyrelsens uppfattning, att det i nuvarande ekonomiska situation måste anses motiverat att vidtaga åtgärder för att minska statens och kommunernas utgifter för de svagt frekventerade högre folkskolorna.

För en rationalisering syntes i första hand åtgärder böra vidtagas för att möjliggöra förflyttning av ordinarie lärare. Vad skolöverstyrelsen i detta hänseende anfört hade icke givit statskontoret anledning till annan erinran än att ämbetsverket ville framhålla, att gällande statsbidragsbestämmelser såväl för de högre kommunala skolformerna som för folkskolorna innefattade som villkor för statsbidrags utgående, att skolorna vore anordnade i enlighet med gällande bestämmelser. I betraktande härav syntes Kungl. Maj:t kunna meddela föreskrifter om skyldighet för vederbörande skolas huvudman att anställa från annan skola förflyttad lärare, och detta även för den händelse, att förflyttningen ägde rum från ett skoldistrikt till ett annat. Om det också i och för sig skulle vara tillräckligt, att Kungl. Maj:t genom beslut i varje särskilt fall förordnade om förflyttning, syntes det dock lämpligt att genom en generell föreskrift fastslå den skyldighet, som föreläge för de olika skolorna att från annan skola emottaga lärare, därest Kungl. Maj:t så förordnade.

Statskontoret hade vidare icke något att erinra mot vad överstyrelsen anfört därom, att det borde ankomma på statsverket att gälda de merkostnader, som kunde uppstå, i form av personlig lönefyllnad åt lärare, som förflyttades till tjänst i lägre lönegrad. Beslut härom torde lämpligen böra meddelas särskilt för varje fall.

En dylik åtgärd skulle vara ägnad att vid rationaliseringens genomförande

åvägbringa förutsättningar för ett samarbete mellan staten och huvudmännen för de olika skolorna. I syfte att tillvarata besparingssynpunkterna syntes det även vara motiverat att låta en ordinarie lärare vid en högre kommunal skola bibehålla sin pensionsrätt, även om han tvångsförflyttades till tjänst inom folkskolan. Principiellt torde intet vara att erinra häremot.

Vad nu sagts hade närmast avseende på sådana rationaliseringsåtgärder, som åstadkommes i samförstånd med vederbörande skolas huvudman. I betraktande av de hårt ansträngda statsfinanserna syntes det emellertid böra tagas under överbäggande, huruvida det icke — t. ex. med avseende på antalet elever i vederbörande skola och dess olika avdelningar — utan större olägenhet kunde genomföras vissa skärpningar i statsbidragsvillkoren.

Det torde bli beroende på innebörden av de restriktiva bestämmelserna, huruvida och i vad mån desamma skulle kunna tillämpas på redan befintliga skolor. Statskontoret kunde emellertid icke underlåta att i detta sammanhang giva uttryck för den uppfattningen, att Kungl. Maj:t icke torde mot huvudmannens önskan kunna meddela föreskrift, att en statsunderstödd högre folkskola skulle upphöra så länge av riksdagen fastställda statsbidragsvillkor iakttoges. Likaledes syntes böra erinras, att riksdagens medverkan vore erforderlig vid jämkningar av nu gällande, av riksdagen bestämda statsbidragsgrunder.

Allmänna lönenämnden har anført, att vad överstyrelsen uttalat rörande behovet av reglerande föreskrifter i samband med den ifrågasatta centralisationen icke givit nämnden anledning till erinran.

Beträffande ett av *statens pensionsanstalt* avgivet yttrande torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Av de *kommunala myndigheterna* ha Brunnby församling samt Allerums och Fleninge kommuner motsatt sig indragning av vederbörande skolor. I de återstående fallen ha de kommunala myndigheterna ej motsatt sig skolöverstyrelsens förslag.

Vid anslagsberäkningarna har *skolöverstyrelsen* utgått från att fyra högre folkskolor, nämligen skolorna i Undersåker, Vilhelmina, Vivsta-Näs och Ånge, skulle komma att ombildas till kommunala mellanskolor och att högre folkskolan i Nacka skulle förändras till praktisk mellanskola. Antalet högre folkskolor under budgetåret 1941/42 beräknades därför till 51. Några av dessa skolor vore ännu ej färdigorganiserade och komme därför att automatiskt erhålla ökat antal klassavdelningar. Vidare hade överstyrelsen utgått från att de av överstyrelsen enligt det föregående föreslagna rationaliseringsåtgärderna skulle genomföras. Arvodena till tillsynslärare hade reducerats på samma sätt som skett i överstyrelsens anslagsäskanden rörande motsvarande arvoden vid de allmänna läroverken. Det behövlige statsbidragsbeloppet beräknade överstyrelsen, såsom ovan nämnts, till 1,296,000 kronor. Därest stegringen i levnadskostnaderna skulle föranleda höjning av timlärararvodena med 9 procent, erfordrades till timlärararvoden ytterligare 31,000 kronor.

Sedermåra har skolöverstyrelsen meddelat, att en utökning av ämneslära-
rarnas medeltjänstgöring med ytterligare $\frac{1}{2}$, 1 eller $1\frac{1}{2}$ veckotimme skulle

medföra en besparing av respektive 6,000 kronor, 13,000 kronor och 19,600 kronor. Undervisningen i instrumentalmusik och i hållningsrättande gymnastik vore av liten omfattning vid de högre folkskolorna. Skulle dessa undervisningsgrenar borttagas, uppkomme en besparing av omkring 2,600 kronor.

Riksräkenskapsverket har anfört i huvudsak följande:

Beträffande anledningen till besparingen för budgetåret 1939/40 finge riksräkenskapsverket framhålla, att enligt vad som framginge av länsstyrelsernas räkenskaper förskott å statsbidrag för budgetåret icke utbetalats i den omfattning, som kunnat förväntas med hänsyn till lönekostnadernas faktiska storlek efter den provisoriska löneregleringen. Härigenom hade en förskjutning till efterföljande budgetår av statens kostnader för de högre folkskolorna inträtt. Någon nämnvärd skillnad mellan beräknade och verkliga lönekostnader syntes det däremot i förevarande fall icke vara fråga om. I kungörelsen 1940: 558 angående statsbidrag för redovisningsåret 1940/41 hade utfärdats särskilda föreskrifter rörande beräkning av förskotten under budgetåret 1940/41 i syfte att bättre anpassa förskotten efter statsbidragets storlek. Liknande bestämmelser syntes vara erforderliga jämväl för budgetåret 1941/42.

Riksräkenskapsverket ansåge, att medelsbehovet för budgetåret 1941/42 borde uppskattas till det av överstyrelsen angivna beloppet, 1,296,000 kronor, vilket belopp lämpligen kunde avrundas till 1,300,000 kronor.

Statskontoret har, såsom i det föregående nämnts, ifrågasatt ytterligare besparingsåtgärder.

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga förra året uttalade jag mig i likhet med skolöverstyrelsen för en utredning rörande möjligheterna att indraga vissa äldre högre folkskolor med lågt elevantal. Den nu föreliggande utredningen visar, att en sådan utredning varit i hög grad av behovet påkallad. Enligt skolöverstyrelsens förslag ha sex högre folkskolor så ringa elevantal, att de icke anses böra fortfarande uppehållas.

Ehuru jag för egen del inser betydelsen av att landsbygden med dess odifferentierade skolväsende har tillgång till skolor över folkskolans bildningsstadium och håller före, att även mindre skolor av denna art ha en uppgift att fylla, anser jag det å andra sidan icke gärna möjligt att bibehålla skolor med så lågt elevantal som det här är fråga om. Särskilt under nuvarande statsfinansiellt bekymmersamma förhållanden är det angeläget att tillvarataga de besparingsmöjligheter, som här äro tillfinnandes. Under erinran att de i ärendet hörda kommunala myndigheterna visat förståelse för dessa synpunkter och i vissa fall icke rest erinran mot skolornas indragning eller de i övrigt ifrågasatta besparingsåtgärderna, vill jag därför i likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret föreslå, att åtgärder vidtagas för indragning av svagt frekventerade högre folkskolor i anslutning till skolöverstyrelsens förslag. Det torde icke vara behövt att nu bestämma vilka skolor som böra indragas. I detta hänseende torde det få

Departementschefen.

ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid träffa avgörande. Däremot är det nödvändigt att i detta sammanhang taga ställning till de ändringar i gällande statsbidrags- och lönebestämmelser, som erfordras för åtgärdernas genomförande.

I detta hänseende har skolöverstyrelsen till en början fäst uppmärksamheten på behovet av en föreskrift rörande skyldighet för högre kommunal skola samt folkskola att mottaga lärare, som måste förflyttas från nedlagd högre folkskola. Statskontoret anser för sin del, att de nu gällande bestämmelserna i princip innefatta rätt för Kungl. Maj:t att meddela föreskrift för skolas huvudman att anställa från annan skola förflyttad lärare, men har dock funnit lämpligt, att denna skyldighet fastslås genom en generell föreskrift. För egen del ansluter jag mig i huvudsak till statskontorets uppfattning. I fråga om kommunal flickskola, kommunal mellanskola, praktisk mellanskola, högre folkskola och folkskola bör sålunda gälla skyldighet för skolans huvudman att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande mottaga lärare, som finnes böra förflyttas från högre kommunal skola. En generell föreskrift av denna innebörd synes dock icke behöfelig. Det torde i stället få ankomma på Kungl. Maj:t att i de särskilda fallen meddela beslut.

I likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret tillstyrker jag vidare, att den lönefyllnad, som enligt det föregående kan komma i fråga för förflyttad lärare, skall efter beslut i varje särskilt fall helt bestridas av statsmedel. Lämpligen torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att fatta sådant beslut.

Vad beträffar de till lärarna utgående pensionsförmånerna, torde frågan om i detta hänseende eventuellt erforderliga kompletterande bestämmelser komma att framdeles anmälas av chefen för finansdepartementet.

Skolöverstyrelsen torde ha byggt sitt förslag på den uppfattningen, att Kungl. Maj:t kan meddela föreskrift, att högre folkskola skall nedläggas eller dess verksamhet begränsas. Såsom statskontoret antytt, kan det emellertid ifrågasättas, om Kungl. Maj:t mot huvudmannens önskan kan, så länge av riksdagen fastställda statsbidragsvillkor iakttagas, meddela föreskrift, att statsunderstödd högre folkskola skall upphöra. Det synes därför vara erforderligt att meddela bestämmelser, som giva Kungl. Maj:t möjlighet att även mot huvudmannens bestridande förordna om skolas nedläggande. Olika möjligheter stå här till buds. Sålunda kan ifrågasättas att som särskilt villkor för statsbidrag stipulera visst minimiantal elever på sätt för övrigt ursprungligen gällt för kommunala flickskolor (jfr kungörelsen 1928: 229). Denna mer mekaniskt verkande metod att utgallra svagt frekventerade skolor synes emellertid icke tillfredsställande, eftersom den icke möjliggör en enligt min mening önskvärd prövning av förhållandena i de särskilda fallen. I stället förordar jag den jämkningen i gällande statsbidragsbestämmelser, att statsbidrag må utgå tills vidare så länge vederbörande skola enligt Kungl. Maj:ts beprövande fyller ett behov, som står i skälig relation till de av skolans verksamhet föranledda kostnaderna. Jag förutsätter, att tillämp-

ningen av en sådan bestämmelse kommer att ske med nödig varsamhet. Då nu som villkor för statsbidrag gäller, att vederbörande skola är anordnad i enlighet med gällande bestämmelser, torde det vara möjligt att utan ytterligare ändring i statsbidragsbestämmelserna även mot skolområdets bestående vidtaga sådana jämkningar i skolas organisation, som enligt det föregående ifrågasatts exempelvis för högre folkskolan i Onsala.

Vad nu föreslagits torde böra gälla jämväl beträffande kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och praktiska mellanskolor.

Det lärers få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen lämnar utan erinran vad nu anförts, meddela närmare bestämmelser i ämnet i anslutning till de av mig framställda förslagen.

I anslutning till vad jag anfört beträffande de allmänna läroverken anser jag, att någon ytterligare utsträckning av ämnesläraernas undervisningsskyldighet eller beskärning av den frivilliga undervisningen i övningsämnena vid högre folkskolorna icke bör komma till stånd. Däremot torde arvoden till tillsynslärare böra ytterligare sänkas i samma proportion som vid de allmänna läroverken.

I övrigt har jag intet att erinra mot skolöverstyrelsens beräkning av anslagsbehovet, enligt vilken erfordras ett anslag av 1,296,000 kronor. Härtill bör läggas merkostnaden för den av 1940 års urtima riksdag beslutade uppräkningen av timlärararvoden, enligt från överstyrelsen under hand infordrad uppgift omkring 7,000 kronor. Anslaget torde alltså böra uppföras med $(1,296,000 + 7,000 =) 1,303,000$ kronor eller i avrundat tal 1,300,000 kronor. Anslagsminskningen, 260,000 kronor, torde till största delen få tillskrivas den ifrågasatta ombildningen av fem högre folkskolor till kommunala eller praktiska mellanskolor och de föreslagna centraliseringsåtgärderna.

Under återopande av vad sålunda anförts och under erinran om vad av mig under punkten 122 yttrats rörande ombildning av högre folkskolor till mellanskolor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de ändrade föreskrifter rörande kommunala skolor, som framgå av vad av mig i det föregående anförts;

dels ock till *Understöd till högre folkskolor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,300,000.

[154.] 37. **Folkhögskolor: Understöd, förslagsanslag.** Anslaget är uppfört med 1,355,000 kronor, av vilket belopp disponeras för understöd förslagsvis 1,200,000 kronor, för ökat understöd förslagsvis 52,000 kronor och för provisorisk avlösningsförbättring åt lärare förslagsvis 103,000 kronor. Belastningen utgjorde under budgetåret 1939/40 omkring 1,350,000 kronor.

Understöd till folkhögskolor utgå med vissa maximibelopp för huvudkurser och fristående kvinnliga kurser med därtill anslutna andra årskurser ävensom till parallellundervisning vid de särskilda kurserna. Vidare utgå

understöd till undervisning i hushållsgöromål samt till ålderstillägg åt lärare och vikariatsersättningar. Av statsfinansiella skäl ha statsbidragen till parallellundervisning från och med budgetåret 1933/34 utgått med reducerade belopp. De av 1933 års riksdag i detta hänseende fastställda grunderna undergingo år 1936 vissa ändringar, vilka bland annat inneburo, att maximiunderstöden för parallellundervisning fixerades till 4,000 kronor för huvudkurs och därtill ansluten andra årskurs samt till 2,250 kronor för fristående kvinnlig kurs och därtill ansluten andra årskurs. Dessa maximiunderstöd sänktes av 1940 års lagtima riksdag till 3,000 kronor respektive 1,500 kronor.

Även de till folkhögskolorna utgående ökade understöden ha av statsfinansiella skäl reducerats. Dessa understöd, som ursprungligen utgingo med 10 procent av de ordinarie anslagen, sänktes av 1933 års riksdag till endast 5 procent av de ordinarie anslagen.

Skolöverstyrelsen har förutsatt, att anslagsrestriktionerna skola tillämpas även under budgetåret 1941/42, och har hemställt om oförändrat anslag för detta budgetår. Av anslagsberäkningarna inhämtas följande:

Understöd. Medelsätgången under budgetåret 1939/40 hade enligt gjorda beräkningar uppgått till i runt tal 1,216,000 kronor. För nästa budgetår räknade överstyrelsen med att de försämrade konjunkturerna skulle medföra en mindre nedgång i antalet elever från jordbrukarungdomen, medan däremot tillströmningen av industriens ungdom skulle ökas och mer än väl kompensera den beräknade minskningen av andra elever. Såsom en följd härav komme behovet av parallellanslag icke att bli mindre än nu. Anslagen till parallellundervisning, som vore nödvändig för vinnande av rimligt resultat av undervisningen vid folkhögskolornas korta kurser, borde därför icke reduceras ytterligare.

Utredning påginge om rationalisering av folkhögskolverksamheten i ett län, där det ringa elevantalet vid vissa folkhögskolor skulle kunna motivera ett nedläggande av en skola.

Ökat understöd. Ökat driftkostnaderna för folkhögskolorna ökats och en höjning av dessa understödsbelopp därför vore väl motiverad, ansåge överstyrelsen sig av statsfinansiella skäl icke böra påyrka en sådan höjning.

Provisorisk avlöningsförbättring. Under denna anslagspost ansåge sig överstyrelsen kunna räkna med oförändrat medelsbehov. Överstyrelsen erinrade om sitt i 1940 års åttonde huvudtitel (sid. 193 ff.) behandlade förslag om provisorisk förbättring av de extra ordinarie och vikarie-
rande ämneslärares löneställning men ville med hänsyn till tidsläget icke ånyo påyrka en sådan löneförbättring.

Statskontoret har icke gjort annan erinran mot överstyrelsens förslag än att ämbetsverket med hänsyn till det hårt trängda statsfinansiella läget ifrågasatt, om icke statsbidraget till anordnande av parallellundervisning vid huvudkurs och därtill ansluten andra årskurs borde ytterligare begränsas genom nedsättning av bidragets maximibelopp till 2,000 kronor. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat tillämpade överstyrelsen numera

något strängare principer vid prövning av ärenden angående uppdelning av klass i parallellavdelningar.

Skolöverstyrelsen har under återopande av vissa av folkhögskolinpektören anförda synpunkter bestämt avstyrkt statskontorets förslag. Av inspektörens yttrande inhämtas, att en ytterligare nedsättning skulle hårt drabba de större skolorna, då flertalet av dem hade lärare fast anställda för parallellundervisning. Uppsägning av dessa vore visserligen möjlig vid vissa skolor men borde givetvis tillgripas endast i yttersta nödfall. Det syntes även föga välbeträkt att i en tid, då ökad arbetslöshet säkerligen komme att medföra större tillströmning till folkhögskolorna, omöjliggöra för de stora skolorna att rationellt utnyttja sina lokaler och sin personal.

Enligt vad erfarenheterna från den senaste krisen giva vid handen utnyttja många arbetslösa den påtvungna sysslolösheten till studier vid bland annat folkhögskolor. En för stark minskning av de till folkhögskolorna utgående anslagen skulle betaga dessa läroanstalter möjligheterna att mottaga nya elever och bör därför undvikas. Såvitt jag kan finna, skulle ett genomförande av statskontorets förslag medföra allvarliga olägenheter för folkhögskolorna under en tid, då deras verksamhet är ur allmänna synpunkter särskilt betydelsefull, utan att dock innebära större besparing för statsverket än — enligt vad under hand från skolöverstyrelsen upplysts — omkring 18,000 kronor för år räknat.

Departementschefen.

Jag anser mig med hänsyn härtill icke böra tillstyrka den av statskontoret ifrågasatta ytterligare skärpningen av statsbidragsvillkoren men förutsätter i likhet med skolöverstyrelsen, att de nuvarande restriktiva statsbidragsbestämmelserna under nästa budgetår skola tillämpas. Jag utgår vidare från att överstyrelsen fortfarande kommer att vid prövning av ärenden om uppdelning av klass i parallellavdelningar iakttaga nödig återhållsamhet. Jag räknar med att resultatet av den inom överstyrelsen pågående utredningen rörande rationalisering av folkhögskoleverksamheten skall kunna inom den närmaste tiden framläggas. Det är givetvis angeläget, att endast sådana folkhögskolor uppehållas och komma i åtnjutande av statsbidrag, som fylla ett verkligt behov och visat tillräcklig livskraft.

Mot skolöverstyrelsens anslagsberäkningar har jag intet att erinra.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,355,000.

[155.] 38. **Folkhögskolor: Stipendier åt elever, förslagsanslag.** Detta anslag har under nedannämnda budgetår utgått med följande belopp (belastningen enligt budgetredovisningen angives jämväl, i avrundade tal):

Budgetår	Anslag kronor	Belastning kronor
1929/30	290,000	380,950
1930/31	290,000	470,000
1931/32	410,000	592,270
1932/33	410,000	521,345
1933/34	410,000	559,725
1934/35	550,000	563,175
1935/36	600,000	596,740
1936/37	600,000	565,850
1937/38	600,000	552,350
1938/39	650,000	689,270
1939/40	650,000	622,920.

För innevarande budgetår har anslaget sänkts till 600,000 kronor, därvid beräknats, att en utgiftsminskning skulle uppkomma genom sträng återhållsamhet vid prövning av elevernas behov av stipendier. Beträffande de i ämnet nu och tidigare gällande bestämmelserna hänvisas till en redogörelse i 1940 års åttonde huvudtitel, sid. 196.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 500,000 kronor.

Minskningen av anslagsbelastningen under det gångna budgetåret berodde på militärinkallelserna, vilka medfört avbrytande av påbörjade huvudkurser. För sommarkurserna år 1940, vilka i budgethänseende tillhörde budgetåret 1940/41, hade överstyrelsen beviljat stipendier till ett omkring 45,000 kronor lägre belopp än för motsvarande kurser år 1939. Förutom den skärpta behovsprövningen inverkade härvid dels att ungdomen i många fall tvingats uppskjuta skolgången för att i stället hjälpa till vid jordbruket eller i hemmet, dels ock att ett flertal skolor måst helt inställa sin verksamhet, sedan lokalerna tagits i bruk för statliga ändamål. Anslaget för innevarande budgetår skulle med all sannolikhet räcka, om ej en omfattande arbetslöshet komme att öka tillströmningen av elever.

Då överstyrelsen nu hade att beräkna stipendiebehovet för budgetåret 1941/42, utginge överstyrelsen från att maximibeloppen per månad bibehöllas vid den nivå, som de nu hade inom de respektive behovsgraderna eller 45, 25 och 15 kronor. Såsom statskontoret i sitt yttrande över föregående års budgetförslag på denna punkt förklarade, skulle en sänkning av stipendiebeloppen ytterligare stegra de redan av krisläget skärpta ekonomiska svårigheterna för medellösa och mindre bemedlade personer, som önskade deltaga i folkhögskolornas kurser. Statskontoret betraktade en återgång till tidigare lägre stipendiebelopp såsom en nödfallsutväg, som om möjligt borde undvikas. Denna statskontorets uppfattning delades också av departementschefen i hans yttrande till statsverkspropositionen rörande denna punkt. Överstyrelsen ville understryka, att denna nödfallsutväg icke borde beträdas. Sedan statskontoret avgav sitt ovan omnämnda utlåtande, hade en ytterligare beskärning skett av möjligheterna för den medellösa och mindre bemedlade vuxna ungdomen från både städer och landsbygd att genomgå en kurs vid folkhögskola, därigenom att den allmänna prisförhöjningen medfört en avsevärd ökning av avgifterna för såväl kost som logi vid skolorna, och då vid alla folkhögskolor, vare sig de upptog kursavgifter eller icke, statsstipendierna i främsta rummet tjänade till att täcka

dessas kost- och logiavgifter, som vore de väsentligaste, så skulle stipendiernas sänkning uteslutas från skolorna just den elevkategori, som staten med sina understöd äsyftat att hjälpa fram. Till belysande av i hur hög grad folkhögskolornas elever komme främst från de ekonomiskt svagast ställda hemmen ville överstyrelsen nämna, att av den samlade elevsiffran för senaste huvudkurs 1939/40, eller 4,260 elever, överstyrelsen efter en synnerligen sträng behovsprövning likväl måste hänföra till den högsta behovsgraden icke mindre än 2,116 stipendiesökande eller i det närmaste hälften av hela elevantalet.

En ytterligare sänkning av elevstipendierna skulle få till följd, att en avsevärd procent av elevklientelet bortföle och att därmed åtskilliga skolors existens äventyrades. I händelse av ökad arbetslöshet under vintern 1941/42 borde folkhögskolorna liksom under föregående arbetslöshetsperiod stå redo att mottaga den starka tillströmningen av industriarbetarungdom. Den hittills tillämpade likställigheten i stipendiehänseende mellan elever vid folkhögskolor och vid jordbrukets yrkesskolor borde alltså äga bestånd.

Med utgångspunkt från att under nu rådande ekonomiska förhållanden en minskning i elevantalet komme att ske från de yrkeskategoriers sida, som huvudsakligast rekryterade folkhögskolorna, samt att en än mera skärpt behovsprövning — vilken i så fall främst borde gå ut över de till lägsta behovsgraden hörande stipendiesökandena — tillämpades, kunde en minskning i stipendiebehovet med i runt tal 100,000 kronor beräknas. En delvis redan inträdd och för följande år befarad arbetslöshet kunde dock komma att ställa väsentligt större krav på stipendiemedel.

Stipendier borde fortfarande kunna utgå till behövande svenska elever för studier vid folkhögskolor i Danmark, Finland och Norge, i den mån motsvarande stipendier ställdes till förfogande av dessa länder.

Till de av skolöverstyrelsen anförda synpunkterna kan jag i stort sett ansluta mig. Under nu rådande förhållanden, då arbetslös ungdom i ökad utsträckning söker sig till folkhögskolorna, är det icke rådligt att reducera de stipendiebelopp, som nu kunna utgå, så mycket mindre som dessa stipendiernas realvärde minskats genom levnadskostnadernas stegring.

Vad skolöverstyrelsen i övrigt anfört synes icke giva anledning till någon erinran. Av statsfinansiella skäl finner jag mig nödsakad att i likhet med skolöverstyrelsen förutsätta tillämpning under nästa budgetår av en ytterligare skärpt prövning av elevernas stipendiebehov. Denna behovsprövning bör givetvis icke handhavas på sådant sätt, att verkligt behövande elever uteslutas från undervisningen, utan bör i första hand avse sådana elever, som ha åtminstone någon möjlighet att med egna medel eller annorledes bekosta vistelsen vid folkhögskola.

På grund av ovissheten om i vilken utsträckning arbetslös ungdom kommer att under nästa budgetår anlita folkhögskolorna är det svårt att med någon större grad av säkerhet uppskatta anslagsbehovet för nästa budgetår. Skolöverstyrelsens anslagsberäkningar torde emellertid kunna godtagas, och jag föreslår därför, att anslaget minskas med 100,000 kronor till 500,000 kronor.

I likhet med vad nu gäller torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att på framställning av skolöverstyrelsen meddela beslut i varje särskilt fall

Departement-
schefen.

om tilldelande av stipendier ur anslaget till svenska elever vid folkhögskolor i de övriga nordiska länderna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500,000.

Abnormundervisningen.

[156.] 39. **Läroanstalter för blinda: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 374,800 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat med därtill hörande bestämmelser äro intagna på sid. 528 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår icke ifrågasatt annan förändring än indragning eller minskning i besparingssyfte av vissa arvoden med tillhoppa 780 kronor ävensom en uppräknig av de för rörligt tillägg avsedda anslagsmedlen.

Med hänsyn till rådande tidsläge syntes nödvändigt att vidtaga de besparingar, som befunnes möjliga. Beträffande blindanstalterna föreläge stora svårigheter i detta hänseende. Då det gällde innevarande budgetår hade överstyrelsen (se propositionen 1940:154, sid. 81 f.) ansett sig icke kunna förorda utökning av klassernas elevantal, inskränkning i musikundervisningen eller höjning av lärarnas tjänstgöringsskyldighet vid dessa anstalter. Denna uppfattning funne sig överstyrelsen böra vidhålla. Däremot syntes vissa arvoden kunna beskäras. Då någon lärarutbildning vid blindinstitutet icke torde böra äga rum under budgetåret 1941/42, syntes för sagda år något arvode för handhavande av sådan utbildning, för vilket ändamål i gällande avlöningsstat beräknats 480 kronor, icke böra upptagas. Arvudet åt rektor vid blindskolan i Kristinehamn såsom föreståndare för materialdepå å 480 kronor och arvudet å 720 kronor åt den lärarinna vid blindinstitutet, som förordnades att vara första lärarinna vid skolan, syntes som en tillfällig besparingsåtgärd för budgetåret 1941/42 kunna sänkas med respektive 180 och 120 kronor till respektive 300 och 600 kronor. Besparingarna utgjorde tillhoppa ($480 + 180 + 120 =$) 780 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot överstyrelsens förslag i denna del.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att arvudet till första lärarinna vore fixerat genom föreskrift i 55 § 9 mom. 17 punkten f) civila avlöningsreglementet. Tillräckliga skäl för en ändring av denna bestämmelse syntes ej föreligga. Däremot ville nämnden ej motsätta sig den föreslagna nedsättningen av arvudet till rektor vid skolan i Kristinehamn, därest liknande besparingsåtgärder på andra håll vidtoges.

Skolöverstyrelsen har vidare erinrat om löneförhållandena för vårdare och tjänstepersonal vid läroanstalterna för blinda samt för motsvarande personal vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. För denna personal gälla under budgetåret 1940/41 tills vidare av skolöverstyrelsen den 25 juni 1940 utfärdade provisoriska lönebestämmelser, vilka finnas bifogade handlingarna i ärendet.

Såsom av den i propositionen 1940: 154 (sid. 69 ff.) lämnade redogörelsen framgår, hade fråga uppkommit om reglering av arbets- och lönevillkoren genom kollektivavtal, därvid gällande kollektivavtal för motsvarande personal vid dövstumskolorna skulle tjäna som förebild. Enligt avtalsförslaget skulle lönerna utgå enligt en särskild löneplan med skyldighet för befattningshavare att bebo anvisad tjänstebostad och vidkännas avdrag för naturaförmåner. Avdrag för tjänstebostad samt för fri kost och tvätt skulle bestämmas i enlighet med vissa i särskild bilaga till avtalet fastställda värden. Mot avtalsförslaget hade av allmänna lönenämnden och statskontoret framställts åtskilliga erinringar. Frågan huruvida den föreslagna löne- och arbetstidsregleringen skulle ske i form av kollektivavtal eller på annat sätt blev icke slutligt avgjord av Kungl. Maj:t och riksdagen utan ansågs böra bli föremål för utredning i ett vidare sammanhang. I avbidan härpå bemyndigades skolöverstyrelsen att meddela provisoriska lönebestämmelser med beaktande av de av statskontoret och lönenämnden framställda erinringarna.

Skolöverstyrelsen framhåller nu, att förslaget till kollektivavtal lagts till grund för bestämmelserna, därvid likväl de av allmänna lönenämnden och statskontoret framställda erinringarna beaktats. Vad statskontoret anfört rörande värdena å naturaförmåner hade dock icke föranlett någon avvikelse från kollektivavtalsförslaget. Statskontoret hade fäst uppmärksamheten vid vad i detta hänseende gällde för folk- och småskollärare enligt kungörelsen 1937: 868 och uttalat, att en avsevärd ökning av värdet av naturaförmåner på de dyrare orterna i förhållande till vad som föreslagits syntes nödvändig, därest den behållna nettolönen skulle bli likvärdig på de olika orterna. I nämnda kungörelse vore angivna de belopp, lärare hade att lämna i ersättning för tjänstebostad, som i väsentliga avseenden uppfyllde fordringarna i boställsordningen. Några belopp för ensamt rum och för delat rum funnes icke angivna i kungörelsen. För flertalet av nu ifrågavarande befattningshavare vid blindanstalterna bestode bostadsförmånen i ensamt eller delat rum. Dessutom vore att märka, att dessa befattningshavare måste bo i anstalten. Förmån av bostad i en anstalt torde knappast kunna anses likvärdig med bostadsförmån enligt för lärare gällande boställsordning. Av nu angivna skäl hade överstyrelsen i de provisoriska lönebestämmelserna upptagit de i kollektivavtalsförslaget angivna värdena å naturaförmåner och ville för sin del föreslå, att dessa värden även lades till grund för anslagsberäkningarna för budgetåret 1941/42.

Statskontoret förklarar sig alltjämt vidhålla sin uppfattning, att spännvidden mellan de högsta och lägsta värdena å förmånen av tjänstebostad jämte bränsle och lyse måste anses alltför ringa för att den behållna nettolönen skulle bli likvärdig på de olika dyrorterna. Vad överstyrelsen i detta sammanhang anfört syntes icke utgöra skäl att frångå denna uppfattning. Statskontoret förordade fördenskull en höjning av de för de dyrare ortsgrupperna fastställda värdena, vilka torde få anses alltför låga. Vidare ville statskontoret framhålla, att det med hänsyn till vad som förekommit vid 1940 års lagtima riksdag syntes ha legat närmast till hands, att de provisoriska lönebestämmelserna utformats i överensstämmelse med vad som gällde för extra — icke för extra ordinarie — tjänstemän i statens tjänst.

Även *statens bostadsnämnd* har framställt erinringar mot de grunder, enligt vilka värdet av bostadsförmåner jämte bränsle och lyse bestämts.

I det allmänt gällande avlöningssystemet för befattningshavare i statens tjänst hade den principen genomförts, att befattningshavare, som fått tjänstebostad upplåten åt sig, icke därigenom skulle beredas någon ekonomisk fördel framför likställd befattningshavare på samma ort, som icke tilldelats tjänstebostad. Denna regel hade i civila avlöningsreglementet kommit till uttryck i bestämmelserna, att tjänsteman för tjänstebostads begagnande skulle månadsvis erlägga ersättning genom avdrag å avlöningen samt att ersättningen för tjänstebostaden, däri inbegripen i förekommande fall gottgörelse för bland annat centraluppvärmning, skulle bestämmas med hänsyn till det pris, som i orten i allmänhet gällde för lägenhet, vilken beträffande storlek och bekvämlighet samt beskaffenhet i övrigt kunde anses likvärdig med tjänstebostaden. Överenskommelse rörande ersättningens storlek skulle i första hand träffas mellan vederbörande myndighet och den tjänsteman, som skulle bebo lägenheten. Individuell värdering av tjänstebostaden skulle sålunda ske.

Såvitt nämnden hade sig bekant, hade denna regel i avlöningsreglementet frångåtts allenast i ett fall, nämligen beträffande lärare vid folk- och småskolor. För dylika lärare skulle ersättningen för bostad jämte bränsle utgå med för olika hyresgrupper angivna fasta belopp. Tjänstgöringsorternas fördelning å hyresgrupper skulle fastställas av Kungl. Maj:t på grundval av utredning rörande de för orterna gällande hyreskostnaderna. Ersättningen beräknades sålunda icke direkt efter »ortens pris» för en liknande bostad utan till det fasta belopp, varmed ersättningen skulle utgå inom vederbörande hyresgrupp och vilket kunde antagas utgöra ett medelbelopp för samtliga orter inom hyresgruppen.

Förslaget till kollektivavtal för blindanstalterna, liksom även kollektivavtalet vid dövstumskolorna, innebure ytterligare avsteg från de allmänna reglerna på området.

Enligt bostadsnämndens mening måste det, även om vissa praktiska fördelar kunde vara förenade därmed, dock till sina konsekvenser vara och bli olyckligt att för vissa grupper av befattningshavare tillämpa särskilda grunder med fasta ersättningsbelopp. Därigenom åsidosattes nämligen syftet om samma nettolön för likställda befattningshavare på samma ort. I all synnerhet gällde detta, såsom i förevarande fall, då olika regler skulle gälla för olika grupper av befattningshavare inom samma statliga organ. För maskinister och vaktmästare vid blindanstalterna skulle sålunda civila avlöningsreglementets regler med bostadsersättning efter individuell värdering efter ortens pris tillämpas, under det att för vårdare och tjänstepersonal bostadsersättningen skulle utgå med fasta belopp, alltså oberoende av bostadens bekvämlighet och beskaffenhet i övrigt och i viss mån oberoende av de allmänna hyrespriserna på orten. Bostadsersättningen skulle, i motsats till vad som gällde enligt civila avlöningsreglementet, inkludera även ersättning för lyse. Det visade sig också, att beräkningen av de fasta ersättningsbeloppen för bostadsförmånen icke skett i anslutning till de grunder, som jämlikt civila avlöningsreglementets bestämmelser skulle tillämpas vid individuell värdering av bostäderna. Såsom statskontoret framhållit, hade exempelvis värdet av naturaförmåner på de dyrare orterna beräknats till avsevärt lägre belopp än fallet otvivelaktigt skulle ha blivit, om civila avlöningsreglementets beräkningsgrunder tillämpats.

Enligt bostadsnämndens bestämda mening borde för nu ifrågavarande grupper av statsanställda samma regler tillämpas beträffande ersättningen för tjänstebostad jämte värme som enligt civila avlöningsreglementet. Jämväl ersättningen för fritt lyse, beträffande vilken förmåns värdering bostadsnämnden saknade närmare erfarenhet, borde utgå efter grunder, som eljest inom statsförvaltningen kunde vara allmänt vedertagna.

Då frågan om en definitiv reglering av vårdar- och tjänstepersonalens löne- och anställningsförhållanden ännu icke upptagits till närmare övervägande, torde provisoriska lönebestämmelser även för nästa budgetår böra fastställas av skolöverstyrelsen. De för innevarande budgetår gällande bestämmelserna torde därvid i huvudsak kunna följas. Vad statskontoret och bostadsnämnden anfört ifråga om fastställande av värdet av tjänstebostad jämte bränsle och lyse läser dock böra föranleda en omprövning av de nuvarande bestämmelserna. I detta hänseende ansluter jag mig till den av bostadsnämnden hävdade meningen, att systemet med fasta ersättningsbelopp bör frångås och reglerna anpassas efter vad som tillämpas inom statsförvaltningen i allmänhet. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning i fråga om ersättning för kost och tvätt. Då ersättningarna för bostad ingå till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond samt ersättningarna för övriga naturaförmåner redovisas såsom uppbördsmedel på omkostnadsstaten, inverka de av mig förordade ändringarna icke på beräkningen av detta avlöningsanslag.

Departement-
schefen.

I annat sammanhang har chefen för socialdepartementet föreslagit åtgärder i syfte att från och med den 1 juli 1941 centralisera materialanskaffningen för de blindas slöjdverksamhet samt distributionen av deras hantverksalster. Detta förslag innebär bland annat, att motsvarande verksamhet vid hantverksskolan i Kristinehamn kommer att ersättas med lokal depåverksamhet under central ledning, därest en sådan lokal verksamhet ur den centrala ledningens synpunkt anses böra förekomma. Ett bifall till förslaget medför vissa ändringar i fråga om anslagen till avlöningar och omkostnader vid läroanstalterna för blindas. Sålunda minskas behovet av anslagsmedel till vårdare och tjänstepersonal med i runt tal 8,000 kronor, motsvarande avlöningen till tre befattningshavare. Vidare bör arvudet åt rektor vid ifrågavarande hantverksskola såsom föreståndare för materialdepån, 480 kronor, indragas. Beträffande omkostnadsanslaget uppkommer en merutgift av 6,500 kronor på grund av att den såsom särskilda uppbördsmedel redovisade nettoinkomsten av affärsverksamheten vid hantverksskolan bortfaller. Slutligen bortfaller även det särskilda anslaget, för närvarande 3,000 kronor, till fria frakter för arbetsmaterialier till blindas hantverkare. Inalles uppstår sålunda under åttonde huvudtiteln en nettominskning av ($-8,000 - 480 + 6,500 = -3,000$) 4,980 kronor.

I anledning av allmänna lönenämndens yttrande i fråga om den av skolöverstyrelsen föreslagna minskningen av arvudet till första lärarinnan vid institutet och förskolan i Tomtebodavill jag erinra, att avlöningsreglementet

på grund av bestämmelserna i 66 § 2 mom. icke utesluter genomförandet av den av överstyrelsen föreslagna besparingsåtgärden, vilken jag under nuvarande förhållanden vill förorda. Likaledes biträder jag överstyrelsens förslag om indragning av arvodet för handhavande av lärarutbildning.

Skolöverstyrelsens förslag i övrigt har icke givit mig anledning till erinran. De nya grunderna för beräkning av avlöningsanslag samt stegringen av det rörliga tillägget föranleda emellertid en omräkning av avlöningsstaten. Enligt av överstyrelsen utförda beräkningar, av vilka jag fått del och som i huvudsak kunna godtagas, torde de särskilda anslagsposterna, med beaktande av det förut anförda, böra beräknas på sätt framgår av efterföljande avlöningsstat, vilken slutar på ett belopp, som med 8,100 kronor understiger det nuvarande anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de ändrade bestämmelser rörande arvode till första lärarinnan vid institutet och förskolan för blindas i Tomtebodas, som framgår av vad av mig i det föregående anförts;

dels godkänna följande avlöningsstat för läroanstalterna för blindas, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 236,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2,600
3. Avlöningar till vårdare och tjänstepersonal, <i>förslagsvis</i>	» 80,700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »	12,400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 35,000

Summa förslagsanslag kronor 366,700;

dels ock till *Läroanstalter för blindas*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 366,700.

[157.] 40. **Läroanstalter för blindas: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är uppfört med 152,600 kronor samt disponeras enligt omkostnadsstat med tillhörande bestämmelser och specialstat för affärsverksamheten vid hantverksskolan i Kristinehamn, återgivna på sid. 529 ff. i statsliggaren. I jämförelse med anslaget för budgetåret 1939/40 innebär medelsanvisningen för innevarande budgetår en minskning, som huvudsakligen föranletts av den under närmast föregående punkt berörda provisoriska löneregleringen för vårdare och tjänstepersonal vid blindskolorna, vilken bland annat inneburit, att löneutgifterna för denna personal överflyttats från omkostnadstills avlöningsanslaget.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* hemställt om en anslagshöjning med 22,300 kronor till 174,900 kronor. Överstyrelsen säger sig med hänsyn till tidsläget ha sökt vidtaga de besparingar, som befunnits möjliga, men framhåller, att den allmänna prisstegringen medfört svårigheter i detta avseende och framtvingat höjningar av en del anslagsposter. Mot överstyrelsens förslag har *statskontoret* framställt vissa erinringar, varefter *överstyrelsen* ånyo yttrat sig i ämnet.

Skolöverstyrelsens och statskontorets förslag framgå av följande sammanställning, i vilken de av statskontoret icke särskilt berörda posterna uppförts inom parentes:

	Budgetåret 1940/41	Budgetåret 1941/42	
		Skolöverstyrelsens förslag	Statskontorets förslag
<i>Utgifter:</i>			
1. <i>Expenser:</i>			
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	33,500	45,200	39,700
b. Övriga <i>expenser</i>	27,700	27,600	(27,600)
2. <i>Övriga utgifter:</i>			
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	14,600	14,300	13,900
b. Kosthållet, <i>förslagsvis</i>	60,700	71,200	(71,200)
c. Beklädnad för elever vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda, <i>förslagsvis</i>	16,500	18,000	17,000
d. Utrustningsbidrag till avgående elever, <i>förslagsvis</i>	8,500	8,500	(8,500)
e. Lakare och sjukvård, <i>förslagsvis</i>	8,600	8,200	(8,200)
f. Utackorderingsbidrag till elever vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män, <i>förslagsvis</i>	19,500	18,000	16,000
g. Utgifter för från institutet och förskolan för blinda å Tomteboda till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män dimitterade elever, <i>förslagsvis</i>	16,000	17,000	(17,000)
Summa utgifter kronor	205,600	228,000	219,100
<i>Inkomster:</i>			
1. Elevavgifter	6,900	6,670	(6,670)
2. Ersättning för värme, elektrisk ström, städning, tvätt m. m.	3,550	3,900	(3,900)
3. Försäljning av slöjdalster m. m.	9,500	10,000	(10,000)
4. Kostersättning m. m.	26,550	26,530	29,180
5. Nettoinkomst av affärsverksamheten vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män	6,500	6,000	(6,000)
Summa inkomster kronor	53,000	53,100	55,750
Nettoutgift kronor	152,600	174,900	163,350

Av handlingarna i ärendet inhämtas:

Undervisnings- och arbetsmateriel. *Skolöverstyrelsen* föreslår å ena sidan en minskning med 700 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår utgående engångsbelopp, men å andra sidan en höjning av de för hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor avsedda medlen med 400 kronor till 2,700 kronor. Höjningen anses ofrånkomlig på grund av de stegrade garnpriserna. Däremot har överstyrelsen avstyrkt en begärd höjning med 1,400 kronor av de för blindinstitutet för ifrågavarande ändamål avsedda medlen. *Statskontoret* har ansett sig icke kunna tillstyrka den ifrågasatta höjningen med 400 kronor.

Beklädnad för elever. *Statskontoret* har föreslagit, att den av överstyrelsen ifrågasatta höjningen med 1,500 kronor, som motiverats med hänvisning till inträdda prisstegringar, begränsas till 500 kronor. *Skolöverstyrelsen* har å sin sida åberopat ett av inspektören för blindundervisningen avgivet yttrande, däri denne anför, att medelsåtgången under budgetåret 1939/40 utgjort 17,100 kronor samt att det föreslagna beloppet, 18,000 kronor, säkerligen skulle till följd av ytterligare prisförhöjningar visa sig otillräckligt, även om största möjliga sparsamhet iakttogs.

Läkare och sjukvård. *Skolöverstyrelsen* har ansett sänkning av läkararvodena kunna ifrågasättas som en besparingsåtgärd. Sådana arvoden utginge vid blindinstitutet till en läkare med 2,400 kronor, en ögonläkare med 500 kronor och en tandläkare med 1,050 kronor samt vid Växjöskolan till en läkare med 400 kronor, medan vid skolan i Kristinehamn ingen särskild läkare funnes anställd utan betalning erlades för varje besök. Överstyrelsen ansåge sig böra föreslå, att arvodet till läkaren vid institutet sänktes med 400 kronor. Någon sänkning av övriga arvoden kunde överstyrelsen ej förorda.

Utackorderingsbidrag till elever vid hantverksskolan i Kristinehamn. Då antalet elever, för vilka sådant bidrag borde beräknas, innevarande läsår enligt inhämtade uppgifter utgjorde 28, har *statskontoret* föreslagit en anslagsminskning med 3,500 kronor till 16,000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har icke funnit något att invända häremot, om beräkningen ansåges böra grundas på nuvarande relativt låga elevantal.

Kostersättning m. m. *Statskontoret* har erinrat, att vårdar- och tjänstepersonalen enligt gällande provisoriska lönebestämmelser hade att erlägga kostersättning. Sedan det till grund för bestämmelserna liggande kollektivavtalet med motsvarande personal vid dövtumskolorna tillkommit, hade emellertid livsmedelspriserna stigit ej obetydligt. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat hos socialstyrelsen hade således stegringen enbart sedan augusti månad år 1939 uppgått till nära 14 procent¹⁾. Kostersättningen för lärarpersonalen, som tidigare utgjort två kronor för person och dag, hade också från och med år 1940 ökat med 12 $\frac{1}{2}$ procent till två kronor 25 öre. Ehuru tjänstepersonalen visserligen icke kunde helt jämföras med nyssnämnda befattningshavare, då de nämligen icke åtnjöt dyrtidstillägg eller rörligt tillägg, syntes det likväl — med tanke på annan personal inom statsförvaltningen med icke dyrtidsreglerade löneförmåner — icke vara orimligt, att kostersättningen för tjänstepersonalen rönne inverkan av stegringen i livsmedelskostnaderna. I betraktande av vad sålunda anförts förordade statskontoret, att kostersättningen för vårdare och tjänstepersonal ökades med 10 procent.

¹⁾ Statskontorets utlåtande är dagtecknat den 23 september 1940.

Inspektören för blindundervisningen har framhållit, att det ej borde ifrågasättas att höja kostersättningen för ekonomipersonalen utan att bevilja dyrtidstillägg. Skulle kostersättningen höjas och befattningshavarnas nettolöner alltså minskas, skulle blindskolorna få nöja sig med sådan arbetskraft, som försmåddes på andra håll. *Skolöverstyrelsen* har anslutit sig till vad inspektören anfört och uttalat, att spörsmålet borde prövas i samband med utfärdande av nya lönebestämmelser.

Delposten till bränsle, lyse och vatten torde kunna beräknas till i runt tal 40,000 kronor. Beträffande beräkningen av övriga utgiftsposter tillstyrker jag skolöverstyrelsens förslag med de av statskontoret gjorda erinringarna. Vad särskilt angår utgiftsposten till undervisnings- och arbetsmateriel må framhållas, att, därest inkomsterna av försålda slöjdalster skulle komma att överstiga i staten för vederbörande skola beräknat belopp, skolan lär vara oförhindrad att disponera överskottet för inköp av sådan materiel. Skolorna synas härigenom i viss utsträckning vara i stånd att möta prisstegringar på arbetsmateriel genom en reglering av försäljningspriserna. Med beaktande av vad jag anfört beräknar jag omkostnadsstatens utgiftssida till 219,400 kronor.

Departement-
schefen.

Beträffande omkostnadsstatens inkomstsida inträder, såsom framgår av vad jag under nästföregående punkt anfört, en minskning med 6,500 kronor vid bifall till chefens för socialdepartementet i annat sammanhang framlagda förslag om centraliserad distribution av de blindas hantverksalster. I övrigt finner jag mig i fråga om inkomsternas beräkning böra i huvudsak tillstyrka statskontorets förslag. Såsom inkomster redovisas bland annat av vårdare och tjänstepersonal erlagda ersättningar för vissa naturaförmåner, såsom kost och tvätt. Dessa ersättningar äro för närvarande fixerade till vissa i samband med förutnämnda provisoriska lönebestämmelser bestämda värden. Under nästföregående punkt har jag förordat, att systemet med fasta ersättningar slopas. En följd härav torde vara, att ersättningarna komma att närmare anpassas efter marknadsvärdena på vederbörande ort och till följd av inträffade prisstegringar sålunda i allmänhet undergå viss höjning. Inkomstposten »kostersättning m. m.» torde med anledning härav kunna beräknas till 29,000 kronor och omkostnadsstatens inkomstsida följaktligen till 49,570 kronor eller i runt tal 49,600 kronor.

Vid bifall till vad jag förordat bör detta anslag sålunda uppföras med (219,400—49,600 =) 169,800 kronor. Då emellertid under anslaget även böra beräknas medel till bestridande av kostnader för sjukvård m. m., vilka enligt av skolöverstyrelsen under hand lämnade uppgifter kunna beräknas till 400 kronor, uppskattar jag anslaget till i avrundat tal 170,000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 17,400 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig anslutning till vad av mig anförts fastställa omkostnadsstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Läroanstalter för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 170,000.

[158.] 41. **Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 194,200 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat återfinnas på sid. 531 i statsliggaren. Såsom i det föregående vid behandlingen av anslaget till avlöningar vid läroanstalterna för blinda (punkten 156) erinrats, gälla under innevarande budgetår provisoriska lönebestämmelser för vårdare och ekonomipersonal vid vårdanstalten. *Skolöverstyrelsen* har i fråga om möjligheterna att åstadkomma besparingar vid vårdanstalten hänvisat till vad överstyrelsen anfört beträffande läroanstalterna för blinda. Som en tillfällig besparingsåtgärd för budgetåret 1941/42 funne sig överstyrelsen — om ock med tvekan — böra föreslå, att arvodet åt biträde på rektorsexpeditionen nedsattes från 1,200 kronor till 800 kronor. I övrigt har överstyrelsen icke ifrågasatt annan anslagsförändring än en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg. *Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot överstyrelsens förslag.

Departement-
mentschefen.

Beträffande provisoriska lönebestämmelser för vårdare och ekonomipersonal vid vårdanstalten får jag hänvisa till vad jag yttrat under punkten 156 i det föregående.

Jag tillstyrker skolöverstyrelsens förslag om sänkning av arvodet till biträde på rektorsexpeditionen med 400 kronor. Avlöningsstaten bör vidare omräknas i enlighet med de nya grunderna för beräkning av avlöningsanslag samt med anledning av det rörliga tilläggets stegring till 15 procent. Enligt av överstyrelsen utförda beräkningar bör anslaget med beaktande härav uppföras med ett belopp av 198,700 kronor, vilket innebär en höjning med 4,500 kronor. Beträffande de särskilda anslagsposterna hänvisar jag till nedanstående avlöningsstat.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	69,700
2. Arvode och särskild ersättning, bestämd av Kungl. Maj:t	»	800
3. Avlöningar till vårdare och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i>	»	100,400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	14,500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	13,300

Summa förslagsanslag kronor 198,700;

dels ock till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte*: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 198,700.

[159.] 42. **Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för närvarande uppfört med 83,200 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat, införd på sid. 532 i statsliggaren. Anslaget har för innevarande budgetår sänkts dels till följd av ändrad redovisning av kostnaderna för avlöning av vårdare och ekonomipersonal, dels genom en i besparingssyfte företagen minskning av delposten till övriga expenser med 1,000 kronor och av delposten till undervisnings- och arbetsmateriel med 500 kronor.

Skolöverstyrelsen, som under nuvarande förhållanden ansett sig böra avstyrka vissa av de av vårdanstaltens styrelse föreslagna anslagshöjningarna, har ifrågasatt följande ändringar i omkostnadsstaten:

	Nuvarande belopp kronor	Beräknade belopp kronor
<i>Utgifter:</i>		
1. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	23,000	31,900
b. Övriga expenser	17,900	17,900
2. Övriga utgifter:		
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	6,000	7,000
b. Kosthållet, <i>förslagsvis</i>	56,200	63,500
c. Beklädnad, <i>förslagsvis</i>	8,000	9,000
d. Läkare och sjukvård, <i>förslagsvis</i>	7,500	7,500
Summa utgifter kronor	118,600	136,800
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
1. Ersättning för värme och elektrisk ström jämte återbäring till vårdanstalten av rabatt å elektrisk ström m. m. . . .	3,300	3,300
2. Försäljning av slöjdalster	6,000	6,500
3. Kustersättning	24,200	24,200
4. Ersättning för städning och tvätt	1,900	1,900
Summa särskilda uppbördsmedel kronor	35,400	35,900
Nettoutgift kronor	83,200	100,900

Över anslagsberäkningarna har *statskontoret* avgivit utlåtande, varefter *skolöverstyrelsen* ånyo yttrat sig. Beträffande de olika posterna i omkostnadsstaten inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat:

Undervisnings- och arbetsmateriel. För ändamålet har rektor vid anstalten begärt en höjning med 2,000 kronor, under åberopande, att garnpriserna stigit med omkring 25 procent och att det vore nödvändigt, att arbetsmateriel anskaffades i tillräcklig mängd. Överstyrelsen har dock av sparsamhetsskäl föreslagit en höjning med endast 1,000 kronor och samtidigt beräknat inkomstposten för försäljning av slöjdalster till ett 500 kronor högre belopp. Statskontoret har med hänsyn till den för innevarande budgetår vidtagna nedskärningen ansett sig icke kunna tillstyrka någon ökning av utgiftsposten och i samband därmed förordnat en höjning av inkomst-

posten med allenast 300 kronor. Med anledning härav har rektor framhållit, att endast en ringa del av utgifterna belöpte på undervisningsmateriel. Under det gångna budgetåret hade för inköp av egentlig arbetsmateriel, huvudsakligen garn, förbrukats omkring 7,700 kronor. Tillgång till arbetsmateriel under hela budgetåret vore nödvändig för anstaltens verksamhet, som till stor del avsåge att bereda sysselsättning åt skyddslingarna.

Beklädnad. Statskontoret har ansett den begärda höjningen (1,000 kronor) böra begränsas till 300 kronor. Gentemot detta förslag har anförts, att prishöjningarna på beklädnadsartiklar varit mycket kraftiga och att det äskade beloppet av 9,000 kronor allenast försloge till omkring 50 kronor för varje skyddsling.

Läkare och sjukvård. Anstaltens styrelse har föreslagit en höjning av läkararvodet från 2,000 kronor till 2,500 kronor under motivering, att elevantalet stigit och personalen ökats, sedan det nuvarande beloppet år 1922 bestämts. Överstyrelsen har av sparsamhetsskäl funnit sig icke kunna tillstyrka framställningen men icke heller velat ifrågasätta någon sänkning av arvodet. Statskontoret har icke framställt någon erinran häremot.

Kostersättning. Statskontoret har, under hänvisning till vad ämbetsverket anfört beträffande motsvarande post i omkostnadsstaten för läroanstalterna för blinda, föreslagit en uppräknig av denna post med 10 procent till 26,600 kronor.

Departement-
schefen.

Med tillämpning av samma beräkningsgrunder, som jag i allmänhet tillämpat i fråga om utgiftsposter för bränsle, lyse och vatten, föreslår jag, att denna delpost för vårdanstalten beräknas till i runt tal 28,000 kronor. Den av överstyrelsen föreslagna höjningen av delposten till undervisnings- och arbetsmateriel synes med hänsyn till vad anstaltens rektor anfört vara ofrånkomlig. Likaså tillstyrker jag överstyrelsens förslag i fråga om beklädnadsposten. Omkostnadsstatens utgiftssida beräknar jag sålunda — då överstyrelsens beräkningar av utgifterna i övrigt icke givit mig anledning till erinran — till 132,900 kronor. I fråga om inkomsterna av kostersättning får jag hänvisa till vad jag under punkten 157 yttrat. Posten i fråga torde i enlighet med statskontorets förslag kunna beräknas till 26,600 kronor. I övrigt ansluter jag mig till överstyrelsens beräkningar. Inkomstsidas slutsumma uppskattar jag sålunda till 38,300 kronor. Anslaget bör alltså upptagas med (132,900 — 38,300 =) 94,600 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 11,400 kronor. Inom denna anslagsram torde kunna bestridas jämväl de sjukvårdskostnader, som enligt de nya principerna för gäldande av sådana utgifter må komma att utgå ur detta anslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte*: Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 94,600.

[160] 43. **Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever, reservationsanslag.** Till detta ändamål ha under nedannämnda budgetår utgått följande belopp:

1930/33		kronor	3,000
1933/34		»	6,000
1934/36		»	4,000
1936/37		»	3,000
1937/38		»	5,000
1938/39		»	7,800
1939/41		»	5,800.

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår för institutet och förskolan å Tomtebodå till 2,100 kronor, för hantverksskolan i Kristinehamn till 3,000 kronor samt för hantverksskolan i Växjö till 1,900 kronor. Överstyrelsen ville framhålla, att de begärda beloppen till följd av prisstegringar kanske skulle komma att visa sig otillräckliga. På grund av de statsfinansiella svårigheterna har överstyrelsen — om ock med största tvekan — funnit sig böra undersöka möjligheterna att anlita fondmedel för inköp av skrivmaskiner. På sätt inspektören för blindundervisningen föreslagit, syntes kostnaden för Tomtebodainstitutets del såsom en rent tillfällig anordning kunna täckas med medel ur Hilda Kumlins fond, vilken endast finge användas till hjälp åt avgående institutselever. Beträffande de andra skolorna ville överstyrelsen ifrågasätta, om icke medelsbehovet för dem kunde tillgodoses genom ianspråktagande av en behållning å medel, som influtit genom försäljning av blindskrifter. Även om en del av denna behållning — såsom överstyrelsen i annat sammanhang föreslagit — disponerades för tryckning av blindskrifter, skulle ett belopp av 4,397 kronor 26 öre kunna användas för inköp av skrivmaskiner för hantverksskolornas avgående elever. Visserligen beräknades för deras del en summa av 4,900 kronor bli erforderlig, men det belopp, som eventuellt kunde behövas utöver försäljningsmedlen, kunde utgå ur anslaget för budgetåret 1942/43. Om hantverksskolornas medelsbehov icke ansåges böra täckas på det angivna sättet, erfordrades ett riksstatsanslag av 4,900 kronor.

Statskontoret har förklarat sig icke ha något att erinra mot att kostnaderna för Tomtebodainstitutets del under budgetåret 1941/42 täcktes genom anlitan­de av fondmedel. Vad beträffade hantverksskolorna i Kristinehamn och Växjö, funne ämbetsverket de genom försäljning av blindskrifter influtna medlen icke lämpligen böra användas till nu ifrågavarande ändamål. Statskontoret ville för sin del förorda, att till anskaffande av skrivmaskiner åt från dessa skolor avgående elever för samma budgetår anvisades ett reservationsanslag av 4,900 kronor.

Ehuru donationsmedel helst icke böra användas för bestridande av utgifter, som eljest täckas genom statsanslag, anser jag mig dock kunna som en tillfällig anordning tillstyrka, att kostnaderna för skrivmaskiner åt de elever, som under budgetåret 1941/42 avgå från Tomtebodainstitutet,

Departement­
chefen.

gäldas av den av skolöverstyrelsen angivna fonden. I fråga om hantverks-skolorna ansluter jag mig till statskontorets mening och förordar därför, att för dessa skolors del ett anslag av 4,900 kronor uppföres på riksstaten. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 4,900.

[161.] 44. **Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare, förslagsanslag.** Från detta anslag, som nu är uppfört med 15,500 kronor, bestridas kostnader för resor för elever vid statens läroanstalter för blindas och skyddslingar vid vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte samt åtföljande vårdare i enlighet med de bestämmelser, som finnas införda i statsliggaren, sid. 533. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Departementsschefen. Jag biträder skolöverstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 15,500.

[162.] 45. **Tryckning av blindskrifter, reservationsanslag.** Detta anslag har — fränsett en tillfällig förhöjning år 1939 för inköp av en tryckerimaskin — alltsedan år 1921 utgått med 7,000 kronor. Från och med budgetåret 1939/40 är anslaget, som dessförinnan var betecknat som reservationsanslag, uppfört såsom obetecknat.

Direktionen över institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas har upplýst, att medel, som under årens lopp influtit genom försäljning av blindskrifter, ej helt förbrukats, utan att en behållning uppstått, vilken förts på särskilt konto i institutets räkenskaper och den 30 juni 1939 uppgått till omkring 11,900 kronor. Ehuru direktionen helst önskat, att anslag anvädes i vanlig ordning, syntes det med hänsyn till det statsekonomiska läget möjligt att taga reservationen i anspråk för tryckning av blindskrifter under nästa budgetår, för vilket till följd av de ökade omkostnaderna ett belopp av 9,000 kronor vore erforderligt. *Skolöverstyrelsen*, som inhämtat, att reservationen den 1 juli 1940 utgjort 11,397 kronor 26 öre, har med hänsyn till de statsfinansiella svårigheterna ansett sig icke kunna tillstyrka, att mer än 7,000 kronor beräknades för tryckning av blindskrifter under nästa budgetår. Om behållningen icke ansåges böra inlevereras till statsverket, borde direktionen få disponera 7,000 kronor av de behållna medlen. Återstoden av behållningen borde i så fall, om den icke i enlighet med överstyrelsens förslag (se punkten 160) finge användas till inköp av skriv-

maskiner för elever vid hantverksskolorna för blindas, reserveras till tryckning av blindskrifter under budgetåret 1942/43. *Statskontoret* har anfört, att behållningen syntes rätteligen ha bort såsom uppbördsmedel tillgodoföras anslaget. Medlen borde därför otvivelaktigt anlitas för tryckning av blindskrifter. Något särskilt medgivande härtill från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida syntes dock icke erfordras. Framställningen torde förden-skull icke böra till annat föranleda än att något anslag icke äskades av 1941 års riksdag samt att för budgetåret 1942/43 anslag för ändamålet beräknades till högst (7,000 — 4,397:26 =) i runt tal 3,000 kronor. *Riksräkenskapsverket* har funnit riktigast, att behållningen tillgodofördes statsverket genom uppdebitering på inkomsttiteln »Diverse inkomster: Övriga diverse inkomster». Anslag till tryckning av blindskrifter torde, därför för budgetåret 1941/42 böra anvisas i vanlig ordning. Därjämte borde föreskrift lämnas, att vid försäljning av blindskrifter influtna belopp skulle för framtiden såsom särskilda uppbördsmedel tillgodoföras anslaget till tryckning av blindskrifter. Med hänsyn till svårigheten att i förväg exakt beräkna nettokostnaderna under varje särskilt budgetår för tryckning av oundgängligen behövliga blindskrifter — exempelvis böcker för blindskolornas undervisning — förordade riksräkenskapsverket, att anslaget återigen betecknades som reservationsanslag.

Enligt vad av handlingarna inhämtas har anslagsbehållningen till följd av sättet för räkenskapsföringen hittills icke beaktats vid beräkningen av behovet av anslag till tryckning av blindskrifter. För framtiden torde de behållna försäljningsmedlen på sätt riksräkenskapsverket föreslagit böra redovisas såsom särskilda uppbördsmedel under anslaget. Dessa medel böra få tagas i anspråk för det med anslaget avsedda ändamålet.

Vad beträffar dispositionen av de behållna medlen, vill jag erinra, att jag i det föregående avstyrkt skolöverstyrelsens förslag om deras användning till inköp av skrivmaskiner åt elever vid hantverksskolorna för blindas. Då reservationen, såsom myndigheterna synas anse, rätteligen bort tillgodoföras anslaget, vilket från och med budgetåret 1939/40 ändrats från reservationsanslag till obetecknat anslag, anser jag det riktigast, att de behållna medlen i överensstämmelse med riksräkenskapsverkets förslag uppdebiteras på inkomsttiteln för övriga diverse inkomster.

I anslutning härtill föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med det av skolöverstyrelsen förordade beloppet, 7,000 kronor. Då det särskilt under nuvarande ostadiga prisförhållanden kan vara fördelaktigt, att anslaget ånyo betecknas såsom reservationsanslag, ansluter jag mig till riksräkenskapsverkets förslag i detta hänseende och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 7,000.

Departement-
schefen.

[163.] 46. **Dövstumskolorna: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 1,187,000 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat med tillhörande bestämmelser äro införda på sid. 534 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, sådana de slutligen utformats enligt en promemoria, som av överstyrelsen upprättats med anledning av de förändrade grunderna för avlöningsstaternas uppställning, hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 53,450 kronor till 1,240,450 kronor.

Skolöverstyrelsen framhåller, att den begränsat sina äskanden av anslagsökningar till de oundgängligen nödvändiga. Antalet elever, som nu utgjorde 683, beräknades komma att nästa läsår stiga till 797, alltså med omkring ett hundratal. På grund härav syntes det ofrånkomligt att anställa nya befattningshavare. Att minska personalbehovet genom tillfällig höjning av lärarnas undervisningsskyldighet kunde överstyrelsen ej förorda, då deras undervisningsskyldighet redan uppginge till 30—40 veckotimmar, vartill komme tillsyn över eleverna och annat arbete. Arbetet med dövstumma måste anses särskilt krävande. Överstyrelsen har ej heller velat ifrågasätta ytterligare sammanslagning av klassavdelningar.

I samband med behandlingen av frågan om anslag för budgetåret 1940/41 (se propositionen 1940:154, sid. 90) hade skolöverstyrelsen verkställt en utredning rörande möjligheten att sammanslå klassavdelningar vid dövstumskolorna. Denna utredning hade resulterat i att två extra ordinarie lärartjänster i kunskapsämne kunde inbesparas. Enligt gällande bestämmelser skulle klasserna uppdelas i tre undervisningsgrupper, benämnda A-, B- och C-grupperna, med de mest begåvade i A-gruppen. Vid teoretisk undervisning borde antalet lärjungar i varje undervisningsgrupp i regel icke överstiga: vid upptagningsskolorna i A- och B-grupp 10 och i C-grupp 8, vid specialskolan för oegentligt dövstumma i A- och B-grupp 12 och i C-grupp 10, vid specialskolan och fortsättningsskolan för skrivteckenelever 7 samt vid övriga skolor 12. Vid undervisning i praktiskt arbete borde antalet lärjungar i varje undervisningsgrupp i regel icke överstiga vid specialskolan för skrivteckenelever 8 och vid övriga skolor 12.

Skulle elevantalet icke ökas i beräknad utsträckning, komme överstyrelsen icke att anställa hela det ifrågasatta antalet nya lärare.

Av skolöverstyrelsens anslagsäskanden inhämtas vidare:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Från en del skolor ha inkommit framställningar om inrättande av nya ordinarie befattningar samt om uppflyttning av en rektorstjänst i högre avlöningsgrupp. Överstyrelsen har ansett sig icke kunna tillstyrka dessa förslag. I stället borde antalet tjänster i personalförteckningen kunna minskas genom att vissa vakanta tjänster icke återbesattes. Sålunda borde antalet lärare i kunskapsämne minskas med en till 54 genom att en sedan den 1 oktober 1938 vakant tjänst vid Manillaskolan ersattes med en extra ordinarie tjänst. Då två ordinarie tjänster såsom arbetslärare vid barndomsskolan i Gävle upprätthölles av extra ordinarie befattningshavare, kunde antalet ordinarie arbetslärartjänster minskas med 2 till 12. Likaså kunde en ordinarie slöjdlära-

rinnetjänst vid Manillaskolan efter befattningshavarens avgång med pension den 31 december 1940 upprätthållas av extra ordinarie lärare, varigenom antalet ordinarie dylika tjänster kunde minskas med en till 4. Slutligen borde antalet sjukskötersketjänster minskas till 4 genom indragning av sjukskötersketjänsten vid dövtumskolan i Växjö; den behövliga sjukvården kunde ombesörjas av ett biträde med någon kännedom om sjukvård. Medels behovet under denna anslagspost, inklusive avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, uppskattades av överstyrelsen till i avrundat tal 653,600 kronor (— 38,100 kronor).

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. På grund av det statsfinansiella läget har överstyrelsen ansett sig böra föreslå, att för arvoden till läkare anvisades i genomsnitt tio procent lägre belopp än nu eller endast sammanlagt 7,750 kronor (— 1,050 kronor). Liknande reducering borde ske beträffande anslag till tandläkararvoden (— 550 kronor). Kostnaden för tandvård vid Växjöskolan borde, då särskilda tandläkare anlätades därför, överföras från omkostnadsanslaget till avlöningsanslaget (+ 750 kronor). För arvoden till tandläkare vid dövtumskolorna skulle i så fall erfordras 2,600 kronor (+ 200 kronor). Till arvoden till skriv- och bokföringshjälp utgår för närvarande ett belopp av 2,500 kronor till envar av skolorna i Gävle, Härnösand, Lund, Manilla och Örebro men endast 1,000 kronor till skolan i Växjö. Överstyrelsen har hemställt, att Växjöskolan måtte jämiställas med övriga skolor, enär dess elevantal nu vore lika stort som de andra skolornas. Å andra sidan borde samtliga arvoden till skriv- och bokföringshjälp m. m. i besparingssyfte minskas med omkring 20 procent. Delposten för detta ändamål torde därför böra bestämmas till $(6 \times 2,000 =) 12,000$ kronor (— 1,500 kronor). Jämväl arvodet för undervisning i trädgårdsskötsel, arvodet till föreståndaren för dövtumslärrarseminariet, arvodena till tre lärare vid seminariet samt arvodena till två föreståndare för provårskurs borde reduceras. Dessa poster borde uppföras med respektive 250 kronor, 800 kronor, 900 kronor och 300 kronor (tillhopa — 325 kronor).

Arvodesposten i dess helhet borde alltså, med inräknande av det nuvarande beloppet till vikariatsersättningar, 350 kronor, bestämmas till 30,250 kronor, vilket innebure en anslagsminskning med $(33,025 - 30,250 =) 2,775$ kronor.

Avlöningar till vårdare och tjänstepersonal. Vissa skolor hade, såsom framginge av en av överstyrelsen bifogad tablå, ansett sig kunna inskränka sin vårdar- och tjänstepersonal. Då därjämte antalet vårdarinnor vid Manillaskolan syntes kunna minskas med en, erfordrades trots det ökade elevantalet vid dövtumskolorna icke någon utökning av denna personal. Kostnaden för avlöningar till vårdar- och tjänstepersonal hade beräknats till 244,000 kronor (— 23,000 kronor). Till denna personalkategori hade hänförts även vaktmästaren vid dövtumskolan i Växjö, vilken nu erhöle avlöning ur anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Denna post har överstyrelsen beräknat till i avrundat tal 183,500 kronor, varav 21,000 kronor för vikariatsersättningar. Anslagshöjningen uppgår till 62,500 kronor. Härvid har överstyrelsen förutsatt, att ett av överstyrelsen framställt förslag om inrättande av åtta nya icke-ordinarie lärartjänster samt utbyte av vissa ordinarie lärartjänster mot icke-ordinarie komme att bifallas.

Rörligt tillägg. Denna post beräknar överstyrelsen till 129,000 kronor (+ 54,725 kronor).

Statskontoret har ifrågasatt, om någon större ökning av elevantalet verkligen skulle komma att inträda. Under budgetåren 1938/41 hade antalet understigit det medeltal, 772 elever, som vid utredningen om dövstumundervisningssväsandets förstatligande beräknats för de därefter närmaste 25 åren.

I varje fall ansåge sig ämbetsverket icke kunna på grundval av nu tillgängliga uppgifter förorda, att medel äskades för inrättandet av nya extra ordinarie eller extra lärarbefattningar. Skulle uppgång i elevantalet inträffa, torde i första hand böra övervägas att i erforderlig utsträckning jämka på undervisningsgruppernas storlek och eventuellt även på lärarnas tjänstgöringsskyldighet. Därest behov av ytterligare arbetskrafter likväl skulle uppstå vid någon eller några av skolorna, torde Kungl. Maj:t äga medgiva att — för anställande av timlärare eller eventuellt någon extra lärare — de av riksdagen för icke-ordinarie personal anvisade medlen finge överskridas.

Vad anginge de under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna posterna till arvoden åt läkare, tandläkare samt skriv- och bokföringshjälp måste statskontoret för sin del ifrågasätta ytterligare reduktioner utöver de av överstyrelsen förordade. För bedömande av möjligheterna härav torde böra undersökas, i vilken utsträckning läkarhjälp anlitats under budgetåren 1938/40 samt vilken omfattning skriv- och bokföringsarbetet hade vid de olika skolorna. Bokföringsgöromålen torde av räkenskaperna att döma vara mycket litet tidskrävande. I detta sammanhang borde hållas i minnet, att rektors undervisningsskyldighet minskats från 30 till allenast 10 timmar i veckan. Med tanke härpå även som på det begränsade elevantalet föreställde sig statskontoret, att till skriv- och bokföringshjälp ett belopp av 1,200 à 1,500 kronor för varje skola med undantag för den i Vänersborg borde vara fullt tillräckligt. En omprövning borde även komma till stånd beträffande löneställningen för Vänersborgsskolans skriv- och bokföringsbiträde, som hänförts till 11 lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare.

Vidkommande anslagsposten till avlöningar till vårdar- och tjänstepersonal mötte vissa svårigheter att beräkna medelsbehovet. Ämbetsverket förutsatte nämligen, att nu gällande kollektivavtal icke komme att förlängas utan vid avtalstidens utgång den 30 juni 1941 ersättas med ett för statsverket ur olika synpunkter mera gynnsamt sådant. Så t. ex. ville statskontoret ifrågasätta, om icke vårdar- och tjänstepersonalen i likhet med lärarna borde kunna för undvikande av nyanställning utan särskild ersättning åläggas mindre jämkning uppåt av arbetstiden.

I övrigt hade överstyrelsens framställning icke föranlett särskilt uttalande från statskontorets sida.

Med anledning av statskontorets utlåtande har skolöverstyrelsen yttrat i huvudsak följande:

Vid beräkningarna av elevantalet i dövstumskolorna hade skolöverstyrelsen utgått från de av rektorerna för skolorna lämnade uppgifterna, den enda beräkningsgrund som enligt överstyrelsens mening kunde anses tillförlitlig. Enligt nyinfordrade uppgifter utgjorde det totala elevantalet 642 för läsåret 1940/41 och beräknades under nästa läsår uppgå till 779. De tidigare lämnade siffrorna kunde således anses i stort sett riktiga. Den obetydliga sänk-

ningen hänförde sig till fortsättningsskolan i Växjö och syntes icke böra föranleda någon reducering i det beräknade lärarbehovet.

Ej heller ville överstyrelsen förorda höjning av elevantalet i klassavdelningarna eller av lärarnas undervisningsskyldighet.

Överstyrelsen hade infordrat uppgifter angående omfattningen av läkarhjälpn under budgetåren 1938/40 samt skriv- och bokföringsarbetet vid skolorna. Av de tidigare föreslagna läkararvodena syntes endast det för Växjöskolan beräknade kunna sänkas, under förutsättning att sjukvårdsanslaget i omkostnadsstaten i enlighet med rektors förslag något höjdes. Be-träffande Manillaskolan måste hänsyn tagas till dyrorts- och avståndsförhållanden. Vidkommande tandläkararvodena kunde överstyrelsen icke förorda någon ytterligare nedskärning.

Såsom framginge av de inkomna uppgifterna (jfr handlingarna i ärendet), vore skriv- och bokföringsgöromålen vid dövstumskolorna synnerligen tidskrävande och beredde vid de flesta skolorna full sysselsättning åt en person. Statskontorets uppgift att rektors undervisningsskyldighet minskats från 30 till 10 veckotimmar vore icke med verkliga förhållandet överensstämmande. Rektors arbetsuppgifter hade snarare ökats än minskats i och med statsövertagandet. En ytterligare nedskärning utöver den av överstyrelsen föreslagna kunde överstyrelsen icke förorda. För Växjöskolan, som nu åtnjöt ett arvode av 1,000 kronor, syntes det av statskontoret föreslagna beloppet tillräckligt, då detta innebure en höjning.

Med hänsyn till den allmänna prisstegringen torde det vara tvivelaktigt, huruvida man kunde räkna med ett för staten ekonomiskt fördelaktigare kollektivavtal vid dövstumskolorna, därest det gällande uppsades. Frågan huruvida uppsägning borde ske från statsverkets sida syntes böra tagas under omprövning av allmänna lönenämnden.

Allmänna lönenämnden har i anslutning till tidigare gjorda uttalanden understrukit vikten av att vid eventuellt upptagande av förhandlingar om nytt kollektivavtal för ifrågavarande personal för tiden från och med den 1 juli 1941 genom anlitande av sakkunnig person vid dylika förhandlingar sörjdes för att statens intressen i förevarande hänseenden blev på behörigt sätt tillgodosedda.

I särskild framställning har *styrelsen för västra dövstumskoldistriktets dövstumskolor* anhållit, att metallarbete måtte införas såsom nytt yrke vid fortsättningsskolan för dövstamma i Vänersborg och att erforderliga medel måtte anvisas för ändamålet. Vid dövstumskolorna undervisades, framhåller styrelsen, endast i skradderi, snickeri och skomakeri samt vissa jordbruksyrken. Med hänsyn till industrialiseringen av hantverksyrkena och behovet av vidgat yrkesval för de dövstamma samt vissa andra skäl borde även undervisning i metallarbete införas. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt den föreslagna anordningen, därest medel under nuvarande förhållanden kunde disponeras för ändamålet. *Byggnadsstyrelsen*, som hört vederbörande länsarkitekt, har bland annat meddelat, att till styrelsens förfogande stående medel för underhållsarbeten icke lämnade tillgång till bestridande av kostnaderna för de byggnadsarbeten, som vid bifall till framställningen erfordrades.

Kostnaderna för den nya undervisningsgrenen ha i ärendet beräknats till 2,600 kronor för byggnadsarbeten, 10,100 kronor för utrustning samt 4,900 kronor för en extra ordinarie lärare, tillhopa 17,600 kronor, varav 12,700 kronor i engångsutgifter.

Departementschefen.

Vid dövstumskolorna sker intagning av elever varje år med udda årtal. Sådan intagning skall alltså äga rum år 1941. Ökningen av elevantalet har av skolöverstyrelsen enligt dess senaste kalkyler uppskattats till omkring 140 elever och har beräknats medföra behov av nya befattningar vid dövstumskolorna. Sålunda skulle erfordras ytterligare sex lärare i kunskapsämne och två arbetslärare i fortsättningsskola. Samtliga dessa befattningshavare skulle erhålla icke-ordinarie anställning. Skolöverstyrelsen har framhållit, att överstyrelsen icke ämnar inrätta det ifrågasatta antalet nya tjänster, om elevantalet icke uppgår till det emotsedda.

För egen del anser jag i likhet med statskontoret det knappast lämpligt att på grundval av de nu föreliggande approximativa kalkylerna rörande elevantalets sannolika storlek räkna med en så väsentlig utökning av personalen vid dövstumskolorna. Vid bedömningen av personalbehovet måste hänsyn jämväl tagas till de besparingsmöjligheter, som vid dövstumskolorna stå till buds. Ehuru individuell handledning av eleverna är en förutsättning för ett gott resultat av undervisningen vid dövstumskolorna och det därför ej är tillrädligt att avsevärt öka antalet samtidigt i en klassavdelning undervisade elever, torde det icke vara uteslutet att ytterligare i någon mån höja undervisningsavdelningarnas storlek. Jag utgår från att skolöverstyrelsen tager detta spörsmål under förnyad omprövning och anser mig böra vid anslagsberäkningen förutsätta, att vissa besparingar skola kunna på denna väg ernås. Däremot anser jag mig icke böra nu räkna med någon utökning av tjänstgöringsskyldigheten för dövstumskolornas lärarpersonal.

För nästa budgetår torde med beaktande av vad nu anförts beräknas medel för endast tre nya icke-ordinarie lärare i kunskapsämne och två sådana lärare i arbetsämne.

Gällande kollektivavtal för vårdar- och tjänstepersonalen har träffats mellan styrelserna för vederbörande skolor å ena sidan och civilförvaltningens personalförbund å den andra. Såsom framgår av propositionen nr 154 till 1940 års lagtima riksdag (sid. 94), underställdes ärendet Kungl. Maj:t under sådana former, att en förutsättningslös omprövning icke var möjlig. Avtalet gäller till och med den 30 juni 1941. Uppsäges avtalet icke senast tre månader före avtalstidens utgång, förlänges giltighetstiden ytterligare ett år. Vid uppsägning av avtalet skall den uppsägande parten samtidigt översända förslag till nytt avtal.

Enligt det föregående har statskontoret förutsatt, att avtalet icke kommer att förlängas vid avtalstidens utgång.

Vid prövningen av denna fråga har jag beaktat, att lönerna för motsva-

rande personal vid läroanstalterna för blinda och vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte reglerats icke genom kollektivavtal utan genom av skolöverstyrelsen utfärdade provisoriska lönebestämmelser. Såsom av det föregående framgår, förelåg vid behandlingen av frågan om anslag till sistnämnda anstalter förra året förslag till kollektivavtal jämväl för dessa anstalters del. Efter samråd med chefen för finansdepartementet kom jag emellertid till den uppfattningen, att — i avvidan på en allmänna utredning rörande formerna för reglering av löne- och anställningsförhållandena för personal av denna art — skolöverstyrelsen borde bemyndigas meddela nyssnämnda provisoriska lönebestämmelser. Häremot framställdes från riksdagens sida icke någon erinran.

Enligt min mening tala samma skäl för en övergång jämväl för dövstumskolornas del till den ordning, som sålunda gäller vid blindskolorna. På grund härav och med hänsyn till vad av statskontoret yttrats torde nämnda kollektivavtal, vilket för övrigt ansetts behäftat med tekniska brister, böra från statens sida uppsägas. Senare denna dag föreslår jag för denskull Kungl. Maj:t att anbefalla skolöverstyrelsen att dels uppsäga nämnda avtal, dels med anlitande av sakkunnig, som överstyrelsen äger att i samråd med allmänna lönenämnden utse, och med beaktande av vad av mig i det föregående anförts ävensom övriga på saken inverkan omständigheter utarbeta förslag till nya anställnings- och avlöningsbestämmelser för vårdar- och tjänstepersonalen vid dövstumskolorna, att tillämpas från och med den 1 juli 1941, samt med vederbörande personalförbund upptaga förhandlingar i ämnet, dels ock till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, som i anledning härav må finnas påkallat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av nämnda förslag meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

I personalförteckningen bör i överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag antalet lärare i kunskapsämne minskas med en till 54, antalet arbetslärare i barndomsskola med 2 till 12, antalet slöjdlärarinnor med en till 4 och antalet sjuksköterskor likaledes med en till 4. Beträffande lärarna i kunskapsämne vill jag erinra om den i propositionen nr 154 till 1940 års lagtima riksdag berörda frågan om tjänstgöringsförhållandena för två dövstumslärare, som uppförts på indragningsstat hos Malmöhus läns landsting. Till följd av ett mellan skolöverstyrelsen och landstinget träffat avtal ha dessa lärare (jfr punkten 167) inträtt i tjänstgöring vid dövstumskolan i Lund, där den ene uppehåller en ordinarie och den andra en extra ordinarie lärartjänst i kunskapsämne. På grund härav synes till personalförteckningen böra fogas en anmärkning av innebörd, att en av lärartjänsterna i kunskapsämne tills vidare skall hållas obesatt.

Avlöningsstaten för dövstumskolorna beräknar jag, med iakttagande av vad sålunda yttrats och av de nya grunderna för uppställning av sådana stater, på följande sätt:

För avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i anslutning till skolöverstyrelsens förslag böra anvisas förslagsvis *654,000 kronor* ($- 37,700$ kronor).

Vad beträffar posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har överstyrelsen i besparingssyfte ifrågasatt en reduktion av flertalet nu utgående ersättningsbelopp med tio, i vissa fall tjugo procent. Statskontoret har ansett ytterligare nedskärningar av vissa arvoden möjliga. För egen del vill jag föreslå, att posten minskas med ytterligare 2,000 kronor utöver den av överstyrelsen ursprungligen föreslagna anslagsreduktionen. Posten bör alltså uppföras med $(30,250 - 2,000 =)$ i avrundat tal *28,200 kronor*. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslagsbeloppets fördelning.

Medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till vårdare och tjänstepersonal torde böra uppskattas med ledning av skolöverstyrelsens kalkyler. Mot dessa anser jag mig icke böra nu framställa annan erinran än att det av överstyrelsen beräknade beloppet, 244,000 kronor, torde kunna minskas till *240,000 kronor* ($- 27,000$ kronor).

Enligt skolöverstyrelsens förslag skulle på grund av det ökade elevantalet erfordras ytterligare tre extra ordinarie lärare i kunskapsämne och en extra ordinarie arbetslärare i fortsättningsskola samt tre extra lärare i kunskapsämne och en extra arbetslärare i fortsättningsskola. Dessutom skulle den förutnämnda indragningen av vissa ordinarie tjänster medföra behov av motsvarande extra ordinarie befattningar. Jag finner det rimligt, att de tjänster, som träda i stället för de ordinarie, inrättas som extra ordinarie. Däremot torde de lärare, som böra anställas till följd av elevantalets ökning — enligt det föregående endast tre lärare i kunskapsämne och två arbetslärare — lämpligen böra erhålla extra anställning. De av överstyrelsen beräknade utgifterna torde härigenom kunna minskas med omkring 15,500 kronor.

Det av vederbörande dövtumskolstyrelse och skolöverstyrelsen framställda förslaget om införande av utbildning i metallarbete vid dövtumskolan i Vänersborg synes välbetänkt såväl med hänsyn till önskvärdheten av att tillskapa för de dövtumma lämpade försörjningsmöjligheter som på grund av bristen på inom detta yrkesområde fackutbildad arbetskraft. Jag har intet att erinra mot att förslaget realiserar under villkor dock att detta kan ske inom ramen av till dövtumskolorna i övrigt anvisade avlöningsmedel och att de till byggnadsstyrelsens förfogande stående medlen till underhållsarbeten lämna tillgång till byggnadskostnadernas bestridande.

I anslutning till det sagda föreslår jag alltså, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptages till förslagsvis $(183,500 - 15,500 =)$ *168,000 kronor* ($+ 47,000$ kronor).

Kostnaden för rörligt tillägg torde i anslutning till överstyrelsens förslag böra uppskattas till *126,800 kronor* ($+ 52,525$ kronor).

Anslaget bör alltså uppföras med $(654,000 + 28,200 + 240,000 + 168,000 +$

+ 126,800 =) 1,217,000 kronor. Ökningen i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår utgör 30,000 kronor.

Under åberopande av vad som anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande ändringar i personalförteckningen för dövstumskolorna:

Personalförteckning.	
Befattning.	Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
54 lärare i kunskapsämne	A 20
<i>Anm.: En av dessa befattningar såsom lärare i kunskapsämne skall tills vidare hållas obesatt.</i>	
12 arbetslärare i barndomsskola	A 11
4 slöjdlärarinnor	A 11
4 sjuksköterskor	A 6

dels godkänna följande avlöningsstat för dövstumskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.	
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 654,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 28,200
3. Avlöningar till vårdare och tjänstepersonal, <i>förslagsvis</i>	» 240,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 168,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 126,800

Summa förslagsanslag kronor 1,217,000;

dels ock till *Dövstumskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,217,000.

[164.] 47. **Dövstumskolorna: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är uppfört med 466,000 kronor och disponeras på sätt framgår av efterföljande sammanställning och sid. 535 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 555,000 kronor. Överstyrelsen framhåller, att överstyrelsen endast räknat med oundgängligen nödvändiga utgifter. Kostnadsökningen föranledes huvudsakligen

av den beräknade höjningen av elevantalet och prisstegringarna. I ärendet har *statskontoret* avgivit utlåtande.

Detaljerna i överstyrelsens anslagsberäkning framgå av följande sammanställning, i vilken jämväl medtagits de nu för de olika ändamålen beräknade anslagsbehoven:

	För budgetåret 1940/41 anvisat belopp.	Av skol- överstyrelsen för budget- året 1941/42 föreslaget belopp.
<i>Utgifter:</i>	Kronor.	Kronor.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	—	—
2. <i>Expenser:</i>		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	90,000	121,928
b. Övriga <i>expenser</i>	12,000	12,000
3. <i>Övriga utgifter:</i>		
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	50,000	55,250
b. Inventarier och maskiner	10,000	10,000
c. Tvätt och renhållning, <i>förslagsvis</i>	18,200	15,700
d. Sjukvård och tandvård samt bad	15,900	13,850
e. Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	211,700	238,041
f. Utackordering av elever, <i>förslagsvis</i>	99,300	108,414
g. Bekladnad för elever, <i>förslagsvis</i>	55,000	67,770
h. Flitpengar åt fortsättningsskolelever, <i>förslagsvis</i>	11,000	15,530
i. Parkers underhåll	1,500	1,500
j. Bibliotek	1,300	1,300
k. Livranta åt förra ägarinnan av Broby gård	2,000	2,000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	7,000	7,000
	Säger 584,900	670,283
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
1. Ersättning för värme och lyse i tjänstebostäder	7,600	7,814
2. Ersättning för tvätt åt personal	3,300	2,460
3. Ersättning för kost åt personal	60,000	50,427
4. Från fortsättningsskolan i Vänersborg försålda arbeten	41,500	45,500
5. Från fortsättningsskolan i Vaxjö försålda arbeten	—	3,000
6. Nettoinkomst från lantbruket och trädgården vid dövs- skolan å Broby gård	6,500	6,500
	Summa 118,900	115,701
	Nettoutgift kronor 466,000	554,582
	eller avrundat	555,000.

Beträffande de särskilda posterna i omkostnadsstaten inhämtas av handlingarna bland annat följande:

Undervisnings- och arbetsmateriel. Den av överstyrelsen föreslagna ökningen, 5,250 kronor, avser skolorna i Vänersborg och Vaxjö. Inkomsterna av försålda arbeten vid dessa skolor ha samtidigt upptagits med ett 7,000 kronor högre belopp. Statskontoret har liksom beträffande blindskolorna avstyrkt ökad medelsanvisning. Inkomstposterna borde därför icke uppräknas med mer än cirka 10 procent eller 4,000 kronor.

Sjukvård och tandvård samt bad. Den av överstyrelsen förordade minskningen sammanhänger delvis med att kostnaden för tandvård vid skolan i Vaxjö överförts till avlöningsanslaget.

Kosthåll. Statskontoret har funnit den av överstyrelsen föreslagna höjningen, ungefär 12,5 procent, i och för sig rimlig i betraktande av att elevantalet beräknats komma att stiga med 15 procent. Fördelningen mellan de olika skolorna syntes emellertid vara ojämn. I detta sammanhang ville

statskontoret, som iakttagit en i viss mån bristande överensstämmelse mellan de för kosthåll under olika anslag på riksstaten anvisade medlen, ifrågasätta, om icke en undersökning borde ske beträffande de vid skilda skolor och anstalter förekommande verkliga dagskostnaderna för elevers kosthåll. Ersättningen för kost åt personal borde, liksom vid blindskolorna, vid oförändrad löneställning för vårdar- och ekonomipersonalen höjas med 10 procent. Statskontoret förutsatte härvid, att det nu gällande kollektivavtalet, vars löptid utginge den 30 juni 1941, komme att från statsverkets sida uppsägas.

Utackordering av elever. I likhet med överstyrelsen har statskontoret ansett en höjning av inackorderingsavgiften ofrånkomlig. Ökningen för Örebroskolan — från 65 à 70 kronor till 85 kronor för elev och månad — syntes dock alltför kraftig. Då inackorderingsavgifterna icke borde beräknas bli höjda med mer än 10 à 15 procent, kunde delposten upptagas till i runt tal 100,000 kronor.

Beklädnad för elever. För innevarande år hade överstyrelsen räknat med en medeltalskostnad per elev av vid barndomsskolorna samt vid fortsättningsskolorna i Gävle och Växjö 80 kronor, vid fortsättningsskolan i Vänersborg 100 kronor och vid fortsättningsskolan å Broby 125 kronor. Efter samma beräkningsgrunder skulle delposten för nästa budgetår behöva höjas med 12,770 kronor till 67,770 kronor. Statskontoret har föreslagit, att ökningen begränsas till ungefär 15 procent, motsvarande den uppskattade höjningen av elevantalet. I så fall skulle blott 63,000 kronor erfordras.

Flitpengar åt fortsättningsskolelever. Det av överstyrelsen föreslagna beloppet har beräknats efter 5 kronor för elev och månad. Statskontoret har ifrågasatt, om icke delposten borde — med hänsyn till det statsfinansiella läget — upptagas med oförändrat belopp. I varje fall kunde ökningen begränsas till 3,000 kronor.

Jag vill erinra, att detta anslag redan för innevarande budgetår i besparingssyfte kraftigt beskurits och att möjligheterna att ernå ytterligare besparingar numera äro ganska begränsade. I sina anslagsäskanden synes skolöverstyrelsen ha sökt hålla utgifterna för nästa budgetår nere vid en efter de rådande förhållandena anpassad nivå och därför i stor utsträckning icke upptagit från de olika skolorna framställda krav på anslagshöjningar utan i stort sett begränsat sig till att föreslå endast sådana anslagshöjningar, som föränledas av det stigande elevantalet vid dövstumskolorna. I huvudsak torde anslagsberäkningarna kunna godtagas. I likhet med statskontoret anser jag mig dock böra under nuvarande förhållanden förorda oförändrad medelsanvisning till anskaffande av undervisnings- och arbetsmateriel och till flitpengar åt fortsättningsskolelever. Jag ansluter mig även till de av statskontoret anförda synpunkterna rörande önskvärdheten av en översyn rörande de vid skilda skolor och anstalter förekommande verkliga dagskostnaderna för elevernas kosthåll och ämnar framdeles föreslå Kungl. Maj:t att åt lämplig myndighet uppdraga att verkställa en sådan undersökning. Vid prövningen av frågan om vårdar- och ekonomipersonalens avlöning (jfr näst föregående punkt) bör övervägas jämväl statskontorets förslag om höjning av den kotersättning, som betalas av personalen. Jag har heller intet att

Departement-
schefen.

erinra mot vad av statskontoret yttrats rörande beräkningen av anslagsmedlen till utackordering av elever och beklädnad för elever.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde det vara tillräckligt, om detta anslag för nästa budgetår höjes med 64,000 kronor till 530,000 kronor. Då emellertid under anslaget böra jämlikt de nya principerna för bestridande av sjukvårdskostnader beräknas medel till sjukvård m. m. — enligt av skolöverstyrelsen under hand lämnade uppgifter erfordras för detta ändamål omkring 5,000 kronor — föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 535,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela föreskrifter rörande anslagsfördelningen för nästa budgetår.

Under nästföregående punkt har jag tillstyrkt ett framställt förslag om införande av utbildning i metallarbete vid dövstumskolan i Vänersborg under förutsättning att nödiga byggnads- och avlöningskostnader kunna bestridas inom ramen av de för dessa ändamål i övrigt tillgängliga medlen. Härjämte erfordras emellertid, därest med hänsyn till nämnda förutsättning ifrågavarande utbildning finnes kunna anordnas, enligt de föreliggande beräkningarna omkring 10,000 kronor till utrustning. Då det icke nu kan bedömas, huruvida med hänsyn till det villkorliga tillstyrkandet medel till utrustning kan komma att erfordras under nästa budgetår, har jag icke ansett mig böra beräkna särskilt belopp för ändamålet men förutsätter att, därest de under omkostnadsanslaget anvisade anslagsmedlen icke skulle förslå därtill, Kungl. Maj:t skall äga medgiva, att vederbörande anslagspost må överskridas med det belopp, som må finnas oundgängligen nödvändigt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 535,000.

[165.] 48. **Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare, förslagsanslag.** Anslaget höjdes år 1940 från 15,000 kronor till 25,000 kronor med hänsyn till den ökade belastning, som väntades uppstå på grund av att eleverna tillerkänts rätt till fria resor också vid julferierna. Då belastningen under budgetåret 1939/40, varunder nämnda förmån även tillkommit eleverna, utgjort omkring 30,400 kronor och elevantalet väntas stiga under nästa läsår, har *skolöverstyrelsen* uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1941/42 till 33,000 kronor.

Departementschefen.

Anslaget synes, särskilt i betraktande av resekostnadernas stegring, böra sättas något högre än vad skolöverstyrelsen föreslagit. Ett belopp av 35,000 kronor torde vara erforderligt, och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 35,000.

[166.] 49. **Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever.** Dövstummer elever kunna befrias från skyldigheten att genomgå fortsättningsskola för att i stället erhålla yrkesutbildning hos enskilda företagare. Härför åtnjuta de ur detta anslag understöd, som beviljas av skolöverstyrelsen för ett arbetsår i sänder och är begränsat till högst 500 kronor för arbetsår. Anslaget, varav under budgetåret 1939/40 endast omkring 300 kronor förbrukats, är uppfört med 5,000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Möjlighet till utbildning i flera yrken än skolundervisningen omfattade borde alltså finnas, och denna yrkesutbildning syntes icke för statsverket bli dyrare än yrkesutbildningen vid fortsättningsskolorna.

Först under det sistförflutna budgetåret ha fortsättningsskolpliktiga dövstummer erhållit möjligheter till yrkesutbildning hos enskilda företagare. Då denna utbildningsform torde få vidgad användning under innevarande och nästa arbetsår, ansluter jag mig till skolöverstyrelsens förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 5,000.

[167.] 50. **Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda dövstumslärare, förslagsanslag.** Såsom närmare framgår av sid. 91 ff. i proposition nr 154 till 1940 års lagtima riksdag, önskade vid statens övertagande av dövstumundervisningen två av de dåvarande dövstumslärarna icke övergå i statstjänst. Dessa lärare, ordinarie dövstumslärarna vid tredje dövstumskoldistriktets skola i Lund Evert Nikodemus Lundberg och Ebba Borgström, född Sjölin, uppfördes därför på indragningsstat hos landstinget i Malmöhus län. Landstinget begärde därefter, i anslutning till vad som förutsatts vid statsövertagandet, statsbidrag för deras avlöande. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 juni 1940 utgår under tiden den 1 juli 1938 tills vidare intill utgången av juni 1941 statsbidrag till landstinget med belopp, motsvarande vad lärarna ägt uppbära enligt för dem den 30 juni 1938 gällande lönebestämmelser med tillägg av huvudmannaavgift för deras delaktighet i statens pensionsanstalt.

Då de två lärarna äro tjänstedugliga, har en överenskommelse den 6 augusti 1940 ingåtts mellan skolöverstyrelsen, på statens vägnar, och landstinget, varigenom lärarna beretts sysselsättning vid dövstumskolan i Lund.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår bestämmas till 12,700 kronor, därvid överstyrelsen beräknat Lundbergs lön till 7,200 kronor och Ebba Borgströms till 5,500 kronor.

De nu gällande bestämmelserna rörande statsbidrag till avlöning åt ifrågasvarande lärare torde komma att tillämpas även för nästa budgetår. Då

Departementschefen.

statsbidraget omfattar även landstingets pensionsavgifter såsom huvudman, utgörande tillsammans 450 kronor, bör anslaget beräknas till (12,700 + 450 =) i runt tal 13,200 kronor. Beteckningen förslagsanslag torde böra bibehållas, eftersom lärarnas löner i viss mån äro beroende av levnadskostnadernas stegring. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda dövstumlärare* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13,200.

[168.] 51. **Bidrag till förskolor och skolhem för dövstamma barn, förslagsanslag.** Förskolorna, vilka motsvara barnkrubbor och barnträdgårdar för normala barn, utgöras för närvarande av skolan i Stockholm för döva småbarn och förskolan i Göteborg för dövstamma. Vid sistnämnda skola finnes också ett skolhem, avsett för barn från annan ort eller utan hem. Dessa inrättningar åtnjuta sedan länge statsbidrag, senast reglerat genom kungörelsen 1938: 343, samt understödjas därjämte av vederbörande kommuner. Anslaget är nu uppfört med 16,000 kronor. *Skolöverstyrelsen*, som funnit fortsatt statsbidrag i hög grad önskvärt, har med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutna budgetår föreslagit en minskning av anslaget för budgetåret 1941/42 till 13,000 kronor. *Statskontoret* har tillstyrkt detta förslag.

Departement-
schefen.

Jag biträder myndigheternas förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstamma barn* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13,000.

[169.] 52. **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 41,900 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 537 f. Den totala avlöningskostnaden för ifrågavarande befattningshavare har beräknats till 85,300 kronor. Kyrkofonden skall emellertid bestrida hela kostnaden för avlöning av dövstumpräster, inklusive personligt lönetillägg, där sådant förekommer, och rörligt tillägg. På grund härav har såsom särskilda uppbördsmedel under ifrågavarande anslag uppförts ett belopp av 43,400 kronor såsom bidrag från kyrkofonden, varför avlöningsstatens nettoutgift utgör 41,900 kronor. *Skolöverstyrelsen* har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 43,300 kronor.

Departement-
schefen.

De ändrade reglerna för beräkning av avlöningsstater medföra en omräkning av anslagsmedlen till avlöningar till ordinarie tjänstemän, för vilket

ändamål erfordras förslagsvis 79,000 kronor (+ 1,000 kronor), varav 42,300 kronor belöpa på dövtumpräster. Kostnader för vikarier i förekommande fall böra bestridas från en särskild, förslagsvis beräknad anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, vilken icke bör få användas till annat ändamål. I avbidan på närmare erfarenhet om medelsbehovet torde för ändamålet böra beräknas ett belopp av förslagsvis 600 kronor, varav hälften avses för dövtumpräster och hälften för dövtumkonsulenter. Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas till 12,000 kronor (+ 4,700 kronor). Avlöningsstatens utgiftssumma bör sålunda beräknas till (79,000 + 600 + 12,000 =) 91,600 kronor. Bidraget från kyrkofonden bör upptagas till 48,600 kronor och nettoutgiften till 43,000 kronor. Anslagsökningen, (43,000 — 41,900 =) 1,100 kronor, beror väsentligen på det rörliga tilläggets höjning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för dövtumprästerna och dövtumkonsulenterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 79,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12,000
	Summa kronor 91,600

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 48,600
	Nettoutgift kronor 43,000;

dels ock till Dövtumpräster och dövtumkonsulenter: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av

	kronor 43,000.
--	----------------

[170.] 53. **Dövtumpräster och dövtumkonsulenter: Omkostnader, förslagsanslag.** På sätt framgår av statsliggaren, sid. 538, ha för innevarande budgetår omkostnaderna beräknats för dövtumprästerna till 11,950 kronor och för dövtumkonsulenterna till 15,300 kronor eller sammanlagt till 27,250 kronor. Av dessa omkostnader belöpa på reseersättningar förslagsvis 10,000 kronor på dövtumprästerna och förslagsvis 14,000 kronor på dövtumkonsulenterna.

De på dövtumprästerna belöpande omkostnaderna betalas av kyrkofonden. Fondens bidrag redovisas i omkostnadsstaten såsom särskilda upp-

bördsmedel. Bidraget har för innevarande budgetår bestämts till 15,250 kronor, d. v. s. till ett belopp, som med 3,300 kronor överstiger de för dövtumprästerna beräknade omkostnaderna. Skillnaden utgör ersättning för det belopp, varmed de i omkostnadsstaten upptagna anslagsmedlen till reseersättningar åt dövtumprästerna under budgetåret 1938/39 överskridits.

Förevarande omkostnadsanslag är alltså nu uppfört med $(27,250 - 15,250 =) 12,000$ kronor.

I besparingssyfte ha meddelats bestämmelser om nedsättning av den till dessa befattningshavare eljest utgående traktamentsersättningen. Dessa bestämmelser, som tillämpats från och med den 1 januari 1940, ha beräknats medföra en besparing av 3,000 kronor för helt budgetår räknat. I avvaktan på verkningarna av dessa besparingsåtgärder har anslagsposten till reseersättningar åt dövtumprästerna för innevarande budgetår uppförts med oförändrat belopp. Motsvarande för dövtumkonsulenterna avsedda anslagsmedel ha däremot sänkts med 1,000 kronor.

Skolöverstyrelsen beräknar utgifterna för nästa budgetår till oförändrade belopp. Under budgetåret 1939/40 hade, ytttrar överstyrelsen, Kungl. Maj:t beviljat tilläggsanslag för reseersättningar till dövtumpräster med sammanlagt 1,500 kronor och till en dövtumkonsulent med omkring 480 kronor. Det till dövtumpräster anvisade tilläggsbeloppet borde gäldas av kyrkofonden, vars bidrag för nästa budgetår således skulle uppgå till $(15,250 - 3,300 + 1,500 =) 13,450$ kronor.

Departement-
schefen.

Såvitt med ledning av den hittillsvarande erfarenheten kan bedömas, äro de till reseersättningar åt dövtumkonsulenterna anvisade anslagsmedlen — 14,000 kronor — i stort sett tillräckliga. Däremot ha de för samma ändamål till dövtumprästernas förfogande ställda medlen — 10,000 kronor — visat sig icke förslå. Efter prövning i varje särskilt fall har därför Kungl. Maj:t anvisat ytterligare anslagsmedel till reseersättningar åt dövtumprästerna, nämligen för budgetåret 1938/39 3,300 kronor och för budgetåret 1939/40 i runt tal 2,450 kronor.

Enligt vad jag inhämtat, ha icke ens de anslagsmedel, som härigenom ytterligare ställts till förfogande, medgivit ett effektivt utnyttjande av dövtumprästernas arbetskraft. För att sätta dessa befattningshavare i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift inom de fem stora dövtumprästdistrikt, i vilka landet är indelat, synes en höjning av anslagsmedlen till reseersättningar vara ofrånkomlig. Med beaktande jämväl av de stigande biljettpiserna föreslår jag en uppräknig av dessa anslagsmedel, vilken dock med hänsyn till de utfärdade bestämmelserna om nedsättning i traktamentsersättningen torde kunna begränsas till 3,500 kronor. Jag förutsätter härvid, att det skall visa sig möjligt för dövtumprästerna att begränsa medelsåtgången inom denna anslagsram och att sålunda i fortsättningen nya anslagsöverskridanden skola kunna undvikas.

För sjukvård m. m. torde böra beräknas ett belopp av 500 kronor, varav 250 kronor för dövtumpräster och 250 kronor för dövtumkonsulenter. Den på dövtumprästerna belöpande delen av sjukvårdskostnaderna torde böra bestridas av kyrkofonden genom motsvarande uppräknig av dess bidrag.

Då kyrkofonden bör återgälda det för budgetåret 1939/40 beviljade tilläggsanslaget av 2,450 kronor, bör fondens bidrag i anslutning till det sagda beräknas till $(11,950 + 3,500 + 2,450 + 250 =)$ 18,150 kronor och förevarande anslag till $(27,250 + 3,500 + 500 - 18,150 =)$ 13,100 kronor. Anslagsökningen — 1,100 kronor — föranledes dels av minskningen från 3,300 kronor till 2,450 kronor av kyrkofondens bidrag till bestridande av på tidigare budgetår belöpande tilläggsanslag till dövtumprästernas reseersättningar, dels ock av kostnaderna för sjukvård m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövtumpräster och dövtumkonsulenter: Omkostnader*
för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förlagsanslag*
av kronor 13,100.

[171.] 54. **Bidrag till tidning för dövtumma.** Till detta ändamål har bidrag utgått alltsedan år 1907. Bidraget höjdes av 1921 års riksdag till sitt nuvarande belopp, 1,000 kronor. Tidningen har tidigare utgivits av typografen B. G. Fondelius men utgives från och med år 1940 av svenska dövtumförbundet. *Förbundet* har hemställt om fortsatt bidrag till tidningens utgivande. *Skolöverstyrelsen* har erinrat, att ur anslaget till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker utgår understöd till en annan dövtumtidning, Ny tidning för Sveriges dövtumma, samt meddelat, att överstyrelsen vidtagit åtgärder för en undersökning rörande möjligheterna att sammanslå de båda tidningarna. I avvaktan på resultatet av undersökningen borde oförändrat bidrag utgå till tidning för dövtumma.

Då staten i fortsättningen enligt min mening icke gärna kan utan tvingande skäl understödja två publikationer, som båda vända sig till de dövtumma, förutsätter jag, att statsbidrag skall under budgetåret 1941/42 utgå endast till den av dövtumtidningarna, som finnes mest förtjänt av statligt stöd. Detta bidrag bör lämpligen utgå från förevarande anslag, som — därest det skulle visa sig möjligt att sammanslå de nuvarande dövtumtidningarna — torde få användas till understöd åt den publikation, som på detta sätt kommer till stånd. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till tidning för dövtumma* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 1,000.

Departementschefen.

[172.] 55. **Bidrag till svenska föreningen för dövas väl.** Föreningen, som har till uppgift att befordra dövas och lomhördas intressen, särskilt i syfte att hjälpa dem att så långt som möjligt bli oberoende av sin nedsatta hörsel, har under följande budgetår åtnjutit bidrag med nedan angivna belopp:

1925/31	1931/36	1936/39	1939/40	1940/41
5,000	6,000	8,000	10,000	8,000

Föreningen har anhållit om oförändrat bidrag för nästa budgetår. *Skolöverstyrelsen*, som framhållit, hurusom de uppgifter, för vilka föreningen arbetar, måste anses i hög grad behjärtansvärda, har till följd av tidsläget funnit sig nödsakad föreslå en minskning av anslaget med 1,000 kronor till 7,000 kronor.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens förslag anser jag mig böra biträda och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska föreningen för dövas väl* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . . kronor 7,000.

J. Yrkesundervisningen.

[173.] 1. **Tekniska läroverk: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 1,186,000 kronor. Beträffande personalförteckning och avlöningsstat hänvisas till statsliggaren, sid. 539 ff. *Skolöverstyrelsen* har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 1,314,720 kronor.

I de i avlöningsstaten ingående olika posterna ha ifrågasatts följande ändringar:

Överstyrelsen har föreslagit inrättande av två nya lektorstjänster vid tekniska läroverket i Stockholm, vilket beräknas medföra en höjning av anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med 22,600 kronor.

Läroanstaltens styrelse hade framlagt en plan för utvecklingen under läsåren 1940/41 till och med 1944/45, under vilken tid antalet klassavdelningar skulle stiga från 12 till 39 och antalet elever från 300 till 1,000, samt hemställt om inrättande av 3 nya lektorstjänster. Styrelsen hade även starkt framhållit behovet av ordinarie lektorer för planläggning och utrustning av de fem institutioner, som skulle upprättas, nämligen för byggnadsteknik, maskinteknik, elektroteknik, fysik och kemi. Överstyrelsen funne det sistnämnda skälet vara synnerligen tungt vägande och hemställde därför enträget om utökande av antalet lektorstjänster till fem. Detta innebure en ökning med två nya tjänster och vore således en avprutning på styrelsens förslag, föranledd av hänsyn till det statsfinansiella läget. Att gå längre i besparingssyfte och ställa någon av de fem angivna institutionerna utan ordinarie företrädare skulle, som styrelsen även framhölle, med all sannolikhet medföra sådana konsekvenser med avseende på användningen av de för laboratoriernas utrustning avsedda medlen, att besparingssyftet förfelades. Överstyrelsen räknade därför med fem lektorstjänster vid tekniska läroverket i Stockholm. För de övriga läroverken räknade överstyrelsen med oförändrat antal lektorstjänster, enär en eventuell överflyttning av en eller annan lektorstjänst till Norrköping (jfr propositionen nr 154 till 1940 års lagtima riksdag) icke inverkade på totala kostnaden, då Norrköping tillhörde samma dyrortsgrupp som de städer, vilkas tekniska läroanstalter närmast skulle komma i fråga att avstå något lektorat. Hela antalet lektorstjänster skulle för budgetåret 1941/42 sålunda bli 53.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nu 17,670 kronor, bör enligt skolöverstyrelsens förslag höjas med 300 kronor. Anslagsmedlen av 6,400 kronor till arvoden åt skolläkare skulle sålunda ökas med 100 kronor (30 kronor på grund av till-

komsten av en parallellavdelning till andra årsklassen vid tekniska gymnasiet i Borås och 70 kronor på grund av ökat antal klassavdelningar med aftonundervisning vid tekniska läroverket i Stockholm) och anslagsmedlen av 7,700 kronor till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorer med 200 kronor (läroverket i Stockholm).

Vid beräkningen av delposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: Grundavlöningar m. m. har överstyrelsen förutsatt, att de för läsåret 1940/41 anordnade parallellavdelningarna skola bibehållas även under läsåret 1941/42, dock med den ändringen, att vid tekniska gymnasiet i Borås inrättas en parallellavdelning till andra klassen samt att vid tekniska gymnasiet i Göteborg antalet parallellavdelningar i första och tredje klasserna ökas med en och i andra klassen minskas med en. Härtill skulle komma ytterligare en kostnadsökning därigenom, att vid linjeuppdelningen i tredje årsklassen vid sistnämnda gymnasium antalet elever på maskintekniska linjen väntades bli så stort, att undervisningen måste dubbleras i de ämnen, som icke vore gemensamma för denna linje och någon av de andra. För tekniska läroverket i Stockholm har överstyrelsen beräknat en automatisk ökning med tre aftonklasser. Slutligen har överstyrelsen vid sina anslagsberäkningar förutsatt, *dels* att de nämnda två ordinarie lektorstjänsterna inrättas, *dels* att under denna delpost beräknas ett belopp av 300 kronor, motsvarande av Kungl. Maj:t den 10 maj 1940 fastställd ersättning till en gymnastikvaktmästare för arbete med tillsyn m. m. vid tekniska gymnasiets i Göteborg gymnastiklektioner, *dels* att de ur delposten utgående anslagsmedlen av 3,800 kronor till övningar i lantmäteri höjas med 350 kronor på grund av ökat antal klassavdelningar vid tekniska gymnasierna i Borås och Göteborg, *dels ock* att de ur delposten utgående anslagsmedlen av 2,500 kronor till föredrag om arbetarskydd och hygien i nuvarande ekonomiska läge minskas med 700 kronor. Bland annat med anledning härav har delposten uppskattats till förslagsvis 447,000 kronor, vilket innebär en höjning med 27,000 kronor.

Delposten till rörligt tillägg, som av överstyrelsen uppskattats efter ett procenttal av 15, har föreslagits höjd med 55,000 kronor till 130,000 kronor.

Den under avlöningsanslaget såsom särskilda uppbördsmedel upptagna posten till hyror och hyresersättningar m. m., nu 23,570 kronor, har överstyrelsen för nästa budgetår beräknat till 24,550 kronor, innebärande en anslagsminskning med 980 kronor.

Statskontoret har anfört, bland annat, att två nya lektorstjänster vid tekniska läroverket i Stockholm borde inrättas endast under förutsättning, att det angivna behovet av ordinarie lektorstjänster för de olika institutionerna vid nämnda läroverk icke kunde ordnas genom överflyttning av lektorstjänster från andra tekniska läroverk.

Med hänsyn till den återhållsamhet, som i nuvarande läge måste iakttagas, när det gäller nyinrättande av ordinarie tjänster, anser jag mig för närvarande endast kunna förorda inrättande av en ny lektorstjänst vid tekniska läroverket i Stockholm. Om — såsom vid anmälan av motsvarande anslagsfråga förra året av mig förutsattes — det starka behovet av ordinarie lärare vid tekniska läroverket i Norrköping skall tillgodoses genom förflyttning av lektorstjänster till detta läroverk från andra, synes det knappast möjligt att i enlighet med statskontorets påpekande ordna lärarfrågan även vid tekniska läroverket i Stockholm på detta sätt. I övrigt tillstyrker jag skolöverstyrelsens förslag med de ändringar, som betingas av den av 1940 års urtima riksdag beslutade ändrade uppställningen av avlöningsstater.

Med ledning av från skolöverstyrelsen infordrade uppgifter beräknar jag, under hänvisning vad detaljerna beträffar till handlingarna i ärendet, de i avlöningsstaten upptagna posterna på följande sätt.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken bör innefatta även den nuvarande anslagsposten till avlöning till tjänsteman å övergångsstat, torde böra uppföras med förslagsvis 688,500 kronor (+ 1,600 kronor). Delposterna till arvoden åt skolläkare samt till bokförings- och skrivbiträden åt rektorer böra i enlighet med överstyrelsens förslag höjas med 100 kronor, respektive 200 kronor till 6,500 kronor respektive 7,900 kronor. Delposten till arvoden åt bibliotekarier torde böra uppföras med oförändrat belopp, 3,570 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle vid bifall till skolöverstyrelsens förslag upptagas med 483,300 kronor. Om emellertid vid bifall till mitt förslag endast en ordinarie lektorstjänst inrättas, skulle posten höjas med omkring 7,000 kronor för bestridande av de ökade kostnaderna för undervisning genom icke-ordinarie lärare. Jag utgår emellertid från att ett belopp av 485,000 kronor skall vara tillräckligt. Härtill bör läggas ett belopp av 15,000 kronor på grund av den av 1940 års urtima riksdag beslutade arvodesregleringen för vissa timlärare, varför anslagsposten bör uppföras med $(485,000 + 15,000 =) 500,000$ kronor (+ 70,000 kronor). I likhet med vad för närvarande är fallet synes anslagsposten böra betecknas förslagsvis. Anslagsposten till rörligt tillägg torde kunna beräknas till 122,000 kronor (+ 47,000 kronor). Mot det av överstyrelsen såsom särskilda uppbördsmedel beräknade beloppet av 24,550 kronor, belöpande på hyror och hyresersättningar m. m., synes intet annat vara att erinra än att beloppet torde böra för avrundning av avlöningsanslagets slutsumma uppföras med 24,470 kronor. Avlöningsanslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 1,304,000 kronor, innebärande en anslagsökning med 118,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels på personalförteckningen för de tekniska läroverken
uppföra ytterligare en lektorstjänst;

dels godkänna följande avlöningsstat för de tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	688,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt skolläkare	kronor	6,500
b. Arvoden åt bibliotekarier	»	3,570
c. Arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorer	»	7,900
		17,970
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	500,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	122,000
Summa kronor		1,328,470

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m.	kronor	24,470
Nettoutgift kronor		1,304,000;

dels ock till *Tekniska läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,304,000.

[174.] 2. **Tekniska läroverk: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 102,900 kronor. Beträffande anslagets disposition hänvisas till statsliggaren, sid. 542. *Skolöverstyrelsen* har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår anfört, att de för tekniska läroverket i Stockholm beräknade anslagsmedlen till bränsle, lyse och vatten enligt uppgift kunde sänkas med 1,025 kronor till 4,000 kronor. Emellertid hade posten till övriga expenser vid läroverket visat sig otillräckligt, varför överstyrelsen föresloge en ökning med 1,025 kronor eller samma belopp, varmed läroverkets andel av delposten till bränsle, lyse och vatten skulle minskas. De särskilda uppbördsmedlen hade för budgetåret 1940/41 upptagits till ett belopp av 8,925 kronor. Häri inginge ersättning för värme och, i vissa fall, lyse i vaktmästarbostäderna, vilka ersättningar för innevarande budgetår beräknats uppgå till 1,900 kronor. Sedan byggnadsstyrelsen nu i huvudsak fastställt ersättningarna till sammanlagt 1,200 kronor, borde posten minskas med (1,900 — 1,200 =) 700 kronor och anslaget därför höjas med detta belopp till 103,600 kronor.

I särskild, till ecklesiastikdepartementet den 11 december 1940 inkommen framställning har *skolöverstyrelsen* hemställt om vissa ytterligare anslagshöjningar, föranledda därav, att tekniska gymnasiet i Örebro beräknas kunna vid ingången av vårterminen 1942 inflytta i en ny gymnasiebyggnad (innehållande lokaler för de kemisk-tekniska och elektrotekniska avdelningarna), vars uppförande av stadens drätselkammare påbörjats i november 1940. Med anledning härav uppkommer enligt överstyrelsens beräkning en merkostnad under omkostnadsanslaget för första halvåret 1942 av 7,900 kronor, varav 6,750 kronor — inklusive 550 kronor såsom arvode åt en extra eldare — belöpa på utgifter för bränsle, lyse och vatten samt 1,150 kronor på övriga expenser (städning).

På grund av de höjda bränslepriserna torde anslagsmedlen till bränsle, lyse och vatten böra höjas med i runt tal 15,000 kronor. Å andra sidan torde emellertid de på tekniska läroverket i Stockholm belöpande anslagsmedlen kunna på sätt skolöverstyrelsen föreslagit sänkas med 1,025 kronor. För ändamålet bör alltså beräknas en anslagshöjning med omkring 14,000 kronor. Denna höjning torde även få anses täcka den merkostnad, som uppkommer, därest tekniska gymnasiet i Örebro under nästa budgetår kan taga det nya läroverkshuset i besittning. En mindre höjning av anslagsmedlen till övriga expenser vid Stockholmsläroverket lär böra vidtagas, förslagsvis med 600 kronor. Skulle medlen med hänsyn till Örebrogymnasiets ökade medelsbehov efter inflyttningen i de nya lokalerna visa sig otillräckliga, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att anvisa det ytterligare belopp, som kan befinnas oundgängligen erforderligt, liksom även medel till bestridande av de under nästföljande punkt omnämnda flyttningskostnaderna. Under omkostnadsanslaget för de tekniska läroverken böra vidare, i enlighet med de numera godkända principerna för bestridande av sådana kostnader, upptagas särskilda medel till sjukvård m. m., vilka torde böra beräknas till 1,700 kronor. I övrigt har överstyrelsens förslag icke givit mig någon anledning till erinran. Anslaget bör sålunda — med beaktande av att anslaget höjes med 700 kronor på grund av de särskilda uppbördsmedlens minskning — för nästa budgetår ökas med $(14,000 + 600 + 1,700 + 700 =)$ 17,000 kronor till 119,900 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 119,900.

[175.] 3. **Tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m., reservationsanslag.** Beträffande fördelningen av detta anslag, nu 42,500 kronor, hänvisas till sid. 542 f. i statsliggaren. För innevarande budgetår ha de ur anslaget utgående löpande anslagsmedlen av statsfinansiella skäl minskats med 6,000 kronor (jfr 1940 års åttonde huvudtitel, sid. 216). *Skolöversty-*

relsen har i sina ursprungliga anslagsäskanden för nästa budgetår ifrågasatt en ytterligare anslagsminskning med 3,200 kronor till 39,300 kronor. Överstyrelsen har härvid räknat med att, i den mån anslagsmedlen icke förslå till nödvändig anskaffning av materiel och böcker m. m., kostnaderna härför få bestridas av elevavgifter. En mindre jämkning uppåt av de till läroverken i Göteborg och Stockholm utgående anslagsmedlen till böcker, samlingar och undervisningsmateriel har av överstyrelsen ansetts motiverad.

Sedermera har överstyrelsen i den under nästföregående punkt omförmälda särskilda framställningen hemställt, att till laboratorieutrustning och undervisningsmateriel jämte flyttningskostnad m. m. för tekniska gymnasiet i Örebro måtte anvisas ett engångsbelopp av 17,800 kronor. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att gymnasiets styrelse hemställt om anvisande av tillhoppa 47,500 kronor för ändamålet, varav 22,500 kronor till utrustning för de kemiska laboratorierna, 24,000 kronor till de elektrotekniska laboratorierna samt 1,000 kronor till överflyttning av materiel.

Departement-
schefen.

Då tekniska gymnasiet i Örebro, såsom av nästföregående punkt framgår, beräknas kunna vid början av vårterminen 1942 taga i besittning nya lokaler, torde det vara nödvändigt att anvisa medel till laboratorieutrustning m. m. Jag kan likväl icke tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas högre belopp än 14,000 kronor fränsett flyttningskostnader, vilka torde böra gäldas från omkostnadsanslaget. Med detta belopp torde anslaget till materiel, böcker m. m. alltså böra ökas. Å andra sidan tillstyrker jag i enlighet med överstyrelsens förslag en minskning av de löpande anslagsmedlen med 3,200 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med $(42,500 + 14,000 - 3,200 =)$ 53,300 kronor, vilket innebär en höjning med 10,800 kronor. Såsom i 1940 års åttonde huvudtitel framhållits, torde de tekniska läroverken fortfarande böra i ökad omfattning taga inflytande elevavgifter i anspråk för ifrågasvarande ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 53,300.

[176.] 4. **Tekniska läroverk: Stipendier.** Detta anslag sänktes för innevarande budgetår från 10,500 kronor till 9,000 kronor genom indragning av de tidigare ur anslaget utgående resestipendierna och disponeras nu endast till stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid de tekniska fackskolorna. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
schefen.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 9,000

[177.] 5. **Tekniska läroverk: Undervisning i färgeriteknik vid tekniska gymnasiet i Norrköping.** Detta anslag är nu uppfört med 3,200 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Jag biträder detta förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen

Departementschefen.

att till *Tekniska läroverk: Undervisning i färgeriteknik vid tekniska gymnasiet i Norrköping* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 3,200.

[178.] 6. **Understöd åt handelsgymnasier.** Detta anslag var för budgetåret 1939/40 uppfört med 378,900 kronor men sänktes för budgetåret 1940/41 på grund av de statsfinansiella förhållandena till 349,700 kronor. Beträffande anslaget fördelning hänvisas till statsliggaren, sid. 543, och beträffande tidigare utgående anslag m. m. till 1940 års attonde huvudtitel, sid. 218. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, 349,700 kronor.

De av gymnasierna ingivna ekonomiska redogörelserna avspeglade i åtskilliga fall en bekymmersam ställning. Den ökning av olika driftkostnader, som den pågående stegringen av vissa indexkurvor förebådade, kunde naturligtvis i någon mån mötas genom inknappning och besparande åtgärder, men handelsgymnasierna vore dock bundna vid vissa gränser i fråga om viktiga såväl inkomster som utgifter. Terminsavgiften i de tvååriga kurserna kunde ej höjas utöver i författningen fastställt maximum, och å andra sidan vore för de ordinarie lärarna vissa minimilöner bestämda. Med den stora betydelse inkomsten av elevavgifter hade i dessa skolors budget — upp till cirka 25 procent av omslutningen — kunde en opåräknad nedgång i elevantalet skapa stora svårigheter. I regel hade handelsgymnasiernas ekonomi ännu ej vunnit den trygghet, som önskligt vore, och de hade inga egna resurser att stödja sig på vid inträffande ekonomiska påfrestningar.

Vad beträffade anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 kunde förhållandena ej med visshet överblickas. Stor sannolikhet talade emellertid för att liknande ekonomiska svårigheter, som ovan berörts i fråga om förhållandena för närvarande, skulle göra sig gällande. Vid övervägandet av storleken av det statliga stöd, varom här vore fråga, funne sig överstyrelsen under sådana förhållanden icke kunna föreslå någon sänkning utöver den, som redan vidtagits för budgetåret 1940/41.

Såsom skolöverstyrelsen påpekat, ha dessa läroanstalter i allmänhet svag ekonomi och måste i stor utsträckning lita till stöd från statens och kommunernas sida för att kunna bestrida de av verksamheten föranledda utgifterna. De ökade kostnaderna för löner och andra utgifter ha icke medfört en motsvarande höjning av statsanslaget, vilket fastmer för innevarande budgetår undergått en kraftig reduktion. Såvitt jag kan bedöma, är det

Departementschefen.

icke gärna möjligt att ytterligare minska detta anslag, och jag anser mig därför böra i likhet med skolöverstyrelsen föreslå, att det uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 349,700.

[179.] 7. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, förslagsanslag.** Belastningen på detta anslag har enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning utgjort:

Budgetår	Anslag kronor	Nettoutgift kronor
1937/38	1,860,000	2,474,800
1938/39	2,400,000	2,456,300
1939/40	2,600,000	2,299,900
1940/41	2,400,000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget belöpa förslagsvis 2,120,000 kronor (föregående budgetår 2,200,000 kronor) på understöd till avlöning åt lärare och förslagsvis 280,000 kronor (föregående budgetår 400,000 kronor) på understöd till undervisningsmateriel. Sedan styrelsen för Göteborgs stads skolor för yrkesundervisning ansökt om understöd med 166,820 kronor för anskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel för nyuppförda yrkesskolebyggnader, tillstyrkte skolöverstyrelsen, att den erforderliga medelsanvisningen fördelades på ett par budgetår, samt hemställde, att Kungl. Maj:t måtte förklara hinder ej möta mot att nämnda anslagsbelopp av 280,000 kronor överskredes med 100,000 kronor. Under erinran om nödvändigheten av att under rådande förhållanden den största sparsamhet iakttoges med avseende på det allmännas utgifter förklarade Kungl. Maj:t den 30 augusti 1940 hinder icke möta för skolöverstyrelsen att för budgetåret 1940/41 tilldela styrelsen för Göteborgs stads skolor för yrkesundervisning statsunderstöd för ifrågavarande ändamål med högst 100,000 kronor, även om därigenom anslagsposten till understöd till undervisningsmateriel komme att överskridas.

För innevarande budgetår gälla vissa restriktiva bestämmelser i fråga om beviljande av understöd. Sålunda har skolöverstyrelsen att vid prövning av ansökningar om statsunderstöd tillämpa strängare bedömningsgrunder vad beträffar understöd till vissa kortare kurser och till språkundervisning samt till anskaffande av undervisningsmateriel. Härjämte har en höjning föreskrivits beträffande det minimiantal elever vid yrkesskolkurs, som erfordras för att statsunderstöd skall kunna utgå.

Skolöverstyrelsen, som förutsatt, att de nu gällande anslagsrestriktionerna skola tillämpas jämväl under nästa budgetår, har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. På grund av nu rådande förhållanden räknade över-

styrelsen icke med någon nämnvärd utvidgning av yrkesundervisningen genom tillkomsten av nya kurser i andra fall än i fråga om detaljhandelsundervisning samt i övrigt på platser, där det lokala behovet av yrkesutbildning bäst kunde tillgodoses genom att nya kurser ordnades i utbyte mot andra kurser, som redan fyllt sin uppgift att tillgodose det lokala utbildningsbehovet för en tid framåt. Såvitt överstyrelsen kunde finna, torde anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 icke behöva beräknas högre än för innevarande budgetår.

Statskontoret har biträtt överstyrelsens förslag. Ehuru statskontoret med hänsyn till rådande finansiella läge skulle funnit önskvärt, att en begränsning av medelsanvisningen kunde ske, hade ämbetsverket, som övervägt olika åtgärder för att nedbringa anslagsbehovet, likväl icke ansett sig kunna framlägga något förslag i sådant hänseende.

Statens arbetsmarknadskommission har i avgivet utlåtande, som avser jämväl de under punkterna 180 och 181 i det följande berörda anslagen, anfört:

Därest en omfattande arbetslöshet, speciellt bland ungdomen, skulle komma att göra sig gällande under nästa budgetår, syntes det arbetsmarknadskommissionen angeläget, att yrkesundervisningen i landet icke blott upprätthölls i normal utsträckning utan även utvidgades i görligaste mån.

Kommissionen, som för närvarande svårligen kunde bedöma anslagsbehovets storlek för nästa budgetår, ville emellertid såsom sin mening uttala, att fördelningen av anslagsbeloppen till verkstadsskolorna för arbetslös ungdom under den tid, varom här vore fråga, borde underkastas de modifikation, som kunde betingas av en eventuell förskjutning i fråga om ungdomsarbetslösheten. På grund härav erforderliga jämkningar torde kunna åvägabringas av skolöverstyrelsen i samarbete med kommissionen vid avgivande till Kungl. Maj:t av förslag om fördelning av anslag.

Även beträffande yrkesskolorna i övrigt torde särskilt under nuvarande förhållanden läget på arbetsmarknaden böra i tillbörlig grad beaktas, varför i detta avseende samråd mellan skolöverstyrelsen och kommissionen borde äga rum jämväl i fråga om verksamheten vid de kommunala skolorna för yrkesundervisning.

Kommissionen ville slutligen framhålla, att såväl kommunala som enskilda undervisningsanstalter borde vara skyldiga att medverka till anordnande av sådan särskild utbildningsverksamhet — även utom skolornas ordinarie ram — som kunde bli erforderlig på grund av en under budgetåret inträdande arbetslöshet eller på grund av andra omständigheter, som kunde påkalla åtgärder i angivet avseende.

De restriktioner i fråga om understöd till kommunala anstalter för yrkesundervisning, som gälla för innevarande budgetår, torde såsom överstyrelsen förutsatt böra äga bestånd även under budgetåret 1941/42. Jag förutsätter dock, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva sådan uppmjukning av bestämmelserna, som må föranledas av utvecklingen på arbetsmarknaden eller eljest kan befinnas erforderlig. I likhet med arbetsmarknadskommissionen finner jag det önskvärt, att läget på arbetsmarknaden beaktas vid prövning av frågor om

Departement-
schefen.

•

understöd till yrkesutbildningsanstalter av ifrågavarande slag. På sätt kommissionen anför, torde samråd i detta avseende böra äga rum mellan skolöverstyrelsen och kommissionen. I annat sammanhang återkommer jag till den av kommissionen berörda frågan om understöd till verkstadsskolor för arbetslös ungdom.

Med hänsyn bland annat till anslagsbelastningen under budgetåret 1939/40 torde det vara möjligt att för budgetåret 1941/42 minska anslaget med åtminstone 100,000 kronor till 2,300,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2,300,000.

[180.] 8. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 1,050,000 kronor. Jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag i anledning av verkstadsskoleutredningens betänkande angående centrala verkstadsskolor m. m. (statens offentliga utredningar 1938:26). I avbidan härpå torde förevarande anslag böra i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* beräkna för budgetåret 1941/42 ett *förslagsanslag* av kronor 1,040,000.

[181.] 9. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, förslagsanslag.** Detta anslag, som tidigare utgick såsom reservationsanslag och för budgetåret 1939/40 var uppfört med 495,000 kronor, förändrades vid 1940 års lagtima riksdag till förslagsanslag och är för budgetåret 1940/41 uppfört med ett till 415,000 kronor sänkt belopp. I samband härmed har riksdagen medgivit, att Kungl. Maj:t må under innevarande budgetår bevilja understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med tillhopa 415,000 kronor. Av detta belopp avses 385,000 kronor (föregående budgetår 450,000 kronor) till understöd till avlöning av lärare och 30,000 kronor (föregående budgetår 45,000 kronor) till understöd till undervisningsmateriel. Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Understöden för budgetåret 1940/41 till enskilda anstalter för yrkesundervisning vore ännu icke fördelade, men ansökningar hade inkommit till skolöverstyrelsen till ett sammanlagt belopp å 690,723 kronor 62 öre. Även om under normala förhållanden understöden väsentligt skulle komma att understiga de sökta beloppen, så utgjorde den av tidsförhållandena påkallade beskringen av understödsmöjligheterna ett allvarligt hinder för tillgodoseende av sådana fackliga utbildningsbehov, som icke vore tillräckligt lokalt betonade för att kunna vinna intresse från det kommunala initiativet och därför måste tillgodoses genom enskilda anstalter. För budgetåret 1941/42 syntes minskning i understödsbehovet icke kunna påräknas, och för dettas tillgodoseende skulle en höjning av anslaget kunna anses påkallad. På grund av nu rådande förhållanden funne sig överstyrelsen emellertid icke böra göra framställning om en höjning av hithörande anslag utan endast böra hemställa om anslagets bibehållande vid oförändrat belopp.

Statskontoret har yttrat:

Ehuru statskontoret till fullo insåge betydelsen av de enskilda skolor och anstalter av olika slag, som åtnjöt understöd från förevarande anslag, och beaktade de svårigheter, under vilka de — särskilt i rådande tidsläge — måste arbeta, hade ämbetsverket likväl ansett sig böra överväga de möjligheter till ytterligare besparing av anslaget, som kunde stå till buds. Därvid hade ämbetsverket utgått från att en med säkerhet till minskade utbildningsmöjligheter för manliga elever ledande ytterligare indragning eller nedläggning av understödet utöver vad som kunde bli följden av den redan förut knappa medelstillgången icke vore ur arbetsmarknadssynpunkter tillräddig. Däremot syntes det statskontoret kunna ifrågasättas, om icke åtminstone vissa av de kvinnliga kurser, vilka för närvarande åtnjöt understöd från anslaget, vore av den art, att de borde kunna tills vidare inställas eller i varje fall fortgå utan understöd av statsmedel. En begränsning av medelsbehovet å anslaget till ett belopp, understigande 400,000 kronor skulle måhända härigenom visa sig möjlig att åstadkomma.

Såsom av punkten 179 framgår, har statens arbetsmarknadskommission anfört, att, därest en omfattande arbetslöshet, speciellt bland ungdomen, skulle komma att göra sig gällande under nästa budgetår, det syntes angeläget, att yrkesundervisningen i landet icke blott upprätthölles i normal utsträckning utan även utvidgades i görligaste mån. Med hänsyn härtill synes det icke välbetänkt att ytterligare minska detta anslag, som för innevarande budgetår reducerats med icke mindre än 80,000 kronor. Jag tillstyrker därför i likhet med skolöverstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Anslaget torde böra disponeras på samma sätt som under innevarande budgetår. Vad jag under punkten 179 anfört rörande samråd mellan skolöverstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen bör i tillämpliga delar gälla även enskilda anstalter för yrkesundervisning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1941/42 bevilja understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med tillhopa 415,000 kronor;

Departementschefen.

dels ock till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 415,000.

[182.] 10. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, förslagsanslag.** De för detta ändamål under nedan nämnda budgetår anvisade anslagen och belastningen å dessa anslag enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning framgå av följande sammanställning:

Budgetår	Anslag kronor	Belastning kronor
1937/38	430,000	724,117
1938/39	650,000	883,194
1939/40	700,000	863,443
1940/41	730,000	

Under innevarande budgetår gäller, att skolöverstyrelsen vid prövning av ansökningar om stipendieanslag skall iakttaga skärpt behovsprövning. Beträffande innebörden härav torde få hänvisas till 1940 års åttonde huvudtitel, sid. 232 f.

Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Det belopp, som under *budgetåret 1939/40* kommit till användning för ifrågakvarande ändamål, utgjorde 855,494 kronor 17 öre. Trots den höjning av anslaget, som beslutades av 1939 års riksdag — från 650,000 kronor till 700,000 kronor — hade anslaget alltså överskridits. Härav framginge, att utvecklingen inom yrkesundervisningen alltfört ginge i riktning mot skolformer med heldagsundervisning, vid vilka elevstipendier kunde ifrågakomma. En del av överskridandet av anslaget syntes dock böra anses bero på genom tidsförhållandena förorsakade ekonomiska svårigheter för elevernas hem, varigenom en del elever måst hänföras till högre behovsgrad än eljest skulle ha varit behövt.

För *budgetåret 1940/41* torde kunna förutses, att den för de närmast föregående budgetåren konstaterade utvecklingsgången på grund av rådande ekonomiska förhållanden kunde komma att i mindre grad märkas, så att en därav beroende ökning av anslagsbehovet icke nämnvärt skulle giva sig tillkänna. Däremot syntes en ökning av det individuella stipendiebehovet på grund av hemmens i många fall försämrade ekonomi komma att märkas. Denna behovsökning torde i någon mån komma att minska den anslagsbesparing, som avsetts med den skärpta behovsprövning, vilken skulle tillämpas vid beviljande av anslag till elevstipendier under innevarande budgetår. Överstyrelsen räknade dock icke med att det anvisade anslaget skulle behöva överskridas.

För *budgetåret 1941/42* syntes samma omständigheter, som överstyrelsen nyss berört beträffande budgetåret 1940/41, komma att göra sig gällande. Att nu bedöma, i vilken grad de olika omständigheterna kunde komma att påverka anslagsbehovet, vore givetvis icke möjligt. En tendens till i

någon mån ökat stipendiebehov torde dock kunna anses vara sannolik. Genom strängt bedömande av inkommande ansökningar torde anslagsbehovet emellertid enligt överstyrelsens förmenande kunna begränsas till samma belopp, som anvisats för budgetåret 1940/41, alltså till 730,000 kronor.

Jag utgår från att stipendieutdelningen även under nästa budgetår sker under iakttagande av den skärpta behovsprövning, som enligt vad ovan anförts tillämpas under innevarande budgetår. Då skolöverstyrelsens beräkning av anslagsbehovet icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 730,000.

[183.] 11. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 900,000 kronor. I avbidan på den under punkten 180 omförmälda propositionen torde i riksstatsförslaget för nästa budgetår anslaget böra uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* beräkna för budgetåret 1941/42 ett *förslagsanslag* av kronor 856,000.

[184.] 12. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm, förslagsanslag.** Anslaget är uppfört med 168,100 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid 546 f.

Skolöverstyrelsen har förordat, att anslaget för nästa budgetår sänkes till 164,590 kronor. Följande ändringar i det nuvarande anslaget föreslås:

	Ökning eller minskning kronor
1) Minskning av kostnaderna för lärarlöner på grund av pågående omorganisation av skolan	— 5,300
2) Ökning av ersättningar till vissa lärare för minskad löneinkomst	+ 2,415
3) Uppräkning av posten till dyrtidstillägg	+ 2,510
4) Vissa organisatoriska förändringar	— 1,500
5) Minskad utgift för provisorisk löneförbättring åt underlärare	— 1,625
Summa minskning	3,510.

Av skolöverstyrelsens anslagsäskanden inhämtas bland annat:

Minskad lönekostnad. Skolans styrelse hade meddelat, att genom den fullständiga avvecklingen av byggnads- och maskinyrkesskolorna samt indragning av den för dessa skolor avsedda förberedande kursen inom aftonskolan lärarlönerna, inberäknat arvoden för avdelningsföreståndarbefattningarna för de båda yrkesskolorna, i jämförelse med budgetåret 1938 39 komme att minskas med tillhoppa 29,419 kronor 40 öre. Genom indragningen uppstode emellertid en nedgång i skolans inkomster av elevavgifter med sammanlagt 7,980 kronor.

Överstyrelsen erinrade om att 1936 års yrkesskolsakkunniga beräknat utgiftsminskningen i lärarlöner under andra övergångsåret till i runt tal 18,800 kronor och under tredje övergångsåret, d. v. s. budgetåret 1941/42, till i runt tal 28,900 kronor. Då styrelsen uppskattat minskningen för budgetåret 1941/42 till 29,419 kronor 40 öre, kunde alltså, jämfört med innevarande budgetår, beräknas en ytterligare utgiftsbesparing på i runt tal $(29,400 - 18,800 =)$ 10,600 kronor, vilken besparing enligt beslutade fördelningsgrunder borde komma staten och Stockholms stad till godo med hälften, 5,300 kronor, vardera. Posten till bidrag till tekniska skolan, 124,200 kronor, borde därför minskas med 5,300 kronor till 118,900 kronor, med rätt för skolan att i mån av behov överskrida posten med högst 3,390 kronor, motsvarande hälften av den minskning i elevavgifter, som, enligt av skolans styrelse lämnad uppgift, inträtt på grund av genom skolans omorganisation minskat antal elever. Stockholms stads nuvarande bidrag till skolan — 36,402 kronor förutom halva kostnaden för dyrtidstillägg till befattningshavare vid skolan — borde minskas med samma belopp, 5,300 kronor, till 31,102 kronor, dock att bidraget borde få överskridas enligt samma grunder, som föreslagits beträffande statens bidrag.

Ersättningar för minskad löneinkomst. I propositionen 1938: 158 hade tillstyrkts, att ersättning finge utgå till vissa lärare, som genom skolans omorganisation förlorade sin anställning vid skolan, och att staten därvid skulle bidraga med $\frac{3}{5}$ och staden med $\frac{2}{5}$ av kostnaderna. Såväl överlärare som underlärare borde erhålla ersättning i den utsträckning, som 1936 års yrkesskolsakkunniga föreslagit. Å ersättningsbeloppen skulle utgå dyrtidstillägg i enlighet med de grunder, som gällde för befattningshavare vid statens oreglerade verk. I sin skrivelse 1938: 314 hade riksdagen som sin mening uttalat, att fog syntes föreligga för ersättning i den omfattning, som i propositionen förordats.

Summan av de ersättningar, som enligt berörda sakkunnigas förslag skulle utbetalas under budgetåret 1941/42, utgjorde 11,343 kronor, varav 4,890 kronor såsom årlig ersättning och återstoden, 6,453 kronor, såsom engångsersättning. Till dessa ersättningar skulle staten bidraga med $\frac{3}{5}$ eller 6,806 kronor, medan staden skulle svara för återstoden, 4,537 kronor. I likhet med vad som skett under budgetåren 1939/41 torde i ersättningsbeloppen böra inarbetas dyrtidstillägg med 31 procent och berörda belopp alltså höjas med 3,516 kronor till 14,859 kronor. Av sistnämnda belopp borde staten alltså svara för 8,915 kronor och staden för 5,944 kronor. Då för innevarande budgetår för samma ändamål upptagits anslag från staten med 6,500 kronor och bidrag från staden med 4,332 kronor, borde alltså för budgetåret 1941/42 anvisas ett med $(8,915 - 6,500 =)$ 2,415 kronor ökat statsanslag och bidraget från staden ökas med $(5,944 - 4,332 =)$ 1,612 kronor.

Dyrtidstillägg. Under budgetåret 1941/42 minskades det belopp, på vilket dyrtidstillägg skulle utgå, genom den då inträdande nedgången i

skolans utgifter för lärarlöner. Å andra sidan borde på grund av stegrat levnadskostnadsindex posten till bestridande av halva kostnaden för dyrtidstillägg till befattningshavare vid skolan höjas med 2,510 kronor.

Vissa organisatoriska förändringar. Skolans styrelse hade framhållit, att, då frågan om skolans fortsatta omorganisation på grund av det statsfinansiella läget sannolikt måste ställas på framtiden, möjlighet funnes att inom ramen för nuvarande anslag vidtaga vissa önskvärda omläggningar utan att därigenom omorganisationsfrågan behövde föregripas. De av skolstyrelsen föreslagna förändringarna kunde sammanfattas i följande punkter:

1. Undervisningen i tekniska ämnen i aftonskolan indrages från och med höstterminen 1941, i den mån respektive ämnen icke äro behövliga för de konstindustriella linjerna. Härigenom minskades avlöningskostnaderna med 14,517 kronor. Då emellertid samtidigt i elevavgifterna beräknades en minskning med 7,280 kronor, uppstode en nettobesparing i jämförelse med läsåret 1938/39 med 7,237 kronor.

2. En vaktmästartjänst indrages. Besparing: 1,345 kronor.

3. Indragning av vissa frivilliga ämnen i skolan för kvinnliga lärjungar (aritmetik, geometri, varukännedom, svenska och bokföring). Eleverna kunna i aftonskolan få undervisning i dessa ämnen. Besparing: 3,003 kronor.

4. I tekniska skolan för kvinnliga lärjungar införas föreläsningar i yrkesorientering, yrkesekonomi samt »bostaden» under sammanlagt 3 timmar i veckan. Merkostnad: 2,160 kronor.

5. Kvinnliga skolan göres tillgänglig för såväl manliga som kvinnliga elever och ombildas sålunda till en förberedande dagskola.

6. Aftonskolan göres likaledes tillgänglig för såväl manliga som kvinnliga elever och ordnas sålunda som en förberedande aftonskola.

7. Lsåret i förberedande dagskolan utökas från 7 till 9 månader. Kostnadsökning: 5,400 kronor.

8. I stället för den för högre konstindustriella skolan för närvarande upptagna överlärbefattningen i högre konstindustriell fackteckning inrättas 4 överlärbefattningar i fackteckning för skilda yrken. Därjämte göres överläraren i dekorationsmålning till överlärare i samma ämne och fackteckning för dekorationsmålare. Kostnadsökning: 1,700 kronor.

9. Rektorsbefattningen sammanslås med föreståndarbefattningen för högre konstindustriella skolan.

10. En särskild anslagspost å 1,500 kronor beräknas för avlöning av rektors sekreterare och kanslist.

Överstyrelsen funne det i likhet med skolans styrelse önskvärt, att — i avvaktan på en verklig omorganisation — sådana förbättringar inom nuvarande anslagsram vidtoges, som icke föregrepe den kommande omorganisationen. Vissa förändringar betingades av den redan vidtagna begränsningen i skolans verksamhet i och med indragningen av byggnadsfackskolan och maskinfackskolan samt därmed samhörande delar av tekniska aftonskolan. En härigenom betingad *ändring av skolstyrelsens sammansättning* syntes överstyrelsen ligga nära till hands. Det vore uppenbart, att det hädanefter icke komme att förefinnas samma motiv som tidigare för att en av styrelseledamöterna skulle utses av tekniska högskolans lärarkollegium. Däremot torde styrelsens direkta förbindelser med hantverk och industri snarast möjligt bära givas önskvärd omfattning. Härvidlag syntes man ej behöva befara, att en statlig organisation föregrepes på något sätt. 1936 års yrkesskolsakkunniga hade beträffande styrelsens för den omorganiserade

skolan sammansättning föreslagit tre alternativ. För att icke heller i denna del föregripa en slutlig utformning av bestämmelserna ville överstyrelsen emellertid för närvarande stanna vid att föreslå, att den nuvarande styrelsen från och med den 1 juli 1941 utökades med tre av Kungl. Maj:t tills vidare för ett år i taget utsedda ledamöter, närmast representerande företagare- och arbetareorganisationer inom industri och hantverk.

Ehuru den sålunda förstärkta styrelsen lämpligen torde givas tillfälle att i första hand bereda de detaljerade förslag beträffande verksamhetens ordnande under övergångsåren, som kunde befinnas påkallade, syntes dock en del av skolstyrelsens nu framlagda förslag vara av den art, att de redan från och med nästkommande budgetår borde genomföras. Detta gällde bland annat *punkterna 1—3*, vilka överstyrelsen sålunda tillstyrkte.

Frågan om införandet av föreläsningar, omnämnda under *punkt 4*, syntes böra anstå för att av den förstärkta styrelsen eventuellt åter i sinom tid upptagas.

Överstyrelsen ville på det livligaste tillstyrka, att tekniska skolan för kvinnliga lärjungar och aftonskolan gjordes tillgängliga för såväl manliga som kvinnliga elever (*punkterna 5 och 6*). Härigenom skulle av nuvarande kvinnliga skolan skapas en förberedande dagskola, från vilken högre konstindustriella skolan kunde rekryteras på ett mera tillfredsställande sätt än för närvarande skedde. Beträffande önskvärdheten att få en aftonskola för manliga och kvinnliga elever ville överstyrelsen erinra om att överstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande den 12 oktober 1938 över 1936 års yrkesskolsakkunnigas förslag till omorganisation av tekniska skolan utförligt uppehållit sig vid denna angelägenhet och förordat aftonskolans bibehållande. I varje fall syntes det icke finnas någon rimlig anledning att utestänga kvinnliga elever från undervisningen, så länge aftonskolan bibehölls.

Genom att läsåret i förberedande dagskolan utökades från 7 till 9 månader (*punkt 7*) skulle det bli enhetligt för såväl den högre konstindustriella som den förberedande dagskolan. Även ur andra synpunkter syntes förslaget skäligt, varför överstyrelsen tillstyrkte detsamma.

Överstyrelsen kunde däremot icke förorda förslaget under *punkten 8* rörande vissa överlärartjänster, enär det icke syntes möjligt att bedöma, i vad mån sådana åtgärder kunde vidtagas, oberoende av den emotsedda, mera genomgripande omorganisationen.

Vad beträffade förslaget att sammanslå rektorslönen med arvodet som föreståndare för högre konstindustriella skolan (*punkten 9*) ville överstyrelsen framhålla, att skolstyrelsen enligt § 61 gällande stadga för skolan torde vara oförhindrad att till avdelningsföreståndare utse skolans rektor, om denne ansåges därtill kompetent.

Överstyrelsen hade intet att erinra mot syftet att genom löneförbättring göra rektor mindre beroende av inkomsten från annan verksamhet (*punkten 10*). Den föreslagna åtgärden syntes dock knappast kunna anses innebära en rationell lösning av problemet. Den förstärkta styrelsen borde beredas tillfälle att taga under övervägande, vilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för ordnande av rektorsfrågan och att därefter inkomma med utredning och förslag.

Vid bifall till de av överstyrelsen ovan förordade förslagen till förändringar syntes enligt de av styrelsen anförda beräkningarna en besparing i utgifterna av 6,185 kronor kunna ernås. Härvid hade emellertid icke beräknats några merkostnader för den förbättring av undervisningen i den

nuvarande kvinnliga skolan, d. v. s. den tilltänkta »förberedande dagskolan», som torde vara av behovet påkallade. Det syntes angeläget, att den blivande styrelsen bereddes möjlighet att redan under läsåret 1941/42 vidtaga antydda förbättringar. För ändamålet torde böra beräknas ett belopp av omkring 3,185 kronor. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att på förslag av skolstyrelsen besluta angående de smärre förändringar i undervisningsplanen, som bleve erforderliga.

Den besparing, som uppkomme, torde sålunda böra beräknas till 3,000 kronor, vilken besparing borde komma staten och staden till godo med hälften, 1,500 kronor, vardera.

Styrelsen hade hemställt om ersättning jämväl åt vissa lärare, som vid den föreslagna förändringen av undervisningen i aftonskolan och kvinnliga skolan skulle vidkännas minskning i eller förlust av sina löneinkomster från skolan. Överstyrelsen erinrade, att indragningen av byggnadsyrkes- och maskinyrkeskolorna samt förberedande kursen betingats av den fullständiga omorganisation av nämnda delar av skolan, som resulterat i upprättandet av tekniska läroverket i Stockholm. En omändring av kvarvarande aftonskolan samt kvinnliga skolan skulle endast beröra vissa läroämnen och vore sålunda icke till sin art jämförlig med nämnda fullständiga omorganisation. Principiellt torde det icke kunna göras gällande, att de lärare, som i detta fall ekonomiskt drabbades av vidtagna förändringar i undervisningsplanen, skulle vara tillförsäkrade gottgörelse härför. Möjligen skulle det kunna finnas skäligt, att viss kompensation i vissa enskilda fall utginge, därest särskilt ömmande omständigheter kunde anses föreligga. Det av styrelsen förebragta materialet utgjorde ej tillräckligt underlag för ett bedömande, huruvida sådant fall här föreläge. Det torde icke heller vara uteslutet, att ifrågavarande lärare i större eller mindre utsträckning kunde beredas kompensation genom att få övertaga annan undervisning i statens eller stadens tjänst. Givetvis vore det önskvärt, att tillfälle härtill bereddes dem i den utsträckning så kunde ske. Överstyrelsen funne sig sålunda icke kunna tillstyrka styrelsens förslag i denna del, sådant det nu föreläge.

Provisorisk löneförbättring åt underlärare. Om överstyrelsens förslag rörande inskränkning av undervisningen i aftonskolan vunne bifall, torde denna post kunna minskas med 1,625 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot bifall till skolöverstyrelsens förslag om indragning av undervisningen i de tekniska ämnena i aftonskolan.

Vid beräkningen av det anslag, som borde äskas såsom bidrag till skolan, torde emellertid icke — såsom överstyrelsen föreslagit — avdrag böra ske med på staten belöpande hälften av skillnaden mellan besparingen å lärarlöner och den minskade inkomsten av elevavgifter. Avdraget syntes i stället — i överensstämmelse med de principer, som sedan budgetåret 1939/40 tillämpats i fråga om förevarande anslag — böra motsvara hela den på statsverket belöpande besparingen å lärarlöner eller således ($\frac{1}{2} \times 14,517 =$) 7,258:50 kronor. I anslutning härtill torde emellertid medgivande böra lämnas skolan att i mån av behov överskrida de under posten till bidrag till skolan anvisade medlen med ett belopp, motsvarande hälften av de mistade elevavgifterna eller 3,640 kronor. Vid sådant förhållande skulle anslaget i fråga böra äskas med ett belopp av 160,950 kronor, vilket belopp i mån av behov skulle få överskridas med högst ($3,390 + 3,640 =$) 7,030 kronor.

Stockholms stads bidrag till skolan skulle — förutom halva kostnaden för dyrtidstillägg — bliva 27,574 kronor, vilket belopp skulle kunna överskridas i samma omfattning som statsanslaget.

Vad skolöverstyrelsen i övrigt anført och föreslagit, har icke föranlett erinran från statskontorets sida.

Departementschefen.

Enligt det förslag till omorganisation av skolan, som framlagts av 1936 års yrkesskolsakkunniga (statens offentliga utredningar 1938: 8, sid. 103 ff.), skulle tekniska aftonskolan avvecklas och eventuellt ersättas med en kommunal yrkesskolekurs samt de återstående delarna av skolan, d. v. s. tekniska skolan för kvinnliga lärjungar och högre konstindustriella skolan, successivt ombildas till en statens tekniska fackskola för konstyrkena, omfattande en lägre och en högre kurs. Vid anmälan i 1940 års åttionde huvudtitel av frågan om anslag till tekniska skolan konstaterade jag, att ett fullföljande av skolans omorganisation skulle medföra betydande merutgifter för statsverket och att med åtgärder i sådan riktning därför borde under nuvarande förhållanden tills vidare anstå.

Jag vill vidare erinra, att statsutskottet vid 1940 års lagtima riksdag — för det fall att skolans fortsatta omorganisation av ekonomiska skäl skulle mer avsevärt fördröjas — ifrågasatte genomförandet av de provisoriska ändringar i organisationen, vilka kunde anses vara av behovet påkallade.

I anslutning härtill har skolans ledning framlagt vissa förslag till partiella reformer inom skolans nuvarande verksamhetsram. De av skolöverstyrelsen på grundval härav framställda förslagen innebära beträffande aftonskolan, att den göres tillgänglig icke blott för manliga utan även för kvinnliga elever och att undervisningen i vissa tekniska ämnen indrages, varigenom aftonskolan erhåller karaktär av förberedande aftonskola. I den kvinnliga skolan skulle även manliga elever mottagas och undervisningen i vissa frivilliga ämnen av teoretisk natur indragas samt läsåret bli lika långt som i högre konstindustriella skolan; den kvinnliga skolan skulle därigenom få karaktär av förberedande dagskola. För högre konstindustriella skolans del föreslås inga särskilda organisationsändringar. Vidare skulle skolans styrelse erhålla representanter för hantverk och industri.

De sålunda föreslagna jämkningarna i skolans nuvarande organisation synas mig lämpliga och torde icke lägga hinder i vägen för en blivande definitiv omorganisation av skolan. Med hänsyn härtill anser jag mig böra i anslutning till nyssnämnda uttalande av statsutskottet tillstyrka skolöverstyrelsens förslag i dessa delar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag meddela i ämnet erforderliga bestämmelser. De i övrigt av skolans styrelse ifrågasatta ändringarna torde i enlighet med skolöverstyrelsens uppfattning böra bedömas först sedan den förstärkta styrelsen blivit i tillfälle att taga ställning till behovet och lämpligheten av sådana åtgärder.

De av mig tillstyrkta åtgärderna medföra ingen anslagsökning utan tvärtom en mindre besparing. I fråga om ersättning till de lärare, som genom den provisoriska omläggningen av skolans verksamhet skulle åsamkas löneminskning, ansluter jag mig till skolöverstyrelsens ståndpunkt.

Skolöverstyrelsens beräkningar av anslaget för nästa budgetår torde kunna godtagas med de av statskontoret ifrågasatta ändringarna. Statsanslaget synes alltså böra uppföras med i avrundat tal 161,000 kronor, varvid förutsättes, att Stockholms stads bidrag bestämmes till 27,574 kronor förutom halva kostnaden för dyrtidstillägg och att de av stat och kommun anvisade anslagsmedlen få överskridas på sätt statskontoret angivit. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 161,000, därav 27,574 kronor skola utgå under villkor, att Stockholms stad för samma tid för berörda ändamål, under iakttagande av vad i det föregående anförts, bidrager med enahanda belopp, samt med beräknande, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

[185.] 13. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** Detta anslag, nu 25,400 kronor, disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 547. *Fullmäktige i järnkontoret* ha förnyat sin för innevarande budgetår gjorda, i 1940 års åttonde huvudtitel (sid. 238) på grund av statsfinansiella skäl avstyrkta framställning om en höjning av anslaget med 4,980 kronor, av vilket belopp 1,380 kronor belöpa på ökade utgifter till följd av skolans tillbyggnad, ökat elevantal m. m. och 3,600 kronor på bidrag till en gruvförmanskurs. Beträffande de till stöd för anslagshöjningen anförda skälen hänvisas till nämnda huvudtitel. *Skolöverstyrelsen*, som med hänsyn till rådande krisläge ansett sig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget, har hemställt, att detsamma för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp.

Någon anslagshöjning finner jag mig, trots de starka skäl som tala för ökat statligt stöd, icke kunna under rådande krisläge ifrågasätta. Å andra sidan vill jag icke heller föreslå någon anslagsminskning utan hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 25,400.

[186.] 14. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 28,800 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 548. *Skolöver-*

styrelsen har, med överlämnande av anslagsäskandena från *styrelsen* för institutet, hemställt, att anslagsmedlen till dyrtidstillägg åt befattningshavarna vid skolan på grund av höjt levnadskostnadsindex samt med hänsyn till att medlen redan förut varit väl knappt tillmätta måtte höjas med förslagsvis 1,000 kronor och anslaget för nästa budgetår uppföras med 29,800 kronor.

Departementschefen.

I 1940 års åttonde huvudtitel (sid. 240) anförde jag, att jag med hänsyn till institutets betydelse för den industriella verksamheten i vårt land icke ville ifrågasätta någon anslagsreduktion. Enligt min åsikt är det fortfarande av stor vikt, att institutet får fortsätta sin verksamhet i samma utsträckning som hittills. Med hänsyn till höjt levnadskostnadsindex är en ökning av anslagsmedlen till dyrtidstillägg åt befattningshavare vid institutet erforderlig. Denna ökning beräknar jag till 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 29,400.

[187.] 15. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till John Lennings vävskola i Norrköping.** Till detta ändamål har alltsedan budgetåret 1937/38 utgått anslag med 18,000 kronor. *Vävskolans styrelse* har i skrivelse till skolöverstyrelsen, med bifogande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för skolan, anhållit om anvisande av ett till 26,800 kronor höjt anslag för budgetåret 1941/42. Ökningen betingas dels av tillkomsten av en kurs för utbildande av trikåtekniker vid skolan, dels ock av inrättandet av ett luftskyddsrum därstädes, vilket sistnämnda dragit en kostnad av 4,300 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp. Kostnaderna för skyddsrum syntes icke böra gäldas av statsmedel. I övrigt ville överstyrelsen endast frambålla, att, ehuru en förstärkning av anslaget syntes vara i hög grad av behovet påkallad, överstyrelsen likväl med hänsyn till de rådande statsfinansiella förhållandena icke ansåge sig böra ifrågasätta någon ökning av anslaget.

Departementschefen.

I likhet med skolöverstyrelsen finner jag mig böra tillstyrka fortsatt statsbidrag med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till John Lennings vävskola i Norrköping* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 18,000.

[188.] 16. **Utbildande av lärare vid yrkesundervisningen.** Till förevarande ändamål ha för ettvarrt av nedannämnda budgetår utgått följande anslag:

1929/32.....	kronor	25,000
1932/33.....	»	15,000
1933/36.....	»	—
1936/37.....	»	10,000
1937/38.....	»	20,000
1938/40.....	»	30,000.

Anslaget utgick till och med budgetåret 1938/39 såsom reservationsanslag men förändrades vid 1939 års lagtima riksdag till obetecknat anslag. För innevarande budgetår har av statsfinansiella skäl något anslag för ändamålet icke anvisats.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* anfört bland annat, att yrkesundervisningens under senare år kraftigt ökade omfattning givetvis medfört en stark stegring av behovet av yrkeslärare.

De kurser för utbildning av yrkeslärare, som överstyrelsen under denna tid haft möjlighet att anordna, hade emellertid kunnat meddela den mest oundgängliga lärarutbildningen endast till en ringa del av dem, som tagits i yrkesundervisningens tjänst. Bristen på utbildade yrkeslärare hade därför blivit mycket kännbar. Sålunda hade statens arbetsmarknadskommission för att skaffa lärare till en del kortare beredskapskurser för verkstadsindustrin själv nödgats anordna lärarkurser för ett sextiotal yrkeslärare, enär det på annat sätt ej funnits möjlighet att få lärare till nämnda kurser. Överstyrelsen ville framhålla den obestriddigt stora betydelse, som dylika kurser för yrkeslärare inneburit både för att bibringa vederbörande lärarkandidater förmåga att meddela undervisning och att effektivt utnyttja undervisningstiden. Överstyrelsen vore därför tveksam, om det kunde vara välbetänkt att inhibera alla åtgärder för utbildning av yrkeslärare. Med hänsyn till rådande förhållanden och då statsmakterna för budgetåret 1940/41 icke ansett sig kunna ställa medel för ifrågavarande ändamål till förfogande, funne sig överstyrelsen likväl icke böra för budgetåret 1941/42 göra framställning om anslag för detta ändamål.

Statens arbetsmarknadskommission har hemställt om anvisande för nästa budgetår av anslag för ändamålet.

Kommissionen icke blott delade skolöverstyrelsens tveksamhet beträffande det välbetänkta i att inhibera alla åtgärder för utbildning av yrkeslärare. Den ville för sin del livligt tillstyrka, att trots det statsfinansiella läget åtgärder härför vidtoges. Att kommissionen under innevarande år med Kungl. Maj:ts medgivande och i samråd med skolöverstyrelsen anordnat kurser för utbildning av yrkeslärare hade sin grund i att sådan utbildning icke kunnat tillräckligt snabbt åvägabringas i annan ordning. Utbildningen torde emellertid lämpligen böra stå under skolöverstyrelsens tillsyn. Speciella önskemål måste dock för kommissionens vidkommande uppställas i fråga om utbildningen av yrkeslärare vid verkstadsskolor, som vore avsedda att meddela undervisning åt arbetslösa och åt tilltänkt ersättningspersonal vid mobilisering och som sålunda måste inriktas på omskolning av arbetskraft. Kommissionen förutsatte därför, att vid disposition av medel för ändamålet ett fortlöpande samarbete mellan skolöverstyrelsen och kommissionen skulle äga rum i fråga om lärarutbildningens inriktande på skilda yrken, urvalet

av elever och avgöranden sammanhängande med huruvida grundligare eller endast förberedande utbildning i yrket åsyftades med den kursverksamhet, vid vilken de blivande yrkeslärarna skulle meddela undervisning. Kommissionen ville i anslutning härtill framhålla, att en utbildning av yrkeslärare i nuvarande läge främst borde taga sikte på en kvantitativ ökning av lärarbeståndet. Denna ökning torde för närvarande böra åstadkommas särskilt med tanke på den nyrekrytering inom de verkstadsindustriella yrkena, som kunde bli önskvärd eller nödvändig. När det gällde att vidga kretsen av aspiranter på inträde i utbildningskurser för yrkeslärare funne kommissionen det angeläget, att kunniga och intresserade arbetare med längre tids yrkesvana och med fallenhet för att meddela undervisning bereddes möjlighet att deltaga i sådan utbildning. Kommissionens erfarenhet hade nämligen visat, att lämpliga elever till sådana lärarkurser i många fall icke anmälde sig, om ej kursdeltagarna i någon form bereddes ersättning för mistad arbetsförtjänst. Detta förhållande ägde samband med att det icke vore möjligt tillförsäkra läraraspiranterna framtida anställning som lärare, varför de vid en eventuell inskränkning av utbildningsprogrammet måste vara beredda att återgå till tidigare anställningsförhållanden.

Departement-
schefen.

Jag är ense med statens arbetsmarknadskommission därom, att det icke kan vara välbetänkt att helt inställa utbildningen av lärare vid yrkesundervisningen. Trots den nu rådande statsfinansiella situationen finner jag mig därför böra tillstyrka, att anslag åter upptages i riksstaten för bestridande av kostnaderna för sådana kurser, som finnas oundgängligen erforderliga. Från arbetsmarknadskommissionen har jag inhämtat, att kommissionen icke anser sig behöva i egen regi anordna kurser av detta slag, därest det av kommissionen förordade anslaget uppföres på riksstaten.

Anslaget synes böra bestämmas till 30,000 kronor. Liksom hittills varit fallet bör kursverksamheten stå under skolöverstyrelsens inseende. På sätt arbetsmarknadskommissionen anfört torde dock fortlöpande samarbete böra äga rum mellan överstyrelsen och kommissionen i fråga om lärarutbildningens inriktande på skilda yrken, urvalet av elever m. m. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av dessa båda myndigheter meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition, varvid — i anslutning till vad kommissionen yttrat — bör beaktas jämväl frågan om beredande i trängande fall av ersättning i någon form åt kursdeltagare för mistad arbetsförtjänst. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Utbildande av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . . kronor 30,000.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

[189.] 1. **Understöd åt folkbiblioteksväsendet, förslagsanslag.** Detta anslag utgår nu med 1,600,000 kronor och disponeras enligt beslut av Kungl. Maj:t på sätt framgår av det efterföljande. Skolöverstyrelsen har i sina anslags-äskanden för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget till 1,640,000 kronor. I avgivet yttrande har statskontoret ifrågasatt vissa besparingsåtgärder, över vilket förslag skolöverstyrelsen avgivit utlåtande.

1. Folk-, studiecirkel-, skol-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbibliotek. Denna anslagspost är nu uppförd med förslagsvis 1,450,000 kronor. I besparingssyfte har för innevarande budgetår föreskrivits (kungörelsen 1940:580), att de enligt gällande bestämmelser utgående understöden till folk-, studiecirkel-, skol- och sjukhusbibliotek skola reduceras med 10 procent, dock med undantag för s. k. tilläggsunderstöd nr II (avsett att stimulera till användning av bibliotekspersonal med högre kvalifikationer). Tillika gäller, att statsunderstöd må utgå endast om bibliotek tidigare åtnjutit understöd. Dock kan understöd enligt Kungl. Maj:ts bestämmande utgå även till annat bibliotek, om detta befinnes fylla ett påtagligt behov eller särskilda skäl eljest prövas föreligga. Dessa restriktioner ha beräknats medföra en besparing av 140,000 kronor för kalenderår (bibliotekens verksamhetsår) och 70,000 kronor för budgetåret 1940/41 (det för detta budgetår anvisade anslaget belastas med understöd för kalenderåret 1940, vilka vad den förra delen av året beträffar utgå enligt obeskurna grunder).

Från och med budgetåret 1940/41 kan understöd utgå till truppförbandsbibliotek (jfr kungörelsen 1940:579). De på detta anslag belöpande kostnaderna härför ha beräknats till 33,000 kronor. Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår ansågs dock icke nödvändigt att av denna anledning räkna med en höjning av posten (jfr proposition nr 160 till 1940 års lagtima riksdag).

Skolöverstyrelsen har beräknat medelsbehovet under denna anslagspost för nästa budgetår till 1,492,500 kronor, vilket belopp överstiger det nu uppförda med 42,500 kronor. Av överstyrelsens yttrande inhämtas följande:

Med hänsyn till det statsfinansiella läget hade överstyrelsen ansett sig böra undersöka, i vilken utsträckning ytterligare reduktioner av understöden kunde anses försvarliga.

Beträffande fördelningen mellan olika utgiftsändamål av bibliotekens inkomster hade överstyrelsen gjort en sammanställning, avseende stadsbibliotekens inkomster enligt statförslagen för år 1940. Av denna framginge bl. a., att statsunderstödet spelade en jämförelsevis underordnad roll i budgeten för biblioteken i de större städerna, medan det spelade en procentuellt större roll för flertalet landsbygdsbibliotek och för studiecirkelbiblioteken. En reduktion av understöden måste i första hand komma att träffa bokinköpsanslagen, då bibliotekens utgifter i övrigt till stor del vore bundna. Icke minst med hänsyn till den inträdda ökningen i biblioteksverksamheten och stegringen i levnadskostnaderna måste så ingripande åtgärder som en nedpressning av personalutgifterna genom avskedanden eller lönesänkningar anses utesluta.

Med ledning av infordrade uppgifter hade överstyrelsen uppgjort en statistik rörande bokinköpsens fördelning på olika arter av litteratur vid stadsbiblioteken under senare år. Härav framginge bl. a., att i de mindre och medelstora städerna drygt hälften av nyinköpen komme på facklitteratur samt att vid de större biblioteken facklitteraturen ännu mera markerat dominerade inköpen. Beträffande samtliga bibliotek kunde fastslås, att en större besparing kunde äga rum endast om inköpen av facklitteratur avsevärt reducerades. Härvidlag måste hänsyn också tagas till att bokpriserna som följd av det inträdda läget undergått förhöjning.

Sammanfattningsvis ansåge överstyrelsen sig kunna fastslå, att i fråga om de mindre och medelstora stadsbiblioteken en ytterligare reduktion av statsunderstöden komme att drabba bokinköpsanslagen med i stort sett samma procenttal som nedsättningen. Inköpen av facklitteratur skulle komma att kraftigt beskäras, samtidigt som de stegrade bokpriserna hade en ogynnsam inverkan på inköpen överhuvud. För landsbygdsbibliotek vore visserligen bokinköpsens andel större, men möjligheterna för en nedsättning vore av andra skäl ej gynnsammare. Vad sålunda sagts om folkbiblioteken gällde i stort sett också om skol- och sjukhus- och studiecirkelbiblioteken. Man finge också räkna med en viss reduktion av de lokala anslagen till biblioteken.

För besparingsfrågans belysning hade överstyrelsen även gjort en undersökning rörande omfattningen av stadsbibliotekens utlåning under senare tid. Lånefrekvensen visade en tydlig stegring från år 1938 till år 1939, medan den sammanlagda utlåningen för första halvåret 1940 utvisade en minskning. Nedgången belöpte huvudsakligen på storstäderna och torde där ha orsakats av militärinkallelserna. Övriga ortsgrupper visade för nämnda halvår en ökning, som antoges bero på ökad utlåning i militärstäderna samt inknappningen på nöjena och en begynnande arbetslöshet.

En krissituation ställde alldeles särskilda krav på biblioteken, vilken uppfattning överstyrelsen vid olika tillfällen uttalat och som bestyrktes av uttalanden av de olika bibliotekarierna. Överstyrelsen kunde därför icke tillstyrka en ytterligare nedsättning av statsunderstöden, en nedsättning som i första hand skulle drabba bokinköpen, med andra ord själva livsnerven i biblioteksarbetet.

Ehuru skolöverstyrelsen alltså principiellt avstyrkt ytterligare anslagsnedsättning, har överstyrelsen dock ansett sig böra på en punkt föreslå en besparing.

För studiecirkelbiblioteken gällde alltsedan år 1936, att understöd endast finge utgå till bibliotek, vars lokala utgifter uppgått till minst 10 kronor.

Tidigare, då intet minimibelopp varit föreskrivet, hade vissa bibliotek vid ansökan om statsunderstöd åberopat mycket låga belopp. Enligt verkställd undersökning hade av de studiecirkelbibliotek, som för år 1939 ansökt om understöd, 1,318 bibliotek med ett sammanlagt belopp för lokala utgifter av 31,205 kronor haft mindre än 40 kronors lokalt tillskott (d. v. s. det för folkbibliotek gällande minimibeloppet) och 620 bibliotek med ett sammanlagt belopp för lokala utgifter om 10,157 kronor mindre än 25 kronors lokalt tillskott. Visserligen kunde även helt små bibliotek fylla en betydelsefull uppgift och en besparing genom höjning av utgiftsminimum måste bli helt liten samt ej visa sina verkningar förrän under budgetåret 1942/43. Men någon besparing stode dock att vinna, och man kunde motverka en föga önskvärd splittring av biblioteksverksamheten i en kommun i ett antal från varandra helt fristående små bibliotek.

Överstyrelsen ville föreslå, att utgiftsminimum för studiecirkelbiblioteken höjdes till 25 kronor. För att förhindra uppkomsten av verkliga olägenheter härav, särskilt i kommuner, som ej hade annat statsunderstött bibliotek, borde enligt Kungl. Maj:ts beprövande undantag kunna medgivnas, om ett bibliotek fyllde ett påtagligt behov eller särskilda skäl eljest prövades föreligga.

Riksstudieledningen för svenska landsbygdens studieförbund har ifrågasatt lämpligheten av överstyrelsens förslag angående höjning av minimigränsen för statsunderstöd till studiecirkelbibliotek.

En sådan höjning skulle huvudsakligen drabba landsbygdens i ekonomiskt hänseende svagaste studiecirkelbibliotek, d. v. s. närmast de bibliotek, som icke kommit i åtnjutande av anslag från vederbörande kommun eller landsting. För år 1940 hade studieförbundet sökt statsunderstöd till 516 studiecirkelbibliotek, av vilka 101 (= 19,6 procent) haft mindre än 25 kronor i lokala biblioteksutgifter. Den av överstyrelsen föreslagna möjligheten att medgiva undantag från huvudregeln syntes vid den praktiska tillämpningen komma att bli av ganska ringa betydelse, då biblioteken på grund av osäkerheten endast undantagsvis torde komma att begagna sig av möjligheten. Förbundet erinrade vidare om att 1940 års lagtima riksdag (skrivelsen nr 8, punkten 194) med avseende på prövningen av frågan om understöd åt nya bibliotek uttalat sig för att all tänkbar hänsyn borde tagas till angelägenheten av att landsbygdens fria studieverksamhet understöddes. Det kunde ifrågasättas, huruvida överstyrelsens förslag stode i överensstämmelse med detta riksdagsuttalande.

Skolöverstyrelsen, som yttrat sig över förbundets framställning, har förklarat sig vidhålla sitt förslag.

Överstyrelsen delade den principiella uppfattning, varåt riksdagen i det av förbundet citerade uttalandet givit uttryck. När det gällde att draga de praktiska slutsatserna av denna principiella inställning komme överstyrelsen emellertid till ett annat resultat än förbundet. Detta syntes anse, att det för studiecirkelverksamheten på en plats under alla omständigheter måste vara att föredraga, att respektive riksförbund hade ett eget bibliotek. Överstyrelsen kunde ej dela denna uppfattning. Även om hela det lokala utgiftsbeloppet samt det däremot svarande statsunderstödet användes till inköp av böcker räckte det vid de minsta biblioteken med nuvarande genomsnittspris på bokmarknaden endast till 6 eller 7 böcker årligen. Enligt överstyrelsens mening

visade erfarenheten, att i kommuner med någorlunda väl ordnat kommunalt biblioteksväsen — vilket bland annat innebure, att filialer eller utlåningsstationer med växlande bokbestånd anordnades i behöfelig omfattning — detta erbjöde bättre möjligheter att tillgodose studiecirkelarbetet än fristående studiecirkelbibliotek med så små resurser, som det här vore fråga om. Särskilt gällde detta, när det kommunala biblioteket tillika använde sig av de möjligheter, som erbjöde sig till en rationell komplettering av bokbeståndet genom lån av vandringsbibliotek samt, i lån med central- eller landsbibliotek, dessutom genom lån av mera speciell studielitteratur från dessa bibliotek. Otillräckligheten av de små studiecirkelbibliotekens resurser framträdde ännu tydligare, om man toge i betraktande, att studiecirkelbiblioteken enligt gällande författning även hade att fylla funktionen som lokalt bibliotek för den i närheten boende allmänheten.

Med hänsyn till kommuner, som saknade rationell biblioteksorganisation med tillräckliga resurser och där studiecirkelarna ej kunde få sin bokförsörjning tillfredsställande ordnad genom vandringsbibliotek från central- och landsbibliotek i länet eller från annan central för vandringsbiblioteksverksamhet, hade överstyrelsen med beaktande av samma synpunkter, som låge till grund för studieförbundets hemställan, föreslagit, att statsunderstöd efter särskild prövning skulle kunna lämnas även åt studiecirkelbibliotek som icke kunde åberopa lokala utgifter om 25 kronor.

Överstyrelsen ville slutligen understryka, att dess förslag på ifrågavarande punkt ej i främsta rummet vore att betrakta som en av tidsläget motiverad besparingsåtgärd utan tillika och framför allt åsyftade att utgöra ett led i arbetet på en redan i olika avseenden påbörjad rationalisering på biblioteksområdet.

Medelsbehovet för nästa budgetår, avseende bibliotekens verksamhet under kalenderåret 1941, har skolöverstyrelsen beräknat på följande sätt:

Vid beräkningen av det anslagsbelopp, som erfordrades, därest i enlighet med överstyrelsens förslag statsunderstöden komme att utgå enligt samma grunder som för innevarande budgetår, utginge överstyrelsen från de för sistförflutna budgetår (1939/40) anvisade statsunderstöden. Dessa uppginge för samtliga här ifrågavarande bibliotekstyper till 1,589,500 kronor. Hårtill borde läggas ett belopp av 18,000 kronor, därav 15,000 kronor beräknades motsvara den höjning av statsunderstöden till sjukhusbibliotek, som beslutats av 1939 års lagtima riksdag, och 3,000 kronor den av samma riksdag beslutade utsträckningen av rätten att åtnjuta statsunderstöd till att omfatta jämväl vissa lantbruks- m. fl. skolor. Ytterligare borde beloppet ökas med 33,000 kronor, avseende understöd till truppförbandsbibliotek i enlighet med av 1940 års lagtima riksdag fastställda grunder. Slutsumman, 1,640,500 kronor, borde å andra sidan minskas med tio procent av samtliga understöd utom tilläggsunderstöd nr II, beräknat till 120,000 kronor, anslaget till svenska sjömansbiblioteket, för närvarande 10,000 kronor, samt understödet till bibliotek vid truppförband, 33,000 kronor. Minskningen uppginge till 147,750 kronor, och hela medelsbehovet skulle alltså uppgå till 1,492,750 kronor. Av ökningen fölle 33,000 kronor på truppförbandsbiblioteken, till vilka hänsyn icke tagits vid medelsberäkningen för innevarande budgetår. Den egentliga ökningen skulle således uppgå till 9,750 kronor.

2. Centralbibliotek. För närvarande finnas centralbibliotek i tolv av länen, vartill komma landsbibliotek med centralbiblioteksuppgifter i ytter-

ligare två län. Om centralbibliotek inrättats i den omfattning, som ursprungligen avsetts (två centralbibliotek om året), skulle med ingången av år 1941 den från början planerade organisationen (ett centralbibliotek per län) ha varit helt genomförd. *Skolöverstyrelsen* har, under erinran att centralbiblioteken tillkommit genom beslut av såväl stat som kommun, varvid kommunen iklätt sig vissa förpliktelser i fråga om länets biblioteksverksamhet och därvid förutsatt utgåendet av statsunderstöd av i folkbiblioteksförfattningen angiven storlek, ansett sig icke böra föreslå någon beskärning av de till dessa bibliotek utgående understöden av 10,000 kronor per år och bibliotek. Posten borde upptagas med oförändrat belopp, 120,000 kronor.

3. Vandringsbiblioteksförråd vid stifts- och landsbibliotek. *Skolöverstyrelsen* meddelar, att under år 1939 från central- och landsbibliotek utsänts bortåt 1,100 vandringsbibliotek om över 35,000 band. För första halvåret 1940 hade siffrorna ökat med 77 respektive 90 procent jämfört med första halvåret 1939. Överstyrelsen föreslår anvisande av oförändrat belopp, 6,000 kronor.

4. Resekostnads- och traktamentsersättningar vid biblioteksinspektion. Anslagsposten är nu uppförd med 5,000 kronor, vilket innebär en sänkning med 2,800 kronor i jämförelse med budgetåret 1939/40. *Skolöverstyrelsen* har framhållit, att det skulle vara synnerligen olyckligt att i alltför hög grad inskränka denna rådgivande och inspekterande verksamhet, men likväl ansett sig nödsakad att föreslå beloppets nedsättning till 4,000 kronor.

5. Förmedlingsanstalter för vandringsbibliotek. Ur denna post, som är uppförd med 6,000 kronor, utgår numera endast understöd till Folkbildningsförbundet i Stockholm, vilket bedriver vandringsbiblioteksverksamhet för den del av landet, som ej har centralbibliotek. Under framhållande att verksamheten betydligt ökats har *skolöverstyrelsen* hemställt om oförändrat belopp för nästa budgetår.

6. Tillägg till grundkatalog. Ingen ändring har av *skolöverstyrelsen* föreslagits beträffande denna post, som är uppförd med 4,000 kronor och avser tryckningskostnader och honorar åt sakkunniga.

7. Tidskrifter. Denna post, ur vilken utgå understöd till tidskrifterna Biblioteksbladet, Folklig kultur och Studiekamraten, har för innevarande budgetår minskats från 12,000 kronor till 9,000 kronor. En längre gående reduktion vore, yttrar *skolöverstyrelsen*, visserligen ytterst beklaglig, men överstyrelsen hade likväl ansett sig böra räkna med en ytterligare nedsättning av anslagsposten till 7,500 kronor.

Statskontoret har med hänsyn till försämringen i det statsfinansiella läget funnit en kraftigare anslagsbegränsning än skolöverstyrelsen föreslagit vara påkallad. Under erinran om den betydande reduktion, som under budgetåren 1932/36 gällde beträffande understöden ur anslagsposten 1., ville statskontoret föreslå,

att nedsättningen av understöden ökades från 10 till minst 20 procent. I samband härmed syntes emellertid böra övervägas att för större städer, förslagsvis sådana, som hade mer än 20,000 invånare, bestämma nedsättningen till 50 procent. Vid angivna procentsatser torde en besparing på anslaget med cirka 240,000 kronor vara möjlig. För budgetåret 1941/42 skulle följaktligen — med hänsyn till utbetalningsbestämmelserna — anslaget kunna upptagas med ett i förhållande till överstyrelsens förslag med 120,000 kronor sänkt belopp. I övrigt hade statskontoret icke något att erinra mot vad överstyrelsen föreslagit.

Skolöverstyrelsen har i anledning härav yttrat, att krissituationen redan tagit sig uttryck i en kraftig stegring av utlåningsfrekvensen, vilken å ena sidan påverkade personalbehovet och å den andra medförde en ökad förslitning av bokbeståndet med därav följande nödvändiga ersättningsköp. Av de senast erhållna uppgifterna rörande utlåningen, avseende tredje kvartalet 1940, framginge, att den emotsedda stegringen redan fått en omfattning, som vore utan motsvarighet i det moderna svenska biblioteksväsendets historia. Stegringen vore så mycket mera anmärkningsvärd som siffrorna för år 1939 vore de högsta dittills noterade. Som av en vid överstyrelsens yttrande fogad tablå framginge, utgjorde den genomsnittliga ökningen från tredje kvartalet 1939 till motsvarande kvartal 1940 icke mindre än 24,7 procent. Den nu konstaterade stegringen, som hade sin rot i krisförhållandena och som därför måste beräknas bli av ganska lång varaktighet, komme redan med nuvarande anslagsbestämmelser att ställa bibliotekens ekonomi på de hårdaste prov. Det kunde därför allvarligt ifrågasättas, om någon reduktion av understöden överhuvud vore försvarlig, och överstyrelsen avstyrkte bestämt varje ytterligare anslagsnedsättning.

För bibliotek i städer med 20,000—50,000 invånare hade, framhåller skolöverstyrelsen, statsunderstödet under år 1939 utgjort 28,3 procent av den samlade utgiftsbudgeten eller praktiskt taget samma belopp som bibliotekens utgifter för bokinköp och inbindning. En nedsättning med 50 procent av understöden skulle få katastrofala följder för dessa biblioteks inköpsmöjligheter och för övrigt drabba mycket ojämnt. För biblioteken i de fem största städerna vore en reduktion icke heller tillrådlig, då de redan förut vore missgynnade genom gällande relativt låga maximum för statsunderstöd (10,000 kronor) och den möjliga besparingen skulle bli förhållandevis obetydlig — hela understödsbeloppet för dessa bibliotek hade uppgått till omkring 28,000 kronor. Besparingen för 1941/42 genom den av statskontoret ifrågasatta minskningen av understöden med 50 procent skulle stanna vid i runt tal 5,600 kronor.

I detta sammanhang vill jag nämna, att *samverkande bildningsorganisationernas arbetsutskott* hos Kungl. Maj:t anhållit, att de statliga anslagen till folkbildningsverksamheten måtte utgå med samma belopp som före den av nuvarande kris betingade minskningen.

Folkbiblioteksverksamheten utgör utan tvekan ett av det frivilliga folkbildningsarbetets allra verksamaste och viktigaste medel. Det är av särskild vikt, att statens och kommunernas bidrag till denna betydelsefulla del av vårt lands bildningsliv icke inknappas så, att verksamheten lider allvarligt avbräck. De statistiska uppgifter, som av skolöverstyrelsen lämnats i dess senaste utlåtande, ge vittnesbörd om folkbiblioteksväsendets utomordentliga betydelse speciellt under kristider. Ingenting motsäger det antagandet, att den starka lånefrekvens, som kunnat konstateras under år 1940, kommer att bestå, så länge de nu rådande krisförhållandena föreligga. Sannolikt är en ytterligare utökning av folkbibliotekens verksamhet att emotse.

Under sådana förhållanden kan jag icke medverka till en ytterligare procentuell beskärning i anslutning till statskontorets förslag av de till folkbiblioteken utgående understöden. Tvärtom kan med fog ifrågasättas lämpligheten av att för nästa budgetår bibehålla de besparingsföreskrifter, som för innevarande budgetår meddelats. Det statsfinansiella läget torde dock icke medgiva en återgång till de tidigare gällande bestämmelserna. Jag förutsätter därför, att de från och med den 1 juli 1940 gällande besparingsföreskrifterna tillämpas jämväl för budgetåret 1941/42. Jag vill icke rikta erinran mot skolöverstyrelsens förslag om höjning av det minimum av 10 kronor, vartill enligt gällande bestämmelser studiecirkelbibliotekens lokala utgifter skola uppgå för att statsunderstöd skall kunna erhållas. Likaledes biträder jag överstyrelsens förslag om minskning av anslagsmedlen till inspektionsresor med 1,000 kronor och statsbidragen till tidskrifter med sammanlagt 1,500 kronor.

Mot skolöverstyrelsens anslagsberäkningar har jag intet att erinra och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt folkbiblioteksväsendet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,640,000, att i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av mig i det föregående angivits, utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må äga meddela.

[190.] 2. **Åtgärder för kulturell folkberedskap m. m.** Genom beslut den 31 maj 1940 bemyndigade Kungl. Maj:t statens informationsstyrelse att inom styrelsen upprätta en fristående sektion för kulturell folkberedskap med huvudsaklig uppgift att under styrelsens ledning vidtaga åtgärder, som kunde anses erforderliga för att under krigstid bidra till att stärka svenska folkets intellektuella och moraliska motståndskraft.

Sektionen, som står under direkt ledning av informationsstyrelsens ordförande, har organiserats så, att vid sidan av en särskilt förordnad verkställande ledamot ställts en arbetande nämnd, bestående av ett mindre antal representanter för olika ledande folkliga rörelser. Därjämte har till sektionen knutits ett rådgivande organ, benämnt Folkberedskapens råd, vilket är sammansatt av ett trettiotal företrädare för kulturella institutioner och organisationer. Denna centrala ledning har till uppgift att giva och förmedla

uppslag och impulser samt lämna råd och informationer för verksamheten ute i landet. Ledningens förbindelse med befolkningen ombesörjes på olika vägar:

1. genom informationsstyrelsens ombud i de olika kommunerna och av dem organiserade lokala upplysningsnämnder;
2. genom ett sextiototal länsombud, vilka utgöra en förmedlingslänk mellan den centrala och den lokala organisationen;
3. genom folkföreningarnas egna centralledningar, vilka i stor utsträckning till sina lokalavdelningar förmedla råd och anvisningar rörande kulturell folkberedskap under krig.

Lokalt ledes verksamheten av upplysningsnämnderna, vilka ha karaktären av för detta ändamål tillfälligt upprättade samarbetskommittéer mellan de kommunala myndigheterna, folkföreningarna inom respektive kommuner samt i vissa fall inkvarteringsnämnderna och militärförläggningarnas kulturella avdelningar.

Informationsstyrelsens kostnader bestridas nu i sin helhet från anslag under tredje huvudtiteln till avlöningar och omkostnader. För sektionens verksamhet har från styrelsens omkostnadsanslag under tiden intill utgången av år 1940 anvisats tillhoppa 50,000 kronor. Anmärkas må, att sektionen har egen räkenskapsföring och själv redovisar för de anslagna medlen.

Med skrivelse den 31 oktober 1940 har sektionen överlämnat en utförlig rapport över sin verksamhet intill den 1 oktober 1940. Beträffande rapportens innehåll tillåter jag mig hänvisa till handlingarna och den redogörelse, som ministern för utrikes ärendena i annat sammanhang lämnat. Här må endast nämnas, att sektionen enligt rapporten såtillvida fullgjort sitt uppdrag, att den organiserat en verksamhet för de uppgifter, bemyndigandet avser.

Såsom framgår av den under tredje huvudtiteln (punkten 20) i årets statsverksproposition lämnade redogörelsen, har vidare informationsstyrelsen anbefallts att, med beaktande av vad 1940 års lagtima riksdag i skrivelse nr 443 anfört i anledning av propositionen nr 229 om anslag till informationsstyrelsen för budgetåret 1940/41, upptaga planläggningen av styrelsens verksamhet till omprövning, i anledning varav styrelsen avgivit yttrande i ämnet.

I nämnda riksdagsskrivelse hade såsom en utväg att begränsa kostnaderna för informationsstyrelsen hänvisats till möjligheten att, i den mån nya arbetsuppgifter krävde tillgodoseende, företaga inskränkningar beträffande arbetsformerna för andra avsnitt av verksamheten. Den av styrelsen i anledning härav gjorda undersökningen hade visat, att någon väsentlig inskränkning beträffande de verksamhetsgrenar, som ankomme på informationsstyrelsens ordinarie avdelningar, enligt styrelsens mening icke vore tillräddig, därest styrelsen skulle fylla den uppgift, som under rådande förhållanden åvilade ett centralt statligt informationsorgan.

I viss mån annorlunda syntes saken ligga till i fråga om sektionen för kulturell folkberedskap. Styrelsens uppdrag med avseende å denna sida av beredskapsarbetet hade, såvitt styrelsen riktigt uppfattat detsamma, i främsta rummet avsett dels en *planläggning* av sådana beredskapsåtgärder, som kunde bidra till stärkande av den inre fronten, dels åstadkommandet av en organisation, som *under krig eller vid överhängande krigsfara* kunde träda

i funktion för att samordna all försvarsverksamhet av detta slag. Dessa uppgifter hade numera fullgjorts. Av det anbefallda uppdraget skulle alltså återstå väsentligen endast att hålla den tillskapade organisationen levande, så att den vid behov omedelbart kunde träda i funktion. Att i så hög grad som här antytts inskränka folkberedskapssektionens verksamhet syntes emellertid styrelsen mindre välbetänkt. Det vore styrelsens uppfattning, att den organisation som nu föreläge borde i lämplig utsträckning på sätt i skrivelsen angäves tagas i bruk redan under nuvarande förhållanden, främst i syfte att vidmakthålla en god samhällsanda och en aktiv folkberedskap samt att bekämpa de tendenser i motsatt riktning, som kunde befaras komma att göra sig gällande i samband med ökad arbetslöshet och ett överhuvud skärpt krisläge.

Då det syntes styrelsen tvivelaktigt, huruvida bemyndigandet av den 31 maj 1940 inrymde befogenhet för folkberedskapssektionen att i senast angiven omfattning för närvarande fortsätta sin verksamhet, hade styrelsen ansett sig böra bringa denna fråga under Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen ville i detta sammanhang framhålla, att, enligt preliminär uppskattning, den årliga kostnaden för en sålunda planlagd verksamhet kunde väntas komma att med minst en tredjedel understiga den kostnad, som styrelsen i sina anslagsäskanden tidigare beräknat för folkberedskapssektionens del.

Genom beslut den 25 oktober 1940 har Kungl. Maj:t därefter, med bifall till en av styrelsen gjord hemställan, uppdragit åt styrelsen att genom dess sektion för kulturell folkberedskap vidtaga sådana vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden erforderliga åtgärder, som kunna vara ägnade att vidmakthålla en god samhällsanda.

I anslutning till nyssnämnda yttrande har informationsstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1941/42 hemställt om anvisande av ett särskilt anslag av 60,000 kronor till åtgärder för kulturell försvarsberedskap. Beträffande kostnadsberäkningarna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Till en början vill jag understryka, att sektionen för kulturell folkberedskap principiellt bör vara en för krigstillstånd eller överhängande krigsfara tillfälligt inrättad organisation med främsta uppgift att verka för den inre frontens upprätthållande. Det för angivna ändamål nödvändiga organisationsarbetet är, såsom framgår av det föregående, nu slutfört. Den utbyggda organisationen synes emellertid böra även under nuvarande förhållanden, ehuru i mindre utsträckning, kunna tagas i bruk, främst i syfte att inom landet vidmakthålla en god samhällsanda och en aktiv folkberedskap. Utöver de skäl, som styrelsen anfört till stöd härför, vill jag framhålla vikten av att den kulturella beredskapsplanen anpassas efter de förändringar i landets läge, som kunna inträffa, och att de erfarenheter, som härvid göras, kunna beaktas, när organisationen i sin helhet träder i funktion.

I enlighet med informationsstyrelsens förslag torde särskilt anslag böra anvisas för angivna ändamål. Mot det av styrelsen föreslagna anslagsbe-

Departement-
schefen.

loppet, 60,000 kronor, har jag ej funnit anledning till erinran. Då verksamheten närmast tillhör ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde och för övrigt flera av de organ, institutioner och sammanslutningar, som sortera under detta departement, redan äro inordnade eller måste inordnas i verksamheten, synes det lämpligt, att anslaget uppföres under åttonde huvudtiteln med den av styrelsen föreslagna benämningen. Beräkningen för nästa budgetår av anslagen till statens informationsstyrelse har av ministern för utrikes ärendena företagits under hänsynstagande till vad av mig nu förordats.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de ytterligare bestämmelser rörande denna verksamhet, som kunna visa sig erforderliga, liksom rörande dispositionen av det av mig förordade anslaget.

De av mig tillstyrkta anslagsberäkningarna grunda sig på de förhållanden, som nu föreligga. Utvecklingen på området är svår att förutse, och behov av ökad medelsanvisning kan på grund av händelseutvecklingen uppkomma. Med hänsyn härtill har jag övervägt lämpligheten av att ifrågasätta, att det av mig tillstyrkta anslaget erhåller karaktär av förslagsanslag. Då emellertid en sådan anordning strider mot de anslagsprinciper, som under normala förhållanden tillämpas, har jag icke ansett mig böra framställa förslag av denna innebörd. Skulle behov av ökad medelsanvisning uppkomma, torde Kungl. Maj:t få i särskild proposition äska ytterligare medel för ändamålet.

I detta sammanhang vill jag erinra, att sektionen i sin förutnämnda rapport framhållit nödvändigheten av att den kulturella beredskapen samordnas med en social beredskap. Denna fråga är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. För den händelse det skulle visa sig erforderligt att vidtaga speciella beredskapsåtgärder jämväl på det sociala området i anslutning till de på det kulturella redan genomförda och dessa åtgärder skulle medföra behov av ökat anslag, läser Kungl. Maj:t böra framdeles förelägga riksdagen det förslag om ökad medelsanvisning, som kan befinnas påkallat.

Åberopande det anförda hemställer jag, under hänvisning i övrigt till handlingarna i ärendet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för kulturell folkberedskap m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 60,000.

[191.] 3. **Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.** Detta anslag sänktes för innevarande budgetår av statsfinansiella skäl från 252,000 kronor till 161,000 kronor. Såsom framgår av statsliggaren för budgetåret 1940/41, ingår i anslaget ett belopp av 17,000 kronor till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet, att av centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet fördelas mellan de olika truppförbanden. Då anslag till detta ändamål ej utgick tidigare, utgjorde därför sänkningen av anslags-

medlen till föreläsningsverksamheten i övrigt 108,000 kronor. Det till sistnämnda verksamhet disponibla beloppet, (252,000 — 108,000 =) 144,000 kronor, har av skolöverstyrelsen fördelats på följande sätt (de för budgetåret 1939/40 beräknade beloppen angivas inom parentes):

1. Understöd åt 3 centralbyråer för förmedling av populärvetenskapliga föreläsningar	kronor	15,000	(18,000)
2. Understöd åt 19 föreläsningförbund	»	8,000	(10,000)
3. Understöd åt 58 lokala föreläsningsanstalter för havda resekostnader för föreläsare	»	2,000	(10,000)
4. Anordnande av populärvetenskapliga föreläsningar i samband med studiecirkelverksamhet (Arbetarnas bildningsförbund) . .	»	45,000	(50,000)
5. Understöd åt 517 lokala föreläsningsanstalter och föreläsningförbund	»	72,500	(162,500)
6. Understöd till utgivande av tidskrift för föreläsningsverksamheten	»	1,500	(1,500)
		Summa kronor 144,000 (252,000).	

I 1940 års åttonde huvudtitel (punkten 196) framhöll jag beträffande beräkningen av anslagsmedlen under punkten 5, att flera av de statsunderstödda lokala föreläsningsanstalterna arbetade under sådana förhållanden och på sådant sätt, att statsunderstöd knappast kunde anses motiverat, och att med hänsyn härtill enligt min mening understöden icke borde schablonmässigt nedsättas proportionellt för samtliga föreläsningsanstalter, som åtnjoto understöd. Det skulle i stället ankomma på skolöverstyrelsen att bedöma understödsbehovet i varje särskilt fall och därvid mot varandra väga de omständigheter, som kunde öva inflytande på behovet. Riksdagen (skrivelse 1940: 227) delade denna uppfattning under framhållande, att det reducerade anslaget syntes lämna betryggande tillgång till understöd åt sådana föreläsningsanstalter, som visat verklig livskraft och inriktat sin verksamhet på ett fruktbringande samarbete med övriga på platsen befintliga bildningsanstalter.

Ifrågavarande anslagsbelopp av 144,000 kronor avsåg i huvudsak ej den verksamhet, som föreläsningorganisationerna utövade genom att på sina program upptaga aktuella folkförsörjningsproblem och med krisen sammanhängande frågor. För detta ändamål har sedermera på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisats ett anslag av 50,000 kronor, som ställts till skolöverstyrelsens förfogande, att av överstyrelsen i samråd med statens informationsstyrelse fördelas mellan olika statsunderstödda organ för förmedling av föreläsningar. Anslaget utgår på samma villkor som gälla för statsunderstödda föreläsningar med allenast den inskränkningen, att anslagsmedlen endast få användas till föreläsningar i krisfrågor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, måtte även för nästa budgetår uppföras med 161,000 kronor. Till stöd härför har anförts följande:

Överstyrelsen hade vid fördelningen av anslagsbeloppet å 144,000 kronor beaktat vad chefen för ecklesiastikdepartementet och riksdagen enligt det föregående anförte. Sålunda hade blott 517 lokala föreläsningsanstalter mot 646 under föregående budgetår beviljats anslag. Ett stort antal anstalter hade icke ingivit ansökningar om statsbidrag utan med utgången av budgetåret 1939/40 nedlagt verksamheten. De hade givetvis ansett det omöjligt att fortsätta med så ringa statsbidrag, som med det sänkta anslaget kunde erhållas. Ett antal föreläsningsföreningar, som föregående budgetår haft så få åhörare i medeltal, att de icke kunde anses fylla sitt ändamål, hade vidare fått sina ansökningar om statsbidrag avslagna. Nya föreningar hade icke beviljats bidrag.

Man torde nog kunna utgå från att sålunda numera utsöndrats de föreningar, som icke arbetat under sådana förhållanden och på sådant sätt, att de fyllt en verklig uppgift inom orten. De kvarvarande statsunderstödda föreningarna hade alla en verklig uppgift att fylla inom det fria folkbildningsarbetet. Det syntes därför överstyrelsen synnerligen angeläget, att dessa föreningar även i fortsättningen kunde erhålla något understöd av statsmedel. Redan nu vore de av statsmedel beviljade bidragen synnerligen små i förhållande till föreningarnas övriga inkomster (cirka 700,000 kronor). En ytterligare sänkning av statsbidraget skulle medföra en avsevärd fara, enär de lokala tillskotten oftast gäves under förutsättning av ett visst understöd även från statens sida.

Föreläsningsförbundens riksorganisation hade anförte, att situationen för föreläsningsanstalterna för närvarande vore synnerligen brydsam. Man kunde befara, att kommunerna i likhet med staten minskade sina understöd, samtidigt som utgifterna genom höjda resekostnader m. m. ökades. Till de ekonomiska svårigheterna komme sådana, som stode i samband med inkallelserna till försvarsberedskap. På en del platser hade de förut anlitade lokalerna tagits i bruk för militära ändamål, och bensinrestriktionerna försvårade uppgörandet av lämpliga resplaner för föreläsarna. På många håll, även där förutsättningar funnes för en framgångsrik verksamhet under normala förhållanden, hade man inför de hopade svårigheterna sett sig nödsakad att tills vidare nedlägga verksamheten. Folkbildningsarbetets svårigheter kunde visserligen synas vara av ringa betydelse i jämförelse med alla de prövningar, kriget fört med sig, men å andra sidan torde detta arbete under rådande förhållanden ha större betydelse än annars, och det representerade ett kulturellt värde, alltför stort för att spolieras. För närvarande framhölles från olika håll betydelsen av folkberedskap, betydelsen av allt sådant som kunde stärka vårt folks intellektuella och moraliska motståndskraft. Föreläsningsverksamheten måste räknas till sådant arbete, och dess upprätthållande måste helt enkelt räknas som ett andligt beredskapsarbete. Objektiv upplysning i olika spörsmål, orientering i tidens frågor, intellektuell stimulans, allt detta, som föreläsningarna sökte skänka, vore i tider som dessa av större värde än någonsin. Föreläsningsföreningarna hade varit angelägna om att anpassa verksamheten efter rådande speciella förhållanden. De hade på sina program upptagit bland annat direkt upplysning i krisfrågor samt anordnat föreläsningar om luftskydd och annat, som krisen gjort aktuellt. Utrikespolitiska frågor och modern historia hade åtnjutit framträdande plats på många föreningars program. Ämnesvalet finge dock icke vara för ensidigt, om publiken skulle kunna intresseras. Därför förekomme även andra ämnen, och det vore av betydelse, att antalet föreläsningar icke bleve alltför ringa.

Överstyrelsen funne vad riksorganisationen sålunda anfört fullt riktigt och skulle naturligtvis gärna se, att anslaget åter höjdes. Under nuvarande förhållanden ansåge sig överstyrelsen emellertid icke kunna framkomma med dylikt förslag men funne det synnerligen angeläget, att anslaget icke sänktes utan bibehölles vid nuvarande belopp.

Skulle på grund av den statsfinansiella situationen en sänkning av anslaget bli oundgängligen nödig, ville överstyrelsen framhålla, att sänkning till lägre belopp än 100,000 kronor — exklusive bidrag till föreläsningsverksamheten inom försvarsväsendet — icke borde ifrågakomma, enär det med mindre anslag torde bli förenat med stora svårigheter att uppehålla verksamheten i den omfattning, som vore en förutsättning för anslags utgående överhuvudtaget.

Vidare hade centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet hemställt om anslag för budgetåret 1941/42 för föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet med 16,900 kronor. Överstyrelsen hade intet att erinra emot den sålunda gjorda beräkningen men ansåge, att anslaget borde avrundas till 17,000 kronor.

De av skolöverstyrelsen framlagda skälen mot en ytterligare begränsning av anslaget synas mig tungt vägande. Jag biträder därför överstyrelsens förslag om oförändrat anslag, 161,000 kronor, för nästa budgetår. Det bör emellertid eftersträvas att inom ramen av detta anslag bekosta jämväl de föreläsningar i krisfrågor, till vilka medel anvisats på tilläggsstat för innevarande budgetår. Överhuvudtaget är det enligt min mening ett önskemål, att denna bildningsverksamhet i så stor utsträckning som möjligt omställas till att tjäna de behov, som under nuvarande förhållanden träda i förgrunden. De villkor för understöds åtnjutande, som för närvarande gälla, synas böra tillämpas även under nästa budgetår med allenast den ändringen, att någon motsvarighet till det med anslagsmedlen på tilläggsstat förbundna villkoret, att medlen endast få användas till föreläsningar i krisfrågor, ej synes erforderligt. Det torde i stället ankomma på skolöverstyrelsen att tillse, att krisfrågorna erhålla tillbörlig plats på föreläsningsprogrammen. Verksamheten i dess helhet synes böra planläggas i samråd med den förutnämnda sektionen för kulturell folkberedskap. Vidare torde, på sätt hittills skett, Kungl. Maj:t böra äga rätt bevilja de lättnader i fråga om villkoren för understöds åtnjutande, som må finnas erforderliga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar*, för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 161,000; att i huvudsaklig överensstämmelse med de för budgetåret 1940/41 gällande grunderna och villkoren utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må äga meddela.

[192.] 4. **Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser.** Till detta ändamål ha för ettvarrt av nedan angivna budgetår anvisats följande belopp:

1928/30	1930/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40	1940/41
25,000	40,000	45,000	55,000	60,000	70,000	60,000

Skolöverstyrelsen har upplyst, att för innevarande budgetår sökts bidrag med sammanlagt omkring 74,400 kronor för anordnande av 184 kurser. Ehuru intresset för kursverksamheten således alltjämt vore synnerligen stort och den framgångsrika verksamheten väl motiverade en höjning av anslaget, har överstyrelsen emellertid med hänsyn till det statsfinansiella läget ansett sig icke böra hemställa om någon anslagsökning.

Departement-
schefen.

Under erinran att nettoutgiften under budgetåret 1939/40 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning utgjort omkring 61,200 kronor, tillstyrker jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag
av kronor 60,000.

[193.] 5. **Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader.** 6. **Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader.** 7. **Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader.** Anslaget till arbetarnas bildningsförbund utgjorde under budgetåren 1929/36 30,000 kronor och under budgetåren 1936/40 35,000 kronor. Bidraget till svenska landsbygdens studieförbund utgick under budgetåren 1937/40 med 7,000 kronor. Till tjänstemännens bildningsverksamhet beviljade 1939 års lagtima riksdag ett anslag av 4,000 kronor. För innevarande budgetår har riksdagen till de ifrågasvarande organisationerna anvisat respektive 32,000 kronor, 6,000 kronor och 3,500 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 30,000 kronor, 5,000 kronor och 3,000 kronor. Dessa anslag utgå under villkor bland annat, att vederbörande förbund visar sig ha från annat håll för sin verksamhet erhållit medel till minst lika stort belopp som statsbidraget.

Arbetarnas bildningsförbund har anhållit, att dess anslag måtte höjas till 35,000 kronor, därvid förbundet åberopat, att dess verksamhet under de senare åren väsentligt ökats och att omkostnaderna därför stigit. Det vore en samhällelig angelägenhet av stor vikt, att bildningsorganisationerna hade möjlighet att arbeta med full effektivitet även under kristid. Utgifterna för nästa budgetår beräknade förbundet — efter reduktion av vissa omkostnadsposter — till 139,000 kronor. *Svenska landsbygdens studieförbund*

har, under erinran om lämpligheten av att bildningsorganisationerna utnyttjas för den andliga försvarsberedskapen, hemställt om höjning av dess anslag till det tidigare anvisade beloppet, 7,000 kronor. *Tjänstemännens bildningsverksamhet*, som åberopat, att dess verksamhet ökats i omfattning samt att särskilt luftskydds- och försvarskurser studerats i stor utsträckning, har gjort framställning om höjning av organisationens anslag till 4,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har vitsordat de ifrågavarande organisationernas gagnande insatser i det fria och frivilliga folkbildningsarbetet men ansett sig i rådande läge icke kunna förorda höjning av anslagen.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att för budgetåret 1941/42 anvisa
dels såsom *Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader* ett anslag
 av kronor 32,000;
dels såsom *Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader* ett anslag
 av kronor 6,000;
dels ock såsom *Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader* ett anslag av kronor 3,500.

[194.] 8. **Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.** Till detta ändamål ha för nedan nämnda budgetår utgått anslag med följande belopp:

1931/32	kronor 410,500
1932/33	» 338,000
1933/34	» 281,000
1934/35	» 284,000
1935/36	» 301,200
1936/37	» 319,000
1937/38	» 333,500
1938/39	» 383,500
1939/40	» 378,300
1940/41	» 239,800.

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget disponeras på sätt framgår av sid. 552 ff. i statsliggaren.

I sina anslagsaskanden för nästa budgetår ha *vederbörande nykterhetsorganisationer* — utom centralförbundet för nykterhetsundervisning — hemställt om höjning av understöden. I de flesta fall har gjorts framställning om återgång till de för budgetåret 1939/40 anvisade beloppen.

Konsumenten för nykterhetsundervisningen hos skolöverstyrelsen har, emedan det finansiella läget i jämförelse med föregående år ej förbättrats utan snarare tvärtom, ansett någon anslagsökning icke kunna komma i fråga. Funnes möjligheter att bibehålla anslagen vid samma höjd som under budgetåret 1940/41 utan att de ytterligare behövde beskäras, borde detta motses med tillfredsställelse. Något särskilt skäl att för någon viss organisation tillstyrka högre understöd har konsumenten ej funnit föreligga.

Däremot ville konsumenten framhålla betydelsen av att anslagen ej ytterligare nedskures. Nykterhetsorganisationernas upplysnings- och bildningsarbete vore i högsta grad ett kulturellt försvarsarbete och deras kamp mot alkoholvanorna en viktig uppgift i strävandena att förläna beredskapen högsta effektivitet. Även borde spritbrukets menliga inverkan i fråga om den enskildes ekonomi och den stigande ungdomsbrottsligheten beaktas.

Internationella byrån i Lausanne hade begärt oförändrat bidrag och borde erhålla sådant, då det vore av särskilt värde, att de ännu existerande internationella organisationerna finge möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

Till de instruktörer för nykterhetssupplysning, som vore anställda av Sveriges storloge av I. O. G. T., nationaltemplarorden, Sveriges blåbandsförening, nykterhetsorganisationen Verdandi, nykterhetsföreningen Vita bandet och de kristna samfundens nykterhetsrörelse, utginge för varje instruktör ett statsbidrag av 4,500 kronor under villkor, att vederbörande organisation anslog minst lika stort belopp till instruktörsverksamheten. Organisationerna hade anhållit, att villkoret måtte få utgå. Med anledning härav ville konsumenten föreslå sådan uppmjukning av villkoret, att instruktörens avlöning fastställdes till 6,000 kronor per år, varje nykterhetssällskap dock obetaget att av egna medel tillskjuta mera, om så i något fall skulle befinnas önskvärt, samt att de kostnader, vilka utöver statsbidraget vore förbundna med instruktörsanställningen, skulle bestridas av respektive organisationer själva.

Skolöverstyrelsen har anslutit sig till de av konsumenten framförda synpunkterna och sålunda hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen.

Ehuru detta anslag redan för innevarande budgetår kraftigt beskurits, ser jag mig nödsakad att för nästa budgetår föreslå en ytterligare anslagsreduktion. Anslagsminskningen torde dock böra begränsas till 10,000 kronor och avse de ur anslaget utgående medlen av 60,000 kronor till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m. Det synes mig vara av värde, att de ur anslaget understödda sammanslutningarna komma i åtnjutande av obeskurna statsbidrag och därigenom bli i tillfälle att i oförminskad omfattning fullfölja sin ur beredskapssynpunkt gagnliga verksamhet. Den uppmjukning av de med instruktörsverksamheten förbundna statsbidragsvillkoren, som överstyrelsen förordat, synes icke ge anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 229,800.

[195.] 9. **Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd.** Skolan har under nedannämnda budgetår erhållit följande anslag:

1925/26	1926/29	1929/36	1936/40	1940/41
3,000	5,000	6,000	15,000	13,000.

Beträffande skälen för anslagshöjningen år 1936 hänvisas till samma års åttonde huvudtitel, sid. 507 ff., samt till riksdagens skrivelse 1936: 8, sid. 78. Sänkningen av anslaget för innevarande budgetår föranleddes av den statsfinansiella situationen. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 april 1940 utgår anslaget under villkor bland annat, att ett belopp av sammanlagt minst 6,000 kronor, elevavgifter däri inberäknade, blivit från annat håll tillskjutet. Av anslaget disponeras högst 200 kronor till rese- och traktementsersättningar åt den av musikaliska akademien förordnade inspektorn för skolan.

Musikskolans styrelse har anhållit om oförändrat anslag för nästa budgetår. Enligt vad styrelsen uppgivit har skolans verksamhet måst inskränkas, bland annat genom indragning av en lärarbefattning. I skolans stat ha utgifterna upptagits till 20,250 kronor, varav 12,300 kronor belöpa på löner. Såsom inkomster ha beräknats statsunderstödet, oförändrat anslag av 3,500 kronor från Värmlands läns landsting och kommunala bidrag med 500 kronor ävensom elevavgifter till ett belopp av 1,750 kronor samt hyror och diverse inkomster med 1,500 kronor. *Skolöverstyrelsen*, som inhämtat, att vid skolan under läsåret 1939/40 undervisats 33 elever, har uttalat betänkligheter mot en anslagssänkning men med hänsyn till önskvärdheten av besparingar på alla områden föreslagit en minskning av anslaget med 1,000 kronor.

Jag biträder skolöverstyrelsens förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 12,000.

[196.] 10. **Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier.** I anledning av väckt motion anvisade 1939 års lagtima riksdag till detta ändamål ett anslag av 2,000 kronor, vilket belopp anvisats även för innevarande budgetår. I fråga om utdelningen av stipendierna gälla i tillämpliga delar samma föreskrifter som beträffande stipendier åt elever vid folkhögskolor. *Skolans styrelse* har hemställt om oförändrat anslag för budgetåret 1941/42. *Skolöverstyrelsen* har framhållit, att musikskolan fyller en viktig kulturell upp-

gift, som kan jämföras med folkhögskolornas, och att för elevernas del föreligger samma behov av stipendier som för folkhögskolornas elever, men har av besparingsskäl funnit sig böra föreslå en minskning av anslaget med 500 kronor.

Departement-
schefen.

Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . . kronor 1,500.*

[197.] 11. **Statens studielån: Nämnden för statens studielån.** 12. **Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån, förslagsanslag.** Förstnämnda anslag utgick under budgetåren 1928/36 med 5,000 kronor samt höjdes av 1936 års riksdag till 5,500 kronor och av 1938 års riksdag till 7,200 kronor. För budgetåret 1940/41 sänktes anslaget av statsfinansiella skäl till 6,500 kronor. Beträffande anslagets disposition hänvisas till statsliggaren, sid. 555. Förslagsanslaget till ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån är för innevarande budgetår uppfört med 3,200 kronor. Anslaget utgick länge med 1,850 kronor men höjdes av 1937 års riksdag till sitt nuvarande belopp, emedan ärenden angående uppskov med amortering och räntebetalning å studielån överflyttades till generalpoststyrelsens handläggning och postverkets ersättning i samband därmed höjdes till 10 kronor för varje beviljat lån. Båda anslagen torde böra för nästa budgetår utgå med oförändrade belopp. Jag vill tillägga, att jag övervägt lämpligheten av att till dagarvoden enligt gällande kommittégrunder ombilda de årsarvoden, som nu äro bestämda för nämndens ordförande och övriga ledamöter. Med hänsyn till de beträffande denna nämnd föreliggande särskilda förhållandena har jag dock icke ansett mig böra framställa förslag i denna riktning. Vid sådant förhållande har jag utgått från att kostnaderna för nämnden även i fortsättningen skola bestridas från särskilt anslag och icke — såsom i det följande beträffande vissa andra motsvarande organ föreslås — från åttonde huvudtitelns kommittéanslag. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1941/42 anvisa

dels till *Statens studielån: Nämnden för statens studielån*
ett anslag av kronor 6,500;

dels ock till *Statens studielån: Ersättning till postverket för*
dess bestyr med statens studielån ett förslagsanslag

av kronor 3,200.

[198.] 13. **Statens biografbyrå: Avlöningar, förslagsanslag.** 14. **Statens biografbyrå: Omkostnader, förslagsanslag.** Dessa båda anslag äro upp-

förda med 60,800 kronor respektive 7,500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 555 f. *Chefen för biografbyrån* ifrågasätter för nästa budgetår i besparingssyfte en sänkning med 500 kronor av de till arvoden till suppleant för granskningsmännen m. m. avsedda anslagsmedlen (nu 2,500 kronor) och en minskning av omkostnadsanslaget med 3,000 kronor.

Beträffande avlöningsanslaget biträder jag förslaget om sänkning med 500 kronor av de till arvoden åt suppleanter för granskningsmännen m. m. avsedda anslagsmedlen. Till två icke-ordinarie granskningsmän utgå nu arvoden à 9,000 kronor, med vilka följer rätt till dyrtidstillägg. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang yttrat böra dessa arvoden uppräknas i samband med att rätten till dyrtidstillägg bortfaller. Jag föreslår med hänsyn härtill, att arvodena från och med nästa budgetår bestämmas till 11,200 kronor, vilket medför en höjning med 4,400 kronor av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Anslaget torde härjämte böra undergå den omräkning, som föranledes av de ändrade grunderna för avlöningsstaternas uppställning samt det rörliga tilläggets höjning till 15 procent. Med ledning av infordrade uppgifter, beträffande vilka hänvisas till handlingarna i ärendet, beräknar jag belastningen på anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 34,800 kronor (+ 900 kronor). Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör bestämmas till $(20,500 - 500 + 4,400 =) 24,400$ kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes böra uppföras med ett maximerat belopp av 2,900 kronor ($- 100$ kronor) samt anslagsposten till rörligt tillägg med 5,600 kronor (+ 2,200 kronor). Avlöningsstatens slutsumma blir alltså $(34,800 + 24,400 + 2,900 + 5,600 =) 67,700$ kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 6,900 kronor.

Departementschefen.

I detta sammanhang må framhållas, att, därest icke-ordinarie granskningsmän skulle vikariera för den ordinarie, det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om vikariatskostnadernas bestridande, varvid Kungl. Maj:t jämväl torde böra äga medgiva överskridande av maximerad post.

Omkostnadsanslaget torde i överensstämmelse med föreliggande förslag böra tillfälligtvis sänkas med 3,000 kronor. Under anslaget, som för närvarande omfattar endast en förslagsvis beräknad post till expenser, böra emellertid i fortsättningen även beräknas medel för bestridande av kostnader för sjukvård m. m. Med ledning av infordrade uppgifter beräknas dessa kostnader till 300 kronor, varför anslaget för nästa budgetår bör uppföras med $(7,500 - 3,000 + 300 =) 4,800$ kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 34,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 24,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 2,900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 5,600

Summa förslagsanslag kronor 67,700;

dels till Statens biografbyrå: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 67,700;

dels ock till Statens biografbyrå: Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av . . kronor 4,800.

L. Gymnastiska centralinstitutet.

[199.] 1. Gymnastiska centralinstitutet: *Avlöningar, förslagsanslag.*

Anslaget är uppfört med 164,900 kronor samt disponeras enligt personalförteckning och avlöningsstat, vilka med tillhörande bestämmelser finnas införda på sid. 557 f. i statsliggaren.

Direktionen över institutet har anhållit, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 7,300 kronor till 172,200 kronor. Av den föreslagna höjningen belöpa sammanlagt 6,400 kronor på uppräknig av anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och rörligt tillägg. Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, begäres en höjning med 2,400 kronor, medan anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal föreslås sänkt med 1,500 kronor. I fråga om de två sistnämnda ändringarna i avlöningsstaten har direktionen anfört bland annat:

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Ur denna anslagspost utginge bland annat arvoden till två icke-ordinarie kvinnliga lärare i gymnastik samt i lek och idrott med för vardera 6,300 kronor. Vid dessa arvodens bestämmande hade avsikten varit, att som lärare till institutet under begränsad tid kunna knyta gymnastiklärare vid läroverken för att därigenom uppnå en samverkan mellan institutet och läroverken. Arvodenas storlek hade utmåtts med hänsyn till de dåvarande gymnastiklärarlönerna. Sedan genom den senaste löneregleringen gymnastiklärarnas vid läroverken löner höjts, vore arvoden för nu ifrågavarande lärare vid institutet omkring 1,000 kronor lägre än vid läroverken. Detta förhållande komme att göra det omöjligt för institutet att erhålla sådana kvalificerade lärarkrafter, som erfordrades. Arvoden borde därför höjas med 1,200 kronor till 7,500 kronor, varigenom de skulle bli lika stora som arvoden för motsvarande manliga lärare.

Avlöning till övrig icke-ordinarie personal. Direktionen hade anbefallts verkställa utredning, om och i vad mån anvisning av medel under denna anslagspost i fortsättningen erfordrades. Anslagsposten, som för innevarande budgetår uppginge till 3,950 kronor, disponerades med 2,700 kronor till arvoden åt övningslärare vid läroverk och andra läroanstalter samt med 1,250 kronor till arvoden åt lärare vid medicinska specialkurser. Av den första posten hade närmare 1,400 kronor utgjort arvode till lärarinnan i gymnastik vid Ateneum (Norrmalms kommunala flickskola), vilken vägrat att åtaga sig ifrågavarande undervisning för lägre ersättning. Med hänsyn härtill hade direktionen för avsikt att överflytta denna undervisning till

annan läroanstalt. Härigenom torde en minskning av anslagsbehovet med 1,000 kronor vara möjlig. Även i övrigt syntes en minskning kunna ske med 500 kronor. Någon ytterligare beskärning av denna post, som från 4,200 kronor under budgetåret 1938/39 skulle komma att nedgå till 1,200 kronor, ansåge direktionen icke möjlig. Vad sedan anginge den andra delposten, syntes någon minskning icke kunna ske, då ur denna delpost ersättning lämnades för sådan undervisning, som ej kunde meddelas av institutets egna lärare eller ej inginge i deras undervisningsskyldighet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts ville direktionen föreslå, att denna post bestämdes till 2,450 kronor, att disponeras med 1,200 kronor till arvoden åt övningslärare vid läroverk och andra läroanstalter samt med 1,250 kronor till arvoden åt lärare vid medicinska specialkurser.

Beträffande förslaget om höjning av arvoden å de två kvinnliga lärarna i gymnastik m. m. har *statskontoret* erinrat, att frågan behandlats även i 1938 års åttonde huvudtitel (sid. 537), därvid departementschefen anförde, att spörsmålet så nära sammanhängde med pågående allmänna översyn av gällande avlöningsbestämmelser, att han icke ansåge sig kunna till isolerat övervägande upptaga detsamma. Ämbetsverket ansåge därför, att tjänsteförteckningssakkunnigas förslag borde avvaktas.

Allmänna lönenämnden, som erinrat, att undervisningsväsendets lönenämnd i ett utlåtande den 3 december 1937 icke haft något att erinra mot direktionens förslag om höjning av de två gymnastiklärarinnornas arvoden, har förklarat sig vara av den uppfattningen, att en höjning vore befogad och nödvändig med hänsyn till de löner, som numera utginge till gymnastiklärarpersonalen vid de statliga läroanstalterna. En dylik justering av arvodesbeloppen borde kunna ske utan hinder av att frågan om uppflyttning till högre lönegrad av de ordinarie kvinnliga lärartjänsterna vid institutet ännu icke vunnit sin lösning. Under återopande av det anförda tillstyrkte lönenämnden direktionens förslag.

Departementschefen.

Utgifterna under detta anslag ha under budgetåret 1939/40 utgjort omkring 142,400 kronor och ha alltså ganska väsentligt understigit det i riksstaten uppförda anslagsbeloppet, 164,900 kronor. Anledningen härtill synes vara, att flera av institutets lärare fullgjort officerstjänstgöring, varunder de uppburit lön huvudsakligen från fjärde huvudtitelns anslag. Även om det icke är osannolikt, att en motsvarande besparing kan ernås också för nästa budgetår, anser jag mig dock vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår böra utgå från normala belastningsförhållanden.

Med hänsyn till de ändrade grunderna för avlöningsstaternas uppställning bör i avlöningsstaten för institutet uppföras en anslagspost för avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken med inberäkning av den nuvarande anslagsposten till avlöning åt tjänsteman å övergångsstat torde böra bestämmas till förslagsvis *80,300 kronor*.

På grund av de senare årens löneregleringar för bland annat gymnastiklärare vid läroverksväsendet har proportionen mellan arvoden till kvinnliga

icke-ordinarie lärare vid centralinstitutet och motsvarande löneförmåner till lärarpersonalen vid läroverksväsendet förskjutits till nackdel för centralinstitutets lärare, och svårigheter föreligga onekligen med hänsyn härtill att på ett tillfredsställande sätt rekrytera dessa för gymnastikhögskolan så viktiga tjänster. I likhet med lönenämnden finner jag skäl föreligga för en uppräknings av arvoden till de kvinnliga icke-ordinarie lärarna vid centralinstitutet. Under nuvarande förhållanden kan jag likväl icke framlägga förslag till en sådan arvodesreglering. Å andra sidan böra både de nu ifrågasvarande arvoden av 6,300 kronor samt de till motsvarande manliga lärare utgående arvoden av 7,500 kronor med hänsyn till vad av chefen för finansdepartementet i annat sammanhang yttrats omräknas på grund av bortfallande dyrtidstillägg. Jag föreslår, att dessa arvoden från och med budgetåret 1941/42 bestämmas till 8,000 kronor respektive 9,500 kronor. Föreståndarens arvode och tilläggsarvode böra av samma skäl uppräknas med 800 kronor till 3,800 kronor vardera.

Anslagsposten till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är nu fördelad på två delposter, en på 69,850 kronor till grundbelopp och en på förslagsvis 800 kronor till vikariatsersättningar m. m. Enligt de nya grunderna för avlöningsstaters uppställning böra dessa delposter sammanställas till en förslagsvis betecknad anslagspost, vilken med hänsyn till mitt förslag om arvodesreglering för föreståndaren och vissa lärare bör bestämmas till 79,650 kronor. Jag förutsätter, att från denna post skola, i den mån så erfordras, bestridas de kostnader, som uppkomma, då från posten avlönad befattningshavare vikarierar på ordinarie tjänst.

I fråga om anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal ansluter jag mig till direktionens besparingsförslag, enligt vilket posten bör minskas med 1,500 kronor till 2,450 kronor. Emellertid torde anslagsposten i samband med avlöningsstatens förändrade uppställning böra uppräknas med 300 kronor för att möjliggöra anställande av tillfälliga vikarier och således bestämmas till 2,750 kronor. Slutligen böra för rörligt tillägg beräknas förslagsvis 11,600 kronor.

Anslaget skulle vid bifall till vad jag föreslagit uppföras med $(80,300 + 79,650 + 2,750 + 11,600 =)$ 174,300 kronor. Ökningen i jämförelse med innevarande budgetårs anslag uppgår till 9,400 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 80,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . .	» 79,650
3. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal	» 2,750
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 11,600

Summa förslagsanslag kronor 174,300;

dels ock till Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 174,300.

[200.] 2. **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader, förslagsanslag.** 3. **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m., reservationsanslag.** I institutets omkostnadsstat, införd på sid. 558 i statsliggaren, upptagas utgifterna till 17,000 kronor och inkomsterna (lokalhyror m. m.) till 13,000 kronor, varför anslaget uppförts med 4,000 kronor. Materielanslaget har för innevarande budgetår sänkts från 7,400 kronor till 5,300 kronor samt disponeras med 4,700 kronor till materiel och 600 kronor till bokinköp och bokbindning. *Direktionen över institutet* har hemställt om höjning av omkostnadsanslaget med 1,000 kronor med hänsyn till de ökade utgifterna för bränsle, lyse och vatten, vilka under budgetåret 1939/40 utgjort omkring 10,400 kronor, samt föreslagit oförändrat anslag till materiel m. m. Därest Kungl. Maj:t skulle anse ytterligare indragningar, utöver dem som av direktionen i andra sammanhang föreslagits, vara av statsfinansiella skäl nödvändiga, ville direktionen nämna, att den under omkostnadsanslaget uppförda posten till övriga expenser med minsta olägenhet skulle kunna nedbringas. *Statskontoret* har förordat minskning av posten till övriga expenser med 500 kronor till 6,700 kronor, då medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret endast uppgått till 6,764 kronor.

Departement-
schefen.

Den under omkostnadsanslaget uppförda delposten till bränsle, lyse och vatten torde med hänsyn till bränsleprisernas stegring böra uppräknas med 2,300 kronor, d. v. s. från 9,000 kronor till 11,300 kronor. Jag har intet att erinra mot den av statskontoret föreslagna minskningen av posten till övriga expenser, vilken alltså bör nedbringas med 500 kronor. För sjukvård m. m. torde ett belopp av 300 kronor böra beräknas. I övrigt anser jag mig icke böra ifrågasätta någon ändring i anslaget, som alltså bör ökas med $(2,300 - 500 + 300 =) 2,100$ kronor till 6,100 kronor.

Vad materielanslaget beträffar, anser jag mig böra föreslå, att detta anslag med hänsyn till på anslaget föreliggande reservation för nästa budgetår nedsattes med 1,000 kronor till 4,300 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1941/42 anvisa

dels till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader ett förslagsanslag* av kronor 6,100;

dels ock till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m. ett reservationsanslag* av kronor 4,300.

[201.] **4. Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier. 5. Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** Stipendieanslaget är uppfört med 3,000 kronor. Det andra anslaget, som under budgetåret 1939/40 till största delen använts till vinterutbildning (resor till fjällen) och simundervisning samt i övrigt till specialundervisning i idrott m. m., har för innevarande budgetår sänkts från 5,500 kronor till 4,500 kronor. *Institutets direktion* har hemställt om oförändrade anslag för nästa budgetår men anför, att det sistnämnda anslaget eventuellt skulle, om så av statsfinansiella skäl påfordrades, kunna sänkas. *Statskontoret* har ifrågasatt nedskärning av anslaget till särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. med förslagsvis 1,000 kronor.

Beträffande stipendieanslaget vill jag icke föreslå någon ändring. Däremot anser jag i likhet med statskontoret, att anslaget till särskild undervisning bör kunna minskas med ytterligare 1,000 kronor till 3,500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1941/42 anvisa

dels till *Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier* ett anslag av kronor 3,000;

dels ock till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* ett anslag av kronor 3,500.

Departement-
schefen.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

[202.] 1. **Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker, reservationsanslag.** Till detta ändamål ha under följande budgetår anvisats nedan angivna belopp:

1923/24	1924/30	1930/37	1937/40	1940/41
175,000	165,000	170,000	190,000	155,000

Anmärkas må, att år 1932 vissa tidigare från särskilda anslag under huvudtiteln utgående understöd om tillhopa 30,350 kronor sammanfördes med detta anslag, vilket medförde, att de för ändamålet tidigare utgående anslagsmedlen minskades från omkring 200,000 kronor till 170,000 kronor.

Kanslern för rikets universitet har framhållit anslaget stora värde för den vetenskapliga verksamheten. En ytterligare reduktion, ehuru endast av tillfällig art, med 55,000 kronor syntes emellertid möjlig, även om den skulle leda till att åtskilliga hittills statsunderstödda tidskrifter nödgades utkomma i avsevärt minskad omfattning och att de enstaka lärda verk, som finansierats genom detta anslag, icke längre kunde bekostas av detsamma.

**Departement-
schefen.**

De publikationer, som understödjas ur detta anslag, förmedla kontakten mellan de institutioner och forskare, som på skilda vetenskapliga områden äro verksamma i vårt land och i utlandet, och mellan dessa och de yrkesutövare — läkare och andra — vilka för sin yrkesutövning måste äga kännedom om forskningsarbetets framsteg. Såsom kanslern påpekat, är detta anslag därför av stort värde för vår tids mångskiftande och rikt förgrenade vetenskapliga verksamhet. Staten har det allra största intresse av att bereda dessa publikationer ett icke för snävt tillmätt understöd, så mycket mer som de flesta av dem äro till väsentlig del beroende av sådant understöd.

Av det för budgetåret 1940/41 under anslaget tillgängliga beloppet ha hittills disponerats omkring 106,000 kronor till understöd åt tidskrifter mot omkring 137,000 kronor för budgetåret 1939/40 samt omkring 49,000 kronor till understöd åt lärda verk och likartade arbeten mot omkring 60,000 kronor under nästföregående budgetår. Av det för innevarande budgetår till lärda verk och likartade arbeten fördelade beloppet av 49,000 kronor belöpte omkring 34,000 kronor på fortsättningsarbeten och 15,000 kronor på andra

arbeten. Medelsbegränsningen har i huvudsak genomförts så, att samtliga tidskrifter och verk fått vidkännas en procentuellt lika stor minskning av understöden, i genomsnitt alltså 18 à 20 procent. Bland annat ha understöden till medicinska publikationer nedskurits från 18,900 kronor med sammanlagt 3,600 kronor.

Det är alltså en högst kännbar reduktion av statsunderstödet, som det statsfinansiella läget redan för innevarande budgetår framtvingat. Reduktionen har så mycket hårdare drabbat dessa publikationer som deras utgifter under de senare åren ökats genom de stegrade tryckningskostnaderna. Vid anslagsfördelningen för innevarande budgetår har också kunnat konstateras, att flera av publikationerna endast med stora svårigheter kunna efter beskärningen av statsanslaget finansiera sin verksamhet.

Å andra sidan är jag med kanslern ense, att det försämrade statsfinansiella läget bör föranleda en omprövning, huruvida icke detta anslag bör ytterligare sänkas. Inom ecklesiastikdepartementet utförda beräkningar ge vid handen, att en reduktion av det för innevarande budgetår anvisade anslaget med omkring 30,000 kronor möjliggöres, om tidskriftsunderstöden ytterligare reduceras med i medeltal 10 procent av de senast beviljade beloppen, om understöd till särskilda arbeten, som ej äro s. k. fortsättningsarbeten, i regel icke beviljas och om understöden till övriga särskilda arbeten minskas med i medeltal 10 procent. Ehuru jag är medveten om att sådana restriktioner komma att ställa många av publikationerna och flera enskilda forskare inför allvarliga svårigheter, anser jag mig böra under nuvarande förhållanden tillstyrka en anslagssänkning med nämnda belopp. Anslaget bör sålunda uppföras med 125,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att liksom hittills meddela bestämmelser om anslagets fördelning. Vid anslagsfördelningen torde de nu utgående understöden icke böra schablonmässigt sänkas utan understödsbehovet bedömas från fall till fall och understöden bestämmas till de belopp, som kunna befinnas skäligen. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 125,000.

[203.] 2. **Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst.** Från och med år 1908 ha till detta ändamål utgått särskilda, av riksdagen beviljade anslagsmedel, vilka av Kungl. Maj:t fördelats mellan därav förtjänta vitterhetsidkare dels såsom fasta, dels i form av för viss tid givna understöd. Anslaget, som från och med år 1920 till och med budgetåret 1936/37 utgått med 20,000 kronor, höjdes år 1937 till 25,000 kronor och år 1938 till 30,000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget sänkts till 16,000 kronor. Samtidigt indrogs ett under anslaget till svenska

akademien uppfört belopp av 6,050 kronor till honorarier och understöd åt författare m. fl.

Beträffande de under budgetåret 1940/41 från anslaget utgående understöden torde få hänvisas till handlingarna.

Svenska skriftställareförbundet har hos Kungl. Maj:t anhållit om ökning av anslaget och om utvidgning av de till understöd ifrågakommande författarkategorierna.

Departement-
mentschefen.

Ehuru en höjning av anslaget är önskvärd, kan jag icke under nuvarande förhållanden ifrågasätta en sådan åtgärd. Med hänsyn till fjolårets starka anslagsreduktion — de till detta ändamål utgående anslagsmedlen sänktes enligt det föregående med icke mindre än 20,050 kronor till 16,000 kronor — synes å andra sidan någon ytterligare anslagssänkning icke böra vidtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 16,000.

[204.] 3. **Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok.** Alltsedan år 1920 har anslag av statsmedel utgått till docenten vid Uppsala universitet, numera professorn Olof Östergren för fullföljande och avslutande av hans arbete »Nusvensk ordbok». Det för ändamålet anvisade beloppet har sedan budgetåret 1930/31 utgjort 12,000 kronor, varav 8,000 kronor utgått såsom understöd åt Östergren och 4,000 kronor till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m. Professorerna *O. von Friesen* och *B. Hesselman* ha anhållit, att anslaget måtte för budgetåret 1941/42 utgå med oförändrat belopp. *Kanslern för rikets universitet* har gjort enahanda hemställan.

Departement-
mentschefen.

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1940/41 förutsattes, att bidrag även i fortsättningen skulle utgå, dock icke för längre tid än till och med budgetåret 1945/46 (jfr 1940 års åttonde huvudtitel, sid. 274 f. och riksdagens skrivelse nr 8, sid. 46). I överensstämmelse härmed torde anslaget böra för budgetåret 1941/42 utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 12,000.

[205.] 4. **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Till detta ändamål har för ettvarit av budgetåren 1936/41 anvisats ett anslag av 3,000 kronor (jfr 1936 års åttonde huvudtitel, sid. 525 f.). Anslaget synes böra

utgå även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . . kronor 3,000.

[206.] 5. **Bidrag till föreningen Pietas.** Föreningen, vars ändamål är att åt framtiden i möjligast oskadade skick genom sakkunnigt utförd konservering bevara våra äldre textila minnesmärken, har sedan år 1911 åtnjutit anslag under villkor, att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivning över behandlade föremål. Anslaget sänktes år 1932 av statsfinansiella skäl från 2,500 kronor till 1,000 kronor, vilket belopp sedan dess utgått. Därjämte har föreningen emellertid för åren 1933—39 erhållit ett årligt bidrag av lotterimedel med 2,500 kronor.

Föreningen har förnyat sin i föregående års huvudtitel avstyrkta framställning om ett anslag av 4,000 kronor, därvid föreningen anfört bland annat:

Föreningens ateljé hade så småningom utbildats till en centralanstalt för textilkonservering, där material och metoder utprovats under hänsynstagande till nyaste praktiska och vetenskapliga rön på området. Därjämte stode föreningen ofta församlingar, museer och enskilda till tjänst med råd i fråga om textiliers vård m. m. Över samtliga konserveringsarbeten fördes protokoll, som jämte beskrivningar och fotografier överlämnades till statens historiska museum. I enlighet med de från början följda principerna hade föreningen debiterat kyrkor och museala institutioner praktiskt taget självkostnadspris för utförda arbeten. Vid konservering för enskilda beräknades en viss vinstprocent, som dock hittills icke givit mycket.

De av föreningens verksamhet föranledda allmänna omkostnaderna hade uteslutande bestritts med statsanslaget och lotterimedlen. Då det sista understödet ur lotterimedel beviljades, hade från handelsdepartementet meddelats, att föreningen i fortsättningen icke kunde påräkna anslag av lotterimedel till sina löpande utgifter. Föreningen hade i stället hänvisats att begära hela det erforderliga anslaget från riksstaten. Eftersom föreningen för budgetåret 1940/41 ej erhållit mer än 1,000 kronor från statens sida, beräknades en brist av omkring 3,000 kronor uppstå i föreningens räkenskaper för år 1940. Att verksamheten ännu kunnat hållas flytande berodde huvudsakligen på en mindre reserv från tidigare år, härrörande från en privat donation. Föreningens ekonomiska situation måste emellertid betecknas som i hög grad allvarlig och föreningen stode inför det omedelbara hotet att nedläggas sin för svensk kulturvård gagnarika verksamhet och avskeda sin speciellt skolade personal, om det absolut nödvändiga minimianslaget icke kunde beviljas.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har förordat bifall till föreningens ansökning. Dess verksamhet vore av grundläggande betydelse för bevarandet av landets äldre textilier och gagnade icke minst statens samlingar, av vilka statens historiska museum och statens trofésamling vore i hög grad beroende av föreningens konserveringsarbete. Jämväl för den

kyrkliga textilkonserveringen hade den sin stora betydelse. Även med hänsyn till nuvarande tidsläge vore det ödesdigert, om denna för kulturminnesvården omistliga institution skulle behöva nedläggas verksamheten.

Departement-
mentschefen.

Inom den gren av kulturminnesvården, som avser bevarandet av våra äldre textilier, fullgör föreningen Pietas en betydelsefull uppgift. Under normala förhållanden skulle jag därför icke ha tvekat att med beaktande av vad i ärendet anförts tillstyrka en anslagshöjning. I nuvarande statsfinansiella läge anser jag mig dock icke kunna förorda någon ökning av riksstatsanslaget. Skulle föreningen med hänsyn till sin ekonomiska ställning se sig ur stånd att i erforderlig omfattning fortsätta sin verksamhet, torde dock kunna övervägas att bereda den tillfälligt understöd från det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till extra utgifter. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till föreningen Pietas* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 1,000.

[207.] 6. **Bidrag till svenska naturskyddsföreningen.** Detta anslag har under nedan angivna budgetår utgått med följande belopp:

1920/23	1923/24	1924/32	1932/38	1938/39	1939/40	1940/41
4,000	3,000	2,500	1,000	1,500	2,000	1,000

Föreningens styrelse har — liksom för innevarande budgetår — anhållit om en anslagshöjning till 5,500 kronor. *Vetenskapsakademien*, som hört sin naturskyddskommitté, har tillstyrkt anslag till det belopp, som i nuvarande statsfinansiella läge kunde finnas skäligt och med hänsyn till andra krav möjligt att utanordna.

Departement-
mentschefen.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget men vill heller icke ifrågasätta någon sänkning av detsamma. Enligt vad som framgår av handlingarna i ärendet pågå förhandlingar om föreningens sammanslagning med vissa andra föreningar med likartade uppgifter. Om en sådan sammanslagning kommer till stånd och befinnes ändamålsenlig, torde anslaget få komma den nya organisationen till godo, i den mån dess verksamhet kan anses utgöra en fortsättning på den nuvarande föreningens. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska naturskyddsföreningen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 1,000.

[208.] 7. **Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden.** Detta anslag sänktes år 1940 av statsfinansiella skäl från 12,000 kronor till 10,000 kronor. För vården av nationalparker disponeras 2,800 kronor och för vetenskapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden m. m. 7,200 kronor (jfr statsliggaren, sid. 560). *Vetenskapsakademien* har — med överlämnande av en från akademi-

ens naturskyddskommitté inkommen framställning — hemställt om en anslagshöjning till 11,000 kronor. Anslagsminskningen för innevarande budgetår hade medfört ökade svårigheter att upprätthålla den statliga naturskyddsverksamheten och kunde förväntas vålla allvarlig skada, om den finge kvarstå. Av den begärda anslagsökningen belöpa 800 kronor på förvaltningen av naturskyddsärenden m. m.

Jag erinrar, att jag i fjol tillstyrkte ett anslag av 11,000 kronor men att riksdagen sänkte anslaget till dess nuvarande belopp. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna tillstyrka akademiens framställning. Då någon ytterligare nedsättning av anslaget icke torde böra ifrågasättas, hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att såsom *Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 10,000.

[209.] 8. **Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34, reservationsanslag.** Enligt vad som framgår av riksdagens skrivelse 1936: 326 har riksdagen ansett, att staten bör bidraga med ungefär hälften av de till 600,000 kronor beräknade kostnaderna för ifrågavarande arbeten samt att det beräknade totalbeloppet av statsmedel, 300,000 kronor, bör fördelas på sex år. I enlighet med denna plan anvisade riksdagen för vart och ett av budgetåren 1936/40 ett reservationsanslag av 50,000 kronor. Av statsfinansiella skäl bestämdes emellertid, att av det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget ett belopp av 10,000 kronor icke finge tagas i anspråk. För innevarande budgetår har anslaget undergått en ytterligare beskärning och är nu uppfört med 36,000 kronor. Hittills ha sålunda sammanlagt 226,000 kronor anvisats för ifrågavarande ändamål, varför ett belopp av 74,000 kronor skulle återstå att anvisa av det av staten i utsikt ställda bidraget.

Såsom framgår av punkten 218 i 1940 års åttonde huvudtitel hade Kungl. Maj:t på min hemställan äskat ett anslag för ändamålet av 40,000 kronor. Riksdagen sänkte emellertid anslaget till 36,000 kronor (se skrivelsen nr 8, punkten 215). Riksdagen hade under hand inhämtat, att vetenskapsakademien avsett att av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget disponera omkring 4,000 kronor till tryckning av vissa färdigställda manuskript. Återstående 36,000 kronor vore avsedda för utgifter av organisatorisk art och för redan kontrakterad tryckning. En begränsning av anslaget till 36,000 kronor syntes alltså kunna ske utan risk för att någon av de nu med ifrågavarande bearbetning sysselsatta vetenskapsmännen nödgades avbryta sitt arbete. Vid sådant förhållande och då riksdagen med hänsyn till rådande läge funne det naturligt, att det av statsmakterna för ändamålet i utsikt ställda bidraget utskiftades på ett större antal budgetår än tidigare beräknats, hade riksdagen funnit sig böra sänka anslaget till 36,000 kronor.

Hedin har hemställt, att anslaget för nästa budgetår åter måtte upptagas till 50,000 kronor. Från de sex avdelningsföreståndarna ha äskats tillhopa i runt tal 66,000 kronor, varav omkring 28,700 kronor till tryckningskostnader. *Hedin* framhåller, att egentligen endast sistnämnda kostnader medgäve möjlighet till väsentlig besparing, ehuru detta innebure, att utgivandet av redan färdiga manuskript måste uppskjutas, vilket kunde komma att äventyra resultaten av de senaste årens bearbetning av expeditionsmaterialet. *Hedin* har likväl föreslagit en reduktion av dessa kostnader med i runt tal 16,000 kronor till 12,700 kronor, varigenom statens bidrag för nästa budgetår skulle kunna hållas inom en ram av 50,000 kronor.

Vetenskapsakademien har tillstyrkt *Hedins* framställning under framhållande, att den tagit frågan om avkortning av årsbidragen under förnyat överbälgande men funnit, att de skäl däremot, som akademien framlagt i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår, fortfarande ägde giltighet. Ett uppskov med bearbetningen medförde nämligen risk för att man för detta arbete icke längre skulle kunna påräkna expeditionsdeltagarna.

Departementschefen.

Enligt den ursprungliga planen rörande fördelningen av det av statsmakterna för ifrågavarande ändamål i utsikt ställda statsbidraget om 300,000 kronor skulle under vartdera av de sex budgetåren 1936/42 anvisas 50,000 kronor. För nästa budgetår skulle i enlighet härmed ha anvisats ett slutanslag av 50,000 kronor. Genom de för budgetåren 1939/41 vidtagna anslagsreduktionerna har emellertid det belopp, som enligt planen ännu återstår att anvisa, stigit till 74,000 kronor. Lämpligen bör detta belopp fördelas på två budgetår; att genom en fördelning över flera budgetår framtvunga än längre uppskov med bearbetningens fullbordande än vad som redan skett synes av hänsyn till de med arbetet sysselsatta vetenskapsmännen icke lämpligt och är ej heller av andra skäl tillrådligt. Jag föreslår för egen del, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 40,000 kronor och att de återstående anslagsmedlen anvisas för budgetåret 1942/43. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40,000.

N. Diverse.

[210.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond, förslagsanslag.** 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond, förslagsanslag.** 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond, förslagsanslag.** Dessa anslag äro nu uppförda med respektive 4,456,000 kronor, 684,000 kronor, 300,000 kronor och 850,000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, för budgetåret 1941/42 beräkna

dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond ett förslagsanslag

av kronor 4,442,000;

dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond ett förslagsanslag

av kronor 718,000;

dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond ett förslagsanslag

av kronor 326,000;

dels och till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond ett förslagsanslag

av kronor 870,000.

[211.] 5. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Till kronoegendomen Broby gård i Funbo socken i Uppland är förlagd en fortsättningsskola för dövstumma för undervisning i lantbruksyrket och trädgårdsskötsel. Egendomen ingår i statens domäners fond men är upplåten till skolöverstyrelsen för användning för dövstumundervisningsändamål. För upplåtelsen tillföres domänfonden ersättning från detta anslag, vilket nu är upptaget med 2,500 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
schefen.

Anslaget bör i enlighet med vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört för nästa budgetår uppföras med 2,200 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 300 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2,200.

[212.] **6. Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen, förslagsanslag.** Åren 1924 och 1925 ingingo flertalet Östersjöstater på förslag av Finlands regering en konvention om inrättande av en permanent baltisk-geodetisk kommission, vars uppgift skulle vara dels vetenskaplig, särskilt studium av landhöjningen, dels praktisk, nämligen att söka åstadkomma överensstämmelse mellan Östersjökartorna. Till bestridande av kostnaderna för kommissionen, vars säte är förlagt till Helsingfors, skall Sverige lämna årligt bidrag med 500 dollars. Alltsedan år 1926 har riksdagen för ändamålet anvisat anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 2,100 kronor. Kommissionens arbete är numera inriktat på bearbetning och publicering av under tidigare år insamlade uppgifter. Enligt vad jag inhämtat ha krigshändelserna icke medfört stagnation i kommissionens verksamhet. På grundval av dollarkursen i mitten av december 1940 synes anslaget kunna för nästa budgetår bestämmas till 2,100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2,100.

[213.] **7. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar, förslagsanslag.** Alltsedan år 1926 har utgått anslag till bestridande av kostnaderna för detta ändamål. För innevarande budgetår utgör anslaget 7,300 kronor, varav 6,900 kronor belöpa på årsavgifter till internationella vetenskapliga sammanslutningar, medan återstående 400 kronor användas till bidrag till bestridande av resekostnader för svenska vetenskapsmän vid deltagande i sammanslutningarnas sammanträden. Posten till årsavgifter är beroende av fluktuationer i valutaförhållandena och har därför betecknats förslagsvis. Den disponeras på sätt framgår av sid. 563 i statsliggaren. *Vetenskapsakademien* har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår disponeras enligt oförändrade grunder. *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien* har beträffande den i anslaget ingående årsavgiften till Union académique internationale frambållit, att det under nuvarande politiska förhållanden icke vore möjligt för akademien att avgöra, huruvida unionen kunde fortsätta sin verksamhet. Då det å andra sidan heller icke vore lämpligt, att akademien anmälde sitt utträde, borde samma anslagsbelopp beräknas för nästa budgetår.

Anslagsbelastningen har under budgetåret 1939/40 understigit anslagsbeloppet — 8,500 kronor — med omkring 2,700 kronor. Minskningen hänför sig delvis till anslagsposten till bidrag till resekostnader men beror också, enligt vad jag inhämtat, på att vissa årsavgifter till följd av krigsförhållandena icke kunnat tillställas vederbörande unioner. Jag anser mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 5,800 kronor, d. v. s. med ett mot anslagsbelastningen svarande belopp. Av detta belopp torde 300 kronor böra avses för eventuellt ifrågakommande resekostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,800.

[214.] 8. **Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.** Till detta institut utgick under åren 1929/38 statsunderstöd huvudsakligen av lotterimedel. År 1938 uppfördes bidraget såsom anslag under åttonde huvudtiteln (en utförlig redogörelse för institutet och dess verksamhet återfinnes i prop. 1938: 112). För innevarande budgetår har anslaget nedsatts från det på huvudtiteln uppförda beloppet av 55,000 kronor till 40,000 kronor, vilken åtgärd huvudsakligen föranlett, att föreståndarens ortstillägg borttagits och hans anslag till resor m. m. beskurits samt att stipendierna till en arkitekt och för resa till Grekland indragits. Dispositionen av anslaget framgår av sid. 563 f. i statsliggaren. *Institutets styrelse* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår, vilken framställning tillstyrkts av *vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien*. *Kanslern för rikets universitet*, som upplyst, att institutet nyligen inflyttat i sin med donationsmedel bekostade nybyggnad, har också föreslagit, att anslaget måtte få utgå med oförändrat belopp.

Jag anser mig böra vid anslagsberäkningen utgå från att institutet kan under nästa budgetår vara i verksamhet. En ytterligare begränsning av anslaget med 3,000 kronor nödgas jag likväl tillstyrka. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . . kronor 37,000.

[215.] 9. **Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete.** Detta anslag, vilket alltsedan budgetåret 1938/39 varit uppfört med 5,000 kronor, är avsett att möjliggöra föreläsningar av vetenskapsmän från övriga nordiska länder vid svenska universitet och högskolor. Verksamheten är ömsesidig, i det samtliga nordiska länder bruka ställa medel till förfogande för motsvarande ändamål. *Kommittén* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår, vilken framställning tillstyrkts av *kanslern för rikets universitet*.

Departement-
mentschefen.

Det är av betydelse, att denna verksamhet under de nuvarande förhållandena får fortgå i oförändrad omfattning. Någon anslagsbeskärning vill jag därför ej ifrågasätta. Beträffande dispositionen av anslaget vill jag erinra om att det för innevarande budgetår anvisade anslaget avsetts skola användas även för bidrag till gruppresor av studerande till de övriga nordiska länderna (jfr punkten 231 i 1940 års åttonde huvudtitel). På grund av de utrikespolitiska förhållandena ha emellertid bestämmelser om anslagets användning för sådant ändamål icke meddelats. Så snart förhållandena det medgiva, bör emellertid denna form av nordiskt-akademiskt samarbete prövas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 5,000.

[216.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Detta anslag sänktes för innevarande budgetår från 250,000 kronor till 140,000 kronor eller med 44 procent. Nettoutgiften under budgetåret 1939/40 utgjorde enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning 193,400 kronor. I kommittéberättelsen lämnas en redogörelse för de pågående utredningarna, bland vilka märkas utredningarna rörande skolväsendets organisation och rörande den högre tekniska undervisningen.

Under åttonde huvudtiteln äro nu uppförda särskilda anslag till statens konstråd (7,500 kronor) och till teaterrådet (6,000 kronor). Såsom av statsliggaren närmare framgår, uppbära ledamöterna som regel ersättning i form av årsarvoden samt teaterrådets ledamöter dessutom i form av arvoden för sammanträdesdag enligt gällande kommittékungörelse. I anslutning till vad av chefen för finansdepartementet anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor finner jag mig böra föreslå, att ifrågavarande ersättningar från och med den 1 juli 1941 lämpas efter de för kommittéledamöter gällande grunderna, och förutsätter alltså, att årsarvoden i fortsättningen icke skola utgå. Dock torde till rådens sekreterare ersättning böra utgå i form av årsarvoden med oförändrade belopp utan rätt för dem att härutöver för sekreteraruppdraget uppbära dagarvoden. Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att i nu angivna hänseenden samt rörande ersättning till suppleanter meddela erforderliga bestämmelser, varvid med hänsyn till rådens arbetsätt torde i likhet med vad som gäller i fråga om andra motsvarande organ och för kommittéer få förutsättas, att arvode må utgå icke enbart för sammanträdesdag utan jämväl för arbetsdagar i övrigt. Det synes icke behöfligt att i fortsättningen anvisa särskilda anslag för bestridande av de av rådens verksamhet föranledda utgifterna. Dessa torde kunna hädanefter gäldas från förevarande anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Det kan nu icke med bestämdhet förutsägas, huruvida anslaget efter denna ytterligare belastning förslår till bestridande av de på anslaget nor-

malt fallande kostnaderna. Vid anslagsberäkningarna anser jag mig emellertid böra räkna med oförändrad medelsanvisning och förutsätter att, därest anslaget skulle visa sig otillräckligt, särskild framställning i sinom tid får avlåtas till riksdagen om anvisande av ytterligare anslagsmedel. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 140,000.

[217.] 11. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Detta anslag sänktes för innevarande budgetår från 150,000 kronor till 120,000 kronor. Belastningen har under de båda senast tilländalupna budgetåren utgjort i runt tal 132,000 kronor per år. Någon anslagshöjning vill jag likväl icke tillstyrka, då jag med hänsyn till den återhållsamhet, varmed anslaget disponeras, räknar med att de vid oförändrad medelsanvisning tillgängliga medlen skola visa sig tillräckliga, såvida inga extraordinära utgiftsbehov av mera betydande storlek till följd av krisen eller eljest anmäla sig. Under åttonde huvudtiteln äro för innevarande budgetår uppförda anslag till skandinavisk bibliotekarie vid S:te Genevièebiblioteket i Paris (1,500 kronor), skandinaviska konstnärsföreningen i Rom (500 kronor), Institut d'études scandinaves vid Paris universitet (1,400 kronor) samt uppehållande vid universitetet i Tartu av en professur i svenska språket och litteraturen (8,500 kronor). Under nuvarande osäkra internationella förhållanden har jag icke ansett mig böra föreslå särskilda anslag till dessa ändamål för budgetåret 1941/42. Skulle det visa sig möjligt att under sistnämnda budgetår helt eller delvis uppehålla den verksamhet, som nu understöddes ur de angivna anslagen, torde de ifrågakommande statsbidragen böra bestridas från förevarande anslag till extra utgifter. Under åttonde huvudtiteln är nu jämväl uppfört ett anslag av 1,500 kronor till bestridande av vissa kostnader vid universitet och högskolor för universitetsstatistik. Jag har i det föregående icke ansett mig böra föreslå särskilt anslag för ändamålet för nästa budgetår. Skulle fortsatt medelsanvisning befinnas oundgänglig — jag förutsätter vad särskilt de statliga läroanstalterna angår, att anstalternas ordinarie anslag skola i första hand anlitas för detta ändamål — torde medel böra ställas till förfogande ur anslaget till extra utgifter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 120,000.

[218.] 12. **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Från detta anslag, som nu är uppfört med 25,000 kronor, utbetalas provisorisk avlöningsförstärkning åt innehavare av sådana ordinarie befattningar vid universiteten i Uppsala

och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, å vilka civila avlöningsreglementet icke äger tillämpning. Avlöningsförstärkning utgår även till professorn i experimentell fysik vid vetenskapsakademien K. M. G. Siegbahn och chefen för rasbiologiska institutet, professorn i rasbiologi vid universitetet i Uppsala G. Dahlberg, vilka åtnjuta samma avlöningsförmåner som universitetsprofessorer. *Kanslern för rikets universitet* har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
schefen.

Provisorisk avlöningsförstärkning enligt nu gällande grunder bör även för nästa budgetår utgå till ifrågavarande befattningshavare. Då belastningen på anslaget under budgetåret 1939/40 utgjort omkring 20,800 kronor, torde anslaget böra för budgetåret 1941/42 minskas till i runt tal 21,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att provisorisk avlöningsförstärkning må enligt hittills tillämpade grunder utgå under budgetåret 1941/42 till innehavare av sådan ordinarie befattning vid universiteten i Uppsala och Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, på vilken civila avlöningsreglementet icke äger tillämpning;

dels ock till *Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21,000.

[219.] 13. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 950,000 kronor, varvid anslagsbeloppet beräknats efter indextalet 174, vilket motsvarar ett dyrtidstillägg av 37 vid oregrerade och 19 vid reglerade verk. Anslagsbelastningen för budgetåret 1939/40 utgjorde omkring 916,000 kronor. Den i andra sammanhang omnämnda arvodesregleringen kommer att medföra en minskning av belastningen på detta anslag, vilken jag med utgångspunkt från indextalet 174 beräknar till i runt tal 380,000 kronor. Vid i övrigt oförändrade grunder för anslagsberäkningen skulle anslaget alltså för nästa budgetår kunna uppskattas till (950,000 — 380,000 =) 570,000 kronor. Såsom chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört, bör emellertid till grund för anslagsberäkningen för nästa budgetår läggas indextalet 188, vilket enligt mina beräkningar föranleder en uppräknings sistnämnda belopp med i runt tal 210,000 kronor till 780,000 kronor. Med hänsyn till belastningen för budgetåret 1939/40 synes emellertid ett anslag av 750,000 kronor tillräckligt. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 750,000.

[220.] 14. **Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter, förslagsanslag.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1,120,000 kronor, torde med hänsyn till vad i det föregående yttrats rörande provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid privatläroverk böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* beräkna för budgetåret 1941/42 ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,400,000.

[221.] 15. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För detta ändamål uppfördes för budgetåret 1939/40 ett anslag av 300,000 kronor, varav enligt budgetredovisningen dock endast omkring 262,600 kronor förbrukades. Då barntilläggen blott utgå övergångsvis för barn intill uppnådd 16 års ålder och dessa tillägg alltså successivt upphöra att utgå, har anslaget för innevarande budgetår minskats till 280,000 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 235,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 235,000.

[222.] 16. **Barntillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda kommunala läroanstalter, förslagsanslag.** På grund av gällande rekvisitionsbestämmelser utbetalas dessa barntillägg av staten i efterskott. Från det för innevarande budgetår uppförda anslaget, 1,100,000 kronor, skola alltså gäldas de av vederbörande huvudmän under redovisningsåret 1939/40 utbetalade barntilläggen. *Skolöverstyrelsen* har erinrat, att barntilläggen utgå övergångsvis för barn intill uppnådda 16 års ålder och att anslagsbehovet därför torde komma att minskas med i genomsnitt 1/16 årligen, samt föreslagit, att anslaget för nästa budgetår beräknas till 1,030,000 kronor.

Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Barntillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda kommunala läroanstalter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,030,000.

[223.] 17. **Kristillägg, förslagsanslag.** Beräkningen av detta anslag står i visst samband med beräkningen av anslaget till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter och torde därför böra i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som varder riksdagen förelagd, till *Kristillägg* beräkna för budgetåret 1941/42 ett *förslagsanslag* av kronor 7,400,000.

[224.] 18. **Reglering av vissa kursförluster, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 12,000 kronor. Anslaget avser reglering av kursförluster för pastorer vid svenska församlingar och lärarpersonalen vid statsunderstödda svenska skolor i länder, vilkas valuta bibehållits i guldparitet, samt för professorn i svenska språket och litteraturen vid universitetet i Tartu ävensom för vissa sjömanspräster. Enligt vad jag inhämtat, erfordras under nuvarande valutaförhållanden för nästa budgetår, liksom för det innevarande, reglering av kursförluster endast för de av ifrågavarande befattningshavare, vilka äro bosatta i Tyskland. På grund härav torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 12,000.

Huvudtitelns slutsumma, i den av 1940 års lagtima riksdag godkända riksstaten utgörande kronor 246,810,600, skulle vid bifall till de av mig framställda förslagen för budgetåret 1941/42 komma att uppgå till » 266,621,500, innebärande en höjning med » 19,810,900.

Vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C. A. Charpentier.

REGISTER

till

Åttonde huvudtiteln för budgetåret 1941/42.

A. Ecklesiastikdepartementet.

Sid.		Kronor
	Ecklesiastikdepartementet:	
2.	Avlöningar	400,000
4.	Omkostnader	54,700
	Säger för ecklesiastikdepartementet	454,700

B. Arkiv, bibliotek och museer.

	Riksarkivet:	
5.	Avlöningar	287,500
6.	Omkostnader	48,200
7.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	1,500
7.	Bokbindning och konservering av arkivalier	25,500
	Landsarkiven m. m.:	
8.	Avlöningar	180,500
9.	Omkostnader	47,000
10.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	700
11.	Bokbindning och konservering av arkivalier	36,000
	Kungl. biblioteket:	
12.	Avlöningar	336,400
16.	Omkostnader	60,200
17.	Bokinköp och bokbindning	80,000
	Stifts- och landsbiblioteken:	
17.	Avlöningar	42,000
18.	Omkostnader	1,900
18.	Bokinköp och bokbindning	10,800
	Nationalmuseet:	
19.	Avlöningar	253,000
21.	Omkostnader	47,000
21.	Underhåll och ökande av samlingarna	30,000
	Livrustkammaren:	
22.	Avlöningar	62,700
24.	Omkostnader	11,400
24.	Underhåll och ökande av samlingarna	500
	Naturhistoriska riksmuseet:	
25.	Avlöningar	352,000
27.	Omkostnader	49,200
29.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	47,000
	Statens etnografiska museum:	
29.	Avlöningar	55,000
30.	Omkostnader	20,900
31.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	2,900

Sid.	Kronor
32. Bidrag till nordiska museet	208,000
39. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	20,000
41. Bidrag till egyptiska museet	15,500
42. Bidrag till museal vård av Cypernexpeditionens fyndmaterial	13,200
42. Bidrag till musikhistoriska museet	11,000
Säger för arkiv, bibliotek och museer	2,357,500

C. Kyrkliga ändamål.

Domkapitlen och stiftsnämnderna:

43. Avlöningar	*297,000
43. Omkostnader	*70,000
43. Kleresistaten	8,000
43. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5,046,400
44. Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande tros- bekännares skattskyldighet	80,000
44. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	11,900
46. Lappmarks ecklesiastikverk	3,300
46. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket	3,600
46. Avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet	43,200
46. Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder	65,000
47. Kyrkors underhåll	800
48. Ersättningar till kyrkor	175,000
48. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	2,000

Säger för kyrkliga ändamål 5,806,200

D. Akademier m. m.

49. Bidrag till svenska akademien	2,300
49. Bidrag till vetenskapsakademien	50,200
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
50. Avlöningar	431,100
52. Omkostnader	82,000
Statens historiska museum m. m.:	
52. Underhåll och ökande av samlingarna	5,000
Riksantikvarieämbetet:	
53. Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	24,000
Ostasiatiska arkeologiska samlingarna:	
55. Avlöningar	21,400
55. Omkostnader	5,900
Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:	
56. Avlöningar	194,500
58. Omkostnader	35,100
59. Undervisningsmateriel m. m.	18,000
59. Stipendier m. m.	4,900
Musikaliska akademien med musikhögskolan:	
60. Avlöningar	255,700
62. Omkostnader	22,500
63. Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument	3,800
63. Stipendier m. m.	5,000

Säger för akademier m. m. 1,161,400

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

Universitetskanslersämbetet:

65.	Avlöningar	51,400
65.	Omkostnader	2,600

Uppsala universitet:

66.	Avlöningar	2,060,000
72.	Omkostnader	208,000
73.	Materiel m. m.	425,000
74.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	115,000

Lunds universitet:

75.	Avlöningar	1,815,000
81.	Omkostnader	103,200
81.	Materiel m. m.	264,300
82.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	106,000

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

83.	Avlöningar	*780,000
83.	Omkostnader	44,200
83.	Materiel m. m.	99,000
83.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	20,000

Tandläkarinstitutet:

84.	Avlöningar	242,500
84.	Omkostnader	140,000

Universitetssjukhus:

Karolinska sjukhuset:

86.	Avlöningar	*4,000,000
86.	Omkostnader	*2,700,000

Serafimerlasarettet:

86.	Avlöningar	*1,670,000
86.	Omkostnader	*1,430,000
87.	Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala	300,000
89.	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	190,000
89.	Bidrag till uppförande av nybyggnad för ögonkliniken vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	79,000
90.	Bidrag till anskaffande av apparatur för röntgendiagnostiska avdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	17,800
92.	Bidrag till vissa ändringsarbeten inom kirurgiska polikliniken och röntgendiagnostiska avdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	44,900
95.	Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm	435,000
106.	Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm	68,300

Gemensamma universitetsändamål:

108.	Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater	12,600
108.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	18,000
109.	Ersättning åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden	25,000
110.	Stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	184,700
110.	Stipendier för främjande av högre juridiska studier vid universiteten i Uppsala och Lund	10,000
112.	Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	44,000

Rashnologiska institutet:

113.	Avlöningar	44,700
114.	Omkostnader	7,200
114.	Materiel m. m.	17,000

* Beräknat belopp.

sid.	Kronor
Farmaceutiska institutet:	
115. Avlöningar	93,600
116. Omkostnader	14,500
116. Materiel m. m.	2,700
Ortnamnskommissionen:	
117. Avlöningar	25,100
118. Omkostnader	3,600
119. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	12,000
120. Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar	2,000
Landsmålsarkiven:	
120. Avlöningar	103,100
121. Omkostnader	7,800
122. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	30,000
122. Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola	5,000
123. Understödande av svensk folkminnesforskning	28,700
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m. 18,102,500	

F. Tekniska högskolor.

Tekniska högskolan i Stockholm:	
124. Avlöningar	1,180,000
146. Omkostnader	266,000
147. Materiel m. m.	457,700
148. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	35,000
149. Stipendier	11,000
Chalmers tekniska högskola:	
149. Avlöningar	367,000
155. Omkostnader	80,800
156. Materiel m. m.	105,000
157. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	25,000
157. Stipendier	900
158. Utrustning av nybyggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m.	35,000
159. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid de tekniska högskolorna	1,500
159. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid de tekniska högskolorna	3,000
Säger för tekniska högskolor 2,567,900	

G. Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen:	
161. Avlöningar	*780,000
161. Omkostnader	*120,000
Säger för skolöverstyrelsen 900,000	

H. Allmänna läroverken m. m.

Högre lärarinneseminariet:	
162. Avlöningar	396,800
165. Omkostnader	42,300
166. Stipendier	1,700
Allmänna läroverken:	
166. Avlöningar	28,311,000
201. Omkostnader	125,000
203. Bokinköp och bokbindning	10,000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
203.	Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m.	500,000
206.	Ersättning för djäknepenningar m. m.	8,500
206.	Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk	2,000

Kommunala läroverk:

207.	Understöd åt vissa kommunala gymnasier	14,000
207.	Bidrag till kommunala flickskolor	4,500,000
210.	Bidrag till kommunala mellanskolor	3,650,000
211.	Bidrag till praktiska mellanskolor	2,150,000

Privatläroverk:

213.	Bidrag till högre goss- och samskolor	*618,000
213.	Bidrag till högre flickskolor	*572,000
213.	Bidrag till enskilda mellanskolor	*48,000
213.	Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm	5,000
216.	Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa	5,400
216.	Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter	74,700
219.	Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd	*20,500
219.	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	*72,000
219.	Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål	*11,500
219.	Läroboksnämnden	8,500

Säger för allmänna läroverken m. m. 41,146,900

I. Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

Folkskoleseminarier:

221.	Avlöningar	*2,330,000
221.	Omkostnader	*235,000
221.	Materiel, böcker m. m.	*40,000

Småskoleseminarier:

221.	Avlöningar	*500,000
221.	Omkostnader	*55,000
221.	Materiel, böcker m. m.	*5,000
221.	Stipendier	*13,500
222.	Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m.	29,000
226.	Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning	5,000

Folkskolinspektionen.

Folkskolinspektionen:

230.	Avlöningar	*685,000
230.	Omkostnader	*200,000

Folkskoleväsendet.

Folkskolor m. m.:

230.	Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor	*136,000,000
231.	Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor	3,400,000
233.	Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.	400,000
233.	Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern	*280,000
234.	Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter	*105,000
234.	Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonals barn	30,000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
234.	Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor	*350,000
235.	Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning	14,700
235.	Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem	1,350,000
238.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn	*2,000,000
238.	Bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning	400,000
246.	Byggnadsbidrag för nya undervisningslokaler	*1,000,000
246.	Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler	*1,690,000
246.	Hyresbidrag för undervisningslokaler	*180,000
246.	Underhålls- och materielbidrag	*900,000
246.	Tjänstebostadsbidrag	*3,100,000
246.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tarna	14,500
Nomadskolor:		
247.	Avlöningar	141,600
248.	Omkostnader	128,000
249.	Stipendier åt lapsktalande elever vid folkskoleseminarierna i Luleå och Umeå	400
249.	Gratialer	800
250.	Om- och nybyggnadsarbeten	300,000
Fortsättningsskolor:		
253.	Bidrag till avlöning åt lärare	*4,100,000
253.	Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet	*600,000
<i>Högre folkskolor och folkhögskolor.</i>		
253.	Understöd till högre folkskolor	1,300,000
Folkhögskolor:		
259.	Understöd	1,355,000
261.	Stipendier åt elever	500,000
<i>Abnormundervisningen.</i>		
Läroanstalter för blinda:		
264.	Avlöningar	366,700
268.	Omkostnader	170,000
Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte:		
272.	Avlöningar	198,700
273.	Omkostnader	94,600
274.	Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever	4,900
276.	Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare	15,500
276.	Tryckning av blindskrifter	7,000
Dövstumskolorna:		
278.	Avlöningar	1,217,000
285.	Omkostnader	535,000
288.	Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare	35,000
289.	Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever	5,000
289.	Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda dövstumslärare	13,200
290.	Bidrag till förskolor och skolhem för dövstamma barn	13,000
Dövstumpräster och dövstumkonsulenter:		
290.	Avlöningar	43,000
291.	Omkostnader	13,100
293.	Bidrag till tidning för dövstamma	1,000
294.	Bidrag till svenska foreningen för dövas väl	7,000

Säger för folkundervisningen 166,477,200

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

J. Yrkesundervisningen.**Tekniska läroverk:**

295. Avlöningar	1,304,000
298. Omkostnader	119,900
299. Materiel, böcker m. m.	53,300
300. Stipendier	9,000
301. Undervisning i färgeriteknik vid tekniska gymnasiet i Norrköping . . .	3,200
301. Understöd åt handelsgymnasier	349,700

Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:

302. Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning	2,300,000
304. Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	*1,040,000
304. Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning	415,000
306. Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning	730,000
307. Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom . .	*856,000

Särskilda anstalter för yrkesundervisning:

307. Bidrag till tekniska skolan i Stockholm	161,000
313. Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.	25,400
313. Bidrag till textilinstitutet i Borås	29,400
314. Bidrag till John Lennings vävskola i Norrköping	18,000
314. Utbildande av lärare vid yrkesundervisningen	30,000

Säger för yrkesundervisningen 7,443,900

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

317. Understöd åt folkbiblioteksväsendet	1,640,000
323. Åtgärder för kulturell folkberedskap m. m.	60,000
326. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar	161,000
330. Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser	60,000
330. Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader	32,000
330. Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader	6,000
330. Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader	3,500
331. Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande	229,800
Folkliga musikskolan i Arvika:	
333. Understöd	12,000
333. Stipendier	1,500

Statens studielån:

334. Namnden för statens studielån	6,500
334. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	3,200

Statens biografbyrå:

334. Avlöningar	67,700
334. Omkostnader	4,800

Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt m. m. 2,288,000

L. Gymnastiska centralinstitutet.**Gymnastiska centralinstitutet:**

337. Avlöningar	174,300
340. Omkostnader	6,100
340. Materiel, böcker m. m.	4,300
341. Stipendier	3,000
341. Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.	3,500

Säger för gymnastiska centralinstitutet 191,200

* Beräknat belopp.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

342. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	125,000
343. Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst . . .	16,000
344. Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok	12,000
344. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg	3,000
345. Bidrag till föreningen Pietas	1,000
346. Bidrag till svenska naturskyddsföreningen	1,000
346. Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden	10,000
347. Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—1934	40,000
Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.	208,000

N. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
349. Byggnadsstyrelsens delfond	*4,442,000
349. Uppsala universitets delfond	*718,000
349. Lunds universitets delfond	*326,000
349. Karolinska sjukhusets delfond	*870,000
349. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	2,200
350. Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen	2,100
350. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar	5,800
351. Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.	37,000
351. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete	5,000
352. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	140,000
353. Extra utgifter	120,000
353. Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst	21,000
354. Dyrtdstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	750,000
355. Dyrtdstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter	*1,400,000
355. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	235,000
355. Barntillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda kommunala läroanstalter	1,030,000
355. Kristillägg	*7,400,000
356. Reglering av vissa kursförluster	12,000
Säger för diverse	17,516,100
Summa	266,621,500

* Beräknat belopp.

Bilaga till 1941 års statsverksproposition.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, samt yttrar därvid följande.

A. Jordbruksdepartementet.

[1.] 1. **Jordbruksdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett förslagsanslag av 303,000 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 24 mars 1939 personalförteckning för jordbruksdepartementet (statsliggaren sid. 569), dels ock den 30 mars 1940 följande avlöningsstat för departementet:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	»	167,500
3. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	3,800
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	75,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	8,800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	23,900

Summa kronor 303,000.

Någon ändring i den för departementet fastställda personalförteckningen synes icke böra vidtagas. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl.

Maj:t genom beslut den 1 november 1940 medgivit, att den nuvarande registratorn å övergångsstat i lönegrad A 22 må kvarstå i sin tjänst intill utgången av november månad 1941.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för finansdepartementet lämnat en sammanfattande redogörelse för de riktlinjer angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, som förordats i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35. Efter omräkning av ifrågakvarande avlöningsanslag enligt omförmälda grunder skulle jordbruksdepartementets avlöningsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande anslagsposter.

Liksom för innevarande budgetår bör för avlöning till departementschefen upptagas en särskild anslagspost å 24,000 kronor. För avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra beräknas 167,800 kronor, därav i runt tal 3,800 kronor avsetts för avlöning till registratorn å övergångsstat under 5 månader samt förslagsvis 500 kronor till vikariatsersättningar. Under en anslagspost för avlöningar till icke-ordinarie personal bör uppföras ett belopp av 74,800 kronor. Av sistnämnda belopp beräknas i runda tal 73,400 kronor för avlöningar åt extra ordinarie tjänstemän, 800 kronor för vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare samt 600 kronor för särskild gottgörelse för tillsyn över ämbetslokaler och städning m. m. Slutligen bör för rörligt tillägg upptagas ett belopp av 34,000 kronor. Härvid har dylikt tillägg förutsatts komma att utgå efter 15 procent.

Sammanlagt skulle följaktligen under förevarande anslag erfordras en medelsanvisning av $(24,000 + 167,800 + 74,800 + 34,000 =)$ 300,600 kronor, vilket jämfört med medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär en anslagsminskning med 2,400 kronor. Medan å ena sidan en ökning av 10,100 kronor uppkommit genom det rörliga tilläggets stegring har å andra sidan en utgiftsminskning av ej mindre än 12,500 kronor föranletts huvudsakligen av de ändrade grunderna för beräkningen av övriga anslagsposter men i viss mån även av en begränsning i användandet av extra arbetskraft o. d.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	167,800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	74,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	34,000
Summa kronor		300,600;

2) till Jordbruksdepartementet: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,600.

[2.] **2. Jordbruksdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 47,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 mars 1940 fastställt omkostnadsstat för departementet (statsligaren sid. 570).

Ifrågavarande anslag, som för löpande budgetår av statsfinansiella skäl nedsattes från 52,000 till 47,000 kronor, torde för budgetåret 1941/42 bära ytterligare reduceras. Sålunda synas följande poster kunna minskas, nämligen posten expenser med 5,000 kronor till 31,000 kronor — därav 4,500 kronor bära avses för bränsle, lyse och vatten samt 26,500 kronor för övriga expenser — och posten publikationstryck med 2,000 kronor till 8,000 kronor. Posten reseersättningar torde däremot bära uppföras med oförändrat belopp av 1,000 kronor. I enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 bör emellertid dessutom å omkostnadsstaten upptagas en förslagsvis betecknad anslagspost för sjukvård m. m. För sistnämnda ändamål torde bära beräknas 1,000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda anförts skulle departementets omkostnadsanslag för nästa budgetår behöva upptagas med $(31,000 + 8,000 + 1,000 + 1,000 =)$ 41,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 41,000.

B. Lantbruksstyrelsen m. m.

[3.] **1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 456,200 kronor, därav 30,000 kronor att utgå av totalisatormedel. Sistnämnda belopp motsvarar de för lantbruksstyrelsens stuteribyrå avsedda avlöningsmedlen. Kungl. Maj:t har den 26 maj 1939 fastställt personalförteckning för lantbruksstyrelsen (statsligaren sid. 570). Förteckningen upptager bland annat 1 byrådirektör i lönegrad Eo 26. Vidare har Kungl. Maj:t den 17 maj 1940 fastställt följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	231,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	24,600
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	142,800
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	16,200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	36,000
6. Barntillägg till tjänstemän vid stuteribyrån, <i>förslagsvis</i> ..	»	200
Summa kronor		456,200.

I samband med avlöningsstatens fastställande har Kungl. Maj:t i fråga om dispositionen av arvodesposten föreskrivit, bland annat, att fiskeriintendenten, filosofie doktor Chr. W. Hessle skall under förordnande att vara extra föredragande å lantbruksstyrelsens fiskeribyrå äga åtnjuta, förutom ersättning för avstådda löneförmåner såsom fiskeriintendent, ett arvode av 1,000 kronor för år räknat samt att kostnaderna för sagda ersättning och arvode ej må sammanlagt överstiga 12,500 kronor.

I skrivelse den 21 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att styrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår måtte uppföras med 482,800 kronor, därav 32,000 kronor att bestridas av totalisatormedel. I fråga om beräkningen av medelsbehovet, vilken beräkning verkställts i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, må anföras följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 482,800 kronor, avse 238,900 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 23,600 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3,500 kronor ersättningar till sakkunniga, 157,700 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 59,000 kronor rörligt tillägg och 100 kronor barntillägg till tjänstemän vid stuteribyrån. Lantbruksstyrelsen har icke ifrågasatt någon ändring i styrelsens personalförteckning vare sig i fråga om tjänstemän å ordinarie stat eller beträffande extra ordinarie tjänstemän.

Under ordinarie posten ha beräknats i runt tal 237,900 kronor för löner till ordinarie tjänstemän samt 1,000 kronor för vikariatsersättningar.

I arvodesposten, vilken ansetts böra upptagas förslagsvis, föreslås skola ingå dels arvoden å 1,200 kronor till en var av generaldirektörens ställföreträdare, chefen för kulturtekniska byrån och inspektisen för lanthushållningen, dels arvode å högst 13,000 kronor till en extra föredragande å fiskeribyrån, dels arvode å 6,700 kronor till en assistent å fiskeribyrån, dels ock ett belopp av förslagsvis 300 kronor för vikariatsersättningar. Förslaget avser en sänkning av arvodesposten med 1,000 kronor i förhållande till löpande budgetår. Styrelsen har sålunda ansett, att arvodena till 2 lantbruksstipendiater å 900 kronor kunna indragas under nästa budgetår. Å andra sidan har posten uppräknats med 300 kronor för vikariatsersättningar samt med 500 kronor för höjning av arvodet till extra föredraganden å fiskeribyrån, fiskeriintendenten Chr. Hessle, från 12,500 till 13,000 kronor. Såsom skäl för sistnämnda arvodeshöjning har framhållits, att till följd av det rörliga tilläggets stegring ett arvode å 12,500 kronor icke fullt täckte ens Hessles löneförmåner såsom fiskeriintendent.

Posten ersättningar till sakkunniga har ansetts kunna sänkas med 1,500 kronor till 3,500 kronor.

Under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha beräknats dels 149,700 kronor för avlöningar till extra ordinarie och extra tjänstemän, dels 1,700 kronor för vikariatsersättningar åt icke-ordinarie personal, dels 5,900 kronor för avlöning åt tillfälligt arbetsbiträde, övertidsersättning m. m., dels ock 400 kronor för särskild gottgörelse för tillsyn över ämbetslokaler och städning. Härvid har styrelsen räknat med att befattningen såsom byrådirektör i lönegrad Eo 26 liksom för innevarande budgetår skall uppehållas av vikarie med lön enligt 24 löneklassen.

Under förutsättning att rörligt tillägg under nästa budgetår kommer att utgå efter 15 procent har för dylikt tillägg upptagits ett belopp av 59,000 kronor.

Slutligen har posten barntillägg till tjänstemän vid stuteribråan ansetts kunna nedsättas från 200 till 100 kronor.

Med ledning av de uppgifter, som i samband med höstens budgetarbete införskafts rörande möjligheterna att företaga begränsningar av de statliga myndigheternas organisation, anser jag mig böra förorda, att den i det föregående omförmälda byrådirektörstjänsten i lönegrad Eo 26 från och med nästa budgetår icke skall uppehållas av vikarie under ledighet för innehavaren. *Departements-
chefen.*

Såsom framgår av vad förut anförts har lantbruksstyrelsen föreslagit höjning med 500 kronor av arvodet till en extra föredragande å fiskeribråan, vilket arvode för närvarande är bestämt till högst 12,500 kronor. Medel för avlönande av en dylik föredragande anvisades första gången av 1938 års riksdag, som jämväl ställde medel till förfogande för utökning av fiskeribråans arbetskrafter med en assistent och ett skrivbiträde. Anledningen till medelsanvisningen var att byråns personal vid sagda tidpunkt ansågs vara otillräcklig med hänsyn till omfattningen av densamma åvilande arbetsuppgifter. I nuvarande läge synas icke tillräckliga skäl förefinnas för ett bibehållande av anordningen med en extra föredragande. Jag förordar därför, att arvodet till denne indrages för nästa budgetår. Däremot torde medel även i fortsättningen böra avses för en assistent och ett skrivbiträde. Den förstnämnde bör kunna tjänstgöra såsom biträde vid beredande av ärenden rörande såväl havsfisket som insjöfisket.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat och med beaktande jämväl av vissa mindre jämkningar, som torde böra vidtagas i lantbruksstyrelsens förslag till medelsanvisning, skulle styrelsens avlöningsstat för nästa budgetår komma att erhålla följande utseende.

Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän synes kunna begränsas till ett belopp av 235,000 kronor.

Efter avdrag av arvodet till en extra föredragande å fiskeribråan skulle posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppgå till 10,600 kronor eller ett 13,000 kronor lägre belopp än enligt lantbruksstyrelsens förslag. Då emellertid 1940 års urtima riksdag godkänt av Kungl. Maj:t (prop. nr 65) för innevarande budgetår föreslagen höjning av arvodet till assistenten å fiskeribråan från 6,700 till 7,300 kronor, bör arvodesposten bestämmas till $(10,600 + 600 =) 11,200$ kronor. Posten bör upptagas förslagsvis.

För ersättningar till sakkunniga torde böra avses 3,500 kronor.

Det av lantbruksstyrelsen för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknade beloppet, 157,700 kronor, bör i anledning av förslaget om upphörande av förordnande å en byrådirektörstjänst minskas med 8,900 kronor. Vidare synes en minskning å 1,000 kronor kunna vidtagas beträffande de för vikariatsersättningar, tillfälligt arbetsbiträde och övertidsersättning m. m.

avsedda medlen. Ifrågavarande post torde följaktligen böra upptagas med (157,700 — 8,900 — 1,000 =) 147,800 kronor.

För rörligt tillägg synas böra beräknas 57,000 kronor samt för barntillägg till tjänstemän vid stuteribrån 100 kronor.

Slutligen bör i anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört en särskild anslagspost upptagas för kristillägg till tjänstemän vid stuteribrån. För ändamålet bör beräknas ett belopp av 1,000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda under förevarande anslag erfordras en medelsanvisning av (235,000 + 11,200 + 3,500 + 147,800 + 57,000 + 100 + 1,000 =) 455,600 kronor. Av sistnämnda summa, som understiger motsvarande anvisning för innevarande budgetår med 600 kronor, beräknas å stuteribrån belöpa 33,000 kronor, vilket belopp bör utgå av totalisatormedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 235,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 11,200
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i> ..	» 3,500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 147,800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 57,000
6. Kristillägg till tjänstemän vid stuteribrån, <i>förslagsvis</i>	» 1,000
7. Barntillägg till tjänstemän vid stuteribrån, <i>förslagsvis</i>	» 100
Summa kronor 455,600;	

2) till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 455,600.

[4.] 2. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader, *förslagsanslag*. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 73,000 kronor, därav 7,000 kronor — motsvarande på stuteribrån belöpande kostnader — att utgå av totalisatormedel. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1940 fastställt omkostnadsstat för lantbruksstyrelsen (statsliggaren sid. 571).

I skrivelse den 21 oktober 1940 har lantbruksstyrelsen hemställt om anslag för ändamålet under nästa budgetår med 75,500 kronor, därav 7,000

kronor att utgå av totalisatormedel. Beträffande styrelsens beräkning av medelsbehovet må anföras följande.

I enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 har styrelsen å omkostnadsstaten för nästa budgetår uppfört en ny post å 3,000 kronor för sjukvård m. m.

Medan för reseersättningar beräknats oförändrat belopp, 31,000 kronor, har posten expenser ansetts böra höjas med 2,000 kronor till 38,150 kronor (därav 6,300 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 31,850 kronor för övriga expenser). Höjningen faller helt på delposten bränsle, lyse och vatten och är föranledd dels av de stegrade bränslepriserna och dels av att lantbruksstyrelsen för nästa budgetår även har att bestrida uppvärmningskostnader för kulturtekniska byrån, som under hösten 1940 inflyttat i nya lokaler (12 rum) i samma byggnad som styrelsens övriga byråer.

Posten publikationstryck föreslås sänkt med 2,500 kronor eller från 6,200 till 3,700 kronor. Därvid har lantbruksstyrelsen räknat med att utgivandet av de prisstatistiska utredningar, som sedan några år tillbaka utarbetas inom styrelsen och publiceras i en serie under benämningen »Marknadsundersökningar», tills vidare skall inställas. Styrelsen säger sig i detta sammanhang även ha varit betänkt på att av besparingsskäl upphöra med utgivandet av sin årsberättelse. Emellertid hade styrelsen vid närmare eftertanke kommit till den uppfattningen, att styrelsen icke obetingat ville förorda ett indragande av sagda berättelse, vilken oavbrutet utkommit under 50 år.

För särskilda uppbördsmedel har upptagits oförändrat belopp av 350 kronor.

Lantbruksstyrelsens förslag innebär alltså en anslagsökning å (3,000 + 2,000 — 2,500 =) 2,500 kronor.

Genom sträng begränsning av utgifterna under anslaget, särskilt i fråga om kostnader för resor och publikationstryck, synes kunna ernås en besparing av omkring 5,500 kronor. Jag anser mig sålunda böra förorda, att ifrågasättande omkostnadsanslag för nästa budgetår upptages med allenast (75,500 — 5,500 =) 70,000 kronor, därav 7,000 kronor, belöpande å lantbruksstyrelsens stuteribyrå, böra utgå av totalisatormedel. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[5.] **3. Lantbruksingenjörer och deras biträden: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 583,000 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 9 juni 1939 personalförteckning för lantbruksingenjörer (statsliggaren sid. 572), dels ock den 17 maj 1940 följande avlöningsstat för lantbruksingenjörer och deras biträden:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . .	kronor	148,500	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	64,680	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	298,350	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	40,270	338,620
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»		31,200
Summa kronor 583,000.			

I skrivelse den 29 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande avlöningsanslag för nästa budgetår måtte uppföras med 564,200 kronor. Beträffande styrelsens beräkning av medelsbehovet, vilken beräkning verkstälts i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 564,200 kronor, avse 160,500 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 55,000 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 298,200 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 50,500 kronor rörligt tillägg.

Beloppet för avlöningar till ordinarie tjänstemän, i vilket belopp ingår en summa av 375 kronor för kallortstillägg, har beräknats med utgångspunkt från att 3 lantbruksingenjörer skola vara underkastade bestämmelserna i civila avlöningsreglementet samt att de övriga 21 lantbruksingenjörerna alltjämt skola vara underkastade bestämmelserna i 1921 års avlöningsreglemente. Under arvodesposten, vilken ifrågasättes skola uppföras förslagsvis, ha upptagits dels 37,800 kronor för arvoden å 5,400 kronor till 7 extra lantbruksingenjörer, dels 16,800 kronor för arvoden till lantbruksstipendiater med en sammanlagd anställningstid av 60 månader å 280 kronor för månad, dels ock 400 kronor för vikariatsersättning åt extra lantbruksingenjörer vid förordnande å ordinarie lantbruksingenjörsbefattning. Lantbruksstyrelsen har framhållit, att minskningen å (26,880 — 16,800 =) 10,080 kronor i beloppet för stipendiatarvoden beror därpå, att stipendiaterna, vilkas antal enligt gällande avlöningsstat kan utgöra högst 8, på grund av för närvarande rådande dåliga befodringsutsikter å lantbruksingenjörsbanan förutsättas icke komma att överstiga 5 under nästa budgetår. Denna reduktion av anslagsposten borde emellertid enligt styrelsens mening betraktas såsom rent tillfällig. Det under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna beloppet 298,200 kronor, vari inräknats 1,590 kronor för kallortstillägg, avser helt avlöningar till extra ordinarie tjänstemän. Rörligt tillägg har förutsatts komma att utgå efter 15 procent.

Departements-
chefen.

Mot lantbruksstyrelsens i det föregående återgivna beräkning av medelsbehovet för avlöningar till lantbruksingenjörer och deras biträden har jag icke något annat att erinra än att anslagsbehovet synes kunna beräknas till ett 9,500 kronor lägre belopp än det av styrelsen föreslagna eller alltså 554,700 kronor. Enligt vad jag inhämtat torde nämligen för nästa budgetår icke behöva avses medel för 3 extra ordinarie ritbiträdesbefattningar i lönegrad Eo 7, vilka befattningar för närvarande äro vakanta.

Avlöningsstaten för lantbruksingenjörer och deras biträden skulle vid bifall till vad jag sålunda anført upptaga posterna avlöningar till ordinarie tjänstemän å 160,500 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å 55,000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 289,900 kronor samt rörligt tillägg å 49,300 kronor.

Anslagsminskningen å (583,000 — 554,700 =) 28,300 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår är huvudsakligen föranledd av ifrågasatt inbesparing av arvoden till 3 lantbruksstipendiater och avlöningar till 3 extra ordinarie ritbiträden samt av de ändrade grunderna för anslagsposternas beräkning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksingenjörer och deras biträden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1) Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 160,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 55,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	» 289,900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 49,300

Summa kronor 554,700;

- 2) till *Lantbruksingenjörer och deras biträden: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 554,700.

[6.] **4. Lantbruksingenjörer och deras biträden: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är under rubriken Lantbruksingenjörer och deras biträden: Reseersättningar uppfört ett förslagsanslag av 230,000 kronor.

I skrivelse den 29 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 251,000 kronor till omkostnader för lantbruksingenjörer och deras biträden. Rörande styrelsens beräkning av medelsbehovet må anföras följande.

I enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, har lantbruksstyrelsen under förenämnda omkostnadsanslag upptagit ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor till bestridande av kostnader för sjukvård m. m.

Vidare ha under anslaget beräknats förslagsvis 250,000 kronor för reseersättningar. För detta ändamål ha för budgetåren 1936/37—1939/40 anvi-

sats särskilda anslag å respektive 280,000, 250,000, 250,000 och 290,000 kronor. Medelsåtgången under samma budgetår har uppgått till i runda tal respektive 260,000, 291,000, 266,000 och 227,000 kronor. Den relativt anmärkningsvärda minskningen av medelsåtgången för budgetåret 1939/40 i jämförelse med tidigare budgetår har, enligt vad lantbruksstyrelsen framhåller, till största delen förorsakats därav, att tjänsteresornas omfattning minskats till följd av inkallelser i ett flertal fall till militärtjänstgöring för såväl förrättningsmän som tjänstebiträden. Vad beträffar medelsbehovet till reseersättningar under nästa budgetår har styrelsen påpekat, att det för närvarande icke vore möjligt att tillförlitligt bedöma detsamma, då det givetvis i hög grad vore beroende av den inverkan, det världspolitiska läget kunde komma att ha på förhållandena i vårt land.

Departements-
chefen.

För budgetåret 1941/42 torde, såsom lantbruksstyrelsen föreslagit, från ett särskilt förslagsanslag, benämnt Lantbruksingenjörer och deras biträden: Omkostnader, böra bestridas — förutom reseersättningar enligt hittills gällande grunder — jämväl kostnader för sjukvård m. m. Mot att för sistnämnda ändamål avses ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor har jag intet att erinra. Vad beträffar medelsanvisningen för reseersättningar torde det, med hänsyn till att medelsåtgången för detta ändamål under budgetåret 1939/40 uppgick till allenast omkring 227,000 kronor och till att det för närvarande icke är möjligt att avgöra, i vilken omfattning anslaget kan komma att tagas i anspråk för reseersättningar under nästa budgetår, saknas tillräcklig anledning för en höjning av nu utgående belopp.

Omkostnadsanslaget skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat behöva upptagas med $(1,000 + 230,000 =)$ 231,000 kronor, vilket belopp emellertid synes kunna avrundas till 230,000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslagets användning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksingenjörer och deras biträden: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 230,000.

[7.] 5. **Statskonsulenter: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Statskonsulenter m. m.: Avlöningar är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 44,800 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning för statskonsulenter (statsliggaren sid. 573), dels ock den 17 maj 1940 följande avlöningsstat för statskonsulenter m. m.:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 28,700
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 10,000
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 2,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3,600

Summa kronor 44,800.

I skrivelse den 24 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett till 48,700 kronor förhöjt avlöningsanslag för nästa budgetår. I fråga om beräkningen av medelsbehovet, vilken beräkning verkställdes i anslutning till de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 48,700 kronor, avse 39,800 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 2,600 kronor arvode och särskild ersättning, bestämda av Kungl. Maj:t, samt 6,300 kronor rörligt tillägg. Under ordinarieposten ha inräknats avlöningar till 3 statskonsulenter å ordinarie stat och 1 statskonsulent å övergångsstat. Arvodesposten föreslås skola uppföras förslagsvis och upptaga dels — liksom för löpande budgetår — 2,500 kronor till arvode åt en stipendiat i boskapsskötsel, dels ock 100 kronor till ersättning åt vikarie, som kan bli förordnad att under tid för ordinarie statskonsulents ledighet uppehålla dennes befattning. Dylikt förordnande torde dock enligt lantbruksstyrelsens mening knappast bli behöfligt. Rörligt tillägg har förutsatts komma att utgå efter 15 procent.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under ifrågavarande av- *Departements-*
löningsanslag för budgetåret 1941/42 har icke givit mig anledning till annan *chefen.*
erinran än att jag i nuvarande statsfinansiella läge anser mig böra föreslå, att arvodesbefattningen för en stipendiat i boskapsskötsel indrages för nästa budgetår. Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen härutinnan anfört torde det icke vara behöfligt att under anslaget beräkna medel för vikariatsersättningar.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget, vars benämning bör ändras till Statskonsulenter: Avlöningar, behöva upptagas med (39,800 + 6,300 =) 46,100 kronor, innebärande en ökning i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår med 1,300 kronor. Anslaget har å ena sidan uppräknats till följd av det rörliga tilläggets höjning och de ändrade grunderna för beräkning av ordinarieposten samt å andra sidan minskats på grund av indragningen av förenämnda stipendiatarvode.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statskonsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 39,800
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 6,300
Summa kronor 46,100;	

- 2) till Statskonsulenter: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 46,100.

[8.] **6. Statskonsulenter: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är under rubriken Statskonsulenter m. m.: Reseersättningar anvisat ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

I skrivelse den 24 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anslag med 7,100 kronor till omkostnader för statskonsulenter m. m.

Under det föreslagna omkostnadsanslaget har styrelsen beräknat dels en post å förslagsvis 100 kronor för bestridande av utgifter för sjukvård m. m., dels ock en post å förslagsvis 7,000 kronor för reseersättningar. Förstnämnda post har upptagits i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35. I fråga om posten för reseersättningar har styrelsen erinrat om att det hittillsvarande reseersättningsanslaget, vilket för ett vart av budgetåren 1934/35—1939/40 utgått med 7,000 kronor, för innevarande budgetår sänktes till 5,000 kronor. Därest sistnämnda belopp ej får överskridas, torde det, framhåller styrelsen, icke kunna undvikas, att statskonsulentinstitutionens effektivitet blir eftersatt. Möjligheterna för statskonsulenterna att fylla dem tillkommande uppgifter vore nämligen i hög grad beroende av huruvida medel för resekostnads- och traktamentersättningar funnes tillgängliga i erforderlig utsträckning. Om befattningen såsom statens stipendiat i boskapsskötsel eventuellt skulle indragas under nästa budgetår, har styrelsen funnit det för reseersättningar avsedda beloppet kunna nedsättas med högst 500 kronor.

*Departements-
chefen.*

Under nästföregående punkt har jag förordat indragning av arvodet till stipendiaten i boskapsskötsel. Med hänsyn härtill och då det statsfinansiella läget torde påkalla fortsatt begränsning av statsutgifterna — särskilt genom inskränkning i största möjliga utsträckning av befattningshavares resor — kan jag icke biträda lantbruksstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning till reseersättningar åt statskonsulenterna. För dylika ersättningar ävensom för kostnader för sjukvård m. m. — vilka sistnämnda kostnader av lantbruksstyrelsen beräknats till förslagsvis 100 kronor — torde för nästa budgetår icke böra avses mer än 5,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår anvisats för reseersättningar. Medelsanvisningen bör ske å ett förslagsanslag, benämnt Statskonsulenter: Omkostnader. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1941/
42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000.

[9.] **7. Fiskeriintendenter m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 91,000 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning för fiskeriintendenter (statsliggaren sid. 574), dels ock den 17 maj 1940 följande avlöningsstat för fiskeriintendenter m. m.:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 70,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 12,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 6,600
Summa kronor 91,000.	

I skrivelse den 29 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att avlöningsanslaget till fiskeriintendenter m. m. för nästa budgetår måtte upptagas med 88,500 kronor. Beräkningen av anslagsbehovet har verkställts i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35. Rörande innehållet i styrelsens skrivelse må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 88,500 kronor, avse 59,200 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 10,500 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 8,800 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 10,000 kronor rörligt tillägg. Under ordinarie posten har beräknats avlöningar för allenast 6 av de 7 å personalförteckningen upptagna fiskeriintendentsbefattningarna. En dylik befattning har nämligen förutsatts komma att under nästa budgetår uppehållas av vikarie. Arvodesposten, vilken föreslås upptagen förslagsvis, har å ena sidan beräknats minskad med 2,500 kronor genom indragning av arvodet till en extra fiskeristipendiat. Å andra sidan har posten ökat med tillhoppa i runt tal 500 kronor, nämligen dels med $(250 + 167 =)$ 417 kronor för utbetalande enligt hittills tillämpade grunder av arvodestillägg (ålderstillägg) åt 2 fiskeristipendiarer, vilka under nästa budgetår uppnå en tjänstgöringstid av 3 år, dels ock med 100 kronor för vikariatsersättning till fiskeristipendiat, som vikarierar för fiskeriintendent. Under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har beräknats — förutom oförändrat belopp av 1,300 kronor till utgifter för skrivhjälp — en summa av 7,500 kronor för ersättning till sådan vikarie å fiskeriintendentsbefattning, som icke är fiskeristipendiat. Rörligt tillägg har förutsatts komma att utgå efter 15 procent.

Under förutsättning att en befattning såsom fiskeriintendent under nästa budgetår uppehålls genom vikarie torde, såsom *lantbruksstyrelsen* föreslagit, anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän kunna nedräknas till 59,200 kronor, medan anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör höjas till 8,800 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela föreskrift om att av sistnämnda post, vilken bör upptagas förslagsvis, icke får för bestridande av utgifter för skrivhjälp tagas i anspråk högre belopp än 1,300 kronor ävensom att posten i övrigt endast får användas för vikariatskostnader. *Departementschefen.*

Enligt *lantbruksstyrelsens* förslag skulle under arvodesposten beräknas dels 4,000 kronor för arvode åt 1 fiskeriingenjör, dels 6,000 kronor för arvoden å 3,000 kronor till 2 fiskeristipendiarer, dels i runt tal 400 kronor för

ålderstillägg åt stipendiaterna, dels ock 100 kronor för vikariatsersättningar. Å arvodena till fiskeriingenjören och stipendiaterna utgår för närvarande dyrtidstillägg enligt för nyreglerade verk gällande grunder. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört anser jag mig böra förordna, att en avveckling av dyrtidstilläggen å berörda arvoden sker från och med den 1 juli 1941. I detta syfte torde arvodena böra uppräknas, arvodet till fiskeriingenjören från 4,000 till 4,800 kronor och arvodena till 2 stipendiaterna från 3,000 till 3,600 kronor. Rätt att utöver sagda arvode å 3,600 kronor uppbära ålderstillägg synes i fortsättningen icke böra tillerkännas stipendiat. I enlighet med vad jag sålunda förordnat skulle under arvodesposten, vilken bör angivas förslagsvis, behöva upptagas $(4,800 + 3,600 + 3,600 + 100 =)$ 12,100 kronor.

För rörligt tillägg slutligen torde böra beräknas 10,000 kronor.

Sammanlagt skulle följaktligen under förevarande avlöningsanslag för nästa budgetår tarvas en medelsanvisning av $(59,200 + 8,800 + 12,100 + 10,000 =)$ 90,100 kronor, innebärande en minskning i förhållande till anvisningen för innevarande budgetår med 900 kronor. Anslaget har å ena sidan kunnat minskas med tillhoppa 6,300 kronor till följd av indragningen av ett stipendiatarvode, uppehållandet genom vikarie av en fiskeriintendents-tjänst samt de ändrade grunderna för ordinariepostens beräkande. Å andra sidan ha stegringen av det rörliga tillägget samt arvodesuppräknningen i samband med dyrtidstilläggets avveckling föranlett en ökning med 5,400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för fiskeriintendenter m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 59,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 12,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 8,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 10,000

Summa kronor 90,100;

- 2) till Fiskeriintendenter m. m.: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 90,100.

[10.] **8. Fiskeriintendenten m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1939/40 var upptaget med 36,000 kronor, sänktes för innevarande budgetår till 30,000 kronor. Av sistnämnda belopp disponeras 26,000 kronor för reseersättningar och 4,000 kronor för expenser.

I skrivelse den 29 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett till 30,100 kronor förhöjt omkostnadsanslag. Höjningen är föranledd därav, att styrelsen i enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 under anslaget upptagit ett belopp av förslagsvis 100 kronor för bestridande av kostnader för sjukvård m. m.

I nuvarande statsfinansiella situation anser jag mig böra förorda en ytterligare nedsättning av ifrågavarande anslag. Detta synes dock icke böra upptagas med lägre belopp än 29,000 kronor. Inom denna anslagsram skulle då även rymmas erforderliga medel för gäldande av kostnader för sjukvård m. m. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av *lantbruksstyrelsen* fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Fiskeriintendenten m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 29,000.

[11.] **9. Lantbruksattachéer: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 51,200 kronor. Kungl. Maj:t har den 26 april 1940 för lantbruksattachéerna fastställt personalförteckning, upptagande 2 lantbruksattachéer i lönegrad Eo 28. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag för attachéerna fastställt följande

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor	7,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	19,700
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,000
		22,700
3. Särskilda löneförmåner	»	19,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
Summa kronor		51,200.

I samband med avlöningsstatens fastställande har föreskrivits, att anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, skall disponeras till arvode å 7,000 kronor åt en stipendiat, avsedd att tjänstgöra hos lantbruksattachén i London. Vidare har förordnats, att från anslagsposten till särskilda löneförmåner skola utgå dels ortstillägg åt lantbruksattachén i London med 9,000 kronor och åt lantbruksattachén i Berlin med 4,500 kronor, dels ock ett extra ortstillägg åt lantbruksattachén i London å 6,000 kronor.

Genom beslut den 23 augusti 1940 har Kungl. Maj:t funnit, att med utseende av innehavare av omförmälda stipendiatarvode borde anstå tills vidare.

Departements-
chefen.

I anslutning till Kungl. Maj:ts beslut den 23 augusti 1940 vill jag förordna, att medel för arvode till en stipendiat i London icke upptagas under avlöningsanslaget för budgetåret 1941/42. Med tillämpning av de grunder för beräkningen av olika avlöningsposter, som chefen för finansdepartementet förut denna dag angivit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, torde för avlöningar till icke-ordinarie personal samt för rörligt tillägg böra beräknas 22,600 respektive 3,300 kronor. Posten särskilda löneförmåner bör liksom för innevarande budgetår uppföras med 19,500 kronor.

För nästa budgetår skulle alltså till lantbruksattachéer behöva anvisas ett avlöningsanslag av $(22,600 + 3,300 + 19,500 =)$ 45,400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	kronor	22,600
2. Särskilda löneförmåner	»	19,500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3,300

Summa kronor 45,400;

- 2) till *Lantbruksattachéer: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45,400.

[12.] **10. Lantbruksattachéer: Omkostnader, förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett obetecknat anslag å 21,500 kronor. Kungl. Maj:t har den 26 april 1940 förordnat, att från anslaget må för resekostnader och expenser utgå till lantbruksattachén i London 12,000 kronor och till lantbruksattachén i Berlin 9,500 kronor.

Departements-
chefen.

I nuvarande läge torde de för resekostnader och expenser avsedda beloppen böra nedsättas till högst 10,000 kronor för lantbruksattachén i London och till högst 9,000 kronor för lantbruksattachén i Berlin. Härjämte bör i enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 under omkostnadsanslaget inräknas erforderligt belopp för bestridande av kostnader för sjukvård m. m. Sagda belopp kan beräknas till förslagsvis 100 kronor. Med hänsyn till att sjukvårdskostnaderna skola gäldas från anslaget bör detsamma från och med nästa budgetår uppföras såsom förslagsanslag.

Till omkostnader för lantbruksattachéerna under budgetåret 1941/42 skulle följaktligen tarvas en medelsanvisning av $(10,000 + 9,000 + 100 =)$ 19,100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Lantbruksattachéer: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 19,100.

C. Lantbruksakademien m. m.

[13.] 1. **Lantbruksakademien: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 16,500 kronor. Kungl. Maj:t har för lantbruksakademien fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning (statsliggaren sid. 577), dels ock den 17 maj 1940 följande

Avlöningsstat.

U t g i f t e r.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 21,000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2,000
	Summa kronor 23,000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l.

Av lantbruksakademiens medel	kronor 6,500
	Nettoutgift kronor 16,500.

Lantbruksakademien har gjort framställning rörande anslagsbehovet för avlöningar till akademien under nästa budgetår *dels* i skrivelse den 16 september 1940, *dels ock* i en den 2 oktober 1940 dagtecknad promemoria, vilken upprättats i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda — sedermera av riksdagen behandlade — propositionen nr 35. Det för nästa budgetår erforderliga avlöningsanslaget har av akademien beräknats till 18,200 kronor. Detta belopp utgör skillnaden mellan beräknade utgifter å 24,700 kronor — därav för avlöningar till ordinarie tjänstemän 21,300 kronor, för rörligt tillägg 2,900 kronor och för sjukvård m. m. 500 kronor — samt beräknade uppbördsmedel å 6,500 kronor. Rörligt tillägg har förutsatts komma att utgå efter 15 procent. Vad beträffar posten för sjukvård m. m. har akademien framhållit, att, då hittills i riksstaten icke funnits uppfört något förslagsanslag till omkostnader för akademien, det syntes mest praktiskt att uppföra sagda post i avlöningsstaten.

Lantbruksakademiens beräkning av anslagsbehovet till avlöningar för näs- *Departementis-*
ta budgetår föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag förordar, *chefen.*
att kostnaderna för sjukvård m. m., i enlighet med vad som avsetts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, bestridas från det under följande punkt upptagna anslaget till Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m. Avlöningsanslaget skulle med hänsyn härtill behöva uppföras med (18,200 — 500 =) 17,700 kronor. Anslagsökningen å

(17,700 — 16,500 ==) 1,200 kronor är föranledd främst av höjningen av det rörliga tillägget men även av de ändrade grunderna för ordinariepostens beräkning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksakademien, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 21,300
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 2,900
	Summa kronor 24,200

Särskilda uppbördsmedel.

Av lantbruksakademiens medel	kronor 6,500
	Nettoutgift kronor 17,700;

2) till *Lantbruksakademien*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 17,700.

[14.] **2. Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 12,000 kronor. Beträffande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 577.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksakademien* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Under nästföregående punkt har jag förordat, att kostnaderna för sjukvård m. m. för de tjänstemän hos lantbruksakademien, vilkas löner utgå från akademiens avlöningsanslag, skola bestridas från här ifrågavarande bidragsanslag. Detta torde med hänsyn till den statsfinansiella situationen icke böra upptagas med högre belopp för nästa budgetår än 8,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksakademien*: *Bidrag till museum, bibliotek m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 8,000.

[15.] **3. Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 153,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1940 fastställt dels personalförteckning för statens växtskyddsanstalt (statsliggaren sid. 578), dels ock följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	40,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	34,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	61,700
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	6,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10,000
Summa kronor		153,000.

I detta sammanhang torde jag få erinra därom, att en av mig jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 september 1938 tillkallad utredningsman för verkställande av utredning rörande frågan om ändrad organisation av växtskyddsanstalten och statens centrala frökontrollanstalt den 21 december 1939 framlagt förslag i ämnet. Över förslaget ha remissyttranden avgivits av ett flertal myndigheter och institutioner.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt har gjort framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid växtskyddsanstalten för nästa budgetårs dels i skrivelse den 30 september 1940, dels ock i en den 3 oktober 1940 dagtecknad promemoria, vilken upprättats i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda propositionen nr 35. Med tillämpning av de grunder, som angivas i nämnda av riksdagen sedermera behandlade proposition, har anslagsbehovet beräknats till 156,000 kronor. Rörande innehållet i handlingarna må i övrigt anföras följande.

Styrelsen, som i yttrande den 14 februari 1940 över förslaget rörande ändring av växtskyddsanstaltens organisation utvecklat sin uppfattning angående behövliga organisationsändringar samt därav följande ökade anslagsbehov, har på grund av rådande statsfinansiella förhållanden sett sig nödsakad att för närvarande bortse från de i yttrandet påvisade behoven och har i enlighet härmed icke funnit sig böra föreslå någon ändring av principiell innebörd. Ej heller i övrigt ha medel ansetts böra äskas för nya ändamål.

Av det beräknade medelsbehovet, 156,000 kronor, avse 37,900 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 34,600 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 69,300 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 14,200 kronor rörligt tillägg. I arvodesposten ingå dels arvoden till 8 extra assistenter å 4,200 kronor, dels ock ett arvode å 1,000 kronor till den av anstaltens avdelningsföreståndare, som tillika är chef för anstalten. Under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha upptagits omkring 56,700 kronor för avlöningar till extra ordinarie och extra personal, 5,200 kronor för ersättning åt tillfälliga biträden m. m., 300 kronor för ersättning till vaktmästare för tillsyn av ämbetslokaler och städning, 6,500 kronor för vikariatsersättningar till här avsedd personal samt 600 kronor för dylik ersättning till en extra assistent under vikariat å extra ordinarie befattning. Slutligen har posten rörligt tillägg beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

Departements-
chefen.

Det framlagda förslaget till ny avlöningsstat för växtskyddsanstalten föranleder erinringar från min sida allenast i följande hänseenden. Sålunda bör det under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal inräknade beloppet av 600 kronor för vikariatsersättning till en arvodestagare under vikariat å extra ordinarie befattning i stället upptagas under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilken post i samband härmed torde böra uppföras förslagsvis. Vidare förordar jag i anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att en avveckling av nu utgående dyrtidstillägg å arvodena till 8 extra assistenter kommer till stånd från och med den 1 juli 1941. I sådant syfte torde arvodena böra uppräknas från 4,200 till 5,300 kronor, vilket skulle medföra en kostnadsökning under avlöningsanslaget av 8,800 kronor. Härjämte synas de assistenter, vilka vid utgången av innevarande budgetår äro berättigade till barntillägg för före den 1 april 1941 födda barn, böra övergångsvis komma i åtnjutande av särskilda arvodestillägg, bestämda på sådant sätt, att de vid varje tidpunkt motsvara vad som enligt nu gällande grunder skulle ha utgått i barntillägg för samma barn. Närmare bestämmelser härom torde i sinom tid få meddelas av Kungl. Maj:t. De barntilläggen motsvarande arvodesbeloppen, vilka kunna beräknas till i runt tal 600 kronor, böra liksom arvodena bestridas från arvodesposten. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande assistent-tjänster torde såväl frågan om tjänstens återbesättning som i förekommande fall frågan om arvodets storlek böra av anstaltsstyrelsen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Under förutsättning av bifall till vad jag sålunda förordat bör anstaltens avlöningsstat för nästa budgetår upptaga *dels* för avlöningar till ordinarie tjänstemän 37,900 kronor, *dels* för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, $(34,600 + 600 + 8,800 + 600 =)$ 44,600 kronor, *dels* för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal $(69,300 - 600 =)$ 68,700 kronor, *dels* ock för rörligt tillägg 14,200 kronor. Till avlöningar vid växtskyddsanstalten skulle följaktligen behöva anvisas ett anslag av $(37,900 + 44,600 + 68,700 + 14,200 =)$ 165,400 kronor. Højningen med 12,400 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår är huvudsakligen föranledd av det rörliga tilläggets stegring samt av arvodesuppräknningen i samband med dyrtidstilläggets avveckling.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	37,900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	44,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	68,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14,200

Summa kronor 165,400;

2) till *Statens växtskyddsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 165,400.

[16.] 4. *Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.* Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 70,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1940 fastställt omkostnadsstat för växtskyddsanstalten (statsliggaren sid. 579).

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt har i den under närmast föregående punkt omförmälda skrivelsen och promemorian beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 65,400 kronor.

För följande utgiftsändamål ha beräknats samma belopp som enligt gällande omkostnadsstat, nämligen för reseersättningar 10,100 kronor, bränsle, lyse och vatten 12,000 kronor, skatter och onera 1,500 kronor, förbrukningsartiklar o. d. 8,500 kronor, arbetskostnader 9,000 kronor samt ersättning till försöksvårdar 3,000 kronor. Däremot ha utgifterna för övriga från anslaget för närvarande tillgodosedda ändamål beräknats kunna nedbringas med tillhopa 7,100 kronor, nämligen för övriga expenser med 1,000 kronor till 13,000 kronor, publikationstryck med 800 kronor till 7,200 kronor, frakter och transporter med 1,000 kronor till 1,500 kronor, instrument, apparatur m. m. med 4,000 kronor till 2,000 kronor och diverse omkostnader med 300 kronor till 500 kronor. Å andra sidan ha i enlighet med den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 under anslaget beräknats medel till bestridande av kostnader för sjukvård m. m.; med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1939/40 har för ändamålet uppförts ett belopp av 500 kronor. Utgifterna, vilka för innevarande budgetår upptagits till 75,400 kronor, ha sålunda för nästa budgetår beräknats till $(75,400 - 7,100 + 500 =) 68,800$ kronor.

Såsom särskilda uppbördsmedel ha för innevarande budgetår räknats med inkomster av bekämpningsmedelskontroll å 5,000 kronor samt inkomster av försålda publikationer, produkter m. m. å 400 kronor. För nästa budgetår ha motsvarande inkomster beräknats till 3,000 respektive 400 kronor eller alltså till sammanlagt 3,400 kronor. Inkomstminskningen med 2,000 kronor å bekämpningsmedelskontrollen hänför sig till en med hänsyn till rådande situation för den kemiska industrien befarad minskning av antalet begärda undersökningar av bekämpningsmedel.

Enligt anstaltsstyrelsens förslag skulle sålunda omkostnadsanslaget för nästa budgetår behöva upptagas med $(68,800 - 3,400 =) 65,400$ kronor.

Departements-
chefen.

Av statsfinansiella skäl anser jag mig böra förorda, att anslagsanvisningen till omkostnader vid växtskyddsanstalten för nästa budgetår nedsättes till 60,000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 60,000.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

[17.] 1. **Lantbrukshögskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 816,500 kronor. Kungl. Maj:t har den 26 april 1940 fastställt personalförteckning för lantbrukshögskolan (statsliggaren sid. 579). Personalförteckningen upptager bland extra ordinarie tjänstemän 12 förste assistenter i lönegrad Eo 21. Vidare har Kungl. Maj:t förenämnda dag fastställt följande avlöningsstat för högskolan:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 356,200	
<i>Anm.</i> Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning till rektors undervisningsvikarie med högst 750 kronor.		
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	93,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i> kronor 310,000		
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	11,500
		321,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	42,600
5. Särskilda löneförmåner till vissa tjänstemän	»	2,500
		Summa kronor 816,500.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* gjort framställning angående anslagsbehovet under nästa budgetår. Detta har sedermera i två inom högskolan upprättade promemorior av den 21 oktober och den 4 november 1940 beräknats till 844,900 kronor, därvid beräkningen verkstälts med tillämpning av de grunder, som förordats i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35. Beträffande beräkningen av de olika anslagsposterna må anföras följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 844,900 kronor, avse 348,600 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 186,700 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 243,600 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 66,000 kronor rörligt tillägg.

Under posten avlöningar till ordinarie tjänstemän ha beräknats i avrundat tal 345,710 kronor för löner enligt löneplan åt de i gällande personalförteckning upptagna ordinarie tjänstemännen, 340 kronor för kallortstillägg, 300 kronor för vikariatsersättningar, 750 kronor för ersättning åt rektors undervisningsvikarie samt 1,500 kronor för personligt lönetillägg till två befattningshavare, nämligen till professor Lundegårdh med 1,000 kronor och till laborator Egnér med 500 kronor. Nu nämnda båda lönetillägg ingå för löpande budgetår i anslagsposten särskilda löneförmåner till vissa tjänstemän å 2,500 kronor. Återstående i sistberörda post ingående belopp eller 1,000 kronor, avsett för personligt lönetillägg åt en professor, bortfaller på grund av befattningshavarens avgång ur tjänsten.

Posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilken post ansetts böra för nästa budgetår upptagas förslagsvis, har beräknats höjd med $(186,700 - 93,700 =) 93,000$ kronor. Följande arvoden å tillhoppa 93,700 kronor föreslås skola liksom hittills upptagas under posten, nämligen arvode till rektor å 2,000 kronor, arvoden till 3 assistenter å 4,800 kronor, arvoden till 4 assistenter å 4,200 kronor, arvoden till 10 assistenter å 3,600 kronor, arvode å 500 kronor till ämneslärare vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut för husdjursförsök samt 4 docentstipendier å 6,000 kronor. Till ifrågavarande post ha härjämte från den nuvarande grundavlöningsposten överförts dels 54,000 kronor till arvoden åt 15 assistenter vid försöksanstalterna, dels ock 36,700 kronor till ersättningar åt speciallärare. Vidare ha under posten beräknats 1,800 kronor för tilläggsarvode åt specialläraren i fysik och meteorologi för undervisning i specialmatematik samt 500 kronor för vikariatsersättningar.

Nyssnämnda 15 assistentarvoden vid försöksanstalterna ha intill den 1 juli 1939 varit förenade med dyrtidstillägg. Till följd av den vid 1939 års lagtima riksdag beslutade arvodesregleringen bortföll emellertid rätten till dyrtidstillägg å arvoden, vilka från och med budgetåret 1938/39 fastställas av högskolestyrelsen. Under grundavlöningsposten äro emellertid för innevarande budgetår inräknade medel för uppräknings med 16 procent av ifrågavarande arvoden. Högskolestyrelsen erinrar om, att det genomsnittliga arvodet för assistenterna vid försöksanstalterna beräknats till samma belopp som för flertalet av högskolans assistenter eller till 3,600 kronor för år. Vidare erinras om att motivet för beslutet att låta högskolestyrelsen bestämma arvodenas storlek var att det ansågs lämpligt att gradera arvoden med hänsyn till att åtskilliga av anstalternas assistenter hade mycket lång tjänstetid. (För närvarande kan 1 räkna omkring 20 års, 3 omkring 17 års, 1 omkring 14 års, 1 omkring 12 års, 3 omkring 8 års samt 1 omkring 5 års tjänstetid.) I betraktande av befattningshavarnas i allmänhet långa tjänstetid samt de svåra konsekvenser i ekonomiskt hänseende, som uppkommit för dem genom nyssnämnda åtgärd, har styrelsen funnit det vara mest rättvist, om dyrtidstillägg ånyo kunde utgå å arvoden, i vilket syfte dessa föreslås skola i fortsättningen fastställas av Kungl. Maj:t. De grundarvoden, som styrelsen härvid ansett böra utgå till ifrågavarande assistenter, framgå av följande uppställning, i vilken för jämförelse angivits under innevarande budgetår utgående (med 16 procent uppräknade) arvoden till assistenterna:

Nionde huvudtiteln.

	1941/42 å kronor	1940/41 å kronor
2 assistenter	4,200	5,000
2 »	4,200	4,872
1 assistent	3,600	4,350
4 assistenter	3,600	4,176
1 assistent	3,600	4,060
1 »	3,600	3,848
3 assistenter	3,000	3,480
1 assistent	3,000	3,000
Summa kronor för samtliga 15 assistenter	54,000	62,146.

I årets avlöningsanslag för högskolan ha under grundavlöningsposten för ersättningar till speciallärare beräknats 40,130 kronor. Härav utgör ett belopp av 3,500 kronor beräknad kompensation (med 16 procent) för indraget dyrtidstillägg till vissa speciallärare. Frånsett sagda kompensation uppgå alltså ersättningarna åt speciallärare till 36,630 kronor. Högskolestyrelsen föreslår, såsom förut nämnts, att sistnämnda belopp, avrundat till 36,700 kronor, överföres till arvodesposten, å vilken därjämte skulle uppföras ett belopp av 1,800 kronor till specialläraren i fysik och meteorologi för undervisning i specialmatematik, samt att ersättningarna framdeles fastställas av Kungl. Maj:t och förenas med rätt till dyrtidstillägg. Dispositionen av det för arvoden till speciallärare äskade beloppet, tillhopa ($36,700 + 1,800 =$) 38,500 kronor, framgår av följande förteckning, i vilken för jämförelse angivits under innevarande budgetår utgående arvoden till speciallärare:

	1941/42 kronor	1940/41 kronor
Specialläraren i försöksstatistik	1,440	1,586
» » fysik, meteorologi och matematik (beträffande sistnämnda ämne dock endast för budgetåret 1941/42)	4,800	3,453
» » växtsjukdomslära	750	750
» » lantbrukszoologi	1,050	1,050
» » husbyggnadslära	2,400	2,624
» » fältmätningsslära	3,870	4,340
» » mjölkhushållning	1,740	1,991
» » nationalekonomi med statistik	3,000	3,384
» » handelslära	2,100	2,100
» » lantbruksbokföring	1,200	1,235
» » författningskunskap	3,450	3,983
» » pedagogik	540	540
» » maskin- och redskapslära	8,550	9,334
» » husdjurens hälso- och sjukvårdslära	1,140	1,140
» » geologi	900	900
Särskilt arvode till specialläraren i fysik, meteorologi och matematik för bedrivandet av vetenskapliga undersökningar samt för handhavandet av meteorologiska observatoriet	1,500	1,500
Summa kronor	38,430	39,910.

I förestående förteckning upptagna ersättningar till speciallärarna äro för löpande budgetår i vissa fall uppräknade med belopp motsvarande det dyrtidstillägg, som utgått till befattningshavarna före den 1 juli 1939. De ur-

sprungliga ersättningarna utgjorde för specialläraren i fysik och meteorologi 3,000 kronor samt för övriga speciallärare det belopp som upptagits för nästa budgetår.

I anslutning till äskandet av ett belopp å 1,800 kronor för undervisning i specialmatematik har högskolestyrelsen yttrat i huvudsak följande: I anslagsäskandena för budgetåret 1940/41 (IX H. T. 1940, sid. 23) föreslog styrelsen inrättandet av en lektorstjänst i fysik och meteorologi i lönegrad A 27. Detta förslag godtogs emellertid ej av statsmakterna. Högskolans lärarråd har för sin del ansett förslaget böra förverkligas för nästa budgetår. Enligt lärarrådets mening hade en ny omständighet tillkommit, som motiverade inrättandet av en lektorstjänst. För inträde vid högskolan erfordrades, bland annat, minst betyget godkänt i ämnet matematik efter fordringarna vid specialkursen i nämnda ämne för studentexamen å realgymnasiet. Då det visat sig, att flertalet studerande ej uppfyllde ifrågavarande fordran, hade styrelsen efter framställning 1939 och 1940 erhållit tillstånd till dispens. Att specialmatematiken behövdes för studier vid högskolan framginge bäst därav, att från studentkårens sida gjorts framställning om att undervisning i ämnet måtte förläggas till högskolan. Genom en sådan åtgärd skulle enligt lärarrådets mening även vinnas den fördelen, att undervisningen, vilken borde omhänderhas av den föreslagne lektorn i fysik och meteorologi, bättre kunde anpassas efter högskolans behov. Högskolestyrelsen, som delar lärarrådets uppfattning att undervisningen i matematik, fysik och meteorologi skulle bli bäst tillgodosedd genom inrättandet av omförmälda befattning, anser sig dock med hänsyn till det statsfinansiella läget nödsakad uppskjuta frågan om det rationella ordnandet av undervisningen i matematik, fysik och meteorologi. Undervisningen i matematik, som bör omfatta 50 undervisningstimmar och 20 övningstimmar eller 60 reducerade timmar, bör tills vidare som ett provisorium anförtros åt specialläraren i fysik och meteorologi. Kostnaderna för kursen uppgå till $(30 \times 60 =)$ 1,800 kronor.

Under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha beräknats i runt tal *dels* 107,950 kronor för avlöningar till extra ordinarie och extra tjänstemän, *dels* 4,000 kronor för vikariatsersättningar åt icke-ordinarie personal, *dels* ock 131,650 kronor för avlöningar till tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde. Högskolestyrelsens äskanden under förevarande post innebära reella ökningar i följande avseenden. För förstärkning av de till tillfällig arbetskraft vid botanisk-genetiska trädgården och vid institutionen för lantbrukskemi för närvarande beräknade beloppen — 3,500 respektive 5,000 kronor — anhålles om anvisande av ytterligare belopp å 5,500 respektive 3,000 kronor. Vidare föreslås uppräknings med hänsyn till de stegrade levnadskostnaderna av arvodena till 1 kusk, 1 förman, 4 trädgårdsarbetare och 5 extra vaktmästare med tillhoppa 3,830 kronor. Härigenom skulle arvodena till extra vaktmästarna (fastställda 1938) kunna uppräknas med 11 procent och övriga ifrågavarande arvoden (fastställda 1937) med 13 procent. Slutligen föreslår högskolestyrelsen, att högskolans baljväxtlaboratorium, vilket förut ingått i centralanstaltens bakteriologiska avdelning och vars verksamhet från och med år 1923 enligt särskilt medgivande av Kungl. Maj:t bekostas av inkomsterna av försålda baljväxtekulturer, från och med nästa budgetår överflyttas på högskolans stat. Detta skulle medföra ökade utgifter under avlöningsanslaget å tillhoppa i runt tal 13,350 kronor, därav under icke-ordinarie posten 7,464 kronor för avlöning till 1 förste assistent i lönegrad Eo 21 (löneklass 23), 2,700 kronor för arvode åt 1 extra vaktmästare, 1,200 kronor för ersättning åt tillfällig arbetskraft och 800 kronor för biträden för maskinskrivning m. m. samt under posten rörligt tillägg omkring 1,200 kronor för dylikt tillägg åt förste assi-

stenten. Härjämte föranleder överflyttningen en utgiftsökning under högskolans omkostnadsanslag å 5,000 kronor, därav 3,000 kronor för förbrukningsartiklar, 1,000 kronor för inventarieanskaffning, 600 kronor för tryckningskostnader och 400 kronor för telegram, telefon och annonsering m. m. Mot nu nämnda utgiftsökningar å tillhopa (13,350 + 5,000 =) 18,350 kronor svarar en ökning av de särskilda uppbördsmedlen under omkostnadsanslaget i form av inkomster för försålda baljväxtkulturer, vilka inkomster beräknats till omkring 18,000 kronor. Försäljningen skulle tills vidare handhas av mikrobiologiska institutionens baljväxtlaboratorium. Till stöd för förslaget om laboratoriets överflyttning på högskolans stat har framhållits, att omsättningen av baljväxtkulturer kunde förväntas komma att avsevärt stegras i den mån kännedomen om verkningarna av dessa kulturer vunne ökad spridning men att laboratoriet med sin nuvarande organisation icke vore rustat att motsvara de anspråk, som kunde komma att ställas på detsamma. Vidare föreläge risk, att den nuvarande organisationen helt skulle brista samman, därest omsättningen av kulturer av en eller annan anledning även för en kortare period skulle sjunka betydligt. I anledning av att fråga uppkommit att låta ett enskilt företag ombesörja framställningen av baljväxtkulturer har i högskolestyrelsens petita uttalats, att det ur jordbrukets synpunkt otvivelaktigt vore fördelaktigast, om framställningen och därmed sammanhängande kontrollundersökningar, forskningar och försök i fältet förlades till en statsinstitution. Ytterligare må nämnas, att styrelsen hemställt, att den nuvarande assistenten vid laboratoriet, som innehaft sin befattning från år 1923, måtte med stöd av bestämmelserna i 8 § 3 mom. civila icke-ordinarie reglementet placeras i högsta löneklassen i lönegrad Eo 21.

Posten rörligt tillägg har beräknats under antagande att dylikt tillägg för nästa budgetår kommer att utgå efter 15 procent samt med beaktande av förslaget om inrättande av ytterligare en förste assistentbefattning i lönegrad Eo 21.

Statskontoret har i remissutlåtande den 12 oktober 1940 anfört väsentligen följande.

Statskontoret kan icke tillstyrka förslaget, att dyrtidstillägg skall beräknas å arvoden till försöksanstalternas assistenter samt att en uppräknings skall vidtagas i fråga om arvoden till 1 kusk, 1 förman, 4 trädgårdsarbetare och 5 extra vaktmästare. Frågan härom och om en arvodesreglering överhuvudtaget beträffande lantbrukshögskolans arvoder bör enligt ämbetsverkets mening icke upptagas till prövning för sig utan lösas i ett vidare sammanhang. Praktiska skäl synas däremot tala för att såväl förenämnda assistent-arvoden som ersättningarna till högskolans speciallärare från och med nästa budgetår fastställas av Kungl. Maj:t och upptagas under arvodesposten.

Statskontoret har icke ansett sig kunna förorda det ifrågasatta tilläggs-arvudet å 1,800 kronor till specialläraren i fysik och meteorologi. För den händelse en eller annan av de studerande, som önska inträde vid högskolan, icke uppfyller stadgade betygssfordringar i ämnet matematik, lärar dispens härifrån liksom tidigare kunna sökas i vederbörlig ordning. För övrigt må erinras, att ifrågavarande speciallärare — vars arvode reglerades så sent som från och med den 1 juli 1939 — från och med nämnda dag dessutom fått en amanuens till sitt förfogande. Det torde vid sådant förhållande kunna ifrågasättas, om icke handhavandet av det meteorologiska observatoriet skulle i större eller mindre utsträckning kunna anförtros åt nämnde amanuens, varigenom möjlighet kunde beredas specialläraren att för den ersättning, som redan tillkommer honom, meddela undervisning i ämnet specialmatematik.

Med avseende å förslaget om uppförande å högskolans stat av utgifterna för och inkomsterna av baljväxtkulturframställningen torde det kunna sättas i fråga, om tillräcklig anledning för närvarande föreligger att följa högskolestyrelsens förslag. För den händelse det emellertid skulle befinnas, att så bör ske, är ur budgetteknisk synpunkt intet att invända mot förslaget, vilket för övrigt kommer att medföra en minskning av nettoutgifterna å högskolans omkostnadsstat. Statskontoret anser dock, att det av högskolestyrelsen upptagna beloppet till avlöningar — vilka år 1939 belöpte sig till i runt tal 10,300 kronor — kan nedsättas med omkring 900 kronor. Då statskontoret utgår från att baljväxtlaboratoriets omorganisation tills vidare får endast provisorisk karaktär, synes någon förändring icke böra ifrågakomma beträffande arvodesbefattningen såsom assistent vid laboratoriet. Härigenom skulle posten rörligt tillägg kunna nedsättas med i runt tal 1,200 kronor.

I nuvarande statsfinansiella läge kan statskontoret icke heller tillstyrka de framställda yrkandena om ökade medel för tillfällig arbetskraft för botanisk-genetiska trädgården och vid institutionen för lantbrukskemi, vilka förslag prövats så sent som år 1940 utan att vinna bifall.

Sedermera har *styrelsen för lantbrukshögskolan* i en den 14 november 1940 dagtecknad skrivelse bemött vissa av statskontoret gjorda uttalanden. I skrivelsen anföres bland annat följande.

För en förbättring av löneförmånerna till försöksanstalternas assistenter föreligga enligt styrelsens mening så starka skäl, att frågan härom knappast bör sammankopplas med spörsmålet om en förbättring av löneförhållandena för de statliga befattningshavare, vilka åtnjuta avlöning i form av arvode. Högskolestyrelsen kan med hänsyn till den långa tjänstetid flertalet assistenter vid försöksanstalterna innehar icke finna det skäligt, att dessa befattningshavare erhålla lägre kompensation än assistenterna vid högskolan. Båda grupperna assistentbefattningar äro lika nödvändiga för högskolan och skillnaden i anställningsförhållanden är endast formell. Ett ytterligare skäl för en löneförbättring för försöksanstalternas assistenter är det, att vid arvodenas fastställande en överflyttning av försöksanstalterna till Ultuna (ortsgrupp F) beräknades ske rätt snart. Då anstalterna fortfarande finnas kvar på Experimentalfältet (ortsgrupp I), ha anstalternas assistenter redan härigenom fått vidkännas en löneminskning.

Vad angår statskontorets avstyrkande av tilläggsarvodet till specialläraren i fysik och meteorologi för viss undervisning i matematik må nämnas följande. Av de 20 studerande, som antogos 1939, hade 9 icke specialmatematik. Hösten 1940 ha antagits 26 studerande, av vilka 11 icke kunna uppvisa betyg i specialmatematik. Då det visat sig, att de studerande — även om de haft speicalmatematik i sin examen — ej ägt de matematiska förkunskaper, som fordras för högskolemässiga studier, ha de studerande i första årskursen höstterminerna 1938 och 1939 meddelats undervisning i matematik vid särskilda föreläsningar av specialläraren i fysik och meteorologi. Någon ersättning till specialläraren har icke utgått för dessa föreläsningsserier. Även innevarande höst ämnar sagde speciallärare hålla dylika föreläsningar. Dessa avse en aktualisering och fördjupning av de delar av skolmatematiken, som kunna vara av särskild betydelse för studierna vid lantbrukshögskolan, men den övervägande delen av dem behandlar differential- och integralkalkyl, differentialekvationer, serier m. m., vilka saker icke ingå i specialmatematiken men äro oundgängligen nödvändiga för högskolestudier i fysik och meteorologi, agronomisk hydroteknik, elektroteknik, fysikalisk kemi, fysiologi m. fl. ämnen. Att såsom statskontoret ifrågasatt anförtro handhavan-

det av det meteorologiska observatoriet åt amanuensen vid institutionen för fysik och meteorologi är uteslutet, då amanuensen, en agronomie studerande, saknar förutsättning att utföra annat än de allra enklaste meteorologiska avläsningar. Därjämte biträder amanuensen, som allenast åtnjuter ett arvode å 1,200 kronor för år, vid laborationerna i fysik. Skötseln av observatoriets komplicerade apparater kan endast ombesörjas av specialläraren själv, varför denne är bunden vid högskolan praktiskt taget hela året.

*Departements-
chefen.*

Vad först angår förslaget om överflyttning å lantbrukshögskolans stat från och med nästa budgetår av det s. k. baljväxtlaboratoriet, vilket för närvarande i väsentliga avseenden intager en relativt självständig ställning i förhållande till högskolan, finner jag i likhet med högskolestyrelsen det vara ur olika synpunkter önskvärt, att framställningen av här ifrågavarande för vårt jordbruk — särskilt i nuvarande läge — värdefulla baljväxtkulturer är förlagd till en statlig institution. För att laboratoriets organisation skall erhålla nödig stadga och i möjligaste mån göras oberoende av tillfälliga fluktuationer i omsättningen av baljväxtkulturer synes det välbetänkt att på sätt högskolestyrelsen ifrågasatt fastare inlemma laboratoriet — såväl ekonomiskt som administrativt — i högskolans organisation. Med hänsyn till vad i ärendet framkommit vill jag förorda, att den nuvarande assistenten vid laboratoriet, vilken tjänstgjort i sådan egenskap alltsedan år 1923, från och med 1 juli 1941 gives ställning såsom extra ordinarie förste assistent i 21 lönegraden. Därvid torde han i enlighet med högskolestyrelsens förslag böra medgivas inplacering i högsta eller 23 löneklassen inom sagda lönegrad. Av den ökning med 13,350 kronor av högskolans avlöningsanslag, som ifrågavarande överflyttning beräknats komma att medföra, belöpa i runt tal 12,200 kronor å avlöningar till icke-ordinarie personal, ersättningar till tillfällig arbetskraft o. d. samt 1,200 kronor å rörligt tillägg. Jag förutsätter emellertid, att, därest efterfrågan å baljväxtkulturer skulle väsentligt ökas, större belopp än 12,200 kronor må kunna tagas i anspråk för ändamålet. Till frågan om utgiftsökningen för omkostnader samt beräkningen av inkomsterna av försålda kulturer återkommer jag under nästföljande punkt.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts har högskolestyrelsen föreslagit, att specialläraren i fysik och meteorologi erhåller ett tilläggsarvode av 1,800 kronor för undervisning i specialmatematik. Då jag för min del finner styrelsen ha i sin skrivelse den 14 november 1940 framfört bärande skäl för en dylik anordning, vilken sålunda synes ägnad att medföra betydande fördelar för undervisningen vid högskolan, vill jag tillstyrka, att förenämnde speciallärare tillerkännes ett belopp av 1,800 kronor såsom ersättning för avsedd undervisning i matematik. Mot att samtliga ersättningar till speciallärare i fortsättningen fastställas av Kungl. Maj:t har jag intet att erinra. Härvid torde i ersättningarna, å vilka icke bör utgå dyrtidstillägg, i förekommande fall få inräknas det belopp, som för löpande budgetår tillerkänts vederbörande lärare såsom kompensation för indraget dyrtidstillägg. I enlighet med vad jag nu förordat skulle ersättningen till

specialläraren i fysik, meteorologi och matematik utgå med $(3,000 + 453 + 1,800 =)$ 5,300 kronor. Då ersättningarna till övriga speciallärare torde böra bestämmas till i huvudsak samma belopp som för innevarande budgetår, skulle sammanlagda beloppet för ersättningar åt speciallärare under nästa budgetår utgöra 41,800 kronor. På lantbrukshögskolans styrelse synes böra ankomma att årligen i samband med avgivandet av anslagsäskandena för nästföljande budgetår verkställa en omprövning av storleken av ifrågavarande ersättningar.

En omreglering på sätt högskolestyrelsen föreslagit av arvoden till försöksanstalternas assistenter kan jag i likhet med statskontoret icke biträda. Arvoden torde sålunda icke böra ånyo förenas med rätt till dyrtidstillägg. I betraktande av de särskilda omständigheter — bland annat den långa tjänstetiden för flertalet befattningshavare — som föreligga i fråga om dessa assistenter synes det skäligt, att de få komma i åtnjutande av en mindre löneförbättring under nästa budgetår, så mycket mera som denna torde kunna åstadkommas utan någon förhöjning av avlöningsanslaget. Vid en omprövning av assistentbehovet vid försöksanstalterna har det nämligen visat sig möjligt att under nästa budgetår indraga ett assistentarvode. Av de 14 assistenter vid försöksanstalterna, till vilka medel sålunda skulle behöva anvisas, torde 4 böra tillerkännas arvoden à 5,300 kronor, 5 arvoden à 4,500 kronor, 2 arvoden à 4,100 kronor, 2 arvoden à 3,600 kronor samt 1 arvode à 3,000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså för nu nämnda arvoden, vilka böra fastställas av Kungl. Maj:t och upptagas under arvodesposten, ett belopp av 62,100 kronor eller 46 kronor mindre än som för löpande budgetår avsetts för assistentarvoden vid försöksanstalterna.

Högskolestyrelsen har icke föreslagit någon ändring beträffande de arvoden under avlöningsanslaget, å vilka för närvarande utgår dyrtidstillägg. Jag avser härvid såväl de under arvodesposten i gällande avlöningsstat uppförda 4 docentstipendierna och 17 assistentarvoden som de under grundavlöningsposten i samma stat upptagna arvoden à 2,200 kronor till 4 tekniska biträden. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förordar jag emellertid, att en avveckling av dyrtidstilläggen å nu nämnda arvoden sker från och med den 1 juli 1941. I detta syfte torde arvoden böra uppräknas, docentstipendierna från 6,000 till 7,500 kronor, 3 assistentarvoden från 4,800 till 6,000 kronor, 4 assistentarvoden från 4,200 till 5,300 kronor, 10 assistentarvoden från 3,600 till 4,500 kronor samt 4 arvoden åt tekniska biträden från 2,200 till 2,770 kronor. Härjämte synas till de assistenter, vilka vid utgången av innevarande budgetår äro berättigade till barnstillägg för före den 1 april 1941 födda barn, böra övergångsvis utgå belopp motsvarande vid varje tidpunkt vad de för samma barn skulle ägt uppbära enligt nu gällande bestämmelser om dylikt tillägg. Närmare föreskrifter här om torde böra i sinom tid utfärdas av Kungl. Maj:t. De barnstilläggen motsvarande arvodesbeloppen, vilka kunna beräknas till i runt tal 700 kronor, böra liksom arvoden bestridas från anslagsposten arvoden och särskilda

ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Kostnadsökningen under avlöningsanslaget för nu angivna arvodesreglering skulle uppgå till 25,980 kronor, därav 23,700 kronor böra upptagas under arvodesposten och 2,280 kronor, avseende de tekniska biträdena, under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande assistent-tjänster eller befattningar såsom tekniskt biträde torde såväl frågan om befattningens återbesättande som i förekommande fall frågan om arvodets storlek böra av högskolestyrelsen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Vad beträffar högskolestyrelsens förslag om anvisande av ytterligare medel för tillfällig arbetskraft vid botanisk-genetiska trädgården och vid institutionen för lantbrukskemi samt för avlönande av viss lägre personal kan jag icke tillstyrka, att för nu angivna ändamål äskas någon ökad medelsanvisning. Därest den summa, som kommer att avses för tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde, därtill förslår, torde emellertid hinder icke böra möta för styrelsen att för berörda ändamål taga i anspråk erforderliga belopp.

Då högskolestyrelsens beräkning i övrigt av medelsbehovet för avlöningar under nästa budgetår endast i vissa smärre avseenden synes böra göras till föremål för jämkningar, skulle avlöningsstaten för lantbrukshögskolan vid bifall till vad jag i det föregående förordat komma att för nästa budgetår erhålla följande utseende.

Posten avlöningar till ordinarie tjänstemän bör uppföras med 347,800 kronor eller i runt tal 800 kronor mindre än det av styrelsen beräknade beloppet. Anledningen till sagda jämkning är, att det synts mest lämpligt, att det för ersättning åt rektors undervisningsvikarie avsedda beloppet, 750 kronor, i fortsättningen upptages under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Under sistnämnda post, vilken bör angivas förslagsvis, torde böra uppföras ett belopp av 222,500 kronor. Av sagda belopp avses 2,000 kronor till arvode åt rektor, 750 kronor till ersättning åt rektors undervisningsvikarie, 500 kronor till arvode åt ämneslärare vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut för husdjursförsök, 30,000 kronor till 4 docentstipendier, $(84,200 + 62,100 =)$ 146,300 kronor till arvoden åt 31 assistenter vid högskolan och till denna hörande försöksanstalter och försöksgårdar, förslagsvis 700 kronor för arvodestillägg, motsvarande övergångsvis utgående barntillägg åt vissa assistenter, 41,800 kronor till ersättningar åt speciallärare samt förslagsvis 450 kronor till vikariatersättningar.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde böra beräknas $(243,600 - 5,500 - 3,000 - 3,830 + 2,280 - 1,500 =)$ i runt tal 232,100 kronor. I enlighet med vad förut sagts bör nämligen det av högskolestyrelsen upptagna beloppet, 243,600 kronor, å ena sidan minskas med tillhoppa 8,500 kronor för tillfällig arbetskraft vid botanisk-genetiska trädgården och vid institutionen för lantbrukskemi och med 3,830 kronor för avlönande av viss lägre personal samt å andra sidan ökas med 2,280 kronor för uppräknings av arvodena till 4 tekniska biträden i samband med dyrtidstilläggets av-

veckling. Härjämte synes det av styrelsen för vikariatsersättningar beräknade beloppet kunna nedsättas med 1,500 kronor. Icke-ordinarieposten torde liksom hittills böra upptagas förslagsvis.

Slutligen bör i enlighet med styrelsens förslag för rörligt tillägg beräknas ett belopp av 66,000 kronor.

För nästa budgetår skulle sålunda avlöningskostnaderna vid lantbrukshögskolan uppgå till sammanlagt (347,800 + 222,500 + 232,100 + 66,000 =) 868,400 kronor, vilket jämfört med medelsanvisningen för löpande budgetår innebär en anslagsökning med 51,900 kronor. Ökningen är huvudsakligen föranledd av det rörliga tilläggets stegring, uppräknningen av vissa arvoden i samband med dyrtidstilläggets avveckling samt överflyttningen å högskolans stat av halvväxtlaboratoriet.

Ny personalförteckning för lantbrukshögskolan torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) för lantbrukshögskolan fastställa följande

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
14 professorer	A 30
1 laborator	A 26
1 sekreterare	A 26
4 statsagronomer	A 26
1 bibliotekarie	A 24
1 förste kemist	A 24
5 försöksgårdsföreståndare	A 24
1 kamrerare	A 22
1 kansliskrivare	A 11
1 trädgårdsmästare	A 10
1 maskinist	A 8
1 kanslibiträde	A 7
7 vaktmästare	A 7
1 snickare	A 5
5 kontorsbiträden	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 försöksgårdsföreståndare	Eo 24
13 förste assistenter	Eo 21;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 347,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 222,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 232,100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 66,000

Summa kronor 868,400;

3) till *Lantbrukshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 868,400.

[18.] 2. **Lantbrukshögskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 275,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 26 april 1940 fastställt omkostnadsstat för lantbrukshögskolan (statsliggaren sid. 581). Enligt staten äro nettoutgifterna beräknade för undervisningsinstitutionerna m. m. till (140,200 — 200 =) 140,000 kronor, för försöksanstalterna till (53,000 — 5,000 =) 48,000 kronor och för försöksgårdarna till (192,250 — 105,250 =) 87,000 kronor. Kungl. Maj:t har härjämte fastställt särskilda stater för försöksanstalterna och försöksgårdarna (statsliggaren sid. 582).

Styrelsen för lantbrukshögskolan har i skrivelse den 31 augusti 1940 samt i den under nästföregående punkt omförmälda promemorian av den 21 oktober 1940 beräknat anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 253,500 kronor. Beträffande anslagsberäkningen må anföras följande.

Undervisningsinstitutionerna m. m. Utgifterna för detta ändamål ha minskats med 19,300 till 120,700 kronor. Minskningar ha sålunda beräknats under posterna *bränsle, lyse och vatten* samt *övriga expenser* (nu å 58,000 respektive 47,000 kronor) med 5,000 respektive 600 kronor, varjämte en minskning i utgiftsbehovet å 18,000 kronor inträtt till följd av förväntad stegring av inkomsterna. Å andra sidan utvisa posterna *publikationstryck* och *övriga utgifter* (nu å 6,200 respektive 7,000 kronor) ökningar å 600 respektive 3,000 kronor. I enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 förordas vidare, att å omkostnadsstaten upptages en ny post för sjukvård m. m. å *förslagsvis* 700 kronor. Posten *reseersättningar* föreslås uppförd med oförändrat belopp av 22,000 kronor.

Posten *bränsle, lyse och vatten* har kunnat reduceras med hänsyn till medelsåtgången för ändamålet under budgetåret 1939/40.

Minskningen under posten *övriga expenser* har uppkommit genom att posten å ena sidan ansetts kunna nedsättas med 2,000 kronor men å andra sidan måst höjas med 1,400 kronor till följd av överflyttning å högskolans stat av baljväxtlaboratoriet. (Närmare redogörelse för ifrågavarande överflyttning har lämnats i samband med behandlingen av högskolans avlöningsanslag.)

Såväl ökningen av posterna *publikationstryck* och *övriga utgifter* som den beräknade stegringen av högskolans *uppbördsmedel* är allt hänföra till baljväxtlaboratoriets inordnande i högskolan. Ökningen under utgiftsposterna avser sålunda helt tryckningskostnader respektive driftkostnader för laboratoriet och uppbördsmedlens stegring är föranledd av beräknade inkomster av försäljningen av baljväxtkulturer.

Försöksanstalterna. Beträffande jordbruksförsöksanstalten ha nettoutgifterna minskats med 1,000 kronor till 25,000 kronor. Av minskningen belöpa 700 kronor å posten *bränsle, lyse och vatten* (nu å 4,400 kronor) samt 300 kronor å posten *övriga expenser* (nu å 7,600 kronor). För husdjursförsöksanstalten ha nettoutgifterna beräknats minskade med 600 kronor till 21,400 kronor. Minskningen hänför sig helt till posten *övriga expenser* (nu å 4,600 kronor).

Försöksgårdarna. Utgifterna för dessa ha ökats med 22,450 kronor till 214,700 kronor och uppbördsmedlen med 23,050 kronor till 128,300 kronor, vadan nettoutgifterna minskats med 600 kronor till 86,400 kronor. Beträffande de olika försöksgårdarna innebär högskolestyrelsens förslag följande förändringar:

Lanna försöksgård. Utgiftsposterna för avlöningar till jordbrukspersonal, för inköp av kraftfoder m. m. samt för diverse och oförutsedda utgifter ha föreslagits höjda med respektive 1,500, 500 och 400 kronor till respektive 17,500, 4,000 och 1,400 kronor. Då inkomsterna av växtodling och kreaturskötsel uppräknats med 4,000 kronor till 19,600 kronor, ha nettoutgifterna minskats med 1,600 kronor till (10,600 — 1,600 =) 9,000 kronor.

Offers försöksgård. Följande utgiftsposter ha beräknats höjda, nämligen expenser med 200 kronor till 2,800 kronor, avlöningar till jordbrukspersonal med 1,600 kronor till 18,000 kronor, underhåll av byggnader med 400 kronor till 1,300 kronor, skatter och onera med 200 kronor till 1,000 kronor, inköp av kraftfoder m. m. med 400 kronor till 2,200 kronor samt diverse utgifter för växtodling med 600 kronor till 1,000 kronor. Då inkomsterna av växtodling och kreaturskötsel ansetts kunna ökas med 4,700 kronor till 19,500 kronor, ha nettoutgifterna minskats med 1,300 kronor till (14,800 — 1,300 =) 13,500 kronor.

Flahults försöksgård. Ökningar föreslås beträffande följande utgiftsposter, nämligen expenser med 200 kronor till 2,200 kronor, avlöningar till jordbrukspersonal med 5,000 kronor till 22,000 kronor, underhåll av byggnader med 1,000 kronor till 3,000 kronor, skatter och onera med 300 kronor till 2,200 kronor, inköp av konstgödsel, kalk och utsäde med 1,000 kronor till 3,700 kronor, diverse utgifter för växtodling med 300 kronor till 800 kronor, diverse utgifter för husdjur med 1,400 kronor till 2,000 kronor samt diverse och oförutsedda utgifter med 400 kronor till 1,000 kronor. Å andra sidan beräknas minskningar i fråga om posten iordningställande av elektriska ledningar och diken med 800 kronor till 2,500 kronor samt posten inköp av foder- och strömedel med 1,000 kronor till 1,500 kronor. Då vidare inkomsterna av växtodling och kreaturskötsel upplagits ökade med 8,400 kronor till 28,400 kronor, ha nettoutgifterna nedgått med 600 kronor till (16,600 — 600 =) 16,000 kronor.

Gisselås försöksgård. Följande utgiftsposter ha beräknats ökade, nämligen avlöningar till jordbrukspersonal med 1,000 kronor till 14,000 kronor, underhåll av byggnader med 1,000 kronor till 1,600 kronor samt inköp och underhåll av inventarier med 1,000 kronor till 1,800 kronor. Till motivering av ökningarna å posterna underhåll av byggnader samt inköp och underhåll av inventarier framhålles, att taken å mangårdsbyggnaderna behöva omläggas och ena mangårdsbyggnaden rödfärgas m. m. samt att behov föreligger av att anskaffa två hästar till gården. Minskningar föreslås å posten skatter och onera

med 500 kronor till 700 kronor, posten inköp av foder- och strömedel med 500 kronor till 1,000 kronor samt posten inköp av konstgödsel m. m. med 200 kronor till 3,500 kronor. Då vidare inkomsterna av kreatursskötsel m. m. beräknas ökade med 500 kronor till 11,500 kronor, ha nettoutgifterna stigit med 1,300 kronor till $(13,700 + 1,300 =)$ 15,000 kronor.

Försöksgårdsledningen för Brännberg och Sunderbyn. Utgifterna för detta ändamål ha beräknats till oförändrat belopp av 4,000 kronor.

Brännbergs försöksgård. Å ena sidan ha följande utgiftsposter föreslagits ökade, nämligen expenser med 100 kronor till 500 kronor, avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 2,200 kronor till 11,200 kronor, underhåll av byggnader med 500 kronor till 1,000 kronor samt diverse utgifter för växtodlingen med 200 kronor till 400 kronor. Sänkningar ha å andra sidan funnits kunna företagas beträffande posten skatter och onera med 150 kronor till 600 kronor och beträffande posten inköp av konstgödsel m. m. med 100 kronor till 2,600 kronor. Då inkomsterna av växtodling m. m. och husdjursskötsel uppräknats med 1,600 kronor till 6,000 kronor, ha nettoutgifterna ökats med 1,150 kronor till $(11,550 + 1,150 =)$ 12,700 kronor.

Sunderbyns försöksgård. För denna gård ha utgifterna föreslagits ökade med 2,300 kronor. Sålunda beräknas posten avlöningar till jordbrukspersonal m. m. höjd med 2,200 kronor till 11,200 kronor, posten inköp av foder- och strömedel med 400 kronor till 1,000 kronor, posten inköp av konstgödsel m. m. med 50 kronor till 1,750 kronor och posten diverse utgifter för växtodling med 50 kronor till 300 kronor. Då å andra sidan posterna diverse utgifter för husdjuren samt laboratorie- och analyskostnader föreslagits minskade med 300 respektive 100 kronor till 600 respektive 400 kronor och då inkomsterna av växtodling m. m. och husdjursskötsel uppräknats med 1,850 kronor till 6,800 kronor, ha sålunda nettoutgifterna ökats med 450 kronor till $(10,750 + 450 =)$ 11,200 kronor.

Ugerups försöksgård. Utgiftsposten för avlöningar till personal vid jordbruk och försök har beräknats höjd med 1,000 kronor till 16,000 kronor. Härjämte har bland utgifterna tillkommit en ny post å 2,000 kronor för uppfödande av tobakslador. Kostnaden för dessa lador beräknas vara betalda på tre år och uppgivas vara oundgängligen erforderliga för de igångsatta tobaksförsöken å ifrågavarande gård. Då emellertid utgiftsposten för inköp av konstgödsel m. m. sänkts med 1,000 kronor till 12,000 kronor samt inkomsterna av växtodling ansetts kunna ökas med 2,000 kronor till 22,000 kronor, ha nettoutgifterna upptagits med oförändrat belopp av $(40,000 - 35,000 =)$ 5,000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 12 oktober 1940 anfört bland annat följande.

Statskontoret anser, att en sänkning av posten reseersättningar från 22,000 till 20,000 kronor bör kunna vidtagas utan att därigenom svårighet skulle behöva uppstå för uppehållande av högskolans verksamhet i ungefär samma omfattning som för närvarande. Jämväl posten till expenser synes kunna i viss utsträckning nedsättas utöver vad högskolestyrelsen i sådant avseende förordat. Sålunda torde, bland annat, därest sträng återhållsamhet iakttages i fråga om de utgifter, som skola bestridas från delposten till övriga expenser, det härför åskade beloppet utan olägenhet kunna begränsas till 46,000 kronor. Vidkommande styrelsens beräkningar i övrigt föreställer sig statskontoret, att sådan justering av dessa beräkningar kan göras, att sammanlagda netto-utgiften å omkostnadsanslaget kan nedbringas till åtminstone 250,000 kronor.

Under nästföregående punkt har jag tillstyrkt den föreslagna överflyttningen å lantbrukshögskolans stat av det i Ultuna befintliga baljväxtlaboratoriet. Ett dylikt ståndpunktstagande föranleder enligt högskolestyrelsens beräkningar en ökning av utgifterna under omkostnadsanslaget med 5,000 kronor men medför å andra sidan även en ökning av de särskilda uppbördsmedlen med ej mindre än 18,000 kronor. Såsom en följd av överflyttningen kunna alltså nettoutgifterna under anslaget nedbringas med 13,000 kronor. Högskolestyrelsen har härjämte ansett det vara möjligt att genom olika åtgärder minska nettoutgifterna med ytterligare 8,500 kronor eller till 253,500 kronor. Då skäl torde föreligga för antagandet att inkomsterna av försålda baljväxtkulturer komma att överstiga det beräknade beloppet, 18,000 kronor, samt då en sträng begränsning av utgifterna för olika ändamål i nuvarande läge är nödvändig, har jag med beaktande jämväl av vad statskontoret anfört funnit mig böra förorda, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår begränsas till 245,000 kronor. Härvid har jag beräknat nettoutgifterna för undervisningsinstitutionerna m. m. till 116,000 kronor, för försöksanstalterna till 45,000 kronor och för försöksgårdarna till 84,000 kronor. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av högskolestyrelsen fastställa stat för anslagets användning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 245,000.

[19.] **3. Lantbrukshögskolan: Materiel m. m., reservationsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 140,000 kronor. I fråga om anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 584.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett med 4,600 kronor till 135,400 kronor nedsatt materielanslag. Beträffande anslagsberäkningen må anföras följande.

Utgifterna för institutioner och samlingar, vilka beräknats till 67,800 kronor för budgetåret 1939/40 och 63,100 kronor för innevarande budgetår, ha med hänsyn till det statsfinansiella läget ansetts böra begränsas till 62,000 kronor, innebärande en minskning i det för innevarande budgetår för ändamålet avsedda beloppet med 1,100 kronor.

För exkursioner har räknats med ett från 4,000 till 2,000 kronor minskat medelsbehov, beroende på att en stor del av högskolans studerande förutsatts komma att vara inkallad till militärtjänstgöring.

Kostnaderna för försöksmateriel m. m. (i huvudsak jordbruksinventarier), avseende anstalten för jordbruksförsök, ha beräknats kunna nedsättas med 500 kronor till 7,000 kronor.

För försökskostnader, avseende anstalten för husdjursförsök, har räknats med ett med 1,000 kronor till 25,000 kronor minskat

medelsbehov. Av högskolestyrelsens skrivelse framgår, att föreståndaren för husdjursförsöksanstalten beräknat medelsbehovet för tillgodoseende av nuvarande ändamål till oförändrat belopp samt därjämte beräknat ett belopp av 2,500 kronor för specialförsök med svin under framhållande att anstalten knappast kunde få disponera de planerade svinstallarna vid Bäcklösa under nästa budgetår samt att svinförsök vore förenade med så stora utgifter och risker, att särskilda medel borde beräknas för dem. Högskolestyrelsen, som icke i och för sig haft något att erinra mot förslaget, har likväl ansett utgifterna böra med hänsyn till rådande medelsknapphet begränsas till 25,000 kronor.

Utgifterna för nu nämnda ändamål ha sålunda beräknats nedsatta med tillhopa $(1,100 + 2,000 + 500 + 1,000 =) 4,600$ kronor. För övriga ändamål, som för närvarande tillgodoses från anslaget, nämligen fortsatta jordbruksförsök, fria föredrag, ersättningar till försöksvärdar m. m., avseende anstalten för jordbruksförsök, samt förbrukningsartiklar, avseende anstalten för husdjursförsök, ha upptagits oförändrade belopp eller respektive 2,400, 600, 34,500 och 1,900 kronor.

Departement-
chefen.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag icke tillstyrka högre anslagsanvisning för materiel m. m. vid lantbrukshögskolan än med 125,000 kronor. Härvid har jag bland annat räknat med en nedsättning av det för exkursioner äskade beloppet. I den mån kostnader för specialförsök med svin behöva och kunna bestridas inom angivna anslagsram synes intet vara att erinra häremot. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av högskolestyrelsen meddela erforderliga föreskrifter rörande anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 125,000.

[20.] **4. Lantbrukshögskolan: Undervisningsmateriel, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* anmält, att önskemål om medelsanvisning framställts hos styrelsen *dels* av professorn i växtodlingslära för komplettering av utrustningen i övningslaboratorierna för agronom- och licentiatkurserna samt i fotografiska laboratoriet (4,150 kronor) ävensom för ordnandet av institutionens samlingar (1,500 kronor), *dels* av professorn i husdjurens utfodring och skötsel för komplettering av utrustningen vid institutionens laboratorium (2,400 kronor), *dels ock* av professorn i mikrobiologi för komplettering av institutionens apparativa utrustning (24,960 kronor). Högskolestyrelsen, som ansett att nu angivna önskemål borde i görligaste mån tillgodoses, har likväl i nuvarande läge icke funnit sig böra äska någon förhöjning av ifrågavarande anslag utan hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

För att de mest trängande behoven av undervisningsmateriel skola kunna tillgodoses vill jag tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 5,000 kronor till undervisningsmateriel vid lantbrukshögskolan. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Undervisningsmateriel* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5,000.

[21.] **5. Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett reservationsanslag av 14,500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om oförändrad medelsanvisning för budgetåret 1941/42.

Utgifterna för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår synas genom en begränsning av såväl bokinköpen som bindningen av böcker och tidskrifter kunna nedbringas till 12,000 kronor. En anslagsanvisning till detta belopp torde följaktligen få anses tillräcklig. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12,000.

[22.] **6. Lantbrukshögskolan: Stipendier.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 8,000 kronor. Av anslaget äro 6,000 kronor avsedda till elevstipendier och 2,000 kronor till licentiatstipendier.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Med biträdande av högskolestyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Stipendier* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 8,000.

[23.] **7. Lantbrukshögskolan: Underhåll av byggnader m. m., reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett reservationsanslag av 15,000 kronor. Anslagsbeloppet utgör skillnaden mellan å ena sidan beräknade utgifter å 30,700 kronor för underhåll av byggnader m. m. samt å andra sidan beräknade uppbördsmedel å 15,700 kronor för hyror och försålda trädgårdsprodukter.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* anhallit om oförändrad medelsanvisning av 15,000 kronor för nästa budgetår. Härvid har styrelsen beräknat, att till underhåll av byggnader, trädgård och planteringar erfordras 29,500 kronor. De särskilda uppbördsmedlen ha beräknats till 14,500 kronor.

I samma skrivelse har högskolestyrelsen jämväl hemställt om ett reservationsanslag av 75,700 kronor till byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader. Styrelsen har i fråga om detta anslagsäskande anfört i huvudsak följande.

Av det begärda beloppet avse 29,200 kronor kostnader för iordningställande av den vid Flahults försöksgård befintliga föreståndarbostaden, vilken i nuvarande skick icke kan bebos av föreståndaren. Därest hela beloppet av statsfinansiella skäl ej kan beviljas för nästa budgetår, torde byggnadsarbetena kunna planläggas så, att kostnaderna fördelas på två eller tre år. För reparation av två försökslador vid Brännbergs försöksgård erfordras, utöver för innevarande budgetår anvisat belopp av 4,000 kronor, ytterligare 1,000 kronor. Mangårdsbyggnaden vid Ugerups försöksgård, vilken byggnad för närvarande är i sådant skick att den ej kan uppvärmas vintertid, bör vidare iordningställas för en kostnad av 39,500 kronor. Även i detta fall torde kostnaderna kunna fördelas på flera år. Vid sistnämnda försöksgård bör härjämte verkställas reparation av drankbehållaren, uppsättning av djupkylningsaggregat samt reparation av förmäskan i bränneriet. Kostnaderna för dessa arbeten, i den mån desamma böra åvila försöksgården, uppgå till sammanlagt (1,500 + 2,600 + 1,900 =) 6,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot det av högskolestyrelsen för underhåll av byggnader m. m. föreslagna beloppet av 15,000 kronor torde intet vara att erinra. Vad angår den för byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader ifrågasatta anslagsanvisningen å tillhoppa 75,700 kronor anser jag mig böra förorda, att medel för närvarande äskas av riksdagen allenast för reparation av två hölador vid Brännbergs försöksgård med 1,000 kronor samt för reparation m. m. å vissa anläggningar vid Ugerups försöksgård med 6,000 kronor. I fråga om bostadshuset vid sistnämnda försöksgård torde icke för närvarande något mera trängande behov av ombyggnad föreligga. Då angivna utgifter närmast äro att hänföra till underhållskostnader, synes det erforderliga beloppet, 7,000 kronor, lämpligen böra anvisas under reservationsanslaget till underhåll av byggnader m. m. Detta skulle följaktligen för nästa budgetår behöva upptagas med (15,000 + 7,000 =) 22,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan*: Underhåll av byggnader m. m.
för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reserva-*
tionsanslag av kronor 22,000.

[24.] 8. **Lantbrukshögskolan: Undersökning rörande trippelanalysmetodens användbarhet.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett anslag av 5,000 kronor.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har i skrivelse den 31 augusti 1940 hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Till förevarande undersökning, som avser den s. k. trippelanalysmetodens användbarhet för bedömande av markens gödslingsvärde och gödslingsbehov samt för erhållande av upplysningar om samspelet mellan olika gödslingsfaktorer m. m., har alltsedan budgetåret 1937/38 anvisats anslag. Med hänsyn till den praktiska betydelse som metodens tillämpande i angivna syfte skulle erhålla för vår jordbruksnäring vill jag förorda, att även för nästa budgetår anvisas ett anslag av 5,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Undersökning rörande trippelanalysmetodens användbarhet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 5,000.

[25.] 9. **Lantbrukshögskolan: Avkastningsbedömning rörande avelssvin.** För detta ändamål är för innevarande budgetår upptaget ett anslag av 30,000 kronor. Beträffande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 585.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har i skrivelse den 31 augusti 1940 hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp.

Från ifrågavarande anslag bestridas bland annat följande av Kungl. Maj:t bestämda arvoden, nämligen *dels* arvode å högst 5,000 kronor åt 1 med avkastningsbedömning rörande avelssvin sysselsatt assistent vid anstalten för husdjursförsök, *dels ock* arvoden å 4,570 kronor åt 2 extra assistenter vid försöksstationerna vid Åstorp respektive Hallsberg. Å samtliga dessa arvoden utgår för närvarande dyrtidstillägg enligt för nyreglerade verk gällande grunder. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förordar jag, att en avveckling av dyrtidstilläggen å ifrågavarande arvoden sker från och med den 1 juli 1941. I detta syfte torde arvodena böra uppräknas, arvodet till assistenten vid anstalten för husdjursförsök från högst 5,000 kronor till högst 6,300 kronor och arvodena till de båda extra assistenterna från 4,570 till 5,750 kronor. Härjämte synas de assistenter, vilka vid utgången av innevarande budgetår äro berättigade till barntillägg för före den 1 april 1941 födda barn, böra övergångsvis komma i åtnjutande av särskilda arvodestillägg, bestämda på sådant sätt, att de vid varje tidpunkt motsvara vad som enligt nu gällande grunder skulle ha utgått i barntillägg för samma barn. Närmare bestämmelser härom torde i sinom tid

*Departements-
chefen.*

få meddelas av Kungl. Maj:t. Kostnadsökningen under avlöningsanslaget för nu angivna arvodesreglering kan beräknas uppgå till i runt tal 3,900 kronor. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande assistentbefattningar torde såväl frågan om befattningens återbesättande som i förekommande fall frågan om arvodets storlek böra av högskolestyrelsen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle förevarande anslag, som i övrigt torde böra beräknas i enlighet med högskolestyrelsens förslag, för nästa budgetår behöva upptagas med $(30,000 + 3,900 =)$ 33,900 kronor. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslagets användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Avkastningsbedömning rörande avelssvin* för budgetåret 1941/42 anvisa
ett anslag av kronor 33,900.

[26.] **10. Lantbrukshögskolan: Försöksverksamhet med matpotatis.** För detta ändamål är för budgetåret 1940/41 uppfört ett anslag av 5,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.* Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge kan jag icke förorda, att för budgetåret 1941/42 uppföres högre anslag än 3,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamhet med matpotatis* för budgetåret 1941/42 anvisa ett an-
slag av kronor 3,000.

[27.] **11. Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.** För innevarande budgetår är för ändamålet anvisat ett anslag av 80,000 kronor. Beträffande anslagets användning gjorde jordbruksutskottet vid 1940 års lagtima riksdag i anledning av inom riksdagen väckta motioner vissa uttalanden i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1, punkt 29. Efter förslag av styrelsen för lantbrukshögskolan har Kungl. Maj:t den 22 november 1940 förordnat, att anslaget må disponeras dels intill 43,720 kronor respektive 14,891 kronor 84 öre för utlämnande av statsbidrag till lokala gödslings- och kalkningsförsök samt till inköp av för gödslingsförsöken erforderliga konstgödselmedel, dels intill 6,000 kronor för bestridande

av med den lokala försöksverksamheten förenade kostnader för jordanalyser, dels ock intill 15,380 kronor till lokala sort- och besprutningsförsök. Närmare bestämmelser angående statsbidrag till lokala gödslings- och sortförsök äro meddelade i kungörelsen den 31 mars 1939 (nr 109).

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

I betraktande av det nuvarande budgetära läget anser jag mig böra för-
 orda, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår begränsas till 72,000 kro-
 nor. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på
 Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbrukshögskolans styrelse meddela be-
 stämmelser rörande anslagets användning. Därvid bör bland annat tagas un-
 der överbägande, om och i vad mån ändrade eller nya jordbruksförsök lämp-
 ligen böra prövas i syfte att — särskilt under rådande kristillstånd med av-
 spärrad tillförsel av förnödenheter — tillvarata alla möjligheter och utvä-
 gar att öka landets förmåga till självförsörjning. Jag hemställer alltså, att
 Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-,
 sort- och ogräsförsök m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett
 anslag av kronor 72,000.

[28.] **12. Lantbrukshögskolan: Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor.** För innevarande bud-
 getår är för ändamålet anvisat ett anslag av 22,000 kronor. Beträffande
 bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren
 sid. 586.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hem-
 ställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

I enlighet med högskolestyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t
 måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Bidrag till fast försöksverk-
 samhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor*
 för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . kronor 22,000.

[29.] **13. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet
 vid Alnarp: Avlöningar är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsan-
 slag av 293,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 april 1940 för Alnarps
 lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut fastställt dels personalförteckning
 (statsliggaren sid. 587), dels ock följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* .. kronor 42,900
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat:
 - a) Lön- och tjänstgöringspenningar kronor 6,400

Lön	Tjänstgöringspenningar	Befattning	Antal	Summa kronor
4,400	2,000	Professor.....	1	6,400

Ann. Professor åtnjuter ett ålderstillägg av 600 kronor efter 5 års tjänstgöringstid. För bostad, som upplätes åt professor, skall avdrag å lönen ske med 750 kronor årligen.

b) Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	» 600	» 7,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	54,050
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i> kronor 156,650		
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 15,500	» 172,150
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	15,900
6. Särskild löneförmån till tjänsteman å övergångsstat	»	1,000

Summa kronor 293,000.

Med utlåtande den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* överlämnat en av *styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* gjord, den 1 juli 1940 dagtecknad framställning om medelsanvisning för ifrågasvarande ändamål under nästa budgetår. Sedan härefter institutets styrelse i skrivelse den 20 september 1940 gjort framställning angående ändrade anställnings- och avlöningsförhållanden för föreståndaren vid trädgårdsekonomiska byrån vid institutets trädgårdsavdelning, har lantbruksstyrelsen avgivit remissutlåtande i detta ärende den 17 oktober 1940. Vidare har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 25 november 1940 gjort framställning i syfte att medel för nästa budgetår måtte beräknas för arvode till ett skrivbiträde vid statens mejeriförsök. Slutligen ha inom institutet och lantbruksstyrelsen upprättats promemorior med beräkning av anslagsbehovet vid tillämpning av de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter. Medelsbehovet har i den inom lantbruksstyrelsen upprättade promemorian beräknats till 319,000 kronor. Angående den närmare innebörden av lantbruksstyrelsens förslag må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 319,000 kronor, avse 48,000 kronor avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2,500 kronor avlöning till tjänsteman å övergångsstat, 47,700 kronor arvoden och särskilda ersättningar, be-

stämnda av Kungl. Maj:t, 190,400 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 30,400 kronor rörligt tillägg.

Anslagsposten avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, vilken föreslagits upptagen med ett 5,100 kronor högre belopp än för innevarande budgetår, har beräknats såsom summan av nettolönerna till de å personalförteckningen uppförda ordinarie tjänstemännen.

Posten avlöning till tjänstemän å övergångsstat har, med hänsyn till att professorn i jordbrukslära och lantbruksekonomi vid institutet L. Forsberg genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 augusti 1939 medgivits anstånd med avsked intill utgången av oktober månad 1941, upptagits med i runt tal en tredjedel av de sammanlagda årliga förmånerna av lön och tjänstgöringspenningar, ålderstillägg samt tillfällig löneförbättring.

Beräkningen av det under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, äskade beloppet, 47,700 kronor, framgår av följande uppställning, i vilken för jämförelse jämväl upptagits för innevarande budgetår fastställda arvoden:

	1941/42 kronor	1940/41 kronor
Arvode till rektor	1,500	1,500
» » kamrerare	4,000	4,000
» » läkare	500	500
» » driftsekonom	—	7,000
Arvoden till en var av 2 mejerierassistenter å 3,600 kronor	7,200	7,200
Arvode till försöksmejerist	3,600	3,600
» » chefen för försöksverksamheten på trädgårdsodlingens område	—	334
Arvode till assistent vid trädgårdsförsöken	3,600	3,600
Arvoden till en var av 2 trädgårdsmästare vid Alnarp å 3,600 kronor	7,200	7,200
Arvode till försöksledare vid Rånna	6,300	6,300
» » » » Nyckelby	6,800	6,800
» » trädgårdsmästare vid Rånna (jämte bostad) ...	3,000	3,000
» » » » Nyckelby	3,600	3,000
» » assistent i kulturteknik	400	—
	47,700	54,034.

Beträffande skiljaktigheterna mellan under innevarande budgetår utgående och för nästa budgetår föreslagna arvoden må nämnas följande. Att medel icke äskats för arvode till en *driftsekonom* beror på förslag att ombilda ifrågavarande befattning till en extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 24 med tjänstebenenämningen föreståndare för trädgårdsavdelningens driftsekonomiska byrå. Till stöd för nämnda förslag har institutsstyrelsen framhållit, bland annat, att det vore att befara att ifrågavarande befattningshavare — vilken icke åtnjuter dyrtidstillägg — komme att lämna befattningen, därest han icke bereddes bättre anställningsförhållanden, samt att ett ombyte av innehavare av befattningen nu skulle menligt inverka på byråns fortsatta verksamhet. Lantbruksstyrelsen har förklarat sig icke vilja motsätta sig genomförandet av institutsstyrelsens förslag. Tillika har styrelsen erinrat, att styrelsen i utlåtande den 22 oktober 1938 över ett av institutsstyrelsen framlagt förslag om inrättande av en trädgårdsekonomisk byrå bland annat förordnat, att lärarkrafterna vid institutet från och med den 1 juli 1939 utökades med två ordinarie, i lönegrad A 24 placerade ämneslärare i botanik respektive trädgårdsekonomi, av vilka den sistnämnde även skulle vara före-

ståndare för den driftsekonomska byrån, men att nämnda förslag icke kommit till genomförande. I stället hade anställts en driftsekonom, vilken jämväl skulle tjänstgöra såsom lärare i ekonomiska ämnen vid institutets trädgårdsavdelning (jfr IX H. T. 1939, sid. 70). I anledning av det nu framförda förslaget har å ena sidan från arvodesposten uteslutits arvudet å 7,000 kronor till en driftsekonom och å andra sidan för avlöning till en föreståndare för trädgårdsavdelningens driftsekonomska byrå beräknats dels under icke-ordinarieposten 6,678 kronor (nettolön efter C-ort), dels ock under posten rörligt tillägg 1,080 kronor (efter 15 procent). Bortfallandet för nästa budgetår av arvode till *chefen för försöksverksamheten på trädgårdsområdet* beror på beslut vid 1940 års lagtima riksdag om inrättande från och med den 1 november 1940 av en särskild befattning i lönegrad Eo 28 såsom föreståndare för trädgårdsförsöken (se IX H. T. 1940, sid. 50). Arvudet till *trädgårdsmästaren vid Nyckelby* har höjts från 3,000 kronor till 3,500 kronor med hänsyn till att det nuvarande arvodesbeloppet bestämts med utgångspunkt från att med befattningen skulle vara förenad förmånen av fri bostad, att 1939 års urtima riksdag beslutat att med uppförande av trädgårdsmästarbostad — var till samma års lagtima riksdag anvisat medel — skall anstå tills vidare samt att befattningshavaren genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 juli 1940 tillerkänts bostadsersättning med 50 kronor för månad intill dess bostad för honom blivit uppförd. Vad angår det föreslagna arvudet av 400 kronor till en *assistent i kulturteknik* erinrar lantbruksstyrelsen om att undervisningen vid institutets lantbruksavdelning enligt gällande stadgar skall meddelas av bland andra en ämneslärare i jordbrukslära och kulturteknik, biträdd av en assistent, samt att ämneslärarbefattningen hittills varit obesatt men kommer att tillsättas då professorn i jordbrukslära och lantbruksekonomi den 31 oktober 1941 avgår från sin tjänst. Samtidigt därmed borde enligt styrelsens mening tillsättas en assistent. Det arvode, som i enlighet härmed för 8 månader av nästa budgetår behövde upptagas för ändamålet, syntes böra beräknas i förhållande till ett årligt arvode av 600 kronor, vilket förutsatts i propositionen nr 143/1931 angående den högre lantbruksundervisningens ordnande. Slutligen må nämnas, att lantbruksstyrelsen avsett, att *dyrtidstillägg* under nästa budgetår skall utgå å arvoden med undantag av dem som tillkomma rektorn, läkaren och assistenten i kulturteknik.

Av det för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal äskade beloppet, 190,400 kronor, avse i runt tal 142,400 kronor avlöningar till extra ordinarie tjänstemän, 38,700 kronor ersättningar till speciallärare, 9,100 kronor ersättningar till övrig medelst arvoden avlönad personal samt 200 kronor gottgörelse för tillsyn av ämbetslokaler och städning. I det för avlöningar till *extra ordinarie tjänstemän* beräknade beloppet har, såsom förut nämnts, inräknats ett belopp av 6,678 kronor för avlöning till en föreståndare för trädgårdsavdelningens driftsekonomska byrå med placering i lönegrad Eo 24. I övrigt ha medel beräknats för avlöningar till de å personalförteckningen upptagna extra ordinarie tjänstemännen ävensom till 3 ämneslärare i lönegrad Eo 20. I jämförelse med beräkningen för innevarande budgetår ha vidtagits de förändringarna, att avlöning till föreståndaren för trädgårdsförsöken beräknats för helt budgetår mot 8 månader för löpande budgetår samt att medel jämväl beräknats för avlöning under tiden den 1 november 1941—30 juni 1942 för den ämneslärarbefattning, som enligt meddelad föreskrift skulle hållas obesatt, så länge å övergångsstat för institutet funnes en professor i jordbrukslära och lantbruksekonomi. Det för ersättningar till *speciallärare* äskade beloppet har beräknats såsom summan av dels följande i förhållande till antalet undervisningstimmar beräknade ersättningar, nämligen för 110 timmar å 35 kronor, 490 timmar å 25

kronor, 95 timmar à 17 kronor 50 öre, 240 timmar à 15 kronor, 391 timmar à 12 kronor 50 öre, 520 timmar à 10 kronor, 130 timmar à 7 kronor 50 öre samt 700 timmar à 7 kronor — dock att sålunda erhållna belopp minskats med tillhopa 150 kronor — *dels ock* ersättningsbelopp för undervisning i hovbeslag, maskinlära, värme- och kylteknik ävensom för skogs- exkursioner à respektive 360, 500, 500 och 150 kronor. Ökningen à 2,885 kronor i jämförelse med det för innevarande budgetår upptagna beloppet redovisas sålunda: Å ena sidan ha höjningar skett med *dels* belopp av 980 kronor (140 timmar à 7 kronor) och 315 kronor (45 timmar à 7 kronor) för ersättning till speciallärare, vilka skulle handha den undervisning i matematik i lantbruksskolan respektive trädgårdsskolan som för närvarande ankommer på ämnesläraren i redskapslära, fysik med meteorologi samt matematik H. Å:son Moberg respektive ämnesläraren i husbyggnadslära och ritning G. P. G. Beijer, *dels* 150 kronor för uppräknings av timersättningen för undervisning i matematik i högre trädgårdskursen (30 timmar) från 10 till 15 kronor, *dels* 315 kronor för anställande av ett biträde till hjälp åt Beijer vid undervisningen i ritning i mejeriskolan (45 timmar à 7 kronor), *dels* 360 kronor för bestridande från ifrågavarande anslag av ersättning för undervisning i hovbeslag vid driftsledarkursen, *dels ock* 3,255 kronor på grund av ökat medelsbehov i övrigt. Å andra sidan har ersättningen åt speciallärare i kulturteknik minskats med 2,490 till 1,500 kronor. Till motivering av höjningarna har framhållits i huvudsak följande. Moberg borde befrias från en del av sin omfattande undervisningsskyldighet — 650 à 680 timmar per läsår — för att beredas möjlighet att ägna mera tid åt undervisningen i maskin- och redskapslära. Genom den innevarande budgetår genomförda omläggningen av undervisningen vid mejeriskolan och genom inrättandet av en handelsträdgårdsmästarkurs hade Beijer fått en väsentligt utökad undervisning, omfattande 715 timmar per år. Ersättning för undervisning i matematik i högre trädgårdskursen borde utgå efter samma grund som för annan motsvarande undervisning vid institutet. Vidkommande ersättningen för den av instruktionssmeden vid hovbeslagskursen meddelade undervisningen i hovbeslag vid institutet borde denna icke längre bestridas av hovbeslagskursens avlöningsmedel, särskilt med hänsyn till att den nuvarande instruktionssmeden avginge från sin tjänst med innevarande budgetårs utgång och ny smed komme att anställas från och med den 1 juli 1941. Den icke närmare specificerade ökningen stode i samband med årligen förekommande växlingar i antalet undervisningstimmar. Omförmälda belopp av 1,500 kronor för ersättning åt speciallärare i kulturteknik är avsett för tiden 1 juli—31 oktober 1941, efter vilken tid undervisningen förutsatts komma att övertagas av en ämneslärare i jordbrukslära och kulturteknik. Det för arvoden till *övrig personal* beräknade beloppet överstiger med 2,800 kronor det i gällande stat för sådant ändamål avsedda beloppet. Höjningen beror dels på att arvoden till skrivbiträdena vid institutet, trädgårdsförsöken och driftsekonomska byrån avsetts skola höjas med 200 kronor vardera till respektive 1,200, 2,200 och 2,200 kronor, *dels ock* på förslag om anställande av ett med 2,200 kronor avlönat skrivbiträde vid statens mejeriförsök. I sistnämnda hänseende har lantbruksstyrelsen erinrat, att styrelsen framfört ett liknande förslag i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår men att förslaget då icke bifölls. Styrelsen har nu framhållit, att det icke kunde anses lämpligt och ekonomiskt att kontorsgöromålen vid mejeriförsöken ålades föreståndaren eller förste assistenterna, vilka borde få helt ägna sin tid åt försöksverksamheten.

Slutligen må nämnas, att posten rörligt tillägg beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

Statskontoret har den 4 november 1940 avgivit remissutlåtande rörande de i lantbruksstyrelsens skrivelser den 16 september och 17 oktober 1940 framställda förslagen samt därvid anfört i huvudsak följande.

Ämbetsverket kan icke biträda förslaget rörande ombildning av arvodesbefattningen såsom driftsekonome, vilken inrättats så sent som år 1939, till en extra ordinarie tjänst i 24 lönegraden. I följd härav böra enligt ämbetsverkets mening vidtagas jämkningar i de föreslagna beloppen för arvodes- och icke-ordinarieposterna samt posten rörligt tillägg. Beträffande beräkningen i övrigt av förstnämnda post har statskontoret icke något att erinra mot att trädgårdsmästaren vid Nyckelby alltjämt får uppbära hyresersättning med 50 kronor i månaden; nämnda ersättning bör emellertid i avlöningsstaten uppföras såsom en särskild post med hänsyn till att å arvodet i motsats mot hyresersättningen utgår dyrtidstillägg. Beträffande beräkningen av icke-ordinarieposten kan ämbetsverket icke tillstyrka, att medel avses för överflyttande till speciallärare av den undervisningsskyldighet i räkning, geometri och ritning, som åvilar ämneslärarna i redskapslära m. m. samt husbyggnadslära med ritning, vilket skulle medföra en kostnadsökning å sammanlagt $(980 + 315 + 315) = 1,610$ kronor. Statskontoret vill framhålla, att lärare vid de allmänna läroverken ha skyldighet att undervisa, adjunkt och ämneslärarinna 24—30 veckotimmar samt lektor 20—24 veckotimmar eller alltså under ett läsår om 39 veckor 936—1,170, respektive 780—936 timmar, ävensom att läroverkslärarnas medeltjänstgöring, vilken tidigare uppgått till $26\frac{1}{2}$ respektive $21\frac{1}{2}$ veckotimmar, enligt beslut av 1940 års lagtima riksdag skall utsträckas till 27 respektive 22 veckotimmar. Beträffande undervisningen i byggnadslära och ritning kommer härtil, att chefen för jordbruksdepartementet i propositionen nr 185/1938 med anledning av ett av 1933 års mjölk- och mejeriutredning framställt förslag anfört, att av utredningen ifrågasatt utökning av undervisningen i byggnadslära syntes kunna något begränsas och att av utredningen föreslaget biträde åt ämnesläraren i byggnadslära och ritning med hänsyn därtill icke finge anses behöfligt. Slutligen anser ämbetsverket önskemålet om beredande av arvodesförhöjning med 200 kronor till ett vart av 3 skrivbiträden icke böra vinna tillmötesgående.

Departements-
chefen.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår för avlöningar till ordinarie tjänstemän vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har icke givit mig anledning till erinran. I enlighet med styrelsens förslag torde sålunda å ny avlöningsstat för institutet böra uppföras dels en post för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat å 48,000 kronor, dels ock en post för avlöning till tjänsteman å övergångsstat å 2,500 kronor. Från sistnämnda post skulle jämväl bestridas tillfällig löneförbättring enligt hittillsvarande grunder för tjänstemannen å övergångsstat.

Vad härefter gäller de förslag, på vilka beräkningen av posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, grundats, finner jag starka skäl tala för att den nuvarande arvodesbefattningen såsom driftsekonome ombildas till en i lönegrad Eo 24 placerad extra ordinarie befattning såsom föreståndare för trädgårdsavdelningens driftsekonomiska byrå. Jag anser mig alltså böra tillstyrka en dylik ombildning. I detta sammanhang vill jag erinra om att 1940 års urtima riksdag godkänt av Kungl. Maj:t i pro-

positionen nr 65 framlagt förslag om höjning för löpande budgetår av drifts-ekonomens arvode från 7,000 till 7,600 kronor. Vidare synes intet vara att erinra emot att trädgårdsmästaren vid Nyckelby jämväl i fortsättningen må, intill dess tjänstebostad kan beredas honom, komma i åtnjutande av ett arvodestillägg av 600 kronor motsvarande beräknad hyresersättning. Vid bifall till av mig i det följande framställt förslag att dyrtidstillägg icke vidare skall utgå å arvodet till trädgårdsmästaren vid Nyckelby torde arvodestillägget lämpligen böra på sätt lantbruksstyrelsen föreslagit bestridas från ifrågavarande post. Slutligen vill jag tillstyrka förslaget om anställande från och med den 1 november 1941 av en assistent i kulturteknik med ett årligt arvode av 600 kronor.

Lantbruksstyrelsens förslag innebär vidare, att dyrtidstillägg jämväl under nästa budgetår skulle utgå å arvoden till 1 kamrerare, 2 mejeriassistenter, 1 försöksmejerist, 1 assistent vid trädgårdsförsöken, 2 trädgårdsmästare vid Alnarp, 2 försöksledare vid Rånna respektive Nyckelby samt 2 trädgårdsmästare vid Rånna respektive Nyckelby. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förordar jag emellertid, att en avveckling av dyrtidstilläggen å nämnda arvoden sker från och med den 1 juli 1941. I detta syfte torde arvoden böra uppräknas, arvodet till kamreraren från 4,000 till 5,040 kronor, arvoden till mejeriassistenterna, försöksmejeristen, assistenten vid trädgårdsförsöken samt trädgårdsmästarna vid Alnarp från 3,600 till 4,500 kronor, arvodet till försöksledaren vid Rånna från 6,300 till 7,900 kronor, arvodet till försöksledaren vid Nyckelby från 6,800 till 8,550 kronor samt arvoden till trädgårdsmästarna vid Rånna och Nyckelby från 3,000 till 3,770 kronor. Härjämte synas de av nu omförmälda befattningshavare, vilka vid utgången av innevarande budgetår äga rätt till barntillägg för före den 1 april 1941 födda barn, böra övergångsvis komma i åtnjutande av särskilda arvodestillägg, bestämda på sådant sätt, att de vid varje tidpunkt motsvara vad som enligt nu gällande grunder skulle ha utgått i barntillägg för samma barn. Kungl. Maj:t torde i sinom tid få meddela närmare bestämmelser i ämnet. De barntilläggen motsvarande arvodestilläggen, vilka kunna beräknas till i runt tal 600 kronor, böra liksom arvoden bestridas från anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande befattningar torde såväl frågan om befattningens återbesättning som i förekommande fall frågan om arvodets storlek böra underställas Kungl. Maj:ts prövning. Under förutsättning av bifall till vad jag sålunda förordat skulle för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, behöva beräknas i runt tal 59,600 kronor eller 11,900 kronor mer än som av lantbruksstyrelsen föreslagits. Arvodesposten torde böra upptagas förslagsvis.

Beträffande beräkningen av posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kunna de av lantbruksstyrelsen framställda förslagen om befrielse för vissa ämneslärare att bestrida en del av dem åvilande undervisningsskyldighet, av vilka förslag skulle föranledas ett med 1,610 kronor ökat medelsbe-

hov för ersättningar till speciallärare, icke av mig tillstyrkas under nu rådande förhållanden. Vidare bör enligt min mening den icke närmare specificerade höjningen med 3,255 kronor för dylika ersättningar reduceras med 1,275 kronor. Slutligen anser jag mig icke kunna tillstyrka den föreslagna inräkningen av sammanlagt 2,800 kronor under ifrågavarande post för arvodesförhöjningar till 3 skrivbiträden samt för nyanställande av ett skrivbiträde vid statens mejeriförsök i vidare mån än att posten i anledning av sistberörda förslag bör höjas med 1,800 kronor. Posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde i enlighet härmed böra upptagas med (190,400 — 1,610 — 1,275 — 1,000 =) i runt tal 186,500 kronor.

Posten rörligt tillägg torde i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag böra upptagas med 30,400 kronor.

Anslaget till avlöningar vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut skulle följaktligen för nästa budgetår behöva uppföras med (48,000 + 2,500 + 59,600 + 186,500 + 30,400 =) 327,000 kronor, vilket jämfört med medelsanvisningen för löpande budgetår innebär en anslagsökning med 34,000 kronor. Ökningen är huvudsakligen föranledd av det rörliga tilläggets stegring samt uppräknings av vissa arvoden i samband med dyrtidstilläggets avveckling.

Ny personalförteckning för institutet torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

I rubrikerna å samtliga anslag för verksamheten vid institutet torde detta böra benämnas Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut i stället för, såsom hittills skett, lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut fastställa följande

Personalförteckning.

Befattning Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

3 professorer	A 30
1 eldare	A 5
3 vaktmästare	A 5
1 kontorsbiträde	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 föreståndare för lantbruksavdelningen	Eo 28
1 föreståndare för trädgårdsavdelningen	Eo 28
1 föreståndare för trädgårdsförsöken	Eo 28
2 statsagronomer	Eo 26

Befattning	Lönegrad
1 föreståndare för trädgårdsavdelningens driftsekonomiska byrå	Eo 24
5 ämneslärare vid lantbruksavdelningen	Eo 24
2 ämneslärare vid mejeriskolan	Eo 24
4 förste assistenter	Eo 21;

Anm. En ämneslärarbefattning vid lantbruksavdelningen skall hållas obesatt, så länge å övergångsstat för institutet finnes en professor i jordbrukslära och lantbruksekonomi.

2) godkänna följande avlöningsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 48,000
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, *förslagsvis* » 2,500

Lön	Tjänstgöringspenningar	Befattning	Antal	Summa kronor
4,400	2,000	Professor....	1	6,400

Anm. Professor åtnjuter ett ålderstillägg av 600 kronor efter 5 års tjänstgöringstid. För bostad, som upplåtes åt professor, skall avdrag å lönen ske med 750 kronor årligen.

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* .. » 59,600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, *förslagsvis* » 186,500
5. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 30,400

Summa kronor 327,000;

3) till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 327,000.

[30.] 14. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader, *förslagsanslag*. För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett *förslagsanslag* av 145,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 april

1940 fastställt omkostnadsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (statsliggaren sid. 588). Staten upptager utgifter å 317,800 kronor och särskilda uppbördsmedel å 172,800 kronor.

I den under nästföregående punkt omförmälda framställningen från *institutsstyrelsen* jämte det av *lantbruksstyrelsen* däröver avgivna utlåtandet har äskats anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. I den inom lantbruksstyrelsen upprättade promemoria, vilken jämväl omnämns under föregående punkt, har anslagsbehovet beräknats till 149,000 kronor. Beträffande innehållet i berörda handlingar må nämnas följande.

Lantbruksstyrelsen har beräknat utgifterna för nästa budgetår till 334,600 kronor eller ett 16,800 kronor högre belopp än för innevarande budgetår. Å andra sidan ha inkomster under budgetåret beräknats inflyta med 185,600 kronor eller ett 12,800 kronor högre belopp än som beräknats för löpande budgetår.

Utgifter. Ökningar med tillhoppa 19,200 kronor ha föreslagits å utgiftsposterna *expenser*, *kosthåll för elever* samt *dagsverken m. m.*, vilka höjts med respektive 11,000 till 73,000 kronor, 4,200 till 116,800 kronor och 4,000 till 50,000 kronor. Höjningarna ha motive-rats med hänvisning till prisstegringar samt ökade arbetslöner. Vidare har — i enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 — upptagits en särskild post för *sjukvård m. m.* å 1,200 kronor. Å andra sidan ha följande poster beräknats minskade med tillhoppa 3,600 kronor, nämligen *publikationstryck* med 2,800 till 5,000 kronor, *utställningsmateriel*, *fotografering m. m.* med 500 till 1,000 kronor samt *bokinköp och bokbindning för Rånna och Nyckelby försöksstationer* med 300 till 800 kronor. Övriga utgiftsposter ha upptagits med oförändrade belopp.

Särskilda uppbördsmedel. Den beräknade inkomstökningen i förhållande till innevarande budgetår med 12,800 kronor redovisas sålunda: Å ena sidan föreslås höjningar med 13,100 kronor, nämligen med 8,800 kronor å posten *undervisnings- och kostavgifter för elever*, som beräknats till 91,800 kronor, 300 kronor å posten *försäljning av köksväxter m. m.*, som upptagits med 4,000 kronor, samt med 4,000 kronor å posten *försäljning av jordbruksprodukter*, som beräknats till 15,000 kronor. Å andra sidan föreslås en minskning med 300 kronor till 30,000 kronor av posten *hyres- och arrendavgifter*. För övriga inkomstposter ha beräknats oförändrade belopp.

*Departements-
chefen.*

Det nu rådande statsfinansiella läget påkallar iakttagande av den största sparsamhet i de statliga utgifterna. Jag anser mig med hänsyn härtill böra förorda, att ifrågavarande omkostnadsanslag för nästa budgetår nedsättes till 135,000 kronor. Den av mig sålunda förordade medelsanvisningen innebär i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget en minskning med 10,000 kronor eller, om hänsyn tages till den av myndigheterna förutsedda ökningen med 12,800 kronor av de särskilda uppbördsmedlen å anslaget, en ökning med 2,800 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde omkostnadsstat för institutet böra fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsan-*
slag av kronor 135,000.

[31.] **15. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel m. m., reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

Institutsstyrelsen har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Med hänsyn till det statsfinansiella läget har emellertid *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 16 september 1940 föreslagit, att medelsanvisningen måtte begränsas till 10,000 kronor.

Lika med lantbruksstyrelsen förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 10,000 kronor reducerat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Materiel m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reserva-*
tionsanslag av kronor 10,000.

[32.] **16. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek, reservationsanslag.** För ändamålet är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Institutsstyrelsen har anhållit om oförändrat anslag för nästa budgetår. I skrivelse den 16 september 1940 har emellertid *lantbruksstyrelsen* föreslagit, att anslaget på grund av rådande förhållanden måtte nedsättas till 4,000 kronor.

Med biträdande av lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek för bud-
getåret 1941/42 anvisa ett *reservationsan-*
slag av kronor 4,000.

[33.] **17. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 5,000 kronor. Anslaget disponeras med 2,400 kronor till stipendier, 2,100 kronor till studieresor och 500 kronor till resebidrag till elever vid mejeriskolan.

Sedan *institutets styrelse* hemställt om oförändrad medelsanvisning av 5,000 kronor för nästa budgetår, har *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 16 september 1940 förklarat sig icke ha något att erinra mot framställningen.

*Departements-
chefen.* För nästa budgetår torde icke böra avses högre belopp än 1,600 kronor för studieresor. I övrigt föranleder myndigheternas förslag icke någon erinran från min sida. Ifrågavarande anslag bör i enlighet härmed upptagas med 4,500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Stipendier m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag
 av kronor 4,500.

[34.] **18. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokala trädgårdsförsök.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett anslag av 3,000 kronor.

Institutsstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* biträtt denna framställning.

*Departements-
chefen.* Jag har intet att erinra mot det gjorda anslagsäskandet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Lokala trädgårdsförsök för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 3,000.

[35.] **19. Specialkurs för lantbruksstuderande m. m., förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 38,000 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 592.

I skrivelse den 16 september 1940 har *skolöverstyrelsen* efter förslag i ämnet av styrelsen för specialkursen för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande — vari hemställts att anslaget för budgetåret 1941/42 måtte höjas med 5,000 kronor, därav 3,900 kronor för beredande av rörligt tillägg åt rektorn och timlärarna vid specialkursen — gjort framställning om oförändrat anslag för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid anfört bland annat, att överstyrelsen icke för närvarande kunde tillstyrka den föreslagna formen för höjning av nu utgående arvoden men att en arvodesförhöjning likväl syntes böra ske, därest timlärararvodena vid statliga och kommunala läroanstalter komme att uppräknas med anledning av de stegrade levnadskostnaderna.

*Departements-
chefen.* Mot den av skolöverstyrelsen förordade medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår har jag icke något att erinra. Vad särskilt angår frågan om förhöjning av de till timlärare vid specialkursen utgående arvoden må framhållas, att förevarande arvoden utgöras av s. k. bisysslearvoden och sålunda i enlighet med vedertagna principer icke synas

böra göras beroende av växlingar i levnadskostnadsnivån. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialkurs för lantbruksstuderande m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 38,000.

[36.] 20. Understöd åt lanthushållningsseminariet å Rimforsa, *förslagsanslag*. För innevarande budgetår är för ändamålet anvisat ett förslagsanslag av 30,600 kronor, därav 4,200 kronor till ålderstillägg, 2,000 kronor till provisorisk avlöningsförbättring samt 4,400 kronor till dyrtidstillägg. Beträffande bestämmelser rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 592.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning har *seminariets styrelse* hemställt, att seminariet måtte för budgetåret 1941/42 tilldelas dels grundanslag med 22,500 kronor, dels medel till ålderstillägg åt föreståndarinna och sex lärarinnor med tillhoppa 4,500 kronor, dels medel till beredande av provisorisk avlöningsförbättring åt lärarinnepersonalen med tillhoppa 2,250 kronor, dels ock medel till dyrtidstillägg åt sagda personal.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 31,900 kronor, samt därvid anført i huvudsak följande.

Den begärda höjningen av grundarvodet med 2,500 kronor avser avlönnande av ännu en fast anställd lärarinna. Lantbruksstyrelsen kan visserligen vitsorda behovet av en ytterligare lärarkraft men anser likväl någon ökning av antalet fast anställda lärarinnor icke nu böra ifrågakomma med hänsyn såväl till det statsfinansiella läget som till pågående utredning om den högre undervisningen på lanthushållsområdet. Styrelsen förordar därför oförändrat grundanslag av 20,000 kronor. För ålderstillägg torde böra beräknas ett med 300 kronor förhöjt belopp eller 4,500 kronor. Liksom för innevarande budgetår bör för provisorisk avlöningsförbättring upptagas 2,000 kronor. Slutligen bör — vid bifall till angivna förslag beträffande grundbelopp, ålderstillägg och avlöningsförbättring samt med utgångspunkt från ett tal för levnadskostnadsökningen i förhållande till 1914 års levnadskostnader av 88 — för dyrtidstillägg beräknas 5,400 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda komma att uppgå till $(20,000 + 4,500 + 2,000 + 5,400 =) 31,900$ kronor.

Vad först angår framställningen om utökning av seminariets fast anställda lärarinnepersonal kan jag icke för närvarande tillstyrka densamma. För grundlöner åt lärarinnepersonalen torde följaktligen såsom lantbruksstyrelsen föreslagit böra beräknas oförändrat belopp av 20,000 kronor. Mot lantbruksstyrelsens förslag till beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag icke något att erinra. Ifrågavarande anslag skulle alltså för nästa budgetår behöva uppföras med 31,900 kronor. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført synes under nionde huvudtitelns allmänna anslag till

*Departements-
chefen.*

kristillägg böra inräknas erforderligt belopp för dylikt tillägg till ifrågavarande lärarinnepersonal. Såväl dyrtidstillägg som kristillägg torde böra utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder, som för sagda budgetår komma att gälla för motsvarande personal vid statsunderstödd lant-hushållsskola. Därest för tillämpningen av berörda grunder å nu ifrågavarande lärarinnepersonal skulle tarvas ytterligre föreskrifter, torde utfärdandet av desamma få ankomma på Kungl. Maj:t.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt lanthushållningsseminariet å Rimforsa*
för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 31,900.

[37.] **21. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lantbruksskolan vid Ultuna, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 17,500 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt *dels* den 26 april 1940 stat för lantbruksskolan vid Ultuna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, *dels ock* den 31 maj 1940 inkomst- och utgiftsstat för Ultuna lantegendom för budgetåret 1940/41 (statsliggaren sid. 593).

Med skrivelse den 16 september 1940 har lantbruksstyrelsen överlämnat ett till styrelsen från *lantbruksskolan vid Ultuna* inkommet förslag till stat för skolans verksamhet under budgetåret 1941/42. Förslaget, vilket i skrivelse den 31 augusti 1940 biträtts av styrelsen för lantbrukshögskolan, upptager en nettoutgift av 19,810 kronor eller alltså ett 2,310 kronor högre belopp än som beräknats för innevarande budgetår. Angående beräkningen av medelsbehovet må i övrigt nämnas följande.

Lantbruksskolans förslag avviker från den för innevarande budgetår fastställda staten i följande hänseenden. Posten övriga utgifter har höjts med 3,000 kronor eller från 24,500 till 27,500 kronor på grund av ökade utgifter för elevernas kosthåll. Å andra sidan ha elevavgifterna beräknats till 2,700 kronor i stället för 2,300 kronor, varjämte ersättning från Ultuna egendom för dagsverken höjts med 290 kronor eller från 29,950 till 30,240 kronor. Antalet dagsverken har beräknats till endast 6,720 mot 7,480 för innevarande budgetår, men priset för varje dagsverke har höjts från 4 kronor till 4 kronor 50 öre. Orsaken till det lägre antalet dagsverken är att söka däri, att en minskning av elevantalet vid skolan måste genomföras på grund av att en del elever måste tagas i anspråk för beredande av rymligare bostäder åt den fast anställda arbetspersonalen. Statförslagets övriga poster överensstämma med motsvarande för innevarande budgetår bestämda belopp.

Lantbruksstyrelsen har ansett sig icke kunna tillstyrka högre anslagsanvisning för nästa budgetår än 17,800 kronor. De ökade utgifterna för elevernas kosthåll borde enligt styrelsens mening i huvudsak kompenseras med högre ersättning för dagsverken vid Ultuna egendom. Styrelsen har sålunda upptagit sagda ersättning med 32,250 kronor eller med ett 2,300 kronor högre belopp än för löpande budgetår.

Vad lantbruksstyrelsen föreslagit kan jag biträda och hemställer alltså, att *Departements-*
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

1) godkänna följande stat för lantbruksskolan vid Ultuna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a) Grundbelopp	kronor 11,500	
b) Arvodesförhöjningar, förslagsvis	» 2,500	
c) Provisorisk avlöningsförbättring	» 1,400	
d) Vikariatsersättning ..	» 800	kronor 16,200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 2,350	
	Summa kronor	18,550

O m k o s t n a d e r.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 400
2. Expenser, förslagsvis	» 6,300
3. Övriga utgifter, förslagsvis	» 27,500
	Summa kronor 34,200

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l.

Elevavgifter, 9 elever à 300 kronor	kronor 2,700
Ersättning från Ultuna egendom för dagsverken	» 32,250
	Summa kronor 34,950

S a m m a n d r a g.

Utgifter:

Avlöningar	kronor 18,550	
Omkostnader	» 34,200	kronor 52,750
Särskilda uppbördsmedel	» 34,950	
	Nettoutgift kronor	17,800;

2) till *Lägre lantbruksundervisning m. m.*: Lantbruksskolan vid Ultuna för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 17,800.

[38.] **22. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurs i hovbeslag vid Alnarp, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 6,200 kronor. Kungl. Maj:t har den 5 april 1940 för anslaget användning fastställt *dels* en stat att tillämpas, därest hovbeslagskurs hålles under nämnda budgetår, *dels ock* en stat att tillämpas, därest dylik kurs icke hålles under budgetåret (statsliggaren sid. 596). Staterna sluta å belopp av respektive 6,200 och 3,500 kronor. I båda beloppen är inräknat ett arvode å 2,650 kronor till en instruktionssmed.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har för budgetåret 1941/42 hemställt om oförändrat anslag av 6,200 kronor. I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* — under framhållande av att brist förefunnes på dugliga och kunniga hovslagare — förordat medelsanvisning även för nästa budgetår till en hovbeslagskurs vid Alnarp. Emellertid har *lantbruksstyrelsen* ansett, att medelsanvisningen kunde begränsas till 4,600 kronor. Då den nuvarande instruktionssmeden enligt uppgift komme att (efter uppnådd ålder av 65 år) avgå från sin tjänst den 30 juni 1941, borde nämligen enligt *lantbruksstyrelsens* mening arvodet till den nye instruktionssmeden bestämmas till högst 350 kronor för månad eller för kurs om 3 månader till 1,050 kronor. Därest på grund av ringa elevanslutning kurs icke skulle komma att anordnas under nästa budgetår, har *lantbruksstyrelsen* beräknat det erforderliga beloppet för omkostnader till 850 kronor eller samma belopp som för dylikt fall avsetts till omkostnader under löpande budgetår.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till föreliggande behov av utbildade hovslagare vill jag förordna, att medel även för nästa budgetår ställas till förfogande för ifrågasvarande kursverksamhet. Beträffande medelsanvisningens storlek biträder jag *lantbruksstyrelsens* förslag. Detta innebär, att förevarande anslag kan sänkas med 1,600 kronor till 4,600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurs i hovbeslag vid Alnarp* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,600.

[39.] **23. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 597.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

I överensstämmelse med *lantbruksstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,000.

[40.] 24. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lantlänsskolor: Avlöningar, förslagsanslag.** Sedan 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 109; r. skr. nr 230) beslutat viss omorganisation från och med läsåret 1940/41 av den lägre lantbruksundervisningen, har 1940 års lagtima riksdag till avlöningar och driftkostnader vid lantbruks-, lantmanna- och lantlänsskolor anvisat förslagsanslag å 911,000 respektive 382,000 kronor. Dessa anslag äro beräknade med hänsyn till att läsåret vid ifrågavarande skolor tager sin början först i november. Enligt de tillämpade beräkningsgrunderna skulle medelsbehovet för helt budgetår uppgå till 1,156,000 kronor för avlöningar och till 511,000 kronor för driftkostnader. Beträffande bestämmelserna rörande förevarande anslags användning hänvisas till statslagaren sid. 597.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag å 1,195,600 kronor till avlöningar vid lantbruks-, lantmanna- och lantlänsskolor. Rörande anslagsberäkningen anför styrelsen i huvudsak följande.

Styrelsen har utgått ifrån att under läsåret 1941/42 vid ifrågavarande skolor, nämligen 7 lantbruksskolor, 46 lantmannaskolor och 39 lantlänsskolor, skola finnas anställda lärare till följande antal:

Befattningshavare	Vid lantbruks-skolor	Vid lantmannaskolor		Vid lantlänsskolor	
		Helårs-tjänst	Halvårs-tjänst	Helårs-tjänst	Halvårs-tjänst
Föreståndare (resp. föreståndarinnor)	7	14	32	23	16
Ordinarie lärare (resp. lärarinnor)	7	18	33	33	16
E. o. lärare (resp. lärarinnor)	7	7	17	9	4

Vid beräkningen av för ålderstillägg erforderligt belopp har, såvitt kunnat ske, räknats med det verkliga behovet av sådant tillägg under läsåret. Arvoden åt speciallärare ha upptagits med samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår. Dyrtidstillägg har beräknats med utgångspunkt från ett levnadskostnadstal av 188. Behovet av medel till vikariatsersättning har upptagits till samma belopp, som beräknats för ändamålet under innevarande budgetår.

Enligt angivna beräkningsgrunder uppgår behovet av lönemedel vid olika slag av skolor till följande belopp:

	Grund-löner	Ålders-tillägg	Special-lärare	Dyrtids-tillägg	Proviso-risk av-lönings-förbättring	Vi-kariats-ersätt-ning	Arvoden till semester-vikarier	Summa
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
Lantbruksskolor....	81,200	8,500	2,240	20,226	10,325	1,000	—	123,491
Lantmannaskolor ..	418,900	82,500	19,720	114,646	51,015	3,000	—	689,781
Lantlänsskolor..	236,600	42,600	7,440	63,060	23,660	3,000	6,000	382,360
Summa kronor	736,700	133,600	29,400	197,932	85,000	7,000	6,000	1,195,632

Skillnaden mellan förenämnda medelsbehov till samtliga skolor, i runt tal 1,195,600 kronor, och det under nionde huvudtiteln i 1940 års statsverksproposition för helt budgetår beräknade beloppet hänför sig huvudsakligen till de med hänsyn till det höjda levnadskostnadsstalet ökade dyrtidstilläggen.

*Departements-
chefen.*

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för avlöningar vid ifrågavarande skolor under nästa budgetår har, såsom framgår av vad i det föregående anförts, verkställts enligt samma grunder, som tillämpades vid bestämmandet av anslagsanvisningen för löpande budgetår med iakttagande av att dyrtidstillägg beräknats med utgångspunkt från ett levnadskostnadstal av 188. Mot det föreslagna beloppet, 1,195,600 kronor, synes fördenskuil intet vara att erinra. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört torde under nionde huvudtiteln's allmänna anslag till kristillägg böra inräknas erforderligt belopp för dylikt tillägg åt sådana befattningshavare vid skolorna, som åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lantushållsskolor: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1,195,600.*

[41.] 25. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lantushållsskolor: Driftkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för närvarande uppfört med 382,000 kronor. Såsom under föregående punkt anförts upptogs anslaget för löpande budgetår till nämnda belopp med hänsyn till att läsåret vid ifrågavarande skolor börjar först i november. För helt läsår beräknades medelsbehovet för ändamålet till 511,000 kronor.

I skrivelse den 16 september har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 512,700 kronor. Styrelsen har härvid anfört väsentligen följande.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för ifrågavarande skolor har lantbruksstyrelsen utgått ifrån att under läsåret 1941/42 7 lantbruksskolor skola vara i verksamhet.

Antalet lantmannaskolor har beräknats till 46. I skrivelse den 31 augusti 1939 med förslag till anslagsäskanden hos 1940 års riksdag beräknade lantbruksstyrelsen nämnda antal till 45. Då den planerade nya lantmannaskolan inom Östergötlands län, vilken skola var medräknad i sistnämnda antal, på grund av rådande krisförhållanden icke kan beräknas träda i verksamhet under budgetåret 1941/42, komma de nuvarande lantmannaskolorna i Höje och Lunnevad att fortsätta sin verksamhet även under nämnda budgetår. Antalet lantmannaskolor blir därför $(45 - 1 + 2 =)$ 46. Den beräknade förflyttningen av lantmannaskolan å Katrineberg i Hallands

län torde av enahanda skäl icke komma till stånd under berörda budgetår. Rörande kursernas omfattning vid lantmannaskola har beräknats, att enbart vinterkurs skall hållas vid 31 skolor, helårskurs eller vinterkurs och fortsättningskurs vid 11, vinterkurs och längre kurs vid 1 samt vinterkurs, fortsättningskurs och längre kurs vid 2 skolor. Dessutom anordnas vid en skola, nämligen Osby lantmannaskola, jämte vinterkurs och fortsättningskurs även en s. k. andra kurs, d. v. s. ytterligare en huvudkurs förlagd till sommarhalvåret. För sagda tre kurser har beräknats ett grundbelopp av 7,200 kronor.

Antalet lanthushållsskolor har beräknats till 39 mot 41 för innevarande läsår. Under läsåret 1939/40 har antalet lanthushållsskolor varit 42. Lanthushållsskolorna i Fridhem, Östra Grevie och Vendelsberg, vid vilka endast en kortare kurs om 105 dagar anordnats, komma dock troligen att nedläggas under innevarande budgetår. Nämda skolors lokaler och avsaknaden av skoljordbruk möjliggöra icke anordnande av halvårskurser. Rörande kursernas omfattning vid lanthushållsskolor har beräknats, att under här ifrågavarande undervisningsår 1 skola kommer att anordna 2 helårskurser, 22 skolor antingen helårskurs eller två halvårskurser samt 16 skolor endast halvårskurs.

Med ledning av de för olika skolformer bestämda grundanslagen till driftkostnader synes för ändamålet behövt belopp böra beräknas för lantbruksskolor till $(7 \times 5,400 =)$ 37,800 kronor, för lantmannaskolor till $(31 \times 3,600 + 11 \times 5,400 + 2 \times 7,200 + 2 \times 9,000 =)$ 203,400 kronor samt för lanthushållsskolor till $(1 \times 9,000 + 22 \times 5,400 + 16 \times 3,600 =)$ 185,400 kronor eller tillhopa 426,600 kronor.

Enligt gällande bestämmelser skall till skolorna utgå särskilt bidrag med 5 kronor för elev och månad. Lantbruksstyrelsen uppskattar elevantalet vid lantbruksskolorna till i genomsnitt 30 per skola och år eller tillhopa 2,520 elevmånader. Elevmånadernas antal beträffande lantmannaskolorna kunna uppskattas till cirka 8,300 och beträffande lanthushållsskolorna till 6,400. Såsom särskilda bidrag till skolorna skulle alltså erfordras för de olika skolformerna i nu nämnd ordning $(2,520 \times 5 =)$ 12,600 kronor, $(8,300 \times 5 =)$ 41,500 kronor och $(6,400 \times 5 =)$ 32,000 kronor eller sammanlagt 86,100 kronor.

Enligt angivna beräkningsgrunder uppgår sålunda anslagsbehovet för bidrag till driftkostnader vid de olika slagen av skolor till följande belopp:

	Grundanslag kronor	Särskilt bidrag kronor	Summa kronor
Lantbruksskolor	37,800	12,600	50,400
Lantmannaskolor	203,400	41,500	244,900
Lanthushållsskolor	185,400	32,000	217,400
Summa kronor	426,600	86,100	512,700

Lantbruksstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag i enlighet med beräkningsgrunder, som godkänts av 1940 års lagtima riksdag. Med hänsyn härtill har jag intet annat att erinra mot det föreslagna beloppet än att detsamma torde kunna avrundas till 512,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor: Driftkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 512,000.

[42.] 26. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag, med hänsyn till en beräknad reservation av omkring 80,000 kronor, uppfört med 54,000 kronor. Beträffande de för ifrågavarande kurser gällande föreskrifterna hänvisas till statsliggaren sid. 598.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 131,450 kronor. Detta belopp utgör skillnaden mellan ett beräknat medelsbehov av 146,450 kronor och en beräknad anslagsreservation av omkring 15,000 kronor. Av styrelsens skrivelse inhämtas bland annat följande.

Medelsbehovet för olika hithörande kurser har av *lantbruksstyrelsen* beräknats på följande sätt. (Till jämförelse medtages fördelningen å olika ändamål av medelsbehovet för löpande budgetår.)

	För budget- året 1940/41 kronor	För budget- året 1941/42 kronor
Utbildningskurser för kontrollassistenter (20 kurser)	20,000	20,000
» » ladugårdsförmän och svinskötare	49,450	49,450
» » ladugårdsskötare (30 kurser).....	27,000	27,000
» » ladugårdspersonal	10,000	10,000
» i beteskultur och ängsskötsel.....	3,200	3,200
» för vandringsrättare (2 resp. 1 kurs)..	3,400	1,700
» » förrättningsmän vid täckdiknings- företag (1 kurs)	9,000	9,000
» » täckdikningsförmän (2 resp. 3 kurser)	9,600	14,400
» » mjölkbedömare (2 kurser).....	1,700	1,700
Fortbildningskurser för mejeripersonal (för budgetåret 1941/42: 2 längre kurser à 2,500 kr. och 3 kortare kurser à 1,700 kr.)	—	10,000
Summa kronor	133,350	146,450.

Beträffande kurs för utbildning av förrättningsmän vid täckdikningsföretag har *lantbruksstyrelsen* ansett sig böra räkna med att sådan kurs anordnas under budgetåret 1941/42.

Vad angår ifrågasatt medelsanvisning till fortbildningskurser för mejeripersonal har *lantbruksstyrelsen* erinrat om att 1940 års lagtima riksdag (prop. nr 172; r. skr. nr 170) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 122,000 kronor till Beredskapskurser i mjölkning m. m., av vilket anslag ett belopp av 24,000 kronor avsågs för anordnande i beredskapssyfte av fortbildningskurser för mejeripersonal. Styrelsen har till stöd för sitt anslagsäskande för nästa budgetår till ifrågavarande kurser åberopat, bland annat, dels gällande bestämmelse i

mejeristadgan om att mejeripersonal skall ha undergått ändamålsenlig utbildning, dels ock behovet av reservpersonal vid mejerierna under mobilisering.

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästa budgetår har jag icke något annat att erinra än att jag anser några medel icke böra upptagas för utbildningskurser för vandringsrättare och förrättningsmän vid täckdikningsföretag samt att jag icke kan tillstyrka att medel beräknas för mer än två kurser för utbildning av täckdikningsförmän. Jag förutsätter emellertid, att det belopp, som inräknats i anslaget för löpande budgetår för hållande av en kurs för förrättningsmän vid täckdikningsföretag, må, därest kursen icke kommer till stånd under budgetåret, i stället disponeras för avsett ändamål under budgetåret 1941/42. Vid bifall till vad jag sålunda förordnat skulle medelsbehovet under förevarande anslag uppgå till $(146,450 - 1,700 - 9,000 - 4,800 =) 130,950$ kronor. Då den vid innevarande budgetårs utgång uppkommande reservationen torde böra beräknas till omkring 20,000 kronor, synes anslagsanvisningen kunna begränsas till $(130,950 - 20,000 =)$ i runt tal 110,900 kronor. Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 110,900.

[43.] 27. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m., förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1940/41 anvisats ett förslagsanslag av 400,000 kronor. Vid anslagsanvisningen förutsattes, att en skärpt behovsprövning skulle äga rum vid elevstipendiernas fördelning samt att även i övrigt största möjliga sparsamhet skulle iakttagas vid anslagets begagnande. I fråga om bestämmelserna för anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 599.

Enligt beslut av 1939 års lagtima riksdag skulle från och med budgetåret 1940/41 i samband med omorganisationen av den fasta lägre lantbruksundervisningen (prop. nr 109; r. skr. nr 230) elevstipendierna utgå med avsevärt höjda belopp. Av statsfinansiella skäl beslöts emellertid vid 1940 års lagtima riksdag, att med genomförandet av reformen skulle anstå tills vidare.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag av 400,000 kronor för nästa budgetår. Av styrelsens skrivelse inhämtas bland annat följande.

Med ledning i förekommande fall av under läsåret 1939/40 utdelade understöd till elever av olika behovsgrader och under förutsättning av fortsatt skärpt behovsprövning vid stipendiernas utdelande har lantbruksstyrelsen

beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till understöd åt olika elevkategorier på följande sätt:

Elever vid lantbruksskolor{.....	kronor	42,000
» » lantmannaskolor	»	160,000
» » lanthushållsskolor	»	150,000
» » trädgårdsskolor	»	11,000
» » trädgårdskurser vid folkhögskolor och elever vid handelsträdgårdsmästarkursen i Alnarp.....	»	8,000
» » lägre mejeriskolor	»	4,000
» » mejeriskolan i Alnarp	»	5,000
» » driftsledarkursen i Alnarp.....	»	4,000
» » kurser för ladugårdsskötare	»	14,000
» » kontrollassistentkurser	»	9,000
» » hovbeslagskursen i Alnarp	»	1,000
» » fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever och elever vid husmoderskurs och specialkurs med särskilt antagna kvinnliga elever	»	2,000
Summa kronor		410,000.

Vad beträffar stipendier till elever vid lägre mejeriskolor har medelsbehovet härför beräknats under förutsättning av bifall till ett av styrelsen redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår framfört förslag, innebärande att understöd till ifrågavarande elever skulle utgå enligt samma grunder, som gälla för elever vid lantbruksskolor. Såsom skäl för detta förslag har anförts, att utbildningskostnaderna per år vid mejeriskolorna — åtminstone för manliga elever — torde uppgå till ungefär samma belopp som vid lantbruksskolorna.

Lantbruksstyrelsen har vidare upprepat för innevarande budgetår framlagda förslag om att även elever vid statsunderstödda kontrollassistentkurser och elever vid hovbeslagskursen i Alnarp skulle kunna komma i åtnjutande av elevunderstöd enligt de grunder, som gälla för understöd åt elever vid lantmannaskolor. Beträffande frågan om elevstipendier vid kontrollassistentkurserna har styrelsen bland annat framhållit, att stor brist för närvarande rådde på dylika assistenter samt att Kungl. Maj:t den 17 maj 1940 medgivit, att till elev i statsunderstödd kontrollassistentkurs finge intill utgången av 1941 antagas person, som utan att fylla de i § 6 i reglementet den 28 februari 1914 (nr 24) för de med statsmedel understödda utbildningskurser för kontrollassistenter föreskrivna inträdesvillkoren ändock kunde anses lämplig att utbildas till extra kontrollassistent eller mjölkprovare. Styrelsen har ansett, att möjligheten för elev i kontrollassistentkurs att erhålla understöd av statsmedel för kursens genomgående i icke oväsentlig grad kunde bidraga till ökat elevantal i berörda kurser och därmed bidraga till avhjälpande av bristen på fullt kompetenta kontrollassistenter.

Lantbruksstyrelsen har funnit det sammanlagda medelsbehovet kunna begränsas till 400,000 kronor.

Departements-
chefen.

Det statsfinansiella läget synes mig icke heller för nästa budgetår tillåta, att någon höjning vidtages av här ifrågavarande stipendier eller att nya kategorier av elever beredas möjlighet att erhålla understöd av förevarande slag. Jag kan alltså icke tillstyrka vad lantbruksstyrelsen i sådant hänseende föreslagit. Med hänsyn härtill och under förutsättning att även för

nästa budgetår en skärpt behovsprövning äger rum vid stipendiernas fördelning och att jämväl i övrigt största möjliga sparsamhet iakttages vid anslagets begagnande, torde medelsanvisningen under anslaget kunna bestämmas till 375,000 kronor eller ett 25,000 kronor lägre belopp än som av lantbruksstyrelsen ifrågasatts. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 375,000.

[44.] 28. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor, reservationsanslag.** Vid 1939 års lagtima riksdag beslöts, i samband med godkännandet av viss omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen, att statsbidrag skulle lämnas till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor. För bidragsverksamheten beräknades ett belopp av 600,000 kronor årligen skola bli behövt under en tid av 10 år. För budgetåret 1939/40 anvisades ett anslag av 300,000 kronor för ändamålet. I enlighet med den av 1939 års riksdag behandlade besparingspropositionen, nr 79, har emellertid ett belopp av 100,000 kronor av detta anslag icke tagits i anspråk utan såsom besparing tillförts budgetutjämningsfonden. För innevarande budgetår har anslagsanvisningen för ifrågavarande byggnadsarbeten av statsfinansiella skäl begränsats till 400,000 kronor. Beträffande bestämmelserna för anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 600.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag av 400,000 kronor för budgetåret 1941/42. Styrelsen har framhållit, att efterfrågan på bidrag från anslaget vore synnerligen stor samt att det syntes nödvändigt att ställa medel till förfogande även för nästa budgetår, om den beslutade omorganisationen av den fasta lägre lantbruksundervisningen icke skulle äventyras. Även med hänsyn till befarad större arbetslöshet inom byggnadsbranschen har styrelsen ansett det vara välbetänkt, att medel anvisades för ifrågavarande ändamål. Styrelsen, som i betraktande av det statsfinansiella läget begränsat anslagsäskandet till 400,000 kronor, har med anledning av de stora bidragsbelopp, varom det i ett flertal fall syntes kunna bli fråga, förklarat sig förutsätta, att byggnadsbidrag till skola finge fördelas på flera budgetår.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *Uppsala läns landsting* i skrivelse den 20 november 1939 anhållit om högsta möjliga bidrag till de under åren 1936—37 uppförda skolbyggnaderna för lantmannaskolan vid Jälla. *Lantbruksstyrelsen* har i remissutlåtande den 11 mars 1940 tillstyrkt, att ett belopp av 204,000 kronor äskades av riksdagen för ifrågavarande ändamål. *Statskontoret* har sedermera i utlåtande den 15 juli 1940 förklarat sig icke

ha något att i och för sig erinra mot att anslag beviljades för ändamålet. Anslaget har dock synts statskontoret kunna begränsas till 150,000 kronor. Huruvida medel med hänsyn till den budgetära situationen borde anvisas har statskontoret ansett undandraga sig ämbetsverkets bedömande.

*Departements-
chefen.*

Jag anser mig böra biträda lantbruksstyrelsens förslag att för nästa budgetår till bidrag till ifrågavarande byggnadsarbeten anvisas samma belopp som beviljats för innevarande budgetår eller 400,000 kronor. Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag icke för närvarande tillstyrka anvisande av särskilt anslag för bidrag till den redan uppförda lantmannaskolan vid Jälla.

Jag vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att vederbörande skolstyrelser bemöda sig om att — utan eftersättande av skäligen anspråk på rymliga och trevliga lokaler — nedbringa kostnaderna i största möjliga utsträckning. Sålunda bör inredning av lokaler ske på sådant sätt, att lokaler avsedda för mera tillfälliga sammankomster o. d. kunna disponeras även för andra ändamål. En gymnastiklokal t. ex. bör även kunna tjäna som lokal vid större sammankomster. Lyxbetonat utförande med därav ökade kostnader bör icke ifrågakomma. Det synes önskvärt, att de byggnader, vartill det allmänna lämnar bidrag, tilltagas med större måttfullhet än i allmänhet hittills varit fallet, och det skulle utgöra ett gott föredöme, därest vid planerandet av ifrågavarande för ungdomen avsedda anstalter nu angivna synpunkter kunde förverkligas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 400,000.

[45.] 29. **Trädgårdsundervisningen: Understöd åt lantbruksakademiens trädgårdsskola.** I särskilda skrivelser den 16 september 1940 ha *lantbruksstyrelsen* och *lantbruksakademien* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 12,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot myndigheternas förslag har jag icke någon erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Trädgårdsundervisningen: Understöd åt lantbruksakademiens trädgårdsskola* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 12,000.

[46.] **30. Trädgårdsundervisningen: Understöd åt trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 32,000 kronor, varav 16,000 kronor avsetts för trädgårdsskolan vid Adelsnäs i Östergötlands län och likaledes 16,000 kronor för trädgårdsskolan i Söråker i Västernorrlands län.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Då jag icke har något att erinra mot *lantbruksstyrelsens* förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Trädgårdsundervisningen: Understöd åt trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 32,000.

[47.] **31. Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är för budgetåret 1940/41 med hänsyn till en beräknad reservation av 2,000 kronor upptaget med 45,000 kronor. I fråga om anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 601.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat belopp av 47,000 kronor — därav 25,000 kronor beräknats för bidrag till utbildningskurser för trädskötare i södra och mellersta Sverige — samt hemställt, att anslagsanvisningen med hänsyn till en påräknad reservation av 2,000 kronor måtte bestämmas till 45,000 kronor.

Mot *lantbruksstyrelsens* förslag har jag icke något annat att erinra än att statsbidraget till kurserna för trädskötare i södra och mellersta Sverige med hänsyn till det rådande statsfinansiella läget torde böra nedsättas till 20,000 kronor. Vid bifall härtil skulle anslaget för nästa budgetår behöva upptagas med 40,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40,000.

[48.] **32. Trädgårdsundervisningen: Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är för budgetåret 1940/41 anvisat ett belopp av 1,200 kronor.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte under anslaget anvisas oförändrat belopp av 1,200 kronor, avsett att disponeras såsom stipendium till en begåvad yngling för bedrivande i utlandet av praktiska studier inom trädgårdsyrket under ett år.

Departements-
chefen.

Med biträdande av lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Trädgårdsundervisningen: Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,200.

[49.] **33. Undervisning för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor.** För innevarande budgetår är under rubriken Undervisning och studieresor för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor uppfört ett anslag av 79,800 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 601.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* — med överlämnande av en framställning om statsbidrag från byrån för jordbrukets ungdomsutbyte — hemställt, att för nästa budgetår måtte till ifrågavarande undervisning och studieresor anvisas oförändrat belopp av 79,800 kronor. Av styrelsens skrivelse inhämtas bland annat följande.

De med anslaget avsedda ändamålen föreslås av lantbruksstyrelsen skola tillgodoses på följande sätt:

	Beviljat för 1940/41 kronor	Föreslaget för 1941/42 kronor
Hushållningssällskapens undervisningskurser	46,800	59,800
Annan undervisning	9,750	9,750
Studieresor	13,000	—
Bidrag till byrån för jordbrukets ungdomsutbyte	8,500	8,500
Instruktionskurser för lokala ledare inom jordbrukar- ungdomens förbund	1,750	1,750
Summa kronor	79,800	79,800.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget har styrelsen föreslagit, att medel icke beräknas till studieresor under nästa budgetår. Däremot har styrelsen, i betraktande av undervisningskursernas stora betydelse och möjligheterna för hushållningssällskapen att inrikta verksamheten på sådana kurser, som för tillfället äro mest nödvändiga, funnit det ur beredskapsynpunkt välbetänkt, att det för ifrågavarande kurser beräknade bidraget höjes med 13,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår avsetts för studieresor. Nämnas må vidare, att lantbruksstyrelsen tillstyrkt framställningen från byrån för jordbrukets ungdomsutbyte, vilken framställning utmynnar i en anhållan om statsbidrag för nästa budgetår å 8,500 kronor, därav 3,500 kronor för expeditions- och organisationskostnader samt 5,000 kronor till kostnader för praktikanter resor.

Departements-
chefen.

Jag delar lantbruksstyrelsens uppfattning, att några medel för studieresor icke böra upptagas under anslaget för nästa budgetår. Däremot anser jag mig icke kunna förorda, att för hushållningssällskapens här ifrågavarande undervisningskurser avses högre belopp än för närvarande eller 46,800 kronor. För annan undervisning tillstyrker jag en medelsanvisning av 9,700

kronor. Bidraget till byrån för jordbrukets ungdomsutbyte torde under nuvarande förhållanden kunna nedsättas till 3,000 kronor. Slutligen synes för nästa budgetår icke böra beräknas något belopp för instruktionskurser för lokala ledare inom jordbrukarungdomens förbund.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget — vars benämning med hänsyn till det anförda bör ändras till Undervisning för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor — för nästa budgetår behöva uppföras med $(46,800 + 9,700 + 3,000 =)$ 59,500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisning för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 59,500.

E. Hästavel och boskapsskötsel m. m.

[50.] 1. **Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar, förslagsanslag.** Jämligt gällande grunder för redovisningen å riksstaten av totalisatormedlens specialbudget redovisas de för statens hingstdepåer och stuteri avsedda medlen å två särskilda anslag, det ena för avlöningar och det andra för omkostnader, båda av förslagsanslags natur. I riksstaten för innevarande budgetår äro anslagen uppförda med 197,100 respektive 170,000 kronor. Kungl. Maj:t har för statens hingstdepåer och stuteri fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning (statsliggaren sid. 603), dels ock den 17 maj 1940 avlöningsstat och omkostnadsstat (statsliggaren sid. 605). Avlöningsstaten är av följande utseende:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	44,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	112,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	8,700
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän	»	1,000
5. Rörligt tillägg till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	4,200
6. Dyrtidstillägg till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	»	20,000
7. Barn tillägg till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	6,600
Summa kronor		197,100.

Beträffande anslagens användning må i övrigt nämnas följande.

Vid statens hingstdepåer och stuteri utgöres personalen av, förutom å personalförteckningen uppförda ordinarie tjänstemän samt en medelst arvode

avlönad veterinär vid Strömsholms hingstdepå, dels s. k. ordinarie stallpersonal, vars kontanta avlöning bestrides från den i avlöningsstaten upptagna posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, dels ock 6 s. k. extra stallbetjänter vid Flyinge hingstdepå och stuteri, till vilka arvoden utgå från posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Den ordinarie stallpersonalen omfattar dels två hovslagare, en vid Flyinge hingstdepå och stuteri samt en vid Strömsholms hingstdepå, vilkas kontanta avlöning utgöres av betalning för utförda arbeten enligt av vederbörande depåchef godkänd taxa, *dels ock* följande befattningshavare, till vilka arvoden utgå med nedan angivna belopp:

	Arvode å kronor
<i>Flyinge hingstdepå och stuteri.</i>	
1 fodermarsk och 1 fodermarsk-stoöverskötare	2,190
1 körmästare	2,040
33 stallbetjänter och 1 nattvakt	1,530
1 hushållerska	1,230
<i>Strömsholms hingstdepå.</i>	
1 fodermarsk	2,190
1 körmästare	2,040
16 stallbetjänter och 1 nattvakt	1,530.

Beträffande avlöningsförmånerna till den ordinarie stallpersonalen gäller härutöver följande enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t:

Ålderstillägg kunna efter respektive 3, 6 och 9 år utgå, å 120 kronor till fodermarsk, fodermarsk-stoöverskötare och körmästare samt å 90 kronor till stallbetjänt, nattvakt och hushållerska. Till fodermarsken-stoöverskötaren utgår för skötseln av fölstona och fölen, särskilt under och närmast efter fölningstiden, 20 kronor för varje levande föl, dock högst 600 kronor för år. Dyrtidstillägg utgår till samtliga här avsedda befattningshavare med undantag av hovslagarna. Dyligt tillägg utgår likväl icke å den särskilda ersättningen till fodermarsken-stoöverskötaren. Befattningshavarna vidkännas pensionsavdrag enligt tjänste- och familjepensionsreglementena för arbetare i statens tjänst men erhålla av statsmedel kompensation för familjepensionsavdraget.

Befattningarna äro vidare förenade med vissa naturaförmåner. Sålunda tilldelas fodermarsk, körmästare, nattvakt, hovslagare samt gift stallbetjänt i mån av tillgång bostad med planteringsland ävensom bränsle enligt av Kungl. Maj:t fastställd bränslestat. Åt ogifta stallbetjänter anvisas gemensamhetsrum, och hushållerskan erhåller ett rum; uppvärmning av rummen sker genom vederbörande depås försorg. Till högst 3 gifter stallbetjänter vid Flyinge hingstdepå och stuteri, vilka ej kunna beredas bostäder vid depån, må utbetalas ersättning för hyrande av bostad utom depåns område med högst 360 kronor årligen till vardera. Vidare åtnjuta de manliga befattningshavarna — fränsett hovslagarna — beklädnad in natura enligt av Kungl. Maj:t fastställd beklädnadsstat. Härtill kommer förmån av fri läkarvård för såväl befattningshavarna själva som deras familjemedlemmar. Slutligen gälla vissa bestämmelser angående rätt till begravningshjälp för dödsbo efter avliden fodermarsk, fodermarsk-stoöverskötare, körmästare, stallbetjänt, nattvakt eller hushållerska.

Samtliga kontanta avlöningsförmåner till den ordinarie stallpersonalen bestridas från arvodesposten, utom dyrtidstillägg och barntillägg, vilka tillägg utgå från de i avlöningsstaten för detta ändamål upptagna posterna. Kostna-

derna för personalens bränsle, beklädnad och sjukvård bestridas från särskilda i omkostnadsstaten upptagna anslagsposter.

Till de *extra stallbetjänarna* vid Flyinge hingstdepå och stuteri utbetalas för närvarande en årlig begynnelselöen av 1,380 kronor samt ålderstillägg enligt samma grunder som för ordinarie stallbetjänt. Dyrtidstillägg utgår icke å arvodena. Denna personal beredes samma naturaförmåner — bostad, bränsle, beklädnad och sjukvård — som motsvarande s. k. ordinarie befattningshavare. Slutligen må nämnas, att den vid depån och stuteriet anställda hushållerskan ombesörjer matlagning och tvätt åt personalen samt rengöring av dennas bostadsrum.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelser den 16 september och den 28 oktober 1940 gjort framställning angående anslag till avlöningar och omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri för nästa budgetår. I sistnämnda skrivelse har styrelsen på grundval av däri framställda förslag angående viss omändring av stallpersonalens avlöningsförhållanden samt vid tillämpning av de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, beräknat medelsbehovet för avlöningar till 256,500 kronor och för omkostnader till 157,400 kronor. Angående förslaget, som skulle innebära en höjning av avlöningsanslaget med 59,400 kronor och en minskning av omkostnadsanslaget med 12,600 kronor, må nämnas följande.

Avlöningar. Av det för avlöningar beräknade medelsbehovet, 256,500 kronor, avse 44,000 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 3,700 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 173,400 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 1,600 kronor särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, 33,000 kronor rörligt tillägg, 400 kronor dyrtidstillägg till icke-ordinarie tjänstemän samt 400 kronor barntillägg.

Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän har upptagits med ett 600 kronor lägre belopp än motsvarande post i avlöningsstaten för innevarande budgetår, beroende på omräkning enligt de i propositionen nr 35 till 1940 års urtima riksdag angivna grunderna.

Under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beträffande vilken post föreslagits en minskning med 108,300 kronor i förhållande till innevarande budgetår, ha beräknats dels 2,200 kronor för arvode till veterinären vid Strömsholms hingstdepå, dels ock 1,500 kronor för arvode till hushållerskan vid Flyinge hingstdepå och stuteri, motsvarande nu utgående arvode av 1,230 kronor jämte 3 ålders-tillägg å 90 kronor. Minskningen beror på att medel för avlöande av den egentliga stallpersonalen inräknats under icke-ordinarieposten. Lantbruksstyrelsen har med anledning av att vederbörande personalorganisation hos styrelsen hemställt om hushållerskebefattningens inplacering i lönegraden Eo 1 yttrat, dels att det syntes olämpligt att mera fast anställa en befattningshavare, vars huvudsakliga göromål till omfattningen vore beroende av en så labil faktor som de övriga befattningshavarnas civilstånd, dels ock att något behov av löneförhöjning icke syntes föreligga för hushållerskans del. Styrelsen har icke föreslagit annan ändring beträffande hushållerskans avlöningsförmåner än att rätten till fri sjukvård borde utbytas mot särskild ersättning av 25 kronor för år. Medel härför ha av styrelsen beräknats under omkostnadsposten sjukvård m. m.

Av det för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknade beloppet, 173,400 kronor, avse 153,420 kronor avlöningar till extra

ordinarie och 12,816 kronor avlöningar till extra befattningshavare, 3,700 kronor ersättning till 2 hovslagare, 150 kronor ersättning för skrivhjälp åt bokhållaren vid Flyinge hingstdepå och stuteri samt 3,300 kronor ersättning till vikarier och den tillfälliga arbetskraft, varav behov uppkommer på grund av befattningshavares sjuk- och semesterledighet. Lantbruksstyrelsen har avsett, att den ordinarie stallpersonalen med undantag av hushållerskan samt de båda hovslagarna skulle erhålla anställning såsom *extra ordinarie tjänstemän*. Styrelsen — som rörande personalens nuvarande anställningsförhållanden meddelat, att anställandet sker genom personliga tjänsteavtal med ömsesidig uppsägningslid av 4 månader samt att arbetsförhållandena men icke de direkta avlöningsförmånerna regleras genom särskilda avtal mellan styrelsen och vederbörande personalorganisation — har förklarat, att den närmaste anledningen till styrelsens förslag om befattningarnas omändring till extra ordinarie tjänster är att framställning därom gjorts från personalorganisationen och att gällande arbetsavtal uppsagts av personalen men att styrelsen sedan lång tid haft sin uppmärksamhet riktad på frågan. Styrelsen har velat biträda förslaget om nämnda förändring med hänsyn till att personalens nuvarande avlöningsförhållanden vore förenade med vissa olägenheter — bland annat vore gränserna för åtnjutande av vissa naturaförmåner oklara — och då såväl styrelsen som personalen ansett kollektivavtal icke böra komma till användning i förevarande fall. Vid de olika befattningarnas inplacering i lönegrad har lantbruksstyrelsen utgått från att vederbörande befattningshavare skulle erhålla gottgörelse för såväl nuvarande naturaförmåner, uppskattade till ett värde av 700 kronor, som för nuvarande kompensation för familjepensionsavdrag, att värdet av förmånen av fri sjukvård med tillägg av beräknat beklädnadsbidrag efter befattningarnas omändring borde anses utgöra 87 kronor samt att vederbörande befattningshavare borde genom omändringen erhålla någon reell löneökning vid sådan levnadskostnadsnivå, då dyrtidstillägg utgår med 26 och rörligt tillägg med 15 procent. Från dessa utgångspunkter har styrelsen ansett att fodermarsk och fodermarsk-stoöverskötare skulle placeras i lönegrad Eo 10, körmästare i lönegrad Eo 9 samt stallbetjänt och nattvakt i lönegrad Eo 5. Härigenom skulle enligt styrelsens beräkningar i samtliga fall uppkomma en reell löneökning, i begynnelselöneklassen växlande mellan 1 och 170 kronor och i slutlöneklassen växlande mellan 192 och 480 kronor, utom beträffande fodermarsken och fodermarsken-stoöverskötaren vid Flyinge, för vilka i begynnelselöneklassen skulle uppkomma en reell löneminskning av 42 kronor. Härvid vore tillika att märka, att styrelsen utgått från dels att fodermarsken-stoöverskötaren vid Flyinge skulle bibehållas vid det honom tillkommande särskilda arvodet, vilket skulle utgå från posten särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, dels ock att befattningshavarna skulle för löneklassplacering och löneklassuppflyttning tillgodoräknas all föregående tjänstgöring vid statens hingstdepåer och stuteri. Vad härefter beträffar det för avlöningar till *extra befattningshavare* beräknade beloppet avser detta löner till de 6 extra stallbetjänterna vid Flyinge hingstdepå och stuteri, vilka skulle anställas såsom extra tjänstemän med placering i lönegrad Ex 5. Under förutsättning att nu utgående naturaförmåner med undantag av rätten till gemensambetsrum skulle upphöra att utgå har lantbruksstyrelsen beräknat den reella löneökningen för nämnda befattningshavare till 299 kronor i begynnelse- och 333 kronor i slutlöneklassen. Jämväl ifrågavarande personal borde i avlöningshänseende tillgodoräknas all tidigare anställning vid statens hingstdepåer och stuteri. Beträffande *hovslagarna* har lantbruksstyrelsen icke ansett annan ändring i avlöningshänseende böra vidtagas, än att förmånen av fri läkarvård skulle utbytas mot kontant ersättning av 25 kro-

nor för år; medel härför ha beräknats under omkostnadsposten sjukvård m. m.

Under posten särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän å 1,600 kronor ha upptagits dels 1,000 kronor för representationspenningar till cheferna vid Flyinge hingstdepå och stuteri samt Strömsholms hingstdepå med 750 respektive 250 kronor, dels ock 600 kronor för särskilt arvode till fodermarsken-stoöverskötaren vid Flyinge.

Av höjningen i förhållande till innevarande budgetår å posten rörligt tillägg med 28,800 kronor hänföra sig i runt tal 2,800 kronor till beräknad utgiftsstegring för dylikt tillägg till ordinarie tjänstemän och återstående 26,000 kronor till förslaget angående förändring av stallpersonalens avlöningsförhållanden. Posten har beräknats under antagande att rörligt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

Posten dyrtidstillägg, å vilken lantbruksstyrelsen funnit en höjning till 29,000 kronor erforderlig, i händelse omändring av stallpersonalens avlöningsförhållanden icke vidtages, har med hänsyn till det därom framlagda förslaget ansetts i stället kunna minskas med 19,600 kronor till 400 kronor.

Slutligen har anslagsposten barnstillägg med föranledande av nämnda förslag ansetts böra minskas med 6,200 kronor till 400 kronor.

I fråga om den ekonomiska innebörden för statsverket av förslaget om ändrade avlöningsförhållanden för stallpersonalen har lantbruksstyrelsen sammanfattningsvis anfört följande. Därest nämnda förslag icke genomfördes, borde för avlöningar beräknas ett belopp av 211,500 kronor. Härvid hade styrelsen räknat med att arvodesposten i dylikt fall borde höjas med 2,000 kronor på grund av att åtskilliga ålderstillägg tillkomme under nästa budgetår samt att icke-ordinarieposten borde höjas med 900 kronor dels för att — såsom kompensation för dyrtiden — bereda var och en av de extra stallbetjänterna, räknat från och med juli 1941, ett särskilt kosthållsbidrag av 12 kronor 50 öre per man och månad, dels ock för att möjliggöra anlitande av extra skrivhjälp vid Flyinge hingstdepå och stuteri för en kostnad av 150 kronor per år. I förhållande till det under angivna förutsättning beräknade avlöningsanslaget skulle det nu framlagda förslaget medföra en utgiftsstegring för avlöningar å $(256,500 - 211,500 =) 45,000$ kronor. Å andra sidan skulle emellertid förslagets genomförande medföra, att omkostnadsanslaget skulle kunna minskas med 37,600 kronor i förhållande till det eljest erforderliga anslaget. Den verkliga kostnadsökningen i anledning av stallpersonalens förändrade avlöningsförmåner skulle i enlighet härmed utgöra $(45,000 - 37,600 =) 7,400$ kronor.

Omkostnader. Det för omkostnader under nästa budgetår äskade beloppet, 157,400 kronor, utgör skillnaden mellan beräknade utgifter å 287,500 kronor och inkomster å 130,100 kronor.

Följande utgiftsposter ha beräknats ökade med sammanlagt 40,000 kronor, nämligen *furage* med 29,000 till 115,000 kronor, *lantbeskällares underhåll* med 7,000 till 56,500 kronor samt *utskylder och utgifter i övrigt* med 4,000 till 21,000 kronor. Höjningen å förstnämnda post beror på den stegrade upphandlingskostnaden för samtliga furageartiklar. Av höjningen å posten lantbeskällares underhåll hänföra sig 5,500 kronor till huvudsakligen höjda utstationeringspriser samt 1,500 kronor till ett av lantbruksstyrelsen framtällt förslag om höjning av traktamentet till stallbetjänt under vistelse å beskällarstation från 3 kronor till 3 kronor 50 öre för dygn; styrelsen förklarar sig ha utgått från att föreskrifterna beträffande tjänstgöringstraktamente i 20 § 2 mom. civila icke-ordinariereglementet samt i tilläggsbestämmelserna

till civila avlöningsreglementet icke skola äga tillämpning beträffande ifrågasvarande befattningshavare. Vidare har föreslagits upptagande av tre nya utgiftsposter, nämligen en post för *sjukvård m. m.* å 1,000 kronor — avsedd för bestridande av samtliga sjukvårdskostnader för den ordinarie och icke-ordinarie personalen samt därjämte ersättningar till hushållerskan vid Flyinge hingstdepå ävensom de båda hovslagarna med 25 kronor till vardera för mistad förmån av fri sjukvård — en post för *hästsjukvård* å 1,500 kronor samt en post för *hästskötarskola* å 4,000 kronor. Beträffande sistnämnda post har lantbruksstyrelsen — under erinran dels att hästskötarskola tidigare under en lång följd av år varit anordnad vid Flyinge hingstdepå och stuteri och pågått under 3 månader från medio av januari men att dylik kurs icke kommit till stånd år 1940, dels ock att vid Strömsholms hingstdepå årligen brukade anordnas en kortare kurs i körning och ridning — föreslagit, att hästskötarskolan vid Flyinge från och med budgetåret 1941/42 återupptoges för att bedrivas i utvidgad form samt att kursen vid Strömsholm utvidgades att omfatta en hästskötarskolas alla grenar. Den nuvarande posten *sjukvård* å 5,000 kronor skulle ersättas av de föreslagna posterna *sjukvård m. m.* och *hästsjukvård*. Vidare ha följande utgiftsposter beräknats minskade med sammanlagt 24,000 kronor, nämligen *expenser* med 1,700 till 11,800 kronor, *beklädnad* med 8,800 till 4,200 kronor, *bränsle* med 7,500 till 3,500 kronor samt *byggnaders underhåll* med 6,000 till 15,000 kronor. Nedsättningen av posterna *beklädnad* och *bränsle* är föranledd av förslaget om stallpersonalens inordnande under civila icke-ordinariereglementet. Utgiftsposterna *reseersättningar till depåcheferna*, *inventariers underhåll*, *jordbruket* samt *häst- och fölinköp* ha upptagits med oförändrade belopp av respektive 1,500, 10,000, 10,000 och 32,500 kronor.

Av inkomstposterna ha posterna *arrendemedel och försäld gräskörd m. m.* samt *språngavgifter* upptagits med oförändrade belopp av 9,000 respektive 60,000 kronor, medan däremot posten *sålda hästar* — på grund av beräknade högre hästpriser — höjts med 12,500 till 37,500 kronor och posten *inkomster i övrigt* — varunder de till ett årligt belopp av 3,264 kronor uppgående bostadshyrorna för de ordinarie tjänstemännen redovisas — minskats med 1,000 till 5,000 kronor. Härjämte skulle vid omreglering av stallpersonalens avlöningsförmåner såsom ny inkomstpost tillkomma *hyresintäkt* för de till nämnda personal upplåtna bostadslägenheterna. Denna post har beräknats till 18,600 kronor med utgångspunkt från en genomsnittlig hyra av 300 kronor för varje befattningshavare. I vad avser de ogifta stallbetjänarna vid Flyinge hingstdepå och stuteri skulle mot hyresbeloppet lämnas fri matlagning, rengöring och tvätt men däremot icke fritt bränsle vare sig till uppvärmning av gemensamhetsrum eller till matlagning.

Slutligen må nämnas, att enligt lantbruksstyrelsens beräkningar skulle erfordras ett 37,600 kronor högre omkostnadsanslag, eller å 195,000 kronor, därest såväl nuvarande löneförmåner som traktamentsersättning till stallpersonal bibehållas oförändrade.

Remissutlåtanden i ärendet ha avgivits av statskontoret den 16 november och av allmänna lönenämnden den 19 november 1940.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande.

Ett genomförande av förslaget om stallpersonalens inordnande under icke-ordinariereglementet skulle medföra en betydande ökning av statsverkets utgifter för stallpersonalens avlöande. Den årliga merutgiften skulle, bortsett från stallbetjäningens traktamentsersättning under vistelse å beskållarstation, enligt ämbetsverkets beräkningar uppgå till cirka 15,000 kronor. Här- till skulle komma en icke oväsentlig ökning av kostnaderna för befattnings-

havarnas pensionering. Statskontoret vill vidare erinra, dels att stallpersonalens löner reglerades så sent som 1938, dels ock att ett i anslutning till lantbruksstyrelsens anslagsframställning beträffande budgetåret 1938/39 av vederbörande personalsammanslutning framfört önskemål om vidtagande av åtgärder för beredande av ändrad anställningsform för stallpersonalen icke vann departementschefens beaktande. Slutligen anser sig ämbetsverket böra fästa uppmärksamheten vid att här avsedda befattningshavare otvivelaktigt äro att betrakta såsom arbetare i statens tjänst och att fördenskull frågan om deras inordnande under icke-ordinariereglementet torde böra upptagas till prövning i ett större sammanhang. På grund av vad sålunda anförts får statskontoret avstyrka bifall till lantbruksstyrelsens framställning i denna del.

Beträffande det för avlöningar vid statens hingstdepåer och stuteri uppkommande medelsbehovet, i händelse ändring icke sker av stallpersonalens anställnings- och avlöningsförhållanden, har en företagen omräkning av arvodesposten och posten dyrtidstillägg givit vid handen, att dessa poster icke böra upptagas med högre belopp än 110,000 respektive 27,000 kronor. Det av lantbruksstyrelsen för detta fall framställda förslaget om dyrtidskompensation till de extra stallbetjänarna bör enligt statskontorets mening allenast upptagas i samband med en utredning omfattande under samtliga departement hörande arvodestagare. Slutligen anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att medel avses för avlöande av extra skrivhjälp vid Flyinge hingstdepå och stuteri. Ämbetsverket vill erinra, att en för innevarande budgetår gjord hemställan av liknande innehåll icke vunnit gillande.

I fråga om anslag till omkostnader vid statens hingstdepåer utgår statskontoret från den beräkning av medelsbehovet lantbruksstyrelsen gjort för det fall, att omreglering av stallpersonalen icke komme till stånd, innefattande förslaget om höjd traktamentsersättning. Med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1939/40 bör posten reseersättningar enligt ämbetsverkets mening nedsättas med 500 kronor till 1,000 kronor. Beträffande de föreslagna höjningarna å posten lantbeskållares underhåll kan statskontoret icke bedöma, om och i vad mån den begärda höjningen med 5,500 kronor på grund av stegrade utstationeringspriser kan vara erforderlig, och anser ämbetsverket icke tillräckliga skäl vara anförda för förslaget att höja traktamentsersättningen åt stallbetjänt vid vistelse å beskållarstation, vilket beräknats föranleda en merkostnad av 1,500 kronor. Statskontoret kan ej heller biträda förslaget om anvisande av medel för anordnande av en hästskötarskola, då ämbetsverket icke blivit övertygat om behovet av en sådan skola. Vad slutligen beträffar medelsbehovet för sjukvård förordar statskontoret med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1939/40, att för ändamålet avses 4,500 kronor, varav förslagsvis för den humana sjukvården 3,000 kronor och för djursjukvård 1,500 kronor.

I övrigt ha lantbruksstyrelsens framställningar icke föranlett särskilt uttalande från statskontorets sida.

Lönenämnden har anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden vill för sin del tillstyrka, att ifrågavarande stallpersonal blir underkastad bestämmelserna i civila icke-ordinariereglementet. De föreslagna lönegraderna ha icke givit nämnden anledning till erinran i vidare mån än att fodermarsk och körmästare vid Strömsholms hingstdepå enligt nämndens mening böra inplaceras förslagsvis en lönegrad lägre än motsvarande befattningar vid Flyinge. En dylik differentiering, som äger motsvarighet i det förhållande att de ordinarie befattningarna vid Strömsholm genomgående placerats i lägre lönegrad än motsvarande tjänster vid Flyinge,

synes lönenämnden befogad med hänsyn till att vid Flyinge finnes såväl hingstdepå som stuteri, vilket icke är fallet vid Strömsholm, vartill kommer att den förstnämnda hingstdepån är väsentligt större än Strömsholmsdepån. Enligt vad nämnden under hand inhämtat, uppgår för närvarande antalet hästar vid Flyinge till 133 hingstar och 52 ston samt vid Strömsholm allenast till 58 hingstar.

Beträffande det närmare förfarandet vid befattningarnas inordnande under icke-ordinariereglementet har lantbruksstyrelsen förutsatt, att de nuvarande befattningshavarna skola vid placering och uppflyttning i löneklass tillgodoräkna sig hela sin förutvarande tjänstgöring vid statens hingstdepåer och stuteri, ävensom att nu utgående barntillägg skola bortfalla. Lönenämnden vill i anslutning till eljest tillämpad praxis i stället föreslå, *dels* att löneklassplacering sker på så sätt, att vederbörande inplaceras i den löneklass, i vilken lönen närmast överstiger den avlöning han tidigare ägt uppbära, och att, för den händelse löneminskning skulle komma att inträda även vid inplacering i den för vederbörande befattning fastställda högsta löneklassen, riksdagens bemyndigande inhämtas att medgiva personligt lönetillägg, *dels ock* att berörda befattningshavare genom särskild övergångsbestämmelse medgivas rätt att behålla barntilläggen. Slutligen anser sig lönenämnden böra framhålla, att därest den berörda personalen inordnas under civila icke-ordinariereglementet, kostnaderna för avlöning av en hushållerska vid Flyinge i sista hand böra åvila befattningshavarna själva.

*Departements-
chefen.*

Den av lantbruksstyrelsen verkställda beräkningen av medelsbehovet för avlöningar och omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri under nästa budgetår har skett från utgångspunkten att den för närvarande medelst arvoden avlönade stallpersonalen med undantag av två hovslagare och en hushållerska skulle inordnas under civila icke-ordinariereglementet. I den mån en dylik åtgärd väsentligen skulle innebära ett mera rationellt ordnande av personalens anställnings- och avlöningsförhållanden synes mig icke vara något att erinra mot densamma. Särskilt under nuvarande statsfinansiella läge anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka, att åtgärden genomföres på ett sådant sätt, att personalen genom befattningarnas omändring erhåller en mera avsevärd reell löneförbättring. Jag vill därför — i anslutning till vad lönenämnden anfört i ämnet — föreslå, att avlöningsanslaget beräknas med utgångspunkt från att befattningarna icke placeras i högre lönegrader än följande, nämligen fodermarsk och fodermarsk-stoöverskötare vid Flyinge hingstdepå och stuteri i lönegrad Eo 10, fodermarsk vid Strömsholms hingstdepå i lönegrad Eo 9, körmästare vid depåerna i lönegrad Eo 9 respektive Eo 8 samt stallbetjänter och nattvakter i lönegrad Eo 5, respektive, beträffande de extra stallbetjänterna, i lönegrad Ex 5. Jag anser mig böra förordna, att löneklassplacering sker i enlighet med de av lönenämnden angivna grunderna samt med utgångspunkt från den av lantbruksstyrelsen gjorda uppskattningen av olika förmåner. Å andra sidan synas befattningshavarna böra övergångsvis medgivas rätt att bibehålla utgående barntillägg. Närmare bestämmelser härom torde i sinom tid få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad jag nu anfört bör anslaget till avlöningar vid statens hingstdepåer och stuteri beräknas på följande sätt. Anslagsposten avlöning-

ar till ordinarie tjänstemän torde i enlighet med förslaget böra upptagas med 44,000 kronor. Beträffande posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vill jag föreslå, att det däri ingående arvodet å 1,500 kronor till hushållerskan vid Flyinge hingstdepå och stuteri höjes till 1,900 kronor i samband med borttagande av rätten att å arvodet åtnjuta dyrtidstillägg. Vid den nuvarande arvodestagarens avgång torde emellertid frågan om arvodets bibehållande samt, därest arvode finnes böra utgå även i fortsättningen, frågan om arvodets storlek böra av lantbruksstyrelsen underställas Kungl. Maj:ts prövning. Arvodesposten bör i enlighet härmed upptagas med $(2,200 + 1,900 =)$ 4,100 kronor. Under de av mig i det föregående angivna förutsättningarna i fråga om lönegrads- och löneklassplacering av stallpersonalen synes posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra upptagas med 162,000 kronor. Detta belopp torde vara tillräckligt jämväl för bestridande av kostnader för skrivhjälp samt vikariatsersättningar. Medan posten särskilda löneförmåner torde böra upptagas med 1,600 kronor, synes i anledning av vad jag nu förordat posten rörligt tillägg böra minskas till 31,200 kronor samt posten barntillägg böra bestämmas till 6,600 kronor. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört bör härjämte å avlöningsstaten upptagas en särskild förslagsvis betecknad anslagspost för kristillägg, vilken torde böra beräknas till 8,300 kronor. Avlöningsanslaget till statens hingstdepåer och stuteri skulle i enlighet härmed behöva för nästa budgetår uppföras med $(44,000 + 4,100 + 162,000 + 1,600 + 31,200 + 6,600 + 8,300 =)$ 257,800 kronor.

Lantbruksstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår för omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri har icke givit mig anledning till erinran i vidare mån än att anslaget synes kunna vid iakttagande av sträng sparsamhet minskas med 2,400 kronor till 155,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Under förevarande punkt hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statens hingstdepåer och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	44,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	4,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	162,000

Nionde huvudtiteln.

4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	kronor	1,600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	31,200
6. Kristillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,300
7. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,600

Summa kronor 257,800;

2) till *Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 257,800.

[51.] **2. Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under närmast föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 155,000.

[52.] **3. Hästavelns befrämjande, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet upptaget ett reservationsanslag av 372,000 kronor, vilket enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1940 må disponeras för följande ändamål:

Hästpremieringen	kronor	266,000
Understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring		
m. m.	»	100,000
Demonstration i hovvård och hovbeslag	»	6,000

Summa kronor 372,000.

Beträffande övriga föreskrifter rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 606.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag av 372,000 kronor för nästa budgetår med samma fördelning å olika poster som för innevarande budgetår. Styrelsen har därvid anfört bland annat följande.

Av det belopp å 266,000 kronor av anslaget för innevarande budgetår, vilket avsetts till bestridande av på kalenderåret 1940 belöpande utgifter för hästpremieringen, må enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1940 223,000 kronor användas till bidrag till penningpris, skådepenningar och inlösen av frisedlar, att fördelas mellan hushållningssällskapen. Kostnaderna för dessa belöningar bestridas dels av staten och dels av vederbörande hushållningssällskap. Statens bidrag är i så måtto beroende på hushållningssällskapens tillskott, att av statsmedel icke må disponeras mera, än att statens andel förhåller sig till varje sällskaps andel som 7: 3. Antalet premierade hästar befinner sig i oavbruten stegring, och om reglementsenliga penningpris kunnat

utgå för samtliga år 1939 premierade hästar, borde staten med hänsyn till nämnda proportion ha bidragit med omkring 251,300 kronor. Även om det i och för sig vore önskvärt, att reglementsenliga belöningar kunde beredas för alla därtill berättigade hästar, anser sig styrelsen likväl under nuvarande förhållanden icke böra för sådant ändamål ifrågasätta ökad medelsanvisning utan beräknar medelsbehovet för prisbelöningar till oförändrat belopp av 223,000 kronor.

Det till understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring m. m. för budgetåret 1940/41 upptagna beloppet disponeras jämte 32,000 kronor av statens hästavelsfonds avkastning för ifrågavarande ändamål. Ehuru det årliga bidragsbehovet i allmänhet vida överstiger det disponibla beloppet, ifrågasätter styrelsen med hänsyn till tidsläget icke någon höjning av anslagsposten utan hemställer, att denna måtte för budgetåret 1941/42 upptagas till oförändrat belopp, 100,000 kronor, varav förslagsvis 10,000 kronor beräknas som bidrag till skånska fältrittklubben att användas till höjning av prissummorna i två kapplöpningar, nämligen svenskt kriterium 1942 och svenskt derby 1943.

Med hänsyn till nödvändigheten att i nuvarande statsfinansiella läge iakt- *Departements-*
taga största möjliga sparsamhet torde statens utgifter för hästpremieringen böra *chefen.*
något nedbringas. I sådant syfte anser jag mig böra förordas dels en reducering av nu utgående penningpris och dels ett borttagande av skådepenningarna. För beskällare vid 4 års ålder eller däröver, vilka utmärkts med värdebokstaven A, bör penningpriset nedsättas från 250 kronor till 125 kronor, för dylika beskällare, som utmärkts med värdebokstaven AB, från 150 till 100 kronor och för beskällare, som utmärkts med värdebokstaven B, från 100 till 75 kronor. I fråga om fölston vid 4 års ålder eller däröver torde följande nedsättningar av penningprisen böra ske, nämligen för fölsto, utmärkt med värdebokstaven A, från 75 till 50 kronor, för fölsto av gotlandsruss, som utmärkts med sistnämnda värdebokstav, från 37 kronor 50 öre till 25 kronor, för fölsto, utmärkt med värdebokstaven AB, från 50 till 40 kronor och för sådant sto av gotlandsruss från 25 till 20 kronor. Genom nu förordade begränsningar av penningprisen samt genom borttagandet av skådepenningarna synes kunna ernås en besparing av statsmedel å tillhoppa i runt tal 46,000 kronor.

Då lantbruksstyrelsens förslag om anvisande av 100,000 kronor till understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring m. m. samt 6,000 kronor till demonstration i hovvård och hovbeslag icke givit mig anledning till erinran, skulle följaktligen förevarande anslag för nästa budgetår kunna begränsas till (372,000 — 46,000 =) i runt tal 325,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen tagit ställning till anslagsfrågan, utfärda erforderliga författningsbestämmelser.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hästavelns befrämjande* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 325,000.

[53.] 4. **Avsättning till stuteriväsendets fond, förslagsanslag.** I enlighet med beslut av 1940 års lagtima riksdag är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag till Avsättning till stuteriväsendets fond å 223,900 kronor, till storleken beräknat på så sätt, att för omföring till stuteriväsendets fond disponeras ett belopp, motsvarande inflytande totalisatormedel, sedan för särskilda ändamål anvisade, av dylika medel utgående anslagsbelopp frånräknats.

I skrivelser den 16 september och 28 oktober 1940 har *lantbruksstyrelsen* i fråga om storleken av ifrågavarande anslag för budgetåret 1941/42 anfört i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen beräknar, att under budgetåret 1941/42 komma att i totalisatormedel inflyta omkring 1,200,000 kronor. I till Kungl. Maj:t avlåtna framställningar angående medelsbehovet under nämnda budgetår å stuteriväsendet berörande anslag har styrelsen hemställt om anvisande av anslag å tillhoppa 824,900 kronor för följande ändamål, nämligen

Stuteribyrån i lantbruksstyrelsen:

Avlöningar	 kronor	32,000
Omkostnader	 »	7,000
Statens hingstdepåer och stuteri:		
Avlöningar	 »	256,500
Omkostnader	 »	157,400
Hästavelns befrämjande	 »	372,000

Summa kronor 824,900.

Vid bifall till vad lantbruksstyrelsen sålunda föreslagit skulle av den för budgetåret 1941/42 beräknade inkomsten av totalisatormedel återstå (1,200,000 — 824,900 =) 375,100 kronor, till vilket belopp avsättningsanslaget till stuteriväsendets fond sålunda skulle beräknas.

Av de medel, som tillföras stuteriväsendets fond, torde liksom tidigare visst belopp böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för tillgodoseende av diverse ändamål, ägnade att främja hästaveln. Sagda belopp har i allmänhet och även för löpande budgetår fixerats till 60,000 kronor. Denna summa torde jämväl för nästa budgetår få anses vara tillräcklig för bestridande av utgifter för vissa sedvanliga hästavelsändamål.

Lantbruksstyrelsen vill emellertid föreslå, att ifrågavarande belopp för nästa budgetår bestämmas till 75,000 kronor, varav förslagsvis 15,000 kronor skulle tilldelas inhemska hästuppfödare såsom bidrag vid inköp av en eller flera fullblodshingstar i utlandet. Det må härvid erinras, att motsvarande belopp för budgetåret 1938/39 utgjorde 100,000 kronor, varav förslagsvis 40,000 kronor skulle användas till bestridande av kostnaderna för inköp av en fullblodshingst i England eller Frankrike, samt att även tidigare med vissa mellanrum ställts medel till förfogande för inköp i utlandet av fullblodshingstar för statens hingstdepåer och stuteri. Resultatet av dessa inköp för statens räkning ha visserligen icke alltid motsvarat förväntningarna, och delade meningar ha i vissa fall kunnat råda om vilken hingst som bort inköpas. Det kan emellertid härvid icke bortses från att statens hingsthållningsverksamhet i första hand varit och är inriktad på produktion av hästar för armén och gaghästar för civilt bruk och att staten därför icke kunnat lägga huvudvikten vid att dess fullblodshingstar även skola producera goda kapplopningshästar. Även om de staten tillhöriga fullblodshingstarna varit tillräck-

liga för produktion av de kapplöpningshästar, som erfordrades under kapp-
 löpningssportens tidigare skede, då denna sportgren var av relativt ringa
 omfattning, torde det vara uppenbart, att kraven på ett fullgott hästmateriel
 numera skärpts i sådan grad, att staten ej vidare kan eller bör engagera sig
 för inköp av fullblodshingstar med tanke på just behovet av goda tävlings-
 hästar. Om sålunda denna uppgift synes helt böra övertagas av de privata
 uppfödarna, torde likväl ett ekonomiskt stöd från statens sida bli ofrånkom-
 ligt med hänsyn till det riskmoment, som alltid inrymmes i ett inköp av en
 fullblodshingst från utlandet. Styrelsen har tänkt sig, att en köpare av en
 utländsk fullblodshingst av statsmedel skulle kunna erhålla ett bidrag med
 högst hälften av inköpspriset, dock högst 15,000 kronor. Det torde få anta-
 gas, att denna möjlighet till statsbidrag skulle utgöra en väsentlig stimulans
 till ökade inköp. Motsvarande synpunkter göra sig gällande även i fråga
 om inköp av travhingstar, vilka äro avsedda att användas uteslutande i aveln.
 Den varmblodiga travaveln har emellertid redan blivit föremål för stöd
 från statens sida genom statsbidrag till svenska travsportens centralförbund
 å tillhopa 25,000 kronor att under vissa villkor användas till inköp av en
 travhingst. Av nämnda bidrag ha hittills allenast använts 12,500 kronor
 till inköp av en amerikansk travhingst. Resterande del av anslaget, 12,500
 kronor, kvarstår alltjämt odisponerad, varför någon ytterligare medelsanvis-
 ning till nyssberörda ändamål för närvarande icke torde vara erforderlig.

Jag har tidigare tillstyrkt, att av totalisatormedel skulle under budgetåret 1941/42 för nedan angivna ändamål utgå följande belopp: *Departements-
chefen.*

Stuteribyrån i lantbruksstyrelsen:

Avlöningar		kronor	33,000	
Omkostnader		»	7,000	kronor 40,000
Statens hingstdepåer och stuteri:				
Avlöningar		kronor	257,800	
Omkostnader		»	155,000	» 412,800
Hästavelns befrämjande				» 325,000
				Summa kronor 777,800.

Då i totalisatormedel under budgetåret 1941/42 kunna beräknas inflyta
 endast 1,000,000 kronor, torde i överensstämmelse med vad sålunda före-
 slagits anslaget för avsättning till stuteriväsendets fond böra för samma bud-
 getår upptagas till förslagsvis (1,000,000 — 777,800 =) 222,200 kronor.

Av de medel, som sålunda tillföras stuteriväsendets fond, torde liksom
 tidigare visst belopp böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för diverse
 ändamål ägnade att främja hästaveln. Jag vill emellertid föreslå, att sagda
 belopp för nästa budgetår begränsas till 50,000 kronor, därav förslagsvis
 15,000 kronor böra avses till bidrag i enlighet med lantbruksstyrelsens för-
 slag för inköp av en eller flera fullblodshingstar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
 föreslå riksdagen

att till *Avsättning till stuteriväsendets fond* för budgetåret
 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 222,200.

[54.] **5. Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.** De med ifrågavarande anslag avsedda ändamålen tillgodoses under innevarande budgetår inom en kostnadsram av 300,000 kronor. Till täckande av kostnaderna har anvisats ett anslag av 175,000 kronor. Härjämte har förutsatts, att återstående utgifter eller 125,000 kronor skulle bestridas från medel, redovisade under fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling (IX H. T. 1940, sid. 85). Beträffande bestämmelserna rörande ifrågavarande verksamhet hänvisas till statsliggaren sid. 607.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår till oförändrat belopp av 300,000 kronor, varav 255,000 kronor avses till tjurförämningsverksamhet, 35,000 kronor såsom bidrag till avelsföreningar för nötboskap för stamboksföring samt 10,000 kronor till bekämpande av ofruktbarhet hos svensk kullig boskap.

*Departements-
chefen.*

Mot den av *lantbruksstyrelsen* föreslagna kostnadsramen av 300,000 kronor för tillgodoseende under nästa budgetår av de med ifrågavarande anslag avsedda ändamålen har jag icke något att erinra. I betraktande av den obetydliga omfattning, vari fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling under en lång följd av år intill innevarande budgetår tagits i anspråk och med hänsyn till det rådande statsfinansiella läget vill jag föreslå, att jämväl under nästa budgetår må för här avsedda ändamål användas 125,000 kronor, att utgå i första hand av fondens avkastning och, i den mån denna ej därtill förslår, av dess kapitalbehållning. Enligt en inom departementet verkställd beräkning skulle behållningen därigenom nedbringas i sådan omfattning, att den vid utgången av budgetåret 1941/42 kommer att uppgå till omkring 90,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle under anslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln för nästa budgetår behöva anvisas (300,000 — 125,000 =) 175,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 175,000.

[55.] **6. Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.** För detta ändamål har för budgetåret 1940/41 uppförts ett reservationsanslag av 260,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 608.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940, under framhållande av att en reservation å 59,000 kronor torde komma att finnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, beräknat anslagsbehovet för

ifrågavarande ändamål för budgetåret 1941/42 till 201,000 kronor. Lantbruksstyrelsen har ifrågasatt, att anslaget från och med nästa budgetår omvandlades till obetecknat anslag. Vidare har styrelsen förordat vissa ändringar i gällande bestämmelser angående anslagets disposition. Sålunda har härutinnan föreslagits, dels att bidragen till den fullständiga kontrollverksamheten skulle utgå med 20 kronor per besättning, därav hälften i statsbidrag, dels ock att den ofullständiga kontrollverksamheten skulle nedläggas. I skrivelsen har till utveckling av styrelsens förslag anförts bland annat följande.

Enligt gällande bestämmelser kunna hushållningssällskapen erhålla statsbidrag, bland annat, för utlämnande till kontrollförening inom sällskapets område av bidrag för kontrollföreningsverksamhetens upprätthållande (årliga bidrag). Sådana bidrag kunna, bland annat, utgå *dels*, där fråga är om fullständig kontroll, med högst 15 kronor för medlem med besättning om 1—5 kor, högst 10 kronor för medlem med besättning om 6—10 kor och högst 5 kronor för medlem med besättning om 11—15 kor, *dels ock*, där fråga är om ofullständig kontroll, med för motsvarande fall respektive högst 10, 7 och 3 kronor. Lantbruksstyrelsen vill förorda, att bestämmelserna ändras därhän, att vid fullständig kontroll bidragen i samtliga fall utgå med 20 kronor per besättning. En dylik bidragsverksamhet sammanfaller bättre med föreningarnas årliga kostnader i respektive fall. Utjämnningen av de årliga bidragen medför icke i och för sig något ökat anslagsbehov.

Med hänsyn till nedgången i anslutningen till den ofullständiga kontrollen anser lantbruksstyrelsen att denna kontrollverksamhet bör nedläggas. Under budgetåret 1935/36 voro till denna kontroll anslutna 3,606 besättningar med 34,989 kor. Under budgetåret 1938/39 voro motsvarande siffror 728 och 4,112.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 framförde lantbruksstyrelsen enahanda förslag rörande ändring i bestämmelserna för anslagets användning som i förenämnda skrivelse. Styrelsen hemställde emellertid då i anslutning härtill om ökat anslag. Lantbruksstyrelsen har nu funnit sig kunna genomföra de förordade ändringarna i bidragsgrunderna till den fullständiga kontrollen utan att höjning av anslaget behöver ifrågakomma. Jag finner vid sådant förhållande icke anledning motsätta mig förslaget i denna del, då detsamma synes medföra en bättre anpassning efter föreningarnas kostnader. Däremot ställer jag mig tveksam till styrelsens förslag om nedläggande redan under nästa budgetår av den ofullständiga kontrollen. Frågan härom anser jag ännu icke mogen för slutligt avgörande.

*Departements-
chefen.*

Mot storleken av det begärda anslagsbeloppet har jag intet att erinra. Med hänsyn till en beräknad reservation av 59,000 kronor torde anslaget alltså böra upptagas till ett med nämnda summa nedsatt belopp av 201,000 kronor. I enlighet med styrelsens förslag synes anslaget böra upptagas såsom obetecknat anslag.

Sedan riksdagen fattat ståndpunkt i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser i ämnet, som må finnas erforderliga.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 201,000.

[56.] **7. Svinavelns befrämjande.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 35,000 kronor. Beträffande bestämmelserna för ifrågavarande verksamhet hänvisas till statsliggaren sid. 609.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* förordat, att statsmakternas åtgärder till svinavelns befrämjande under 1941 måtte vidmakthållas i enahanda omfattning som under 1940, samt hemställt om en medelsanvisning av 38,000 kronor för ändamålet.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till bidragsverksamhetens omfattning under de senaste åren samt till nuvarande statsfinansiella läge torde anslagsanvisningen för nästa budgetår böra begränsas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 35,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svinavelns befrämjande* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 35,000.

[57.] **8. Fåravelns befrämjande.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 28,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 609.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* framhållit, att utvecklingen under den senaste tiden av de internationella handelsförbindelserna i hög grad aktualiserat behovet av ett kraftigt statligt främjande av fåraveln. Med hänsyn härtill har styrelsen ansett, att icke ens budgetära skäl i nuvarande läge borde föranleda inskränkning av ifrågavarande bidragsverksamhet. För vidmakthållande av verksamheten i nuvarande omfattning under nästa budgetår har styrelsen hemställt om oförändrad medelsanvisning.

*Departements-
chefen.*

Lantbruksstyrelsens hemställan om oförändrat anslag av 28,000 kronor till fåravelns befrämjande under nästa budgetår föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fåravelns befrämjande* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 28,000.

[58.] **Getavelns befrämjande.** Anslaget till getavelns befrämjande, vilket vid 1939 års lagtima riksdag förändrades från reservationsanslag till obetecknat anslag, upptogs för budgetåret 1939/40 med hänsyn till en beräknad reservation av 1,000 kronor med 2,700 kronor. Av statsfinansiella skäl har anslag för ändamålet icke anvisats för innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1930 utfärdat dels reglemente (nr 186) för med statsmedel understödda åtgärder till getavelns främjande, dels ock kungörelse (nr 187) angående statsbidrag för ändamålet, ändrad genom kungörelsen nr 557/1937. Av budgetära skäl har för åren 1933—1939 statens verksamhet till getavelns främjande begränsats, senast jämlikt kungörelse den 26 maj 1939 (nr 234), varigenom förordnats, dels att bestämmelserna i förberörda reglemente och kungörelse skulle under nämnda år tillämpas allenast i viss angiven utsträckning, dels ock att verksamheten under sagda år skulle omfatta endast bildande och upprätthållande av getavelsstationer, förande av riksstambok över getter samt utstationerande av avelsbockar.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 anfört bland annat följande.

Anvisade medel för getavelns befrämjande ha huvudsakligen tagits i anspråk till understöd av getavelsstationer i Norrland, där efterfrågan på avelsgetter är stor; för närvarande finnas 7 sådana avelsstationer. Då goda avkastningsresultat numera uppnåtts vid avelsstationerna, kan efterfrågan på avelsgetter väntas stiga. Därest emellertid statens stöd skulle helt undandragas getaveln, kan befaras, att avelsstationernas verksamhet kommer att gå tillbaka, varigenom de uppnådda resultaten skulle äventyras. För nästa budgetår bör därför anvisas anslag för ändamålet. Detta torde med hänsyn till den statsfinansiella situationen icke böra bestämmas till högre belopp än 3,000 kronor.

I nuvarande läge synas mig tillräckliga skäl icke föreligga för medelsanvisning till getavelns befrämjande. Anslag för ändamålet torde alltså icke böra äskas av 1941 års riksdag. *Departementschefen.*

[59.] **9. Fjäderfäavelns befrämjande.** Detta anslag, som under vissa villkor (statsliggaren sid. 610) tilldelats Sveriges fjäderfäavelsförening, är för innevarande budgetår uppfört med 36,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning har *Sveriges fjäderfäavelsförening* anhållit om anslag för nästa budgetår med 37,500 kronor. Den begärda anslagshöjningen fördelar sig med 1,300 kronor å avlöningskostnader — avseende löneförhöjningar med tillhoppa 1,000 kronor till föreningens sekreterare och två konsulenter på grund av stegrade levnadskostnader och med 300 kronor till ett kontorsbiträde — samt med 200 kronor å kostnader i övrigt. *Lantbruksstyrelsen* har tillstyrkt anslagsäskandet under framhållande av föreningens betydelse för vidmakthållande av ifrågavarande näringsgren under nu rådande förhållanden.

Departements-
chefen.

Förevarande anslag torde jämväl för nästa budgetår böra begränsas till 36,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fjäderfäavelns befrämjande* för budgetåret 1941/42
anvisa ett anslag av kronor 36,000.

[60.] **10. Biskötselns befrämjande.** För innevarande budgetår är för detta ändamål anvisat ett anslag av 5,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 610.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att kostnader för statsverket på grund av förordningen den 15 juni 1934 (nr 277) angående åtgärder mot smittsamma sjukdomar hos bin bestridas från anslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter (statsliggaren sid. 622). I en den 27 oktober 1939 dagtecknad framställning har Sveriges biodlares riksförbund framlagt förslag till vissa ändringar i förenämnda förordning nr 277/1934. I anledning av förslaget ha yttranden inhämtats från vissa myndigheter. Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande den 11 april 1940 förordat, att åt Sveriges biodlares riksförbund måtte anförtros såväl vissa uppgifter, vilka enligt nämnda förslag skulle åvila hus-hållningssällskapen, som ock handhavandet av beviljade anslag till biskötselns befrämjande samt av visst bidrag för det praktiska handhavandet av bisjukdomars bekämpande. Nämnda medel borde av praktiska skäl sammanföras till ett anslag å belopp, som motsvarade hälften av förbundets omkostnader för undervisnings- och upplysningsändamål samt för sjukdomars bekämpande. Riksförbundets och dess lokalavdelningars egna utgifter hade under år 1937 uppgått till nära 18,000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om bifall till de av styrelsen i omförmälda utlåtande den 11 april 1940 framlagda förslagen samt anfört, att anslaget med hänsyn till det statsfinansiella läget syntes böra för nästa budgetår begränsas till 10,000 kronor.

Departements-
chefen.

En omläggning på sätt i det föregående ifrågasatts av den med statsmedel understödda verksamheten bör enligt min mening icke genomföras, förrän de ekonomiska konsekvenserna för statsverket av omläggningen ytterligare klarlagts. Av statsfinansiella skäl torde förevarande anslag även för nästa budgetår böra begränsas till 5,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Biskötselns befrämjande* för budgetåret 1941/42 an-
visa ett anslag av kronor 5,000.

F. Veterinärväsendet m. m.

[61.] 1. **Veterinärhögskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 438,200 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 13 april 1939 personalförteckning för veterinärhögskolan (statsliggaren sid. 611), dels ock den 12 april 1940 följande avlöningsstat för högskolan:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . .	kronor 170,300	
<i>Anm.</i> Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning för uppehållande av den del av rektors undervisningsskyldighet, från vilken han med hänsyn till rektorsgöromålen befrias.		
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	49,775
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 169,800	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 15,025	184,825
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	33,300
		Summa kronor 438,200.

Styrelsen för veterinärhögskolan har gjort framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid högskolan under nästa budgetår *dels* i skrivelse den 25 juli 1940, *dels ock* i en den 24 oktober 1940 dagtecknad promemoria, vilken upprättats i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter. I enlighet med grunder, som angivas i nämnda av riksdagen sedermera behandlade proposition, har anslagsbehovet beräknats till 478,400 kronor. Angående beräkningen av de särskilda anslagsposterna må nämnas följande.

Det beräknade medelsbehovet, 478,400 kronor, fördelar sig med 174,600 kronor å posten avlöningar till ordinarie tjänstemän, 51,400 kronor å posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 197,900 kronor å posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 54,500 kronor å posten rörligt tillägg.

Vid beräkningen av *ordinarieposten*, varunder jämväl inräknats ersättning till rektors undervisningsvikarie ävensom i runt tal 660 kronor för vikariatsersättningar vid militärinkallelser och sjukdom, har i anslutning till under innevarande budgetår gällande ordning (se IX H. T. 1940, sid. 108) förutsatts, att professorn vid högskolan A. Hjärre under tjänstledighet från professorstjänsten för uppehållande av befattning såsom föreståndare för statens veterinärbakteriologiska anstalt skall från ifrågavarande anslag äga uppbära nettolön i lönegrad A 30: 33 minskad med B-avdrag.

Under arvodessposten har upptagits oförändrat belopp av 49,775 kronor för tillgodoseende av de ändamål, för vilka motsvarande post i gällande avlöningsstat är avsedd, nämligen för arvoden till rektor å 1,500 kronor, sekreterare hos styrelsen å 1,800 kronor, sekreterare hos lärarkollegiet å 1,200 kronor, syssloman å 5,000 kronor, bibliotekarie å 3,000 kronor, en var av 7 assistenter å 4,500 kronor, speciallärare i tuberkulosdiagnostik å 3,000 kronor samt lärare i läkemedelsekonomi å 150 kronor ävensom för ersättning till vikarier för assistenter under semester ett belopp av 2,625 kronor. Vidare har under posten uppförts ett belopp av 1,625 kronor för ersättning till vikarier för här avsedda befattningshavare vid militärinkallelser och sjukdom. Härvid har å ena sidan icke beräknats ersättning till en assistent, vilken vikarierar å extra ordinarie befattning, men å andra sidan ifrågavarande assistentarvode förutsatts skola uppbäras av en tillförordnad assistent.

Under icke-ordinarieposten ha beräknats i runt tal dels 177,630 kronor för avlöningar till extra ordinarie och extra tjänstemän, dels 8,960 kronor för vikariatsersättningar under befattningshavares tjänstledighet, dels 3,100 kronor för vikariatsersättningar vid militärinkallelser och sjukdom, dels 300 kronor för vikariatsersättning motsvarande ersättning vid förordnande att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman, tillhörande högre lönegrad, dels 6,900 kronor för ersättning åt tillfälligt anställd personal, dels ock 1,000 kronor för särskild gottgörelse för tillsyn av ämbetslokaler och städning samt förrådsbiträde.

Posten rörligt tillägg har slutligen beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

*Departements-
chefen.*

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under nästa budgetår för avlöningar vid veterinärhögskolan vill jag till en början framhålla, att de för vikariatsersättningar beräknade beloppen synas mig kunna avsevärt minskas. Jag förutsätter nämligen, dels att en av det nuvarande statsfinansiella läget betingad sträng begränsning iakttages i fråga om meddelandet av vikariatsförordnanden, dels att vissa belopp bli tillgängliga för ifrågavarande ändamål genom befattningshavares tjänstledighet med avdrag å lönen, dels ock att anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för nästa budgetår bör upptagas förslagsvis. I följd härav torde minskningar i förhållande till vad som föreslagits böra ske med 300 kronor å posten avlöningar till ordinarie tjänstemän, 1,000 kronor å posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt 2,800 kronor å posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Vidare vill jag föreslå, att det särskilda arvodet till rektors undervisningsvikarie, vilket hittills utgått från posten avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, framdeles bestrides från arvodesposten. Ifrågavarande arvode, som för närvarande utgör 1,000 kronor, synes för nästa budgetår böra bestämmas till 1,100 kronor. För närvarande utgår dyrtidstillägg (enligt för nyreglerade verk gällande grunder) å arvodena till sysslomannen samt 7 assistenter. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag, att en avveckling av dyrtidstilläggen å nämnda arvoden sker från och med den 1 juli 1941. I detta syfte torde arvodena böra uppräknas, sysslomannens arvode från 5,000 till 6,300 kronor samt assistent-

arvodena från 4,500 till 5,600 kronor. Kostnadsökningen under avlöningsanslaget för nu angivna arvodesreglering uppgår till 9,000 kronor. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande arvodesbefattningar torde såväl frågan om befattningens återbesättning som i förekommande fall frågan om arvodets storlek böra av veterinärhögskolans styrelse underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Med beaktande av vad jag i det föregående anfört böra posterna avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagas med $(174,600 - 300 - 1,000 =)$ 173,300 kronor respektive $(51,400 - 1,000 + 1,100 + 9,000 =)$ 60,500 kronor. Vad angår posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal vill det synas som om tillämpning av gällande avlöningsbestämmelser leder till att medelsbehovet för avlöningar till extra ordinarie och extra personal behöver upptagas med ett omkring 900 kronor högre belopp än det för ändamålet beräknade. Denna anslagspost bör sålunda uppföras med $(197,900 - 2,800 + 900 =)$ 196,000 kronor. Slutligen torde posten rörligt tillägg i enlighet med högskolestyrelsens förslag böra beräknas till 54,500 kronor.

Anslagsbehovet för nästa budgetår för avlöningar vid veterinärhögskolan skulle alltså utgöra $(173,300 + 60,500 + 196,000 + 54,500 =)$ 484,300 kronor. Højningen med 46,100 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår är huvudsakligen föranledd av det rörliga tilläggets stegring, uppräknningen av vissa arvoden i samband med dyrtidstilläggets avveckling samt den omständigheten att ordinarieposten för närvarande understiger den verkliga belastningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för veterinärhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 173,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 60,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 196,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 54,500
Summa kronor 484,300;	

- 2) till Veterinärhögskolan: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 484,300.

[62.] **2. Veterinärhögskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 70,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 april 1940 fastställt omkostnadsstat för veterinärhögskolan samt stat för högskolans rörelse (statsliggaren sid. 612).

I den under närmast föregående punkt omförmälda skrivelsen och promemorian har *styrelsen för veterinärhögskolan* hemställt om oförändrat anslag av 70,000 kronor för nästa budgetår. Å ena sidan räknas med bortfallandet av en engångsutgift till inköp av laboratorieutrustning å 3,350 kronor. Å andra sidan ha i det äskade anslagsbeloppet inräknats dels i runt tal 1,850 kronor för sjukvård m. m., dels 405 kronor till inköp av en paraffinugn för patologisk-anatomiska avdelningen, dels ock 1,095 kronor till inköp av ett arbetsmikroskop för hygieniska avdelningen.

Departements-
chefen.

Jag anser mig med hänsyn till det nuvarande läget böra förorda, att ifrågasvarande omkostnadsanslag för nästa budgetår nedsattes till 68,500 kronor. Därest så kan ske inom angivna kostnadsram, synes intet vara att erinra mot att anslaget tages i anspråk för anskaffande av en paraffinugn och ett arbetsmikroskop. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslagets användning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 68,500.

[63.] **3. Veterinärhögskolan: Materiel m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 40,000 kronor. I fråga om anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 613.

I skrivelse den 25 juli 1940 har *styrelsen för veterinärhögskolan* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med ett till 40,450 kronor förhöjt belopp. Beträffande den föreslagna höjningen må anföras följande.

Efter framställning av styrelsen för högskolan beviljade 1925 års riksdag 5,000 kronor till utgivande av meddelanden från högskolans olika institutioner. Därefter har årligen beviljats medel för ändamålet, för tiden från och med budgetåret 1937/38 med 5,050 kronor. På framställning av styrelsen medgav Kungl. Maj:t den 14 mars 1930, att ifrågasvarande anslagspost finge användas jämväl till understödjande i allmänhet av vetenskapliga forskningsarbeten, som styrelsen ansåge vara av den betydelse för den veterinära vetenskapens utveckling, att de vore förtjänta av understöd.

Högskolestyrelsen har nu, med anledning av förslag av lärarkollegiet vid högskolan, hemställt om höjning av nämnda anslagspost med 450 kronor till 5,500 kronor för beredande av möjlighet att därifrån bestrida vissa resekostnader, föranledda av vetenskaplig forskning i tjänsten. Styrelsen har därvid framhållit, att det vid åtskilliga tillfällen visat sig synnerligen önskvärt att ha tillgång till medel för att tillgodose det trängande behovet av resor för arbete, sammanhängande med pågående vetenskaplig forskning i tjänsten.

Högskolestyrelsens förslag om anvisande av ytterligare 450 kronor för ut- *Departements-*
 givande av meddelanden kan jag icke biträda. Av statsfinansiella hänsyn *chefen.*
 torde det i stället vara nödvändigt att för nästa budgetår begränsa medelsan-
 visningen under ifrågavarande anslag till 38,000 kronor. Sedan riksdagen
 beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter för-
 slag av högskolestyrelsen meddela erforderliga föreskrifter om anslagets dis-
 position. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret
 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 38,000.

[64.] **4. Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning för högsko-
 lans bibliotek, reservationsanslag** Detta anslag är för innevarande budgetår
 uppfört med 5,000 kronor.

I skrivelse den 25 juli 1940 har *styrelsen för veterinärhögskolan* hemställt
 om oförändrat anslag.

För nästa budgetår synes detta anslag kunna nedsättas till 4,500 kronor. *Departements-*
 Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

att till *Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning för*
högskolans bibliotek för budgetåret 1941/42 anvisa ett *re-*
servationsanslag av kronor 4,500.

[65.] **5. Veterinärhögskolan: Stipendier.** Detta anslag är för inneva-
 rande budgetår uppfört med 5,000 kronor.

I skrivelse den 25 juli 1940 har *styrelsen för veterinärhögskolan* hemställt,
 att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp för nästa budgetår.

Medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål torde för nästa budgetår *Departements-*
 böra begränsas till 4,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte *chefen.*
 föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Stipendier* för budgetåret 1941/
 42 anvisa ett anslag av kronor 4,000.

[66.] **6. Veterinärinrättningen i Skara.** Detta anslag är för inneva-
 rande budgetår uppfört med 11,500 kronor. Beträffande anslagets användning
 hänvisas till statsliggaren sid. 614.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *medicinalstyrelsen*, med överlämnande
 av en framställning i ämnet från styrelsen för veterinärinrättningen, innehåll-
 lande bland annat förslag till ny stat för inrättningen, hemställt, att anslaget
 måtte för nästa budgetår höjas med 4,300 kronor till 15,800 kronor. Rörande
 statförslaget samt anslagsberäkningen må nämnas följande.

Utgifterna ha beräknats till för avlöningar 23,636 kronor och för omkostnader 10,355 kronor, eller tillhopa 33,991 kronor. Efter avdrag av särskilda uppbördsmedel å 18,105 kronor skulle nettoutgiften sålunda utgöra (33,991 — 18,105 =) i runt tal 15,800 kronor.

Uppställningen av statförslaget överensstämmer med en för innevarande budgetår föreslagen ny stat, varom hänvisas till IX. H. T. 1940 sid. 102. I förhållande till de i denna upptagna beloppen innefattar förslaget för nästa budgetår följande ändringar. Posten dyrtidstillägg har höjts med 732 kronor till 6,000 kronor, medförande höjning med samma belopp av kostnaderna för avlöningar. Det för omkostnader föreslagna beloppet innebär en höjning med sammanlagt 1,745 kronor, därav med 200 kronor för skatter och onera samt försäkringsavgifter, 740 kronor för foder, 320 kronor för skogars och vägars underhåll samt 485 kronor för diverse omkostnader; för nämnda ändamål ha sålunda föreslagits poster å respektive 1,900, 1,500, 1,200 och 2,000 kronor. Uppbördsmedlen, av vilka intressemedlen upptagits med ett 300 kronor högre belopp än i statförslaget för innevarande budgetår men överskottet av instruktionssmedjans verksamhet beräknats nedgå med motsvarande belopp, ha upptagits med samma slutsumma som i statförslaget för innevarande budgetår. Såsom framgår av IX H. T. 1940 sid. 104 har emellertid vid anvisande av anslag till inrättningen för innevarande budgetår räknats med uppbördsmedel till ett 2,000 kronor högre belopp.

Styrelsen för veterinärinrättningen har såsom skäl för anslagshöjningen anført, att inrättningen hittills kunnat för täckande av driftunderskotten anlita en förefintlig kapitalbehållning utöver donationsfonderna — vilka sistnämnda inrättningen icke ägde förbruka — men att någon dylik behållning icke numera finnes att tillgå.

Medicinalstyrelsen har icke haft något att erinra mot statförslaget.

Statskontoret har i remissutlåtande den 11 september 1940 anført i hudsak följande.

I förslaget har under rubriken särskilda uppbördsmedel posten foderavgifter uppförts med 4,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Då emellertid samtidigt utgiftsposten för inköp av foder med hänsyn till de ökade priserna upptagits med ett i förhållande till föregående år fördubblat belopp och, enligt vad statskontoret under hand inhämtat, inrättningens styrelse i början av innevarande budgetår ökat avgiften för föda och foder till sjuka djur, som emottagas till vård vid inrättningen, från tidigare 2 kronor 50 öre till 3 kronor 50 öre per dag och djur, synes en höjning av nämnda uppbördspost vara befogad. Då vidare under nuvarande förhållanden priset på skogsprodukter med all sannolikhet kan förväntas bli högre än det, varmed styrelsen räknade i sitt statförslag för innevarande budgetår, synes en förhöjning böra ske av den till 5,000 kronor upptagna posten diverse inkomster. Ökningen av dessa båda inkomstposter synes kunna beräknas till sammanlagt 2,300 kronor. Anslaget till veterinärinrättningen bör till följd härav för budgetåret 1941/42 kunna upptagas till 13,500 kronor.

Departements-
chefen.

Vid anmälan i 1940 års statsverksproposition av frågan om anslag för budgetåret 1940/41 till veterinärinrättningen yttrade jag i anslutning till ett av statskontoret avgivet utlåtande, vari ämbetsverket ifrågasatt det berättigade i inrättningens bibehållande i dess nuvarande form, att jag i likhet med statskontoret ansåge, att frågan om bibehållandet av inrättningen såsom statlig institution borde göras till föremål för ytterligare överväganden. Sedermera har

Kungl. Maj:t genom beslut den 17 maj 1940 uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag i frågan. Enligt vad jag inhämtat kan utredningen icke beräknas vara slutförd vid sådan tid, att proposition i ämnet kan föreläggas 1941 års riksdag. Anslag till veterinärinrättningen för nästa budgetår torde i anledning härav böra beräknas med utgångspunkt från att verksamheten under nämnda budgetår kommer att fortgå på i huvudsak samma sätt som under innevarande budgetår. I anslutning till vad statskontoret anfört vill jag förorda, att för ändamålet anvisas 13,500 kronor. Med hänsyn till ovissheten i fråga om veterinärinrättningens framtida existens och inriktningen av dess verksamhet torde det icke vara erforderligt, att ny stat för inrättningen fastställs för nästa budgetår. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärinrättningen i Skara* för budgetåret 1941/42
anvisa ett anslag av kronor 13,500.

[67.] 7. **Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 401,000 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 12 maj 1939 personalförteckning för statens veterinärbakteriologiska anstalt (statsliggaren sid. 615), dels ock den 26 april 1940 följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	53,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	57,140
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	243,360
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	19,300
		» 262,660
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	28,100
Summa kronor		401,000.

Såsom jag erinrade vid anmälan av frågan om anslag för detta ändamål under innevarande budgetår (IX H. T. 1940, sid. 104) ha genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 november 1938 samt den 27 oktober och den 1 december 1939 vidtagits vissa särskilda anordningar beträffande ledningen av statens veterinärbakteriologiska anstalt under vakans å befattningen såsom föreståndare för anstalten. De åligganden, som i administrativt hänseende åvila föreståndaren, ha härvid anförtratts åt en nämnd å fem av Kungl. Maj:t utsedda personer, varjämte åt en av nämndens ledamöter, professorn vid veterinärhögskolan A. Hjärre, uppdragits att tills vidare fullgöra de arbetsuppgifter, som enligt av medicinalstyrelsen utfärdad instruktion för nämnden ankomma på anstaltens föreståndare, ävensom att tjänstgöra såsom sakkunnig vid uppgö-

rande av ritningar till anstaltens byggnader. Ersättningen i anledning av uppdraget har bestämts till 500 kronor per år för nämndens ordförande samt till 300 kronor per år för en var av nämndens övriga ledamöter med undantag av professor Hjärre. Ersättningen till Hjärre utgår dels med belopp, motsvarande vad han under ledighet från befattningen såsom professor i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan nödgas avstå av sin lön, dels ock med ett så stort belopp, att honom tillkommande förmåner uppgå till den för tjänsteman i lönegraden B 1 bestämda avlöningen. Vad härefter angår de åligganden, som åvilat den förutvarande föreståndaren i fråga om de bakteriologiska och patologisk-anatomiska laboratorierna vid anstalten, har Kungl. Maj:t förordnat laboratorn vid anstaltens tuberkulosavdelning H. V. Hedström att tills vidare såsom avdelningsföreståndare leda en vid anstalten nybildad diagnostikavdelning, omfattande nämnda laboratorier och ett parasitologiskt laboratorium, samt medgivit, att Hedström må under tiden för ifrågavarande förordnande bibehållas vid det av honom i egenskap av laborator å tuberkuloslaboratoriet uppburna arvodet av 480 kronor för år. Slutligen har Kungl. Maj:t förordnat legitimerade veterinären K. V. Hillermark att tills vidare såsom avdelningsföreståndare leda anstaltens tuberkulosavdelning samt medgivit, att under förordnandet må tills vidare utgå ett arvode av 9,000 kronor för år, å vilket belopp dyrtidstillägg ej må uppbäras. Med hänsyn till ifrågavarande särskilda anordningar har för innevarande budgetår under den i anstaltens avlöningsstat upptagna posten grundavlöningar m. m. inräknats dels för ersättning till nämndens ordförande och ledamöterna med undantag av Hjärre 1,400 kronor, dels för ersättning till Hjärre 6,700 kronor — i runt tal motsvarande skillnaden mellan å ena sidan nettolönen i lönegrad B 1 och å andra sidan nettolönen i lönegrad A 30, minskad med B-avdrag — dels ock för ersättning till en avdelningsföreståndare 9,000 kronor.

På sätt jag vidare erinrade i samband med frågan om avlöningsanslag för innevarande budgetår till statens veterinärbakteriologiska anstalt ha tillkallade utredningsmän med uppdrag att inom jordbruksdepartementet biträda med utredning angående organiserandet av verksamheten vid anstalten med skrivelse den 17 juni 1939 överlämnat betänkande med förslag i ämnet. Betänkandet har varit föremål för remiss till ett flertal myndigheter och sammanslutningar. Jag anförde i nämnda sammanhang, att jag fann frågan om omorganisation av verksamheten vid anstalten vara av den betydelse, att den borde göras till föremål för ytterligare överväganden, innan förslag i ämnet förelades riksdagen.

I skrivelse den 13 september 1940 har *medicinalstyrelsen*, med överlämnande av framställning i ämnet från *statens veterinärbakteriologiska anstalts nämnd*, gjort hemställan angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. I en den 5 november 1940 dagtecknad promemoria, som upprättats i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda, sedermera av riksdagen behandlade propositionen nr 35, har *medicinalstyrelsen*, under återopande av inom anstalten gjorda beräk-

ningar, funnit medelsbehovet vid tillämpning av i propositionen angivna grunder böra beräknas till 421,000 kronor. Beträffande innehållet i berörda handlingar må i övrigt nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 421,000 kronor, avse 58,000 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 65,000 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 262,000 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 36,000 kronor rörligt tillägg.

Det under ordinarieposten beräknade beloppet avser avlöningar för de å gällande personalförteckning upptagna ordinarie tjänsterna med undantag av dels befattningen såsom föreståndare, dels en kontorsbiträdesbefattning, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 april 1940 tills vidare skall hållas obesatt i avvaktan på anstaltens omorganisation, dels ock en kontorsbiträdesbefattning, vars innehavare uppehåller extra ordinarie befattning i högre lönegrad.

Under arvodesposten ha liksom för innevarande budgetår till arvoden beräknats tillhopa 57,140 kronor, nämligen arvoden å 480 kronor till en var av laboratorerna vid diagnostiska, serologiska och kastsjukelaboratorierna, å 6,500 kronor till en var av 5 assistenter och å 4,500 kronor till en var av 3 assistenter ävensom arvoden å respektive 4,000, 3,000 och 2,700 kronor till serumkontrollant, kemist och redogörare. Därjämte ha under posten upptagits 7,860 kronor för vikariatsersättningar vid förordnanden å högre befattning samt till vikarier för här avsedda befattningshavare.

Under icke-ordinarieposten ha beräknats i runt tal dels 160,900 kronor för avlöning till extra ordinarie befattningshavare, dels 19,900 kronor för avlöning till extra befattningshavare, dels 8,600 kronor för ersättning till anstaltens nämnd, dels 63,600 kronor för ersättning åt tillfälligt anställd personal, dels 7,000 kronor för vikariatsersättningar, dels ock 2,000 kronor för övertidsersättning m. m. Av det för ersättning till anstaltens nämnd upptagna beloppet avse sammanlagt 1,400 kronor ersättning till nämndens ordförande och ledamöterna med undantag av den tillförordnade föreståndaren, profsorn Hjärre samt 7,200 kronor ersättning till Hjärre. Sistnämnda belopp är beräknat att motsvara summan av å ena sidan B-avdrag i lönegrad A 30 jämte därå belöpande rörligt tillägg och å andra sidan skillnaden mellan netto-lönerna i lönegraderna B 1 och A 30.

Slutligen må nämnas, att det för rörligt tillägg äskade beloppet beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

De ändamål, för vilka medel äskats för nästa budgetår, överensstämma med dem, för vilka anslaget för innevarande budgetår är avsett, med undantag av att i det under icke-ordinarieposten upptagna beloppet för ersättning till tillfälligt anställd personal inräknats 10,800 kronor för arvoden åt 4 hästskötare. I detta sammanhang må vidare nämnas, att medicinalstyrelsen ansett att indragning av anstaltens nämnd numera skulle kunna ske utan större olägenhet samt erinrat, att anslaget under förutsättning härav kunde nedsättas med 1,400 kronor.

Då en omorganisation av statens veterinärbakteriologiska anstalt icke synes böra genomföras i det nuvarande statsfinansiella läget, torde en tillämpning i viss omfattning av gällande dispositioner med avseende å anstaltens ledning vara påkallad jämväl under nästa budgetår. I enlighet med vad medicinalstyrelsen framhållit synes det emellertid numera möjligt att tillämpa en enklare form för anstaltens administrativa ledning i avbidan på ställningstagandet till omorganisationsförslaget genom att den nuvarande anstalts-

*Departementa-
chefen.*

nämnden upphör att fungera och dess åligganden i huvudsak anförtros åt den tillförordnade anstaltsföreståndaren. Härigenom skulle vinnas en besparing av 1,400 kronor. Jag torde senare i annat sammanhang få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om de ändringar i anstaltens ledning, som må finnas erforderliga.

Vad härefter angår det beräknade medelsbehovet för avlöningar vid anstalten under nästa budgetår bör posten avlöningar till ordinarie tjänstemän i enlighet med förslaget upptagas med 58,000 kronor. Posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilken med inräknande av 7,860 kronor för vikariatsersättning föreslagits till 65,000 kronor, synes under förutsättning att vikariatsförordnanden i görligaste mån begränsas kunna nedsättas med 3,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att posten uppföres förslagsvis. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört förordar jag emellertid vidare, att en avveckling av dyrtidstilläggen å de under arvodesposten upptagna 8 assistentarvodena sker från och med den 1 juli 1941. I sådant syfte torde arvodena böra uppräknas, 5 assistentarvoden från 6,500 till 8,100 kronor och 3 assistentarvoden från 4,500 till 5,600 kronor. Uppräkningen skulle medföra en kostnadsökning under avlöningsanslaget av 11,300 kronor. Härjämte synas de assistenter, vilka vid utgången av innevarande budgetår äro berättigade till barnstillägg för före den 1 april 1941 födda barn, böra övergångsvis komma i åtnjutande av särskilda arvodestillägg, bestämda på sådant sätt, att de vid varje tidpunkt motsvara vad som enligt nu gällande grunder skulle ha utgått i barnstillägg för samma barn. Närmare föreskrifter härom torde i sinom tid få utfärdas av Kungl. Maj:t. De barnstilläggen motsvarande arvodesbeloppen, vilka kunna beräknas till i runt tal 900 kronor, böra liksom arvodena bestridas från arvodesposten. Denna torde med hänsyn till det anförda böra upptagas med $(65,000 - 3,000 + 11,300 + 900 =)$ 74,200 kronor. Vid inträffande vakans å någon av ifrågavarande assistentbefattningar bör såväl frågan om befattningens återbesättning som i förekommande fall frågan om arvodets storlek underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Under den till 262,000 kronor föreslagna posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har bland annat beräknats ett belopp av 10,800 kronor för anställande av 4 hästskötare. Utan att i och för sig ha något att erinra mot nämnda åtgärd, vilken kan vara behövlig under nuvarande förhållanden, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att posten i anledning därav höjes med mera än 5,400 kronor. På grund härav och till följd av indragningen av anstaltsnämnden skulle minskning å posten ske med $(5,400 + 1,400 =)$ 6,800 kronor. Då 1940 års urtima riksdag i anledning av propositionen nr 65 angående reglering av vissa arvoden m. m. medgivit att arvodet till den tillförordnade föreståndaren för anstaltens tuberkulosavdelning under innevarande budgetår må utgå med ett från 9,000 till 9,800 kronor förhöjt belopp, torde emellertid å posten böra tilläggas 800 kronor. För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle i enlighet härmed för nästa budgetår be-

höva avses ett belopp av $(262,000 - 6,800 + 800 =) 256,000$ kronor. Slutligen torde posten rörligt tillägg i överensstämmelse med anslagsäskandet böra upptagas med 36,000 kronor.

Anslagsbehovet för nästa budgetår till avlöningar vid statens veterinär-bakteriologiska anstalt skulle alltså utgöra $(58,000 + 74,200 + 256,000 + 36,000 =) 424,200$ kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär en höjning med 23,200 kronor. Anslagshöjningen är i huvudsak föranledd — förutom av uppräknings av 8 assistentarvoden i samband med dyrtidstilläggets avveckling — av beräknad utgiftstegring för rörligt tillägg.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statens veterinär-bakteriologiska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	58,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	74,200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	256,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	36,000

Summa kronor 424,200;

- 2) till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 424,200.

[68.] 8. Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Omkostnader, *förslagsanslag*. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 260,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 26 april 1940 fastställt omkostnadsstat för statens veterinärbakteriologiska anstalt (statsliggaren sid. 616).

I den under föregående punkt omförmälda skrivelsen och promemorian har *medicinalstyrelsen*, med överlämnande av framställningar i ämnet från statens veterinärbakteriologiska anstalts nämnd, hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 251,000 kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår innebär en minskning med 9,000 kronor. Angående beräkningen av medelsbehovet må nämnas följande.

I förhållande till de för innevarande budgetår upptagna beloppen ha följande poster beräknats minskade, nämligen reseersättningar med 2,000

till 1,000 kronor, övriga expenser med 1,000 till 15,000 kronor, inventarier och apparatur med 5,000 till 30,000 kronor, inköp och underhåll av laboratoriedjur med 10,000 till 70,000 kronor, samt diverse utgifter med 4,000 till 24,000 kronor. Minskningarna uppgå till sammanlagt 22,000 kronor. Å andra sidan ha posterna lokalhyra och förbrukningsmaterialier föreslagits höjda med 2,000 respektive 9,000 kronor till 6,000 och 84,000 kronor. Därjämte ha upptagits två nya poster, vardera å 1,000 kronor, den ena — varom förslag framställts i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda, av riksdagen sedermera behandlade propositionen nr 35 — till bestridande av utgifter för sjukvård m. m. och den andra till bestridande av kostnader för tjänstedräkter. Utgifterna för öförmälda båda ändamål samt ökningarna å nu befintliga poster uppgå till sammanlagt $(1,000 + 1,000 + 2,000 + 9,000 =)$ 13,000 kronor. Under posterna bränsle, lyse och vatten samt omkostnader för Sättra lantbruk ha upptagits oförändrade belopp av 16,000 respektive 3,000 kronor. I fråga om posterna lokalhyra och förbrukningsmaterialier har framhållits, att den förra vore beroende på antalet vid anstalten befintliga serumhästar och att den senare vore praktiskt taget helt avhängig av omfattningen av till anstalten insänt material.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet till omkostnader vid veterinärbakteriologiska anstalten under nästa budgetår har jag icke något annat att erinra än att uppkommande utgiftsbehov för sjukvård m. m., för vilket ändamål bör å omkostnadsstaten upptagas en förslagsvis betecknad post, synes kunna tillgodoses inom en anslagsram av 250,000 kronor. Vad beträffar fördelningen av nämnda belopp å de olika anslagsändamålen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, fastställa omkostnadsstat för anstalten. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens veterinärbakteriologiska anstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 250,000.

[69.] **9. Veterinärstaten: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1,730,600 kronor. Kungl. Maj:t har för veterinärstaten fastställt dels den 9 juni 1939 personalförteckning (statsliggaren sid. 617), dels ock den 26 april 1940 följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 1,560,100
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> ..	» 7,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 13,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 150,000
Summa kronor 1,730,600.	

I skrivelse den 7 september 1940 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Härefter har styrelsen i en den 5 november 1940 dagtecknad promemoria,

vilken upprättats i anledning av den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, beräknat medelsbehovet till 2,029,900 kronor. Angående innehållet i nämnda handlingar må i övrigt anföras följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 2,029,900 kronor, avse 1,614,800 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 18,500 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 150,000 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 246,600 kronor rörligt tillägg.

Under ordinarie posten ha beräknats 1,603,200 kronor för löner enligt löneplan, därav i runt tal 185,800 kronor till 24 länsveterinärer å ordinarie stat, 7,000 kronor till 1 länsveterinär (i Dalarnas övre länsveterinär-distrikt) å övergångsstat samt 1,410,400 kronor till 255 distriktsveterinärer å ordinarie stat. Härvid ha medel icke beräknats för *dels* en av riksdagen beviljad ny distriktsveterinärtjänst, vilken ännu ej tillsatts, *dels* distriktsveterinärtjänsterna i Skara veterinärinrättnings och Mora distrikt, vilka tills vidare hållas vakanta, *dels* ock distriktsveterinärtjänsterna i Vadstena och Mariefreds distrikt, vilka distrikt äro avsedda att indragas under år 1941. Vidare ha under ordinarieposten beräknats 6,100 kronor för kallortstillägg och 5,500 kronor för vikariatersättningar. Av det under *arvodesposten* upptagna beloppet, 18,500 kronor, avse 13,500 kronor arvoden å 1,350 kronor till en var av 10 civila veterinärstipendiater samt 5,000 kronor vikariatersättningar. Den med 150,000 kronor upptagna *icke-ordinarieposten* är avsedd uteslutande för vikariatersättningar till tillfälligt anställd personal. Slutligen må nämnas, att posten rörligt tillägg beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

I förut omförmälda promemoria har medicinalstyrelsen anført, att styrelsen ansåge det mest praktiskt att all ersättning vid vikariat å ordinarie tjänster bestredes från en och samma anslagspost, oavsett vilken ställning vikarien hade. Vikariatersättning vid förordnande inom veterinärstaten utginge nämligen, oberoende av vem som förordnades, i form av arvode och utbetalades alltid mot särskild räkning.

Vad först angår uppställningen av ny avlöningsstat för veterinärstaten synes mig icke tillräckliga skäl föreligga för att i detta fall göra någon avvikelse från de allmänna principer för uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, som äro avsedda att komma till tillämpning från och med nästa budgetår. I enlighet härmed torde förekommande vikariatersättningar böra bestridas, i vad de tillkomma ordinarie tjänstemän samt civila veterinärstipendiater från posten avlöningar till ordinarie tjänstemän respektive posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt eljest från en förslagsvis beräknad icke-ordinariepost, förbunden med villkoret att den får användas endast för vikariatskostnader.

I fråga om medelsbehovet för avlöningar vid veterinärstaten under nästa budgetår vill jag erinra, att enligt de nya grunderna för beräkning av olika anslagsposter dessa böra upptagas med belopp som i möjligaste mån ansluta sig till den beräknade medelsåtgången. Hänsyn bör härvid jämväl tagas till

*Departements-
chefen.*

sådana besparingar, som kunna väntas uppkomma genom löneavdrag vid tjänstledigheter av olika slag samt genom att tjänst uppehålls av vikarie i avvaktan å dess återbesättande. Med beaktande av vad sålunda sagts vill jag förorda, att posten avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages med 1,570,000 kronor. I fråga om posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser jag mig böra med hänsyn till den rådande budgetära situationen föreslå, att antalet arvoden till civila veterinärstipendiater för nästa budgetår begränsas till 8 samt att posten — som torde böra angivas förslagsvis — efter någon minskning i övrigt upptages med 15,000 kronor. För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes böra beräknas ett belopp av 125,000 kronor. Slutligen torde posten rörligt tillägg böra uppföras med 235,500 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle anslaget till avlöningar vid veterinärstaten behöva för nästa budgetår uppföras med $(1,570,000 + 15,000 + 125,000 + 235,500 =) 1,945,500$ kronor. Med hänsyn till å ena sidan indragningen av Mariefreds och Vadstena veterinärdistrikt och å andra sidan den av riksdagen beviljade nya distriktsveterinärtjänsten torde ny personalförteckning för veterinärstaten böra fastställas, upptagande 24 länsveterinär- och 258 distriktsveterinärtjänster å ordinarie stat samt 1 länsveterinärtjänst å övergångsstat. Jag förutsätter emellertid, att, förutom distriktsveterinärtjänsterna i Skara veterinärrättnings och Mora distrikt, även den nya tjänsten hålles vakant tills vidare.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) för veterinärstaten fastställa följande

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
------------	----------

Tjänstemän å ordinarie stat.

24 länsveterinärer	A 22
258 distriktsveterinärer, lön enligt löneplan F	—

Tjänsteman å övergångsstat.

1 länsveterinär (i Dalarnas övre länsveterinärdistrikt)	A 20;
---	-------

2) godkänna följande avlöningsstat för veterinärstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förslagsvis	kronor 1,570,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	15,000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor	125,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	235,500

Summa kronor 1,945,500;

3) till *Veterinärstaten*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,945,500.

[70.] **10. Veterinärstaten: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är till Veterinärstaten: Reseersättningar anvisat ett förslagsanslag av 20,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 619.

I den under föregående punkt omförmälda skrivelsen och promemorian har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 28,650 kronor till omkostnader vid veterinärstaten. Härvid har för reseersättningar beräknats oförändrat belopp av 20,000 kronor samt för bestridande i enlighet med grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, av kostnader för sjukvård m. m. ett belopp av 8,650 kronor.

Ifrågavarande anslag, vilket på sätt *medicinalstyrelsen* föreslagit från och med budgetåret 1941/42 bör benämnas Veterinärstaten: Omkostnader, torde för sagda budgetår böra uppföras med 28,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departementschefen.*

att till *Veterinärstaten*: *Omkostnader* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 28,000.

[71.] **11. Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 3,100 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *medicinalstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departementschefen.*

att till *Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 3,100.

[72.] **12. Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är för ifrågavarande ändamål uppfört ett förslagsanslag av 1,700,000 kronor. Beträffande bestämmelser rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 620.

I skrivelse den 31 augusti har *medicinalstyrelsen* rörande anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 anfört i huvudsak följande.

För budgetåret 1939/40 anvisades för ändamålet ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor. Enligt *medicinalstyrelsens* räkenskaper förbrukades under sagda år 2,047,430 kronor 49 öre, vadan anslaget överskridits med 47,430 kronor 49 öre. Överskridandet synes bero på den starkt ökade anslutningen till den statliga kontrollen med tuberkulin. Sålunda undersöktes år 1939 med tuberkulin 909,835 nötkreatur mot 673,572 år 1938.

Anslutningen till bekämpandet av tuberkulos i smittfarlig form har däremot under året icke ökat utan visar en mindre nedgång. Den 31 december 1938 stodo 253,842 djur under klinisk kontroll mot 252,855 den 31 december 1939. Ersättningen för nedslaktade smittfarliga djur utgjorde 488,487 kronor 80 öre år 1938 och 459,002 kronor 60 öre år 1939.

Genom Kungl. Maj:ts förordning av den 10 maj 1940 (nr 373) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur inom vissa områden ha förut-sättningar skapats för nedbringandet av kostnaderna för tuberkulosbekämpandet, dock först sedan den på fyra år uppdelade utrensningsaktionen inom de tuberkulosfria områdena blivit genomförd.

För innevarande budgetår har på grund av den relativa brist på veterinärer, som till följd av militära inkallelser väntats inträda, beräknats en minskning av kostnaderna för det kliniska tuberkulosbekämpandet med 150,000 kronor. För den händelse sådana inkallelser icke skulle komma att äga rum under budgetåret 1941/42, bör det nuvarande anslaget ökas med motsvarande belopp, varför till Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen för budgetåret 1941/42 synes böra äskas ett förslagsanslag av 1,850,000 kronor.

Departements-
chefen.

Kungl. Maj:t har den 28 april 1939 uppdragit åt *medicinalstyrelsen* och *lantbruksstyrelsen* att gemensamt verkställa utredning rörande ändring av bestämmelserna angående det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur. Enligt vad jag inhämtat torde återstående delar av ifrågavarande uppdrag vara slutförda inom sådan tid, att förslag i ämnet kunna föreläggas 1941 års riksdag. Genom dessa förslag lära vissa besparingar å kostnaderna för bekämpandet kunna ifrågakomma. Förevarande anslag torde därför för nästa budgetår endast böra upptagas med beräknat belopp. Därest förefintliga möjligheter till besparingar i olika hänseenden utan att äventyra bekämpandets effektivitet tillvaratagas, synes mig anslaget böra kunna hållas inom en ram av 1,700,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen* för budgetåret 1941/42 beräkna ett *förslagsanslag*
av kronor 1,700,000.

[73.] **13. Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett förslagsanslag av 70,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 621.

I skrivelse den 7 september 1940 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att medelsanvisningen för budgetåret 1941/42 nedsattes till 50,000 kronor. Härvid har styrelsen utgått från att de faktorer (framförallt veterinärernas inkallelser till militärtjänstgöring), som bidragit till att hålla belastningen å anslaget nere under budgetåret 1939/40 — medelsåtgången uppgick endast till 23,854 kronor — i viss utsträckning komme att göra sig gällande även under nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen har sedermera i skrivelse den 2 december 1940 hemställt, att från det för ifrågavarande ändamål anvisade anslaget måtte få anvisas erforderliga medel för verkställande av vissa blodprovsundersökningar vid en del slakterier för utrönande av förekomsten av smittsam kastning. Enligt medicinalstyrelsens förslag skulle överenskommelse träffas om dylika undersökningar med veterinär vid vederbörande slakteri. För varje blodprovtagning skulle till veterinärerna utgå en ersättning av 25 öre.

Medicinalstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår kan jag biträda. *Departements-
chefen.* Det av styrelsen framförda förslaget om vissa blodprovsundersökningar vid slakterierna för utrönande av förekomsten av smittsam kastning synes böra försöksvis prövas. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde av ifrågavarande anslag få disponeras för ändamålet erforderliga medel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av kronor 50,000.

[74.] **14. Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m., förslagsanslag.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1,000 kronor. Beträffande gällande bestämmelser rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 621.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1940 hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 1,500 kronor.

Medelsåtgången å anslaget har under budgetåren 1937/38—1939/40 uppgått till respektive 966, 771 och 1,350 kronor. Med hänsyn härtill torde medelsanvisningen för budgetåret 1941/42 kunna bestämmas till samma belopp *Departements-
chefen.*

som för innevarande budgetår eller 1,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000.

[75.] 15. **Förekommade och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Statsbidrag vid försäkring, förslagsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1939/40 anvisades med 10,000 kronor, är för innevarande budgetår endast uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 622.

I skrivelse den 7 september 1940 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 20,000 kronor. Styrelsen har därvid meddelat, att från anslaget utbetalats statsbidrag med omkring 258,900 kronor under budgetåret 1939/40 och med omkring 23,500 kronor under tiden 1 juli—4 september 1940. Även om anslagsbelastningen under nämnda tid varit beroende på de onormalt talrika epizootifall (mul- och klövsjuka samt svinpest), som inträffade under åren 1938 och 1939, borde enligt styrelsens mening förslagsanslaget för nästa budgetår höjas till 20,000 kronor.

Departementsschefen.

Då de på grund av 1938 och 1939 års epizootier föranledda utgifterna för statsbidrag till försäkring torde få antagas vara i huvudsak reglerade vid utgången av innevarande budgetår och det icke är möjligt att nu förutse, vilka anspråk som under budgetåret 1941/42 kunna komma att ställas på ifrågasvarande anslag — under budgetåren 1929/30—1938/39 behövde inga medel utanordnas från för ändamålet anvisade anslag — finner jag tillräckliga skäl saknas för att ifrågasvarande anslag för nästa budgetår upptages annorlunda än med ett formellt belopp av 100 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Statsbidrag vid försäkring* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100.

[76.] 16. **Förekommade och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 100,000 kronor.

Utgifterna från anslaget, vilka växlat för olika budgetår, beroende särskilt på mul- och klövsjukans större eller mindre utbredning, ha under budget-

åren 1936/37—1939/40 uppgått till i runda tusental kronor respektive 91,000, 34,000, 9,720,000 och 1,864,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *medicinalstyrelsen* anhållit, att anslaget även för nästa budgetår måtte uppföras med 100,000 kronor.

De avsevärda utbetalningarna från anslaget under budgetåren 1938/39 och 1939/40 ha föranletts främst av den senaste svårartade mul- och klövsjukes-epizootin men även i viss mån av den svinpestepizooti, som utbröt i början av år 1940. För närvarande förekommer icke någon mera svårartad epizooti inom landet. *Departements-
chefen.*

Den 30 september 1940 ha de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1939 tillkallade epizootisakkunniga avgivit betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar. Jag hoppas, att beredningen av detta ärende skall hinna avslutas inom sådan tid, att förslag i ämnet skola kunna föreläggas 1941 års riksdag. Medelsbehovet under ifrågavarande anslag synes emellertid ej komma att påverkas härav. Med hänsyn till vad sålunda anförts och då det för närvarande icke är möjligt att avgöra, i vilken omfattning anslaget kan komma att tagas i anspråk under budgetåret 1941/42, torde anslaget för sagda budgetår endast böra uppföras med ett formellt belopp av 100,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förekommande och hämmande av smittsamma
husdjursjukdomar: Övriga utgifter* för budgetåret 1941/42
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000.

[77.] **17. Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 90,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 623.

I skrivelse den 31 augusti 1940 har *medicinalstyrelsen* — under förmälan att medelsåtgången å anslaget, vilken under budgetåret 1939/40 uppgick till 86,123 kronor, kunde förväntas stiga — hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 95,000 kronor förhöjt belopp.

Jag har intet att erinra mot *medicinalstyrelsens* förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Lindring i mindre bemedlades kostnader för djur-
sjukvård* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 95,000.

G. Lanthushållning i allmänhet.

[78.] 1. **Bidrag till hushållningssällskapen, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är till bidrag till hushållningssällskapen uppfört ett förslagsanslag av 3,657,300 kronor. Från nämnda anslag skola bestridas statsbidrag till *dels* hushållningssällskapens allmänna verksamhet med 2,700,000 kronor, *dels* avlönande av hos hushållningssällskapen anställda sekreterare, jordbrukskonsulenter, hemkonsulenter, vandringsrättare och täckdikningsförmän med respektive 178,000, 342,000, 92,300, 192,000 och 36,000 kronor, *dels ock* förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden med 87,000 kronor och till förmedling av lån från jordbrukets maskinlånefond med 30,000 kronor. I fråga om gällande bestämmelser rörande användningen av de för omförmälda ändamål avsedda anslagsmedlen hänvisas till statsliggaren sid. 623—625.

För budgetåret 1941/42 ha beträffande angivna ändamål gjorts följande framställningar.

Hushållningssällskapens allmänna verksamhet.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* föreslagit, att för nästa budgetår måtte till hushållningssällskapens allmänna verksamhet beräknas oförändrat belopp 2,700,000 kronor. Styrelsen har i skrivelsen tillika hemställt, att kungörelsen den 14 december 1934 (nr 603) om resekostnads- och traktamentsersättning åt befattningshavare hos hushållningssällskap måtte ändras så att vissa av styrelsen angivna förbättringar i traktamentsersättningarna bleve genomförda.

Statskontoret har i remissutlåtande den 9 oktober 1940 avstyrkt bifall till *lantbruksstyrelsens* sistberörda förslag under hänvisning till att de den 30 juni 1939 tillsatta utredningsmännen för verkställande av utredning rörande hushållningssällskapens organisation komme att till behandling upptaga, bland annat, frågan om de vid sällskapen anställda befattningshavarnas löneförmåner. En eventuell revision av resekostnads- och traktamentsersättningarna till sällskapens befattningshavare borde därför enligt ämbetsverkets mening anstå i avbidan på resultatet av nämnda utredning.

Jag torde vidare få anmäla, att *hushållningssällskapens ombud* i skrivelse den 2 oktober 1940 hemställt, att anslaget till sällskapens allmänna verksamhet måtte i folkförsörjningens intresse höjas till 2,900,000 kronor eller samma belopp som utgick för budgetåret 1939/40. I skrivelsen har framhållits, att därest ej tillräckliga anslag erhöles, oöverkomliga svårigheter komme att uppstå för hushållningssällskapen att, utan åsidosättande av särskilt nu för jordbruksproduktionen erforderliga åtgärder, balansera årets budget med tillgängliga inkomster. Det vore, anförda ombuden vidare, icke rimligt

att i denna för folkförsörjningen allvarliga tid av sparsamhetsskäl underlåta åtgärder, vilka hade betydelse för livsmedelsproduktionens upprätthållande eller stegring.

Statens livsmedelskommission har den 18 oktober 1940 avgivit remissutlåtande över berörda skrivelse från hushållningssällskapens ombud. Kommissionen har tillstyrkt den av ombuden gjorda framställningen samt tillika anfört i huvudsak följande.

Den nedsättning med 200,000 kronor av anslaget till hushållningssällskapens allmänna verksamhet, vilken beslutades av 1940 års lagtima riksdag, har redan visat sig bereda sällskapen betydande svårigheter i deras strävanden att i önskvärd omfattning uppehålla sin verksamhet. Sålunda har man flerstädes måst i avsevärd mån begränsa även omedelbart produktionsfrämjande åtgärder av skilda slag. Dessa svårigheter måste befaras bli allt större, ju mera det gäller att bygga landets livsmedelsförsörjning på självhushållning med därav följande ökade krav på det svenska jordbruket och trädgårdsskötseln. Den företagna anslagsbeskränningen lär i själva verket allvarligt äventyra den av myndigheterna nyligen igångsatta verksamheten i sällskapens regi i syfte att intensivifiera eller på ändamålsenligt sätt omlägga jordbruksproduktionen till tryggande av vår folkförsörjning.

Sekreterare, jordbrukskonsulenter, hemkonsulenter, vandringsrättare och täckdikningsförmän.

I skrivelsen den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att till bidrag för avlönande av ifrågavarande befattningshavare hos hushållningssällskapen måtte beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller således respektive 178,000, 342,000, 92,300, 192,000 och 36,000 kronor. En av *Jönköpings läns hushållningssällskap* i skrivelse den 24 augusti 1940 gjord framställning om bidrag till ytterligare två vandringsrättare har *lantbruksstyrelsen* under hänvisning till det statsfinansiella läget ansett sig icke böra förorda.

Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden.

För detta ändamål har *lantbruksstyrelsen* i skrivelsen den 16 september 1940 föreslagit en medelsanvisning av 73,000 kronor, vilket innebär en nedsättning med 14,000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet. Minskningen sammanhänger med att en nedgång inträtt i låneverksamheten på området.

Förvaltningsbidrag till förmedling av lån från jordbrukets maskinlånefond.

I skrivelsen den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat belopp av 30,000 kronor för detta ändamål.

För budgetåret 1941/42 torde statsbidrag böra beviljas för samma ändamål, till vilka hittills utgått bidrag. Vad först angår hushållningssällskapens

*Departements-
chefen.*

allmänna verksamhet anser jag mig med hänsyn till det budgetära läget böra föreslå, att för denna verksamhet beräknas allenast 2,600,000 kronor eller ett 100,000 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår. Såsom livsmedelskommissionen antytt anlitas emellertid hushållningssällskapen för närvarande av kommissionen i syfte att intensifiera eller på ändamålsenligt sätt omlägga jordbruksproduktionen till tryggande av folkförsörjningen. I främsta rummet har man härvid avsett att intressera vissa av sällskapens tjänstemän att ägna arbete åt att direkt eller indirekt vara jordbrukarna behjälpliga i fråga om åtgärder av omedelbar betydelse i nyssberörda avseende. Uppenbarligen kommer denna för sällskapen i viss mån nya verksamhet att medföra vissa kostnader, som sällskapen icke utan ytterligare bidrag av statsmedel kunna bära. För detta ändamål erforderliga medel torde emellertid icke böra upptagas under förevarande anslag utan lämpligen böra anvisas å ett särskilt för ändamålet uppfört reservationsanslag. Ett belopp av 200,000 kronor synes vara tillräckligt för täckande av hushållningssällskapens ifrågavarande kostnader i samband med kristidsåtgärderna. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter rörande fördelningen mellan de olika sällskapen av sagda belopp. Förslaget om ändring i bestämmelserna rörande rese- och traktamentsersättning åt hushållningssällskapens befattningshavare kan jag icke för närvarande biträda.

Vidkommande övriga ändamål, vartill medel hittills ställts till förfogande från ifrågavarande anslag, vill jag tillstyrka, att härför beräknas de av lantbruksstyrelsen föreslagna beloppen. För bidrag till avlönande av sekreterare, jordbrukskonsulenter, hemkonsulenter, vandringsrättare och täckdikningsförmän torde sålunda böra avses respektive 178,000, 342,000, 92,300, 192,000 och 36,000 kronor. Vidare bör för förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden beräknas ett belopp av 73,000 kronor och för förvaltningsbidrag till förmedling av lån från jordbrukets maskinlånefond ett belopp av 30,000 kronor.

Sammanlagt torde alltså för budgetåret 1941/42 under förevarande anslags-titel böra upptagas (2,600,000 + 178,000 + 342,000 + 92,300 + 192,000 + 36,000 + 73,000 + 30,000 =) 3,543,300 kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår innebär en anslagsminskning med 114,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 3,543,300.

[79.] 2. **Särskilt bidrag till hushållningssällskapen för kostnader i samband med vissa kristidsåtgärder m. m., reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt bidrag till hushållningssällskapen för kostnader i samband med vissa kristidsåtgärder m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

[80.] **3. Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar, reservationsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 90,000 kronor. Anslaget avser att möjliggöra för Kungl. Maj:t att för olika ändamål, som falla antingen inom befrämjandet i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar eller inom lantbruksundervisningen, efter uppkommande behov och eget beprövande anvisa medel.

För nästa budgetår torde anslaget av budgetära skäl böra begränsas till 80,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departementschefen.*

att till *Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80,000.

[81.] **4. Befrämjande av mindre jordbruk: Premiering m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 70,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående ifrågavarande premieringsverksamhet hänvisas till statsliggaren sid. 625. Den 7 juni 1940 har Kungl. Maj:t förordnat, att premieringen av mindre jordbruk jämlikt reglementet nr 462/1938 skulle inställas för 1940. Med hänsyn till övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 463/1938 angående statsbidrag till förevarande premiering har Kungl. Maj:t emellertid tilldelat Norrbottens läns hushållningssällskap ett belopp för 1940 å 1,750 kronor för utlämnande av bidrag jämlikt 11 § reglementet den 4 oktober 1929 (nr 350) för med statsmedel understödda åtgärder till höjande av det mindre jordbruket.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med allenast 1,125 kronor. Styrelsen har härvid utgått från att jordbrukspremieringen med hänsyn till det statsfinansiella läget inställes även för 1941. Bidrag för sagda år borde därför endast utgå till Norrbottens läns hushållningssällskap, som i enlighet med 11 § i reglementet nr 350/1929 anordnat speciell jordbrukspremiering för åstadkommande av mönsterjordbruk och till följd därav hade att fullfölja vissa avtal, som avsåges i nämnda paragraf. Enligt uppgift erfordrades till denna speciella premiering ett statsbidrag av 1,125 kronor.

Mot vad lantbruksstyrelsen föreslagit har jag icke något annat att erinra *Departementschefen.* än att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med ett till 1,200 kronor

avrundat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av mindre jordbruk: Premiering m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av .. kronor 1,200.

[82.] 5. **Befrämjande av mindre jordbruk: Ordnad bokföring vid mindre jordbruk, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 49,500 kronor. Beträffande bestämmelser rörande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 625.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1941/42 anvisas ett belopp av 24,000 kronor. I skrivelsen har styrelsen rörande medelsbehovet anfört bland annat följande.

Av det för innevarande år anvisade beloppet 49,500 kronor avsågs 20,500 kronor till täckande av viss brist å anslaget, vilken uppkommit under budgetåret 1939/40. Enligt *lantbruksstyrelsens* mening synas för nästa budgetår medel till organisationsbidrag vid inrättande av nya *lantbruksbokföringsbyråer* icke vara behövliga. För innevarande budgetår avsågos härför 7,000 kronor. Till bidrag till bokföringskostnader vid 700 till bokföringsverksamheten anslutna jordbruk beräknar styrelsen oförändrat belopp av 16,000 kronor. Såsom bidrag till kostnader för upprättande av räkenskapsutdrag (för 800 anslutna jordbruk) synes däremot för 1941 böra beräknas ett med 2,000 kronor förhöjt belopp eller 8,000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1941/42 uppgår således till (16,000 + 8,000 =) 24,000 kronor.

Departementss-
chefen.

Mot *lantbruksstyrelsens* beräkning av medelsbehovet för nästkommande budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av mindre jordbruk: Ordnad bokföring vid mindre jordbruk* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 24,000.

[83.] 6. **Jordbruksekonomisk undersökning, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 125,700 kronor. Angående anslaget disposition hänvisas till statsliggaren sid. 626.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 hemställt, att under förevarande anslag måtte för budgetåret 1941/42 uppföras ett belopp av 110,700 kronor. Styrelsen har i skrivelsen anfört i huvudsak följande.

Till följd av bland annat inkallelser till militärtjänstgöring, i främsta rummet av medhjälpare vid bokföringsmaterialets insamling, ha vissa svårigheter uppstått att upprätthålla verksamheten i full utsträckning. Icke heller i fortsättningen synas bokslut från det ursprungligen beräknade antalet jordbruk kunna förväntas.

Såsom ersättning till de i undersökningen deltagande medhjälparna föreslog *lantbruksstyrelsen* år 1938 i sitt förslag till undersökningens ordnande

ett belopp av 25 kronor för varje ansluten egendom, vilket belopp emellertid genom riksdagens beslut nedsattes till 20 kronor. I skrivelse med förslag till anslagsäskanden hos 1940 års riksdag förnyade styrelsen sitt ursprungliga förslag. Styrelsen vill nu, sedan ytterligare erfarenhet vunnits, ånyo framhålla, att de fastställda beloppen måste anses otillräckliga. En höjning till 25 kronor är ej endast välbetänkt utan sannolikt oundgänglig, om icke undersökningens resultat skall äventyras.

Även de av lantbruksstyrelsen tidigare föreslagna ersättningarna till i undersökningen deltagande jordbrukare samt till ledare inom de olika områdena ha avsevärt nedsatts, nämligen i båda fallen från ett sammanlagt belopp av 15,000 kronor till 10,000 kronor. Med hänsyn till det statsfinansiella läget anser sig emellertid lantbruksstyrelsen ej böra föreslå en höjning av nu berörda anslagsposter. Styrelsen förutsätter dock, att en viss inskränkning beträffande undersökningsmaterialets omfattning medges. Vidare vill lantbruksstyrelsen föreslå, att av de medel, som anvisas såsom ersättning till i undersökningen deltagande jordbrukare, den del, som eventuellt icke behöver utnyttjas, må tagas i anspråk för annat ändamål i undersökningens syfte, vartill avsedd del av anvisade medel finnes otillräcklig. Den av lantbruksstyrelsen föreslagna höjningen av ersättningen till medhjälpare vid bokföringsmaterialets insamling torde därigenom kunna möjliggöras utan ökad medelsanvisning.

För budgetåret 1939/40 anvisades 2,500 kronor till en kurs för ledare och för budgetåret 1940/41 samma belopp till en kurs för byråföreståndare eller deras biträden. För nu ifrågavarande budgetår torde medel till oförändrat belopp böra beräknas till kurser för såväl ledare som medhjälpare och deras biträden. Även övriga ersättningsbelopp synas kunna uppföras oförändrade.

Av det anslag, som för budgetåret 1939/40 anvisades för ändamålet, beräknar lantbruksstyrelsen att på grund av förutberörda inskränkning i undersökningens omfattning en behållning av omkring 15,000 kronor torde vara att påräkna. Även för innevarande budgetår kan möjligen en behållning komma att uppstå, men denna låter sig icke för närvarande beräkna. Anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 synes därför böra beräknas till (125,700 — 15,000 =) 110,700 kronor.

Enligt min mening synas för närvarande icke föreligga skäl att vidtaga *Departements-
chefen.* ändring i de för anslagets disposition gällande bestämmelserna. Någon erinran torde icke vara att göra mot storleken av de av lantbruksstyrelsen äskade beloppen. Hinder torde icke böra möta att, på sätt styrelsen ifrågasatt, av de medel, vilka beräknats såsom ersättning till i undersökningen deltagande jordbrukare, vid behov använda den del, som icke härför disponeras, till annat ändamål i undersökningens syfte.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksekonomisk undersökning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 110,700.

[84.] 7. **Befrämjande av fröodlingen m. m.: Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 318,500 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 31 mars 1939 personalförteckning för statens centrala frökontrollanstalt

(statsliggaren sid. 626), dels ock den 5 april 1940 följande avlöningsstat för frökontrollanstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	67,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	220,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	11,000
		231,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19,800
Summa kronor		318,500.

Med skrivelse den 24 oktober 1940 har lantbruksstyrelsen överlämnat dels en av *styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* gjord framställning angående anslagsbehovet under nästa budgetår, dels ock en promemoria, vilken upprättats inom anstalten i anledning av den för 1940 års urtima riksdag framlagda propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter. Med tillämpning av de grunder, som angivas i nämnda — av riksdagen sedermera behandlade — proposition har anslagsbehovet i promemorian beräknats till 378,700 kronor. Beträffande beräkningen av de särskilda anslagsposterna må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 378,700 kronor, avse 74,700 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 269,500 kronor avlöningar till icke-ordinarie personal samt 34,500 kronor rörligt tillägg. I ordinarieposten ha inräknats 387 kronor för vikariatsersättningar till dylika tjänstemän. Under anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal ha upptagits *dels* 98,502 kronor för avlöningar till extra ordinarie tjänstemän — därav 13,494 kronor till dylika befattningshavare med placering vid anstaltens filial i Alnarp — *dels* 56,898 kronor för avlöningar till extra tjänstemän — därav 2,238 kronor till 1 extra tjänsteman vid filialen i Alnarp — *dels* 320 kronor för vikariatsersättningar till extra ordinarie och extra personal, *dels* 109,600 kronor för ersättning åt tillfälliga befattningshavare, *dels* 4,000 kronor för övertidsersättning, *dels* ock 180 kronor till ersättning för tillsyn och vård av ämbetslokaler. Det för ersättning åt tillfälliga befattningshavare upptagna beloppet avser två assistentarvoden à 4,800 kronor samt timavlöningar à 100,000 kronor. Posten rörligt tillägg har beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

De ändamål, som avses med den äskade medelsanvisningen, sammanfalla väsentligen med dem, för vilkas tillgodoseende anslaget för innevarande budgetår är avsett. Emellertid har föreslagits, att en extra befattning i 7 lönegraden från och med nästa budgetår omändras till en extra ordinarie befattning i samma lönegrad; till stöd härför har framhållits, att ifrågakvarande tjänsteman innehaft mera kvalificerade arbetsuppgifter under nära 9 år. Utgiftsökningen på grund av detta förslag skulle — fränsett statens kostnader för befattningshavarens pensionering — uppgå till 39 kronor. Vidare har förutsatts, att vaktmästaren vid anstaltens filial i Alnarp, som under 12 års tjänstgöring åtnjutit ett årligt arvode av 1,200 kronor jämte fri bostad, från och med nästa budgetår anställas såsom extra tjänsteman i löne-

grad Ex 5. Genomförandet av nämnda förslag har beräknats medföra en höjning av anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal med 1,038 kronor. I detta sammanhang må jämväl erinras, att Kungl. Maj:t den 30 augusti 1940 medgivit, att föreståndaren för anstaltens filial i Alnarp och assistenten vid samma filial må tills vidare från och med den 1 juli 1940, så länge de icke kunna erhålla tjänliga bostäder å stationeringsorten och av sådan anledning nödgas vara bosatta i högre ortsgrupp än B, i avlöningshänseende hänföras till den för bostadsorten gällande ortsgruppen, dock högst ortsgrupp C. Härav har föranletts en kostnadsökning med 420 kronor. Slutligen må angående de för assistentarvoden, timavlöningar och övertidsersättningar åskade beloppen nämnas följande. Anstaltsstyrelsen har, med hänvisning till att medelsåtgången för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1939/40 uppgick till omkring 112,500 kronor, hemställt, att för nästa budgetår måtte för samma ändamål avses 90,000 kronor mot 85,100 kronor för innevarande budgetår. I den inom frökontrollanstalten sedermera upprättade promemorian har medelsbehovet upptagits till 9,600 kronor för assistentarvoden, 100,000 kronor för timavlöningar och 4,000 kronor för övertidsersättning eller sålunda för samtliga ifrågavarande ändamål sammanlagt 113,600 kronor.

Lantbruksstyrelsen har icke haft något annat att erinra mot den i promemorian gjorda beräkningen av medelsbehovet än att styrelsen ansett posten rörligt tillägg böra enligt den angivna beräkningsgrunden upptagas med 35,300 kronor, i följd varav anslaget skulle behöva höjas till 379,500 kronor. Vad särskilt angår det för timavlöningar erforderliga beloppet har lantbruksstyrelsen — under framhållande att storleken av detta vore nära beroende av anstaltens verksamhet och att någon avsevärd inskränkning av denna icke syntes kunna ske utan allvarligt men — med hänsyn till hittillsvarande medelsåtgång tillstyrkt, att för ändamålet icke beräknades lägre belopp än det i promemorian föreslagna eller 100,000 kronor.

Mot den verkställda beräkningen av medelsbehovet för avlöningar till ordinarie tjänstemän under nästa budgetår synes intet vara att erinra. Vidkommande posten avlöningar till icke-ordinarie personal anser jag mig däremot icke kunna i nuvarande läge biträda de framställda förslagen om höjning av posten för att möjliggöra inrättandet av en extra ordinarie befattning i 7 lönegraden i stället för en extra befattning i samma lönegrad samt av en extra vaktmästarbefattning i stället för en nuvarande arvodesbefattning. Detta ståndpunktstagande innebär, att sistnämnda post torde kunna minskas med i runt tal 1,100 kronor. Vidare bör enligt min mening icke beräknas så högt belopp som 113,600 kronor för assistentarvoden, timavlöningar och övertidsersättningar. En dylik beräkning skulle innebära en höjning med 28,500 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår upptagna beloppet för sagda ändamål. Då jag förutsätter å ena sidan att alla möjligheter till besparingar i rådande statsfinansiella läge noga beaktas och å andra sidan att anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal upptages förslagsvis i likhet med vad hittills varit fallet i fråga om anslagsposten grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal, anser jag mig böra förorda, att för nu ifrågavarande ändamål icke beräknas högre belopp än 100,000

*Departements-
chefen.*

kronor. I enlighet härmed skulle förevarande post upptagas med (269,500 — 1,100 — 13,600 =) 254,800 kronor. Posten rörligt tillägg torde böra beräknas till 35,000 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle ifrågakarande anslag för nästa budgetår behöva uppföras med (74,700 + 254,800 + 35,000 =) 364,500 kronor. Højningen med 46,000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår beror till ett belopp av 14,900 kronor på ökningsen av det för timavlöningar avsedda beloppet och är i övrigt förorsakad av beräknad utgiftsökning för rörligt tillägg och av företagen omräkning av övriga anslagsposter.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statens centrala frökontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	74,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	254,800
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	35,000
Summa kronor		364,500;

- 2) till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 364,500.

[85.] 8. **Befrämjande av fröodlingen m. m.: Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 140,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 5 april 1940 fastställt omkostnadsstat för frökontrollanstalten (statsliggaren sid. 627).

I den under närmast föregående punkt omförmälda framställningen och promemorian har *styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 141,900 kronor. Angående innehållet i nämnda handlingar må i övrigt anföras följande.

I enlighet med grunder, som angivas i den för 1940 års urtima riksdag framlagda — av riksdagen sedermera behandlade — propositionen nr 35, har under anslaget beräknats medel till bestridande av kostnader för sjukvård m. m. För ändamålet har upptagits ett belopp av 3,500 kronor. Å anslagsposterna reseersättningar, expenser och publikationstryck, vilka i gällande omkostnadsstat äro uppförda med respektive 2,300, 25,400 och 1,600 kronor, ha minskningar föreslagits med respektive 500, 1,000 och 100 kronor. För nämnda ändamål ha sålunda beräknats respektive 1,800, 24,400 och 1,500 kronor. Minskningen å posten expenser hänför sig helt till övriga ex-

penser. Vad slutligen angår anslagsposten övriga utgifter har denna upptagits med oförändrat belopp av 110,700 kronor. Härvid har anstaltsstyrelsen framhållit, att utsädeskontrollen i Svalöv på grund av tidigare träffad överenskommelse blivit mera kostsam än förut och att kostnaderna för kontrollodlingar av köksväxter på Alnarp komme att ej oväsentligt stegras till följd av att lantbruksstyrelsen fastställt högre avgifter för deltagande i stamförsöken, men att å andra sidan sistnämnda kostnader torde komma att kompenseras genom högre inkomster av kontrollodlingarna.

Lantbruksstyrelsen har förordat, att omkostnadsanslaget för nästa budgetår uppföres med av anstaltens styrelse föreslaget belopp, 141,900 kronor.

Å omkostnadsstaten för frökontrollanstalten torde för budgetåret 1941/42 i enlighet med vad som förutsatts i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 böra upptagas en förslagsvis betecknad anslagspost till sjukvård m. m. Det synes emellertid icke behövt att för ifrågavarande ändamål beräkna mer än 2,000 kronor. Då det nuvarande statsfinansiella läget nödvändiggör en sträng begränsning av statsutgifterna för olika ändamål kan jag icke tillstyrka, att för nästa budgetår under ifrågavarande omkostnadsanslag anvisas högre sammanlagt belopp än 130,000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa ny omkostnadsstat för frökontrollanstalten. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 130,000.

[86.] 9. **Befrämjande av fröodlingen m. m.: Understöd åt lokala frökontrollanstalter.** För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår upptaget ett anslag av 5,000 kronor. Beloppet har fördelats mellan frökontrollanstalterna i Linköping, Skara, Örebro, Torsta och Luleå att utgå under de i kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 260) stadgade villkoren.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 gjort framställning om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Med biträdande av lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Understöd åt lokala frökontrollanstalter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 5,000.

[87.] **10. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Befordrande av inhemsk fröodling.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 30,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 627.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* anhållit, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 32,000 kronor, till vilket belopp hushållningssällskapens utgifter i anslaget syfte av art att författningsenligt kunna gäldas av statsmedel uppgått under år 1939.

*Departements-
chefen.*

Ifrågavarande anslag torde i nuvarande budgetsituation böra begränsas till 25,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Befordrande av inhemsk fröodling* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag
av kronor 25,000.

[88.] **11. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Befordrande av inhemsk linodling.** För detta ändamål är å riksstaten för budgetåret 1940/41 uppfört ett obetecknat anslag av 10,000 kronor. Beträffande de i ämnet meddelade bestämmelserna hänvisas till statsliggaren sid. 628.

Genom beslut av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 51; r. skr. nr 67) har å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under förevarande anslagstitel anvisats ytterligare 12,000 kronor, vilket belopp avsetts till arvode samt rese- och traktamentsersättning åt en på linberedningens område verksam tekniskt utbildad konsulent. Samtidigt härmed anvisade riksdagen ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor till förstärkning av hemslöjdslånefonden, från vilken fond må utlämnas lån för uppförande av linberedningsanstalter. Härjämte beslötos vissa åtgärder för stödande av priset å linhalm.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 hemställt om oförändrat anslag å 10,000 kronor för nästa budgetår till befordrande av inhemsk linodling.

*Departements-
chefen.*

Även för budgetåret 1941/42 torde medel böra ställas till förfogande för gäldande av arvode samt rese- och traktamentsersättning åt en tekniskt utbildad konsulent. Medelsanvisningen härför synes liksom för innevarande budgetår kunna begränsas till 12,000 kronor. I betraktande av det betydande stöd som statsmakterna på sätt förut nämnts redan lämnat linodlingen torde det icke för närvarande vara erforderligt att utöver nyssberörda belopp å 12,000 kronor för nästa budgetår anvisa medel under förevarande anslagstitel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Befordrande av inhemsk linodling* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag
av kronor 12,000.

[89.] **12. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening.** Från och med 1905 har riksdagen årligen anvisat anslag till Sveriges utsädesförening. 1938 års riksdag, som vid beräklandet av statsbidrag till föreningen utgick från viss normalstat för densamma (se statsligaren sid. 628), avsedd att tillämpas under budgetåren 1938/39—1940/41, bestämde anslaget för budgetåret 1938/39 till 274,000 kronor. För ett vart av budgetåren 1939/40 och 1940/41 upptogs anslaget med 280,600 kronor på grund av att dyrtidstillägget till föreningens tjänstemän beräknades höjt från 15 till 20 procent.

I en den 30 juli 1940 dagtecknad, av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 4 oktober 1940 överlämnad skrivelse har *Sveriges utsädesförening* hemställt om anslag för nästa budgetår med 328,400 kronor. Utsädesföreningen har vid sin framställning fogat förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1941/42. I sammanhang härmed har föreningen framhållit, att upprättandet av normalstat för de tre närmast följande budgetåren icke syntes böra ifrågakomma på grund av svårigheterna att nu beräkna anslagen. I det framlagda statförslaget har det för avlöningar upptagna beloppet höjts från 141,300 till 143,175 eller med 1,875 kronor. Denna höjning har huvudsakligen motiverats med att vissa befattningshavare vore berättigade till ålders-tillägg. Föreningen har vidare föreslagit en höjning av dyrtidstillägget till befattningshavarna från 20 till 30 procent, vilket skulle innebära en utgifts-ökning av 14,140 kronor. Övriga i gällande stat upptagna utgiftsposter, beträffande vilka poster i statförslaget företagits jämkningar såväl uppåt som nedåt, utvisa en ökning å sammanlagt 13,785 kronor. Denna är föranledd av omfattningen av föreningens verksamhet och den stegring av olika slags omkostnader, som sammanhänger med krisläget. Bland utgifterna har emellertid även uppförts en ny post å 18,000 kronor för bestridande av kostnaderna för nyupptagna eller utvidgade förädlingsarbeten och försök med lin och hampa, sojabönor, vallmo och majs samt sötlupiner m. m. Föreningen har erinrat, att 1938 års riksdag för dylika försök beviljat ett särskilt reservationsanslag av 50,000 kronor. För verksamhetens fortsättande vore emellertid enligt föreningens mening nyssnämnda belopp å 18,000 erforderligt. Vad angår föreningens inkomster ha dessa i statförslaget upptagits med i huvudsak samma belopp som i föregående års statförslag.

Lantbruksstyrelsen har i likhet med utsädesföreningen ansett, att en normalstat, avsedd att gälla för ytterligare en treårsperiod, icke nu borde uppgöras. Styrelsen har beträffande utgifterna för avlöningar åt föreningens tjänstemän anmärkt, att ett ålderstillägg, som föreslagits skola tilläggas en av avdelningsföreståndarna, icke borde utgå. I fråga om dyrtidstilläggen har lantbruksstyrelsen tillstyrkt en höjning av dessa från 20 till 30 procent. Styrelsen har emellertid ansett, att dyrtidstillägg icke borde utgå å den del av avlöningen som överstege ett belopp av 700 kronor för månad. Mot övriga poster i den föreslagna inkomst- och utgiftsstaten har lantbruksstyrelsen icke framställt några erinringar. I fråga om det äskade bidraget å 18,000 kronor till vissa förädlingsarbeten har lantbruksstyrelsen anfört följande.

Förevarande arbeten ha sedan 1938 bedrivits med anlitande av särskilt för ändamålet anvisade statsmedel, vilka emellertid beräknas vara förbrukade vid utgången av innevarande budgetår. Ej minst i nuvarande försörjningsläge torde det få anses angeläget, att ifrågavarande arbeten kunna fortsättas och att härför erforderliga medel ställas till föreningens förfogande. Mot storleken av det för ändamålet av föreningen beräknade utgiftsbeloppet har lantbruksstyrelsen intet att invända. Då förädlingsarbetena torde komma att bli förhållandevis långvariga, anser lantbruksstyrelsen lämpligt, att för desamma erforderligt statsunderstöd hädanefter inräknas i det sedvanliga årsanslaget till föreningen.

Under hänvisning till sina i det föregående återgivna uttalanden har lantbruksstyrelsen hemställt, att såsom bidrag till utsädesföreningen måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag å 326,600 kronor.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 2 november 1940 avgivit utlåtande i ärendet. I likhet med lantbruksstyrelsen har statskontoret funnit ett av de beräknade ålderstilläggen till en avdelningsföreståndare icke böra utgå. Vad angår dyrtidstillägget har ämbetsverket icke velat motsätta sig en höjning av detsamma från 20 till 25 procent. Statskontoret har härutinnan hänvisat dels till det förhållandet att vid anvisande av anslag till utsädesföreningen pläгат tagas hänsyn till sådana fluktuationer i löneförmånerna åt föreningens tjänstemän, som varit en följd av ändrade grunder för dyrtidstillägg åt statens befattningshavare, dels ock till den ökning de allmänna levnadskostnaderna undergått sedan 1939. Liksom lantbruksstyrelsen har även statskontoret ansett, att dyrtidstillägg icke borde utgå å den del av avlöningen, som överstege 700 kronor för månad. I fråga om det begärda bidraget till vissa förädlingsarbeten har statskontoret hållit före, att, därest ett dylikt bidrag skulle lämnas, detsamma borde anvisas såsom ett särskilt anslag. Beträffande flertalet av övriga utgiftsposter har statskontoret framhållit, att ämbetsverket icke ansåge sig kunna bedöma i vad mån de föreslagna höjningarna vore erforderliga. Vissa beskärningar syntes dock statskontoret vara möjliga. Vad beträffar beräkningen av föreningens inkomster har statskontoret uttalat, att de ökade priserna å utsädesvaror borde medföra viss ökning av inkomsterna. Enligt ämbetsverkets mening syntes den tilläggsavgift, som utsädesföreningen erhöle från allmänna svenska utsädesaktiebolaget och som beräknades på grundval av omsättningen av föreningens originalvaror samt efterodlingar av föreningens sorter och stammar, kunna beräknas bli icke oväsentligt högre än det av föreningen upptagna beloppet.

*Departements-
chefen.*

Såsom utsädesföreningen och lantbruksstyrelsen framhållit torde det icke vara lämpligt att i nuvarande läge upprätta en ny normalstat för ytterligare en treårsperiod. I det framlagda förslaget till inkomst- och utgiftsstat ha höjningar företagits beträffande ett flertal utgiftsposter. På sätt lantbruksstyrelsen och statskontoret anført torde de beräknade utgifterna för avlöningar böra minskas med 500 kronor. Denna utgiftspost skulle vid sådant

förhållande upptagas med ett 1,375 kronor högre belopp än i löpande budgetårs stat. I fråga om utgifterna för dyrtidstillägg ansluter jag mig till statskontorets uppfattning, att en höjning av dyrtidstillägget bör begränsas till 25 procent. Härjämte torde dyrtidstillägg icke böra få åtnjutas å den del av månadslönen som överstiger 700 kronor. Merkostnaderna för dyrtidstillägg i förhållande till löpande budgetår skulle då bli i runt tal 6,300 kronor.

Vad angår det till vissa förädlingsarbeten med lin, hampa m. m. äskade beloppet av 18,000 kronor finner jag mig icke för närvarande kunna förordna, att ytterligare medel för ändamålet ställas till utsädesföreningens förhållande.

I likhet med statskontoret anser jag, att de ökade priserna på utsädesvaror böra medföra en stegring av föreningens inkomster. Med hänsyn härtill och i betraktande av att det i nuvarande statsfinansiella läge är nödvändigt att iakttaga den största möjliga sparsamhet finner jag mig icke kunna tillstyrka annan höjning av ifrågavarande anslag än som föranledes av förberörda ökning av utgiftsposterna för avlöningar och dyrtidstillägg. För nästa budgetår torde alltså såsom bidrag till Sveriges utsädesförening böra anvisas $(280,600 + 1,375 + 6,300 =)$ i runt tal 288,300 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till Sveriges utsädesförening* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 288,300.

[90.] **13. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Särskilt bidrag till Sveriges utsädesförening för kvalitetsundersökning av lin m. m.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 15,600 kronor. Anslaget utgår såsom bidrag till täckande av kostnaderna för verksamheten vid ett av utsädesföreningen nyinrättat laboratorium för undersökning av lin med hänsyn till kvalitet m. m.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning har *Sveriges utsädesförening* anhållit om oförändrat belopp av 15,600 kronor för nästa budgetår till ifrågavarande verksamhet. *Lantbruksstyrelsen*, som tillstyrkt framställningen, har förordnat, att anslaget omändras från reservationsanslag till obetecknat anslag.

Med hänsyn till det alltjämt rådande krisläget, vilket bland annat på- Departements-
chefen.
kallar åtgärder från statsmakternas sida för att göra vårt lands försörjning med avseende å lin och linprodukter i möjligaste mån oberoende av införsel från utlandet, torde statsunderstöd böra utgå till ifrågavarande försöksverksamhet även för budgetåret 1941/42. Såsom lantbruksstyrelsen förordnat synes anslaget för ändamålet böra för sagda budgetår upptagas med oföränd-

rat belopp av 15,600 kronor samt omvandlas till obetecknat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Särskilt bidrag till Sveriges utsädesförening för kvalitetsundersökning av lin m. m. för budgetåret 1941/42* anvisa ett anslag av kronor 15,600.

[91.] **14. Befrämjande av fröodlingen m. m.: Understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm.** Alltsedan budgetåret 1924/25 har för detta ändamål anvisats anslag av riksdagen. För ett vart av budgetåren 1939/40 och 1940/41 har anslaget uppförts med 97,000 kronor. En dylik medelsanvisning förutsattes av 1939 års lagtima riksdag kunna ligga till grund för anslagsbeviljandet under de närmast kommande budgetåren.

I en av *lantbruksstyrelsen* tillstyrkt, med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning ha *W. Weibull aktiebolag* och *Weibullsholms växtförädlingsanstalt* anhållit om oförändrat anslag av 97,000 kronor för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Växtförädlingens stora betydelse för folkhushållet synes mig böra föranleda därtill, att ifrågavarande anslag även för nästa budgetår uppföres med 97,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fröodlingen m. m.: Understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 97,000.

[92.] **15. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 55,900 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt (statsliggaren sid. 631), dels ock den 17 maj 1940 följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor	1,800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i> ..	kronor	45,100
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	4,500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
Summa kronor		55,900.

Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt har gjort framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid anstalten under nästa budgetår dels i skrivelse den 30 augusti 1940, dels ock i en sedermera ingiven promemoria, vilken upprättats i anledning av den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter. Anslagsbehovet har av styrelsen beräknats till 59,100 kronor. Rörande innehållet i nämnda handlingar må i övrigt anföras följande.

Nyssnämnda belopp, 59,100 kronor, fördelar sig med 1,800 kronor å arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 50,900 kronor å avlöningar till icke-ordinarie personal samt 6,400 kronor å rörligt tillägg. Under posten avlöningar till icke-ordinarie personal ha upptagits 40,780 kronor för avlöningar till extra ordinarie personal, 120 kronor för vikariatsersättningar till dylik personal samt 10,000 kronor för avlöningar till tillfälliga befattningshavare. För sistnämnda ändamål ha för löpande budgetår avsetts endast 6,000 kronor. Till motivering av höjningen å 4,000 kronor har anstaltsstyrelsen framhållit, att behovet av extra arbetskraft vuxit på grund av att anstalten nu i stor utsträckning börjat anlitas för undersökningar av jordprov samt för utförande av fodermedelsanalyser. Rörligt tillägg har förutsatts komma att utgå efter 15 procent.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag icke tillstyrka någon höjning för nästa budgetår av det för tillfälliga befattningshavare avsedda beloppet. Liksom för innevarande budgetår lär emellertid posten avlöningar till icke-ordinarie personal böra angivas förslagsvis i syfte att möjliggöra erforderlig anpassning efter det vid anstalten starkt växlande behovet av extra arbetskraft. Jag förutsätter dock, att anstaltsstyrelsen söker organisera arbetet vid anstalten på sådant sätt, att ett överskridande av anslagsposten i fråga undviks. Därest så icke kan ske, torde för postens överskridande böra krävas Kungl. Maj:ts medgivande. *Departements-
chefen.*

Då intet synes vara att erinra mot styrelsens förslag rörande beräkningen av anstaltens avlöningar i övrigt, torde avlöningsstaten för nästa budgetår böra upptaga följande poster, nämligen posten arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, å 1,800 kronor, posten avlöningar till icke-ordinarie personal å 46,900 kronor samt posten rörligt tillägg å 6,400 kronor. Avlöningsanslaget skulle följaktligen behöva uppföras med $(1,800 + 46,900 + 6,400 =)$ 55,100 kronor. Denna summa understiger med 800 kronor medelsanvisningen för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor	1,800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	46,900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,400
Summa kronor		55,100;

2) till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 55,100.

[93.] **16. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för budgetåret 1940/41 uppfört med 15,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1940 fastställt omkostnadsstat för anstalten (statsliggaren sid. 631).

I den under nästföregående punkt omförmälda skrivelsen och promemorian har *styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 15,300 kronor. Højningen beror därpå, att i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, under anslaget upptagits medel för bestridande av kostnader för sjukvård m. m.

*Departements-
chefen.*

På sätt anstaltsstyrelsen föreslagit torde å omkostnadsstaten för budgetåret 1941/42 böra uppföras en särskild post till sjukvård m. m. å förslagsvis 300 kronor. De utgifter som i övrigt skola bestridas från anslaget — vilket av 1940 års lagtima riksdag nedsattes från 16,500 till 15,000 kronor — synas under nästa budgetår kunna begränsas till 13,700 kronor. En anslagsanvisning av 14,000 kronor skulle alltså vara behövlig. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kontrollanstaltens styrelse fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 14,000.

[94.] **17. Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett anslag av 27,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 632.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* beräknat anslagsbehovet under nästa budgetår till oförändrat belopp av 27,000 kronor.

Med biträdande av lantbruksstyrelsens anslagsberäkning hemställer jag, *Departements-
chefen.*
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollsta-
tioner* för budgetåret 1941/42 anvisa ett an-
slag av kronor 27,000.

[95.] **18. Ersättning till personal vid nedlagd kemisk station, förslags-
anslag.** Sedan 1938 års riksdag (prop. nr 211; r. skr. nr 278) beslutat viss
omorganisation av den kemiska analys- och kontrollverksamheten för jord-
brukets behov, innebärande bland annat, att statsbidrag efter den 30 juni
1939 ej skulle komma att utgå till de kemiska stationerna i Kalmar, Halm-
stad, Örebro, Västerås och Härnösand, uppfördes för budgetåret 1939/40
ett obetecknat anslag av 14,200 kronor till Ersättning till personal vid ned-
lagd kemisk station. För innevarande budgetår har för ändamålet uppta-
gits ett förslagsanslag av 10,000 kronor. Bestämmelser angående anslagets
användning ha av Kungl. Maj:t meddelats den 14 juli 1939.

Även för nästa budgetår torde böra anvisas ett förslagsanslag, från vilket *Departements-
chefen.*
ifrågavarande ersättning kan bestridas. Då medelsåtgången under anslaget
för budgetåret 1939/40 endast uppgått till omkring 6,300 kronor, synes det
vara tillräckligt, om anslaget upptages med 8,000 kronor. Jag hemställer
alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till personal vid nedlagd kemisk sta-
tion* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslags-
anslag* av kronor 8,000.

[96.] **19. Bekämpande av växtsjukdomar, förslagsanslag.** Detta an-
slag är för innevarande budgetår uppfört med 80,000 kronor. Beträffande be-
stämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid.
632.

I skrivelse den 7 september 1940 har *styrelsen för statens växtskyddsan-
stalt* anhållit om ett anslag å 70,000 kronor för nästa budgetår.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks- *Departements-
chefen.*
dagen

att till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret
1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[97.] **20. Bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen.** Detta
anslag, vilket enligt beslut av 1937 års riksdag (prop. nr 249; r. skr. nr
289) avsågs skola utgå med 189,000 kronor om året under en period av tre

budgetår, har uppförts med, för budgetåret 1938/39 94,500 kronor — avseende verksamheten under första halvåret 1939 — för budgetåret 1939/40 198,800 kronor och för budgetåret 1940/41 185,000 kronor. Härjämte har för sistnämnda budgetår anvisats ett anslag å 25,000 kronor till Särskilt bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen för anskaffande av konstgödselmedel. Beträffande användningen av de för innevarande budgetår anvisade anslagen hänvisas till statsliggaren sid. 633.

I särskilda av *lantbruksstyrelsen* med utlåtande den 24 oktober 1940 överlämnade skrivelser har *styrelsen för svenska vall- och mosskulturföreningen* hemställt om statsanslag till föreningen för nästa budgetår. I anledning av förslag av föreningens styrelse om anvisande av 218,440 kronor till föreningens ordinarie verksamhet, 9,000 kronor för vissa luftskyddsanordningar och reparationsarbeten samt 25,000 kronor för anskaffande av konstgödselmedel har lantbruksstyrelsen hemställt, att förstnämnda anslag, vilket borde sammanslås med anslaget för anskaffande av konstgödselmedel, för nästa budgetår måtte uppföras med 238,800 kronor ävensom att för sagda budgetår måtte anvisas ett särskilt anslag å 9,000 kronor till svenska vall- och mosskulturföreningen för vissa reparationsarbeten m. m. Lantbruksstyrelsen har uttalat, att den anslagsberäkning, som nu framlades, med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden icke borde utgöra någon norm för anslagsbeviljandet för tid efter budgetåret 1941/42.

Rörande föreningens och lantbruksstyrelsens anslagsberäkningar må nämnas följande.

Föreningens ordinarie verksamhet. Det av föreningens styrelse äskade bidraget till föreningens ordinarie verksamhet innebär i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår en höjning med 33,440 kronor. Föreningen har till en början anhållit att få komma i åtnjutande av samma anslag som för budgetåret 1939/40 eller 198,800 kronor. Ökningen i medelsbehovet härutöver, eller med 19,640 kronor, utgör skillnaden mellan ett flertal höjningar och minskningar i föreningens utgiftsstat. Höjningar föreslås sålunda *dels* med 4,700 kronor för uppräknings av dyrtidstillägget åt tjänstemännen från 15 till 20 procent — vilken höjning ansetts böra vidtagas redan under innevarande budgetår men på grund av anslagets nedsättning icke kunnat ske — *dels* med 8,890 kronor för uppräknings med hänsyn till de ökade levnadskostnaderna av dyrtidstillägget från 20 till 30 procent, *dels* med 4,550 kronor för löneförbättring åt 7 tjänstemän med 500 kronor för var och en jämte 30 procent dyrtidstillägg därå, *dels* med 500 kronor för ett ålderstillägg åt en avdelningsföreståndare, *dels* ock med 600 kronor för personligt lönetillägg till 2 korrespondenter. Lantbruksstyrelsen har motsatt sig höjningarna för ålderstillägget åt en avdelningsföreståndare samt för löneförbättringen åt 7 tjänstemän. Höjningen av dyrtidstillägget har förordats av lantbruksstyrelsen, som emellertid tillika föreslagit, att, där avlöning överstege 700 kronor för månad, dyrtidstillägg icke borde utgå å överskjutande del av avlöningen. Enligt lantbruksstyrelsens mening mötte icke hinder att beräkna dyrtidstillägg å personliga lönetillägg. Lantbruksstyrelsen har hemställt, att 213,800 kronor måtte anvisas för nu ifrågavarande ändamål.

Anskaffande av konstgödselmedel. Föreningen har för ändamålet hemställt om ett belopp av 25,000 kronor. Lantbruksstyrelsen har

tillstyrkt denna framställning. Styrelsen har emellertid ansett, att beloppet, vilket i riksstaten för 1939/40 upptagits såsom ett särskilt anslag, för nästa budgetår borde ingå i anslaget till föreningens ordinarie verksamhet.

Vissa reparationsarbeten m. m. Det av föreningen för ändamålet begärda bidraget, 9,000 kronor, avser till ett belopp av 2,900 kronor kostnader för vissa luftskyddsanordningar och till ett belopp av 6,100 kronor kostnader för vissa nödvändiga reparationsarbeten på föreningens äldre institutionsbyggnad i Ultuna. Såväl luftskyddsanordningarna som reparationsarbetena ha redan utförts. Föreningen har för detta ändamål nödgats upptaga lån. Lantbruksstyrelsen har icke haft något att erinra mot det äskade beloppet, vilket enligt styrelsens mening borde anvisas såsom ett särskilt anslag.

Statskontoret har i remissutlåtande den 18 november 1940 uttalat, att den ytterligare förskjutning i ogynnsam riktning av det statsfinansiella läget, som inträtt under år 1940, nödvändiggjort större begränsningar i statens utgifter än som hittills ansetts böra ifrågakomma. Med hänsyn härtill vore det ofrånkomligt att söka ernå en minskning även i statens bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen. Statskontoret har påpekat, att för närvarande en befattning som kulturingenjör hos föreningen vore vakant, och med anledning därav ifrågasatt, huruvida icke med återbesättandet av befattningen kunde anstå. Härigenom skulle inbesparas 5,200 kronor jämte dyrtidstillägg. I likhet med lantbruksstyrelsen har statskontoret ansett, att utgifterna för ålderstillägg borde beräknas 500 kronor lägre än enligt föreningens förslag. Statskontoret har icke funnit sig kunna tillstyrka anvisandet av medel för lönetillägg till 2 korrespondenter. Vad angår frågan om förhöjt dyrtidstillägg åt föreningens befattningshavare har statskontoret förklarat sig icke ha något att erinra mot en höjning av dyrtidstillägget från 20 till 25 procent med av lantbruksstyrelsen förordad begränsning. Enligt statskontorets mening borde dyrtidstillägg icke utgå å befattningshavare tillkommande lönetillägg. Statskontoret har emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka, att vid bestämmandet av bidraget till föreningen hänsyn toges till en eventuell höjning av dyrtidstillägget till föreningens tjänstemän. Vid bifall till statskontorets förslag kunde de beräknade kostnaderna för dyrtidstillägg reduceras med tillhoppa 12,435 kronor. Liksom lantbruksstyrelsen har statskontoret avstyrkt föreningens framställning om löneförbättringar å sammanlagt 4,550 kronor till 7 tjänstemän. Enligt statskontorets uppfattning borde de i föreningens statförslag beräknade kostnaderna för resor och tryckning kunna nedskäras från 36,000 till 25,000 kronor respektive från 16,000 till 14,000 kronor. Vissa andra utgifter har statskontoret funnit kunna nedsättas med tillhoppa 11,500 kronor. Statskontoret har framhållit, att ett genomförande av de av ämbetsverket nu förordade besparingsåtgärderna skulle innebära, att anslaget till föreningens ordinarie verksamhet för nästa budgetår skulle kunna nedbringas till i runt tal 170,000 kronor. Vad beträffar framställningen om bidrag till vissa luftskyddsanordningar och reparationsarbeten har statskontoret med hänsyn till det statsfinansiella läget ansett sig icke kunna tillstyrka densamma. Bidraget till an-

skaffande av konstgödselmedel borde enligt statskontorets mening alltjämt upptagas såsom ett särskilt anslag. Bidragsbeloppet syntes dock kunna nedsättas till 15,000 kronor.

Jag torde få anmäla, att *civilförvaltningens personalförbund* i skrivelse den 19 november 1940 — med förmålan att en vaktmästare blivit uppsagd från sin anställning hos föreningen från och med den 1 april 1941 på grund av att föreningen till följd av statsanslagets nedsättning måst vidtaga vissa besparingsåtgärder — hemställt, att bidraget till föreningen för nästa budgetår måtte utmätas på sådant sätt, att vaktmästarbefattningen kunde bibehållas. *Statskontoret* har i remissutlåtande den 25 november 1940 framhållit, att i det av statskontoret i utlåtandet den 18 november 1940 tillstyrkta anslaget å 170,000 kronor inräknats avlöning för ifrågavarande vaktmästarbefattning.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 7 november 1940 överlämnad framställning från *svenska vall- och mosskulturföreningen* om anvisande för budgetåret 1941/42 av 18,000 kronor till utförande av vissa undersökningar rörande förhållanden, som stå i samband med skogsbetets avveckling. *Lantbruksstyrelsen* har uttalat sig för att medel ställdes till förfogande men har förklarat sig vara tveksam, huruvida särskilt anslag borde äskas för ändamålet. Styrelsen har sålunda ifrågasatt, om icke erforderliga medel kunde utgå från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt från den del av anslaget till bidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m., som användes till betesförbättring.

Departements-
chefen.

I likhet med lantbruksstyrelsen finner jag det icke lämpligt att i rådande läge låta den anslagsberäkning, som nu verkställes, utgöra norm för anslagsbeviljandet för tid efter nästa budgetår. Såsom framgår av det förut anförda har föreningen ifrågasatt en avsevärd höjning av bidraget till föreningens ordinarie verksamhet. En höjning, på sätt statskontoret förordat, till 25 procent av dyrtidstillägget åt föreningens befattningshavare torde få anses skälig. Emellertid bör härjämte en begränsning av dyrtidstillägget ske på det sätt, att dyrtidstillägg icke må utgå å den del av månadslönen som överstiger 700 kronor. Då höjningen av dyrtidstillägget för nästa budgetår torde komma att draga en kostnad av 9,100 kronor, synes den icke kunna genomföras utan att en ökning av statsbidraget kommer till stånd. Jag vill därför tillstyrka, att bidraget till föreningens ordinarie verksamhet höjes med sagda belopp. I övrigt anser jag mig, med hänsyn till det nuvarande statsfinansiella läget och då vissa av föreningens utgiftsposter torde kunna nedsäkras, icke kunna tillstyrka någon ökning av nämnda bidrag, vilket alltså skulle uppgå till $(185,000 + 9,100 =)$ i runt tal 194,000 kronor. Inom detta belopp torde kunna inrymmas avlöning för den i civilförvaltningens personalförbunds skrivelse berörda vaktmästarbefattningen.

Vad angår bidraget för anskaffande av konstgödselmedel biträder jag för-
eningens av lantbruksstyrelsen tillstyrkta hemställan om anvisande av ett
belopp av 25,000 kronor för detta ändamål. I likhet med statskontoret anser
jag emellertid, att bidraget bör uppföras å riksstaten såsom ett särskilt an-
slag.

Vidkommande framställningen om bidrag till bestridande av kostnaderna
för vissa luftskyddsanordningar och reparationsarbeten torde det av för-
eningen härför äskade beloppet av 9,000 kronor nu böra ställas till förfo-
gande, då det icke synes vara möjligt för föreningen att av egna medel
bestrida kostnaderna för ifrågavarande arbeten. Sagda belopp bör i en-
lighet med lantbruksstyrelsens förslag anvisas såsom ett särskilt anslag.

I samband med den verksamhet, som genom beslut av 1940 års lagtima
riksdag igångsattes för skogsproduktionens höjande i Norrland och vissa
andra delar av landet, torde undersökningar, vid vilka föreningen lämpligen
kan biträda, komma till stånd rörande möjligheterna att avlysa skogsbetet.
Innan ny utredning igångsättes på ifrågavarande område, böra erfarenheterna
rörande skogsbetet från nämnda verksamhet avvaktas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag under denna punkt
hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen*
för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag
av kronor 194,000.

[98.] **21. Särskilt bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen
för anskaffande av konstgödselmedel.** Under åberopande av vad jag un-
der nästföregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte fö-
reslå riksdagen

att till *Särskilt bidrag till svenska vall- och mosskultur-
föreningen för anskaffande av konstgödselmedel* för bud-
getåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 25,000.

[99.] **22. Särskilt bidrag till svenska vall- och mosskulturföreningen för
vissa reparationsarbeten m. m.** Under åberopande av vad i det föregående
anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt bidrag till svenska vall- och mosskultur-
föreningen för vissa reparationsarbeten m. m.* för budget-
året 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 9,000.

[100.] **23. Bidrag till Sveriges pomologiska förening.** För innevarande
budgetår är för ändamålet upptaget ett anslag av 18,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överläm-
nad framställning har *styrelsen för Sveriges pomologiska förening* anhållit

om anslag med 20,000 kronor för nästa budgetår. *Lantbruksstyrelsen* har av statsfinansiella skäl ansett sig icke kunna förorda någon höjning av nu utgående anslag.

*Departements-
chefen.* Anslaget torde i nuvarande budgetsituation böra nedsättas till 15,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges pomologiska förening* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 15,000.

[101.] **24. Bestridande med allmänna medel av vissa med betesreglering förenade kostnader, förslagsanslag.** Detta anslag har uppförts med 1,000 kronor för ett vart av budgetåren 1934/35—1939/40 och med 100 kronor för budgetåret 1940/41. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 634.

*Departements-
chefen.* De för budgetåren 1934/35—1939/40 anvisade anslagen ha icke behövt tagas i anspråk. Emellertid torde medel böra ställas till förfogande för ändamålet även under nästa budgetår. Därvid synes liksom för innevarande budgetår under anslaget endast behöva upptagas ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande med allmänna medel av vissa med betesreglering förenade kostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100.

[102.] **25. Fraktlindring för kalk, förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag å 375,000 kronor (prop. nr 176; r. skr. nr 238). Bestämmelserna om anslagets användning finnas upptagna i Kungl. Maj:ts brev till järnvägsstyrelsen den 7 juni 1940 (Sv. förf.-saml. nr 492). Genom beslut samma dag anbefalldes lantbruksstyrelsen att vid fortsättandet av den undersökning rörande utformande av ifrågavarande bidragsverksamhet, som det jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 maj 1938 ålåg styrelsen att verkställa, till förnyad prövning upptaga frågan om att för verksamhetens bedrivande indela landet i vissa naturliga produktions- och avsättningsområden, begränsade av järnvägslinjer.

Till fullgörande av detta uppdrag har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 12 oktober 1940 framlagt utredning och förslag i ämnet. I skrivelsen har styrelsen meddelat, att styrelsen infordrat yttranden i ärendet från hushållningssällskapen, samtliga till svenska lantmännens riksförbund anslutna centralföreningar samt vissa leverantörer av kalk. Styrelsen hade därvid begärt yttrande över följande av styrelsen framställda alternativa förslag till frågans ordnande, nämligen

1) att fraktbidraget i intet fall skulle få uppgå till högre belopp än som svarade mot det bidrag, som skulle ha utgått, därest kalken hämtats från närmast belägna leveransort (kalkbruk),

2) att den minimifraktkostnad, som befraktaren själv skulle ha att betala vid fraktens debitering utan att erhålla bidrag, skulle höjas från gällande 60 öre till 80 öre per 100 kilogram,

3) att landet skulle indelas i vissa naturliga produktions- och avsättningsområden, begränsade av järnvägslinjer, varvid bidrag icke skulle utgå för transporter från det ena till det andra av dessa områden, samt

4) att bidraget skulle maximeras sålunda, att det för transporter på längre avstånd än ett visst sådant skulle utgå med allenast för nyssnämnda avstånd gällande belopp, d. v. s. enligt nu gällande grunder.

I skrivelsen med begäran om yttrande hade lantbruksstyrelsen tillika i anslutning till det tredje alternativet upptagit förslag till landets indelning i produktions- och avsättningsområden.

I de till lantbruksstyrelsen avgivna yttrandena ha bland annat följande synpunkter framförts.

De med 1 och 2 betecknade alternativen ha utan undantag avvisats såsom mindre tillfredsställande.

Beträffande alternativ 3 ha meningarna varit delade. Östgötalantmännens centralförening u. p. a. och Tomtens kalkbruks aktiebolag ha sålunda funnit detta alternativ vara det lämpligaste. Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar läns södra, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs läns norra, Västmanlands och Norrbottens läns hushållningssällskap samt Norrbottens lantmannaförbund ha ansett sig kunna förorda förslaget, huvudsakligen dock av den anledningen, att det icke syntes innebära några olägenheter inom det område, varav vederbörande hade intresse. Från andra håll ha emellertid gjorts flera erinringar mot de av lantbruksstyrelsen ifrågasatta gränserna för de olika produktions- och avsättningsområdena. Alternativ 3 har mera direkt avstyrkts av Uppsala, Östergötlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Västerbottens läns hushållningssällskap, Örebro läns lantmäns centralförening u. p. a. samt Yxhults stenhuggeriaktiebolag, aktiebolaget Kumla kalkgruva, Bröderna Jonasson och aktiebolaget Karta & Oaxens kalkbruk, de fyra kalkbruken bland annat med den motiveringen, att en indelning i avsättningsområden skulle eliminera konkurrensen kalkbruken emellan och sålunda knappast tjäna jordbrukarnas intressen.

I de inkomna yttrandena har vidare föreslagits dels av Norrbottens läns hushållningssällskap, att nuvarande bestämmelser om särskild fraktlindring inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län måtte få bestå, dels av Värmlands läns hushållningssällskap och Värmlands lantmannaföreningars centralförening u. p. a., att fraktbidraget ej måtte maximeras förrän på avstånd över 300 kilometer i stället för nuvarande 250 kilometer, dels ock av mellersta Sveriges kalkbruks centralförening och Jönköpings läns lantmäns centralförening, att minimifraktkostnaden, som trafikanten har att betala, måtte sänkas till tidigare fastställt belopp av 50 öre per 100 kilogram i stället för nuvarande 60 öre.

Lantbruksstyrelsen har i sin skrivelse föreslagit, att de nuvarande bestämmelserna bibehållas. I fråga om medelsbehovet har styrelsen hemställt, att ett belopp av 275,000 kronor måtte ställas till förfogande för ifrågavarande

ändamål. Såsom skäl för sin ståndpunkt att nuvarande bestämmelser böra bibehållas har styrelsen anfört:

De avgivna yttrandena ha givit lantbruksstyrelsen ett starkt stöd för den meningen, att ett uppdelande av landet i olika produktions- och avsättningsområden för kalk på sådant sätt, att statsbidrag ej finge utgå vid transporter från ett område till ett annat, skulle medföra tämligen stora olägenheter. Styrelsen vill understryka, att varje sådan gränsdragning stöter på stora svårigheter med hänsyn till dels kalkbrukens belägenhet, mycket olika produktionskapacitet och konkurrensförmåga i övrigt och dels det mycket varierande behovet av kalk av olika slag på olika orter.

Styrelsen finner dessutom anledning att ytterligare framhålla den risk för minskad konkurrens de olika kalkbruken emellan, som skulle följa av att landet på nämnt sätt bleve uppdelat i skilda avsättningsområden. Fastställas områdena med hänsyn till brukens nuvarande produktionsförmåga, är det nämligen antagligt, att en fortsatt utveckling och anpassning av kalkförsörjningen kommer att försvåras och fördröjas. Detta skulle vara särskilt betänkligt, därest anledning i framtiden skulle föreligga att rubba de genom nuvarande fraktbidrag för transport å järnväg uppkomna konkurrensförhållandena mellan kalkbruk med olika geografisk belägenhet.

Om man å andra sidan vid uppdragandet av gränserna mellan de olika områdena skulle taga hänsyn jämväl till i vad mån vissa kalkbruk ha möjlighet att öka sin produktionsförmåga eller i vad mån brytning borde igångsättas vid nu outnyttjade kalkförekomster, så skulle detta innebära dels ett föregripande av en alltid oviss ekonomisk utveckling och dels ett temporärt försämrande av kalkförsörjningen. Liknande synas konsekvenserna bli, därest gränsen drages över stationer, där bruttofraktkostnaden från förefintliga kalkbruk är lika. Produktionen av jordbrukskalk inom på så sätt erhållna områden kan nämligen ej från början förutsättas motsvara ifrågavarande behov. Härtill komma dessutom beträffande en dylik lösning av frågan dels svårigheterna att normera fraktsatserna för respektive grupp av kalkbruk, dels också det av järnvägsstyrelsen tidigare uttalade önskemålet, att begränsningen mellan områdena måtte utgöras av järnvägslinjer, därest arbetet med bidragstilldelningen ej skulle bli alltför betungande.

Beträffande förslaget att nuvarande bestämmelser om särskild fraktlindring inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län skulle bibehållas har lantbruksstyrelsen icke anledning att göra någon erinran.

Överväganden angående höjd gräns för bidragens maximering och sänkt minimifrakt synas däremot icke kunna tillstyrkas, då ifrågavarande bestämmelser tillkommit i besparingssyfte på grund av det försämrade statsfinansiella läget. Denna anledning till en begränsning av statsutgifterna för här ifrågavarande ändamål torde alltjämt bestå.

På grund av vad sålunda anförts finner lantbruksstyrelsen sig icke heller nu kunna framlägga förslag om att landet i och för utdelande av statsbidrag till fraktlindring för kalk skulle indelas i olika produktions- och avsättningsområden. Då den fortsatta undersökning, som styrelsen verkställt, dessutom givit till resultat, att erinringar av betydelse ej kunnat göras mot gällande bestämmelser för sådana bidrag, och då nuvarande system tvärtom tämligen allmänt föreslagits till fortsatt tillämpning, får styrelsen föreslå, att för budgetåret 1941/42 alltjämt måtte tillämpas de grunder som angivits i Kungl. Maj:ts brev till järnvägsstyrelsen den 7 juni 1940.

Rörande medelsbehovet har lantbruksstyrelsen yttrat:

Enligt inom styrelsen verkställd undersökning utgjorde medelsförbrukningen i förevarande anslags syfte under budgetåret 1939/40 409,572 kronor,

därav i juli och augusti månader 115,779 kronor. Under samma månader budgetåret 1940/41 sjönk medelsförbrukningen — sannolikt till största delen på grund av de skärpta bestämmelserna för erhållande av bidrag — till 61,020 kronor eller blott 52.7 procent av förbrukningen föregående år. Om förhållandena bli likartade under återstoden av budgetåret 1940/41, skulle det totala medelsbehovet under detta år sålunda kunna beräknas till cirka 216,000 kronor. Då emellertid förbrukningen av jordbrukskalk under de första månaderna av budgetåret 1940/41 kan ha tillfälligt nedgått, vill styrelsen föreslå, att medelsbehovet för budgetåret 1941/42 beräknas till 275,000 kronor.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att anslag för ifrågavarande ändamål alltså bör anvisas. Frågan om ändrade bestämmelser för anslagets användning har sedan länge varit under överbäggande. Härvid har i första hand ifrågasatts den ändringen i gällande bestämmelser, att landet för bidragsverksamhetens bedrivande skulle indelas i vissa naturliga produktions- och avsättningsområden, begränsade av järnvägslinjer. Bidrag skulle då icke utgå för transporter från det ena till det andra av dessa områden. Såsom framgår av de till lantbruksstyrelsen ingivna yttrandena från i frågan intresserade parter ha meningarna varit mycket delade rörande lämpligheten av en dylik anordning. Att få till stånd en gränsdragning av nu berört slag möter, på sätt den av styrelsen verkställda utredningen giver vid handen, avsevärda svårigheter på grund av kalkbrukens belägenhet, olika produktionskapacitet och konkurrensförmåga samt det inom olika orter varierande behovet av kalk. Någon mera rättvis bidragsgrund lär icke på denna väg kunna uppnås. Man torde icke heller kunna bortse från att en ändring av bidragsbestämmelserna i överensstämmelse med vad nu ifrågasatts kan medföra en fara för att den fortsatta utvecklingen och anpassningen av kalkförsörjningen i landet kommer att försvåras och fördröjas. Med hänsyn till det nu anförda anser jag mig icke kunna tillstyrka en ändring av bidragsgrunderna i här antydd riktning. Icke heller de andra två förslagen till ändring av bestämmelserna synas ändamålsenliga. Under förhandenvarande förhållanden anser jag i likhet med lantbruksstyrelsen och ett flertal i saken hörda sammanslutningar de nuvarande bestämmelserna tills vidare böra bibehållas. Då en förutsättning för statens medverkan till förbilligande av fraktkostnaderna för jordbrukskalk bör vara att kalkpriset hålles inom lämpliga gränser, utgår jag ifrån att kalkbruken tillämpa en så låg prisnivå som möjligt å jordbrukskalk.

I fråga om anslagsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra mot det av lantbruksstyrelsen för ändamålet äskade beloppet 275,000 kronor, vilket innebär en nedsättning av anslaget med 100,000 kronor i förhållande till löpande budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fraktlindring för kalk* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275,000.

[103.] **26. Fraktbidrag för konstgödsel, förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 50,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 634.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett till 45,000 kronor nedsatt anslag för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till medelsåtgången för ändamålet under budgetåret 1939/40 torde anslaget icke behöva upptagas med högre belopp än 40,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fraktbidrag för konstgödsel* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 40,000.

[104.] **27. Bidrag till gödselvårdsanläggningar, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 200,000 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 634.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Styrelsen har till motivering av anslagsäskandet anfört i huvudsak följande.

Hushållningssällskapens ansökningar om bidrag för år 1940 från ifrågavarande anslag avse ett belopp om ej mindre än cirka 930,000 kronor. Förevarande statsbidrag torde få anses äga stor betydelse såsom ett led i strävandena att lära jordbrukarna inse fördelarna av en rationell gödselvård. Frågan härom har också erhållit särskild aktualitet genom den rådande krissituationen. Med minskade möjligheter att importera konstgödselmedel följer ökad betydelse av den naturliga gödseln för upprätthållande av livsmedelsproduktionen. Lantbruksstyrelsen anser därför, att även under budgetåret 1941/42 medel böra stå till förfogande för ifrågavarande ändamål. En avsevärd höjning av anslaget synes tvivelsutan vara väl motiverad. Hänsynen till det statsfinansiella läget läser emellertid påkalla försiktighet i fråga om medelsanvisning jämväl till synnerligen behjärtansvärda och aktuella ändamål. På grund härav anser styrelsen sig icke nu böra ifrågasätta någon anslagshöjning. I detta sammanhang må framhållas, att förevarande anslag torde kunna tillmätas en viss betydelse för framskapande av arbetsobjekt till motverkande av arbetslöshet.

*Departements-
chefen.*

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag torde för nästa budgetår till bidrag till gödselvårdsanläggningar böra anvisas ett lika stort anslag som för innevarande budgetår eller 200,000 kronor. Jag förordar emellertid i annat sammanhang, att å tilläggsstat för budgetåret 1940/41 upptages ett anslag av 1,000,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till gödselvårdsanläggningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 200,000.

[105.] **28. Befrämjande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till avlö-
nande av mejerikonsulenter m. m., förslagsanslag.** För innevarande bud-
getår är ifrågavarande anslag uppfört med 100,000 kronor. Angående an-
slagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 634.

I en till jordbruksdepartementet den 7 december 1940 inkommen skri-
velse har *lantbruksstyrelsen* anmält, att svenska mejeriernas riksförening
u. p. a., hos vilken förening mejerikonsulenterna äro anställda, i skrivelser
den 18 juli och den 30 oktober 1940 dels avgivit förslag till omorganisation
av mejerikonsulentverksamheten, dels ock anhållit, att såsom bidrag till
konsulenternas avlöande m. m. måtte för budgetåret 1941/42 anvisas ett
förslagsanslag av 113,000 kronor. Med förmälan att styrelsen ännu icke
hunnit taga ställning till nyssnämnda förslag har styrelsen anhållit, att i
avvaktan härpå ett belopp av 110,000 kronor måtte beräknas för ifrågava-
rande ändamål i 1941 års statsverksproposition.

Då frågan om en omorganisation av mejerikonsulentverksamheten torde *Departements-
chefen.* böra upptagas till övervägande, sedan förut omförmälda förslag och lant-
bruksstyrelsens yttrande däröver inkommit, synes ifrågavarande anslag, på
sätt styrelsen föreslagit, för budgetåret 1941/42 endast böra upptagas med
beräknat belopp. Anslaget torde härvid böra uppföras med samma belopp
som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår eller 100,000 kronor.
Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Befräm-
jande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till avlöande av
mejerikonsulenter m. m.* för budgetåret 1941/42 beräkna ett
förslagsanslag av kronor 100,000.

[106.] **29. Befrämjande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till svenska
smörprovningarna.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med
70,000 kronor.

Med skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* överlämnat
en framställning från *styrelsen för svenska smörprovningarna*, vari denna
i anslutning till upprättat förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret
1941/42 anhållit om oförändrat anslag av 70,000 kronor. Detta belopp utgör
skillnaden mellan beräknade utgifter å 248,100 kronor och beräknade in-
komster å 178,100 kronor.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt det framställda anslagsäskandet samt till
närmare motivering av detsamma anfört i huvudsak följande.

Vad beträffar *utgifterna* för avlöningar ha dessa i den av smörprovning-
arna föreslagna staten minskats med avlöningsförmånerna (omkring 2,800
kronor) för ett kontorsbiträde (i Malmö), varjämte endast ifrågasatts sådana
jämkningar, som föranletts av redan beslutad lönereglering. Bland övriga

omkostnader ha sådana ändringar företagits, som föranletts av statsmakternas beslut om nedsättning av för budgetåret 1940/41 begärt statsanslag å 88,600 kronor till 70,000 kronor. Sålunda ha följande poster föreslagits minskade, nämligen posten reseersättningar från 13,000 till 11,500 kronor, posten bedömningskostnader från 25,600 till 20,300 kronor, posten arbets- och transportkostnader från 10,700 till 9,600 kronor, posten tryckningskostnader från 7,000 till 6,000 kronor, posten porto-, telegram- och telefonkostnader från 13,400 till 12,700 kronor, posten inventariestkostnader från 1,000 till 400 kronor, posten laboratorieunderhall från 4,400 till 4,000 kronor samt posten utgifter till runstäver och smörpapper från 10,700 till 9,900 kronor.

Genom i det föregående angivna minskningar å olika utgiftsposter skulle en sammanlagd besparing å cirka 14,200 kronor uppstå.

Därutöver ha smörprovningarna på grund av inskränkningar i smörexporten vidtagit sådan ändring av provningsverksamheten, att antalet drittelprovningar under innevarande budgetår minskats från 6 till 3 per år, samtidigt som antalet bytteprovningar ökats från 20 till 23. Härigenom ernås en ökning av *inkomsterna* å cirka 10,500 kronor (för försålt byttesmör).

Genom sålunda beräknade utgiftsminskningar och inkomstökning ha smörprovningarnas anspråk på statsmedel kunnat minskas med i runt tal 24,700 kronor. Dessa besparingsåtgärder ha icke blott medfört, att minskningen i statsbidraget för budgetåret 1940/41 kan beräknas bli täckt, utan jämväl att smörprovningarnas ökade utgifter för dyrtidstillägg åt personalen kunna bestridas.

Härtill må anföras, att smörprovningarna under budgetåret 1939/40 erhållit större inkomster än som beräknats i staten, dels av provningsavgifter (beräknat 58,000 kronor, verkliga 63,152 kronor) och dels av försäljning av smör vid bytteprovningar (beräknat 69,000 kronor, verkliga 72,500 kronor). Däremot ha arbets- och transportkostnaderna under sagda budgetår blivit icke oväsentligt större än de beräknade (beräknat 10,700 kronor, verkliga 13,738 kronor), beroende på extra utgifter för tillfällig arbetskraft i anledning av den ordinarie personalens militärtjänstgöring. På grund av dessa förhållanden ha smörprovningarna varit i stånd att under budgetåret 1939/40 dels öka sitt kapital av förlagsmedel från 45,000 till 50,000 kronor, dels ock redovisa reserverade inkomstmedel med 1,655 kronor.

Lantbruksstyrelsen vill för sin del vitsorda, att den företagna ändringen i provningsverksamheten under rådande avsättningsförhållanden för smör kan anses tillfredsställande. Smörprovningarnas i övrigt vidtagna åtgärder för nedbringande av provningarnas utgifter föranleda ingen annan erinran än att styrelsen vill ifrågasätta, om minskningen av anslagsposten arbets- och transportkostnader är möjlig att genomföra, då såväl arbetslöner som kostnader för transportmedel torde komma att stiga. Inkomstberäkningen synes vara uppgjord med hänsyn till att betydande förändringar kunna inträffa, innan ifrågavarande stat skall börja tillämpas. Provningsavgifterna ha sålunda med hänsyn till väntad produktionsminskning beräknats till ett cirka 5,000 kronor lägre belopp än som inflöt under budgetåret 1939/40, och den beräknade inkomsten av försäljningen utav överblivet smör vid bytteprovningar uppgives vara baserad på ett smörpris av 2 kronor 75 öre per kilogram — enligt avtal med svenska mejeriernas riksförening övertar riksföreningen detta smör för ett pris, som med 25 öre understiger noteringen, varför smörprovningarna för närvarande enligt gällande notering erhålla 3 kronor per kilogram för byttesmöret. Vid angivna omständigheter torde överskott kunna väntas uppstå, om förhållandena bli oförändrade. Då det emellertid torde vara omöjligt att överblicka utvecklingen på området under bud-

getåret 1941/42, har lantbruksstyrelsen ingen erinran att framföra med avseende å inkomstberäkningen.

Den av smörprovningarna företagna ökningen av förlagsmedlen synes motiverad med hänsyn till de större lager av smörpapper, som på grund av rådande förhållanden och därav följande svårigheter vid import av dylikt papper synas böra finnas för att provningarna vid varje tillfälle skall kunna tillfredsställa efterfrågan därav, ävensom med hänsyn till det ökade priset å smörpapper.

Mot den av styrelsen för smörprovningarna verkställda beräkningen av utgifter och inkomster utöver vad som ovan berörts har lantbruksstyrelsen ej något att invända.

Såsom framgår av vad lantbruksstyrelsen anfört synes det vara att för- *Departements-*
chefen.
vänta, att ett visst överskott kommer att uppstå å den för nästa budgetår uppgjorda inkomst- och utgiftsstaten för svenska smörprovningarna. Med hänsyn härtill och då det budgetära läget påkallar iakttagande av den största sparsamhet, torde skäl föreligga att för sagda budgetår något nedsätta ifrågasvarande anslag. En begränsning av anslaget från 70,000 till 60,000 kronor synes sålunda böra ske. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till svenska smörprovningarna* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 60,000.

[107.] **30. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, reservationsanslag.** För detta ändamål har för budgetåret 1940/41 anvisats ett reservationsanslag å 120,000,000 kronor (prop. nr 276; r. skr. nr 427). I en från statens livsmedelskommission inkommen, den 21 oktober 1940 dagtecknad promemoria har beräknats, att för upprätthållande under nästa budgetår av mjölk-, spannmåls-, foder-, ägg- samt slaktdjursregleringarna erfordras ett sammanlagt belopp av 74,000,000 kronor. I avbidan på de förslag i ämnet, som jag har för avsikt att senare framlägga för Kungl. Maj:t, torde ifrågasvarande anslag böra uppföras med nämnda belopp.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 hemställt, att å riksstaten för budgetåret 1941/42 måtte anvisas ett särskilt reservationsanslag av 900,000 kronor till bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder på jordbrukets område i Norrland och vissa andra delar av landet. Vid 1940 års lagtima riksdag medgavs, att för detta ändamål finge av nyssnämnda anslag å 120,000,000 kronor till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område användas ett belopp av 900,000 kronor. För nästa budgetår synes en liknande anordning böra vidtagas. Jag torde närmare få ingå på detta spörsmål i samband med att jag ånyo anmäler frågan om nyssberörda prisregleringsåtgärder.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1941/42 beräkna ett *reservationsanslag*
av kronor 74,000,000.

[108.] **31. Jordbrukets kreditkassor: Revision av jordbrukskasserörelsen m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 53,000 kronor. Anslaget, som avses skola lämna bidrag till kostnaderna för revisions-, instruktions- och organisationsverksamhet inom jordbrukskasserörelsen, må enligt föreskrift den 9 augusti 1940 utbetalas till svenska jordbrukskreditkassan först sedan kassan visat sig ha fullgjort den kassan ålagda skyldigheten att erlägga bidrag med 25,000 kronor till bestridande av på tillsynen över jordbrukskasserörelsen belöpande kostnader för bank- och fondinspektionens organisation och verksamhet.

I skrivelse den 18 september 1940 har *styrelsen för svenska jordbrukskreditkassan* meddelat, att den kassan åvilande revisions-, instruktions- och organisationsverksamheten under budgetåret 1939/40 dragit en total kostnad av 85,000 kronor samt att motsvarande kostnad för innevarande budgetår — med tillägg av oförmälda bidrag å 25,000 kronor till bank- och fondinspektionens kostnader för jordbrukskassetillsynen — beräknades till omkring 100,000 kronor. Bidraget till bank- och fondinspektionens verksamhet hade, framhåller styrelsen vidare, bestämts såsom ett provisorium, enär frågan om grunderna för bidraget befunnits böra ytterligare prövas före deras definitiva fastställande. Styrelsen har föreslagit, att ifrågavarande anslag även för nästa budgetår bestämmas till 53,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 oktober 1938 tillkallade jag den 16 december samma år fem sakkunniga för att verkställa utredning angående revision av bestämmelserna för jordbrukskasserörelsen. Enligt vad jag inhämtat förväntas de sakkunnigas utredning bli färdig i början av detta år. Jag har därefter för avsikt att förelägga riksdagen förslag till nya bestämmelser i ämnet. I avvaktan härpå synes förevarande anslag böra uppföras med ett beräknat belopp av 53,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Jordbrukets kreditkassor: Revision av jordbrukskasserörelsen m. m.* för budgetåret 1941/42 beräkna ett anslag av . . kronor 53,000.

[109.] **32. Jordbrukets kreditkassor: Förvaltningsbidrag till jordbrukskasserörelsen, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är för ifrågavarande ändamål upptaget ett förslagsanslag av 290,000 kronor. Beträffande bestämmelser rörande anslaget användning hänvisas till statsliggaren sid. 637.

I skrivelse den 18 september 1940 har *styrelsen för svenska jordbrukskreditkassan* hemställt om ett till 260,000 kronor nedsatt anslag för nästa budgetår.

Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført före- *Departements-*
slår jag, att även förevarande anslag upptages med allenast beräknat belopp. *chefen.*
Anslaget torde böra uppföras med det av styrelsen för svenska jordbrukskreditkassan äskade beloppet, 260,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Jordbrukets kreditkassor: Förvaltningsbidrag till jordbrukskasserörelsen* för budgetåret 1941/42 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 260,000.

[110.] **33. Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från statens sekundärlånefond för jordbrukare m. m., förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår upptaget ett förslagsanslag av 60,000 kronor. Närmare redogörelse för användningen av anslaget har lämnats i 1937 års statsverksproposition (IX H. T. sid. 246).

I skrivelse den 12 augusti 1940 har *lånenämnden för sekundär jordbrukskredit* hemställt om ett till 75,000 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår.

Då medelsåtgången för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1939/ *Departements-*
40 utgjorde i runt tal 70,400 kronor, synes anslaget för nästa budgetår icke *chefen.*
behöva upptagas med högre belopp än 70,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från statens sekundärlånefond för jordbrukare m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[111.] **34. Statens maskin- och redskapsprovningsanstalter, förslagsanslag.** För innevarande budgetår äro under rubriken Maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp upptagna dels ett förslagsanslag å 56,000 kronor till Verksamheten i allmänhet och dels ett reservationsanslag å 10,000 kronor till Särskilda undersökningar m. m. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1940 fastställt stat för anstalterna. Beträffande denna samt anslagens användning i övrigt hänvisas till statsliggaren sid. 639.

Innan jag redogör för anslagsäskandena för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 torde jag få erinra om att frågan om anstaltens omorganisation är under övervägande, sedan särskilda jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande tillkallade utredningsmän för utredning rörande frågan om för- läggningsorten för en omorganiserad maskin- och redskapsprovningsanstalt den 26 juli 1938 avgivit betänkande med förslag i ämnet (se IX H. T. 1939 sid. 231). Av statsfinansiella skäl har något förslag angående anstaltens omorganisation icke framlagts.

Med skrivelse den 16 september 1940 har lantbruksstyrelsen överlämnat en av *styrelsen för statens maskin- och redskapsprovningsanstalter* gjord framställning om anvisande för nästa budgetår av dels 61,100 kronor till anstaltens allmänna verksamhet, därest något omorganisationsförslag icke förelägges 1941 års riksdag, dels ock 9,500 kronor för anskaffande av en oscillograf och för anordnande av uppvärmningsanläggning i anstaltens provningshall vid Alnarp. *Lantbruksstyrelsen* har tillstyrkt, att för verksamheten i allmänhet vid anstalterna anvisas ett förslagsanslag av 61,000 kronor samt att — dock endast för såvitt det statsfinansiella läget sådant med- giver — för särskilda undersökningar m. m. upptages ett reservationsanslag av 9,500 kronor. Beträffande lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbeho- vet må nämnas följande.

Den föreslagna ökningen av anslaget till *anstaltens allmänna verksamhet* beror därpå, att å ena sidan posterna på statens utgiftssida höjts med till- hupa 7,000 kronor till 76,000 kronor — därav för avlöningar med 612 kro- nor till 26,062 kronor och för omkostnader med 6,388 kronor till 49,938 kro- nor — samt å andra sidan uppbördsmedlen beräknats höjda med 2,000 kro- nor till 15,000 kronor. Höjningen av avlöningarna är avsedd att bereda an- staltens föreståndare, två överassistenten och en montör provisorisk av- löningsförstärkning med respektive 132, 132, 132 och 216 kronor. Vad be- träffar omkostnaderna ha följande poster föreslagits höjda, nämligen posten reseersättningar med 2,000 kronor till 12,000 kronor, posten publikationstryck med 1,000 kronor till 7,500 kronor, posten ersättning för arbete med 1,950 kronor till 15,000 kronor, posten byggnader, reparationer och hyror med 500 kronor till 1,500 kronor samt posten instrument, övriga inventarier och för- brukningsmateriel med 938 kronor till 4,938 kronor. Lantbruksstyrelsen har framhållit, att den sänkning av förevarande anslag — från 60,000 till 56,000 kronor — som företogs vid 1940 års lagtima riksdag otvivelaktigt komme att inverka i hög grad menligt på provningsanstaltens verksamhet. Anslags- sänkningen i förening med stegrade omkostnader till följd av krisläget torde, anför styrelsen vidare, få antagas åstadkomma, att de krav, som från jord- brukets sida ställas på anstalterna, under innevarande budgetår ej kunna helt tillgodoses. Så mycket sannolikare torde detta enligt styrelsens mening bli fallet som krisläget på olika sätt, t. ex. genom den uppkomna bristen på fly- tande motorbränsle, förorsakade, att ökade anspråk ställdes på anstalterna.

Från det ifrågasatta anslaget till *särskilda undersökningar m. m.* avses skola bestridas dels 7,000 kronor för anskaffande av en oscillograf, varav an- stalterna uppgivas vara i stort behov för ett effektivt bedrivande av sin verksamhet, dels ock 2,500 kronor för anordnande av uppvärmningsanlägg- ning i provningshallen vid Alnarp. Kostnaderna för sistnämnda anläggning, vilken av lantbruksstyrelsen betecknas såsom synnerligen välbefärlig, ha i avvaktan på närmare utredning i ämnet endast beräknats approximativt.

Även för nästa budgetår anser jag mig av statsfinansiella skäl förhindrad tillstyrka, att förslag angående anstalternas omorganisation framläggas för riksdagen. Vad beträffar medelsanvisningen för sagda budgetår till anstalternas allmänna verksamhet kan jag icke förorda den ifrågasatta avlöningsförstärkningen till vissa befattningshavare. Jag torde härvid få erinra om att förslag av samma innehåll avstyrkts i 1939 och 1940 års statsverkspropositioner under hänvisning såväl till storleken av löneförmåner, som tillkomme ifrågavarande befattningshavare, som till att den förestående omorganisationen av anstalterna borde avvaktas, innan ändring vidtoges beträffande avlöningarna (IX H. T. 1939 sid. 233 och IX H. T. 1940 sid. 150). Däremot vill jag med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anfört rörande de ökade anspråk, som på grund av rådande krisläge ställas på anstalterna — nettoutgifterna under anslaget uppgingo för budgetåret 1939/40 till ej mindre än i runt tal 72,700 kronor — biträda förslaget om höjning av det för omkostnader avsedda beloppet. Höjningen bör avvägas på sådant sätt, att nettoutgifterna stanna vid ett belopp av 60,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Vidkommande frågan om anvisande av medel för anskaffande av en oscillograf samt för anordnande av uppvärmningsanläggning i provningshallen vid Alnarp kan jag i det nuvarande statsfinansiella läget icke förorda särskild anslagsanvisning härför. I den mån sagda ändamål kunna tillgodoses inom den för anstaltens allmänna verksamhet avsedda kostnadsramen, synes emellertid intet vara att erinra häremot.

Anslaget till anstalternas allmänna verksamhet — vilket hädanefter synes böra benämnas Statens maskin- och redskapsprovningsanstalter — bör vid bifall till vad jag i det föregående anfört uppföras med 60,000 kronor. Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen fastställa stat för provningsanstalterna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens maskin- och redskapsprovningsanstalter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 60,000.

[112.] **35. Bidrag till jordbrukstekniska föreningen.** Under rubriken Bidrag till jordbrukstekniska föreningen: Verksamheten i allmänhet är för innevarande budgetår uppfört ett anslag å 17,000 kronor. Vidare är under rubriken Bidrag till jordbrukstekniska föreningen: Särskild forskningsverksamhet för samma budgetår upptaget ett anslag å 20,000 kronor. Beträffande anslagens användning hänvisas till statsliggaren sid. 639.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning har *jordbrukstekniska föreningen* anhållit om statsunderstöd för budgetåret 1941/42 till sin allmänna verksamhet med ett till 24,000 kronor förhöjt belopp. *Lantbruksstyrelsen* har, under hänvisning till sina utlåtanden över föreningens anslagsäskanden för budgetåren 1939/40 och

1940/41 (se IX H. T. 1939 sid. 237), tillstyrkt framställningen samt därvid framhållit, att föreningens verksamhet, särskilt för närvarande, måste anses vara synnerligen betydelsefull för rationaliseringssträvandena inom jordbruksnäringen. Styrelsen har även påpekat, att föreningen genom den föreslagna anslagshöjningen bereddes möjlighet att utföra vissa utrednings- och undersökningsuppdrag, för vilka eljest måhända särskilt statsbidrag skulle behöva utgå.

Sedermera har *jordbrukstekniska föreningen* i en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 14 november 1940 överlämnad framställning anhållit om ett till 30,000 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår till den särskilda forskningsverksamheten. *Lantbruksstyrelsen*, som erinrat att vid beviljandet för budgetåret 1936/37 (prop. nr 194; r. skr. nr 153) av anslag till ifrågavarande forskningsverksamhet förutsattes att densamma till en början skulle få en varaktighet av fem år, har förordat, att en utredning angående verksamhetens bedrivande i fortsättningen snarast komme till stånd. I avbidan härpå har lantbruksstyrelsen icke velat motsätta sig att för nästa budgetår för ändamålet anvisades ett anslag av 20,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Av statsfinansiella skäl anser jag mig icke kunna tillstyrka någon förhöjning av anslaget till föreningens allmänna verksamhet. Anslaget torde alltså även för nästa budgetår böra upptagas med 17,000 kronor. Därest vissa av det nuvarande krisläget aktualiserade undersökningar och utredningar av mera avsevärd omfattning skulle befinnas böra uppdragas åt föreningen, synes det vara mest lämpligt att medel härför ställas till förfogande på annat sätt än genom höjning av det årliga anslaget till föreningen.

Vad angår anslaget till särskild forskningsverksamhet upphör, såsom lantbruksstyrelsen anført, med utgången av innevarande budgetår den tid, för vilken den nuvarande anordningen av ifrågavarande verksamhet ursprungligen avsågs böra gälla. Erinras må, att vissa av de områden, som beröras av den särskilda jordbrukstekniska forskningsverksamhet, varom här är fråga, för närvarande bearbetas på annat sätt. Så behandlas exempelvis frågan om ladugårdsbyggnadernas rationella anordnande av ladugårdsbyggnadssakkunniga. Ehuru vissa skäl kunna åberopas för att bidrag även i fortsättningen lämnas till verksamhetens upprätthållande, anser jag mig likväl i nuvarande läge icke böra förordna, att några medel för detta ändamål anvisas för nästa budgetår.

Benämningen å anslaget till föreningens allmänna verksamhet torde för nästa budgetår böra ändras till Bidrag till jordbrukstekniska föreningen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till jordbrukstekniska föreningen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 17,000.

[113.] **36. Befrämjande av landsbygdens elektrifiering, reservationsanslag.** För detta ändamål är i riksstaten för budgetåret 1940/41 uppfört ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Beloppet, av vilket länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län tilldelats respektive 3,000, 3,000 och 4,000 kronor, är avsett såsom bidrag till upprätthållande av de elektriska länsföreningarnas verksamhet. Härjämte har för nämnda budgetår till undersökning rörande landsbygdens elektrifiering m. m. anvisats ett särskilt reservationsanslag å 50,000 kronor.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har med skrivelse den 6 augusti 1940 överlämnat en den 11 juli 1940 dagtecknad framställning från *Västerbottens läns elektriska förening u. p. a.* om bidrag från förstnämnda anslag med 4,250 kronor. Över framställningen, vilken tillstyrkts av länsstyrelsen, ha kommerskollegium och lantbruksstyrelsen den 16 september 1940 avgivit gemensamt utlåtande. Därvid ha ämbetsverken överlämnat av vederbörande länsstyrelser tillstyrkta framställningar från *Jämtlands läns elektricitetsförening u. p. a.* och *Norrbottens läns elektricitetsförening u. p. a.* om bidrag med 4,500 respektive 6,000 kronor.

Kommerskollegium och lantbruksstyrelsen ha hemställt, att till befrämjandet av landsbygdens elektrifiering måtte för nästa budgetår anvisas oförändrat anslag av 10,000 kronor. I sitt utlåtande ha ämbetsverken berört frågan om en sammanslagning av anslaget till befrämjande av landsbygdens elektrifiering och anslaget till undersökning rörande landsbygdens elektrifiering m. m. Ämbetsverken ha emellertid ansett en sådan sammanslagning mindre lämplig med hänsyn till att enligt ämbetsverkens mening mellan de båda anslagen finnes vissa principiella olikheter.

Jag torde till en början få erinra därom, att 1940 års urtima riksdag (prop. nr 43; r. skr. nr 64) till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor. Beslutet om anvisande av detta belopp grundade sig på statsmakternas önskan att i nuvarande krisläge med dess svårigheter att anskaffa bensin samt lys- och brännoljor lämna ett kraftigt stöd åt strävandena för landsbygdens elektrifiering. Det anvisade beloppet avsågs icke skola täcka hela behovet av medel för detta ändamål. Ytterligare medel torde därför böra ställas till förfogande för budgetåret 1941/42. Jag förordar, att anslagsanvisningen även för sistnämnda budgetår bestämmes till 5,000,000 kronor.

Vid beviljandet av förenämnda tilläggsstatsanslag å 5,000,000 kronor förutsattes, att av anslaget skulle få disponeras behövliga medel även för undersökningar och planläggningar rörande elektrifieringsföretag. Med hänsyn härtill torde det vara ändamålsenligt, att anslagen till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering samt till Undersökning rörande landsbygdens elektrifiering m. m. för nästa budgetår sammanslås till ett anslag med förstnämnda rubrik. Erforderliga belopp för upprätthållande av de elektriska länsför-

*Departementss-
chefen.*

eningarnas i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län verksamhet samt för undersökning rörande landsbygdens elektrifiering skulle följaktligen utgå från det nya anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5,000,000.

[114.] **Bidrag till bestridande av kostnaderna för lantbruksmöten.** Enligt kungörelsen den 12 juni 1931 (nr 211) angående stadgar för allmänna lantbruksmöten anordnas lantbruksmötena dels distriktsvis (distriktslantbruksmöten), för vilket ändamål riket är indelat i 6 distrikt, dels ock för hela riket (rikslantbruksmöten), sålunda, att under en tidsperiod av 15 år må hållas ett distriktslantbruksmöte inom varje distrikt samt därefter ett rikslantbruksmöte. Hittills ha distriktslantbruksmöten hållits år 1935 i Axvall för västra distriktet, år 1937 i Malmö för södra distriktet och år 1939 i Rommehed för bergslagsdistriktet. Kungl. Maj:t har den 5 april 1940 godkänt program för ett fjärde distriktslantbruksmöte, avsett att hållas i Norrköping år 1941 för östra distriktet. I avseende å kostnaderna för lantbruksmötena har i princip räknats (se IX H. T. 1931, sid. 267) med ett årligt statsanslag av 25,000 kronor samt ett årligt anslag från hushållningssällskapen, motsvarande 1 procent å de sällskapen årligen tilldelade allmänna statsanslagen. Av de sålunda inflytande medlen skulle årligen $\frac{4}{5}$ överlämnas till bestyrelsen för närmast följande distriktslantbruksmöte och återstoden användas för anordnande av rikslantbruksmötet. För ändamålet har anvisats ett reservationsanslag av 25,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1931/32 och 1934/35—1939/40. För innevarande budgetår har med hänsyn till de rådande förhållandena icke anvisats något dylikt anslag.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen*, med förmålan att det för år 1941 planerade distriktslantbruksmötet torde komma att uppskjutas till år 1942, hemställt, att för budgetåret 1941/42 måtte för ändamålet anvisas ett anslag av 25,000 kronor, vilket lämpligen borde vara obetecknat. Styrelsen har därvid framhållit, att anslagsanvisningen kunde upphöra ett eller ett par år, utan att planen för lantbruksmötena behövde rubbas, under förutsättning dock att ett så mycket större anslag anvisades ett senare år. Därest rådande budgetära läge icke lade hinder i vägen, borde emellertid anslag anvisas årligen.

Hushållningssällskapens fullmäktiges förvaltningsutskott har i skrivelse den 2 oktober 1940 anmält, att distriktslantbruksmötet i östra distriktet enligt fullmäktiges beslut skall uppskjutas till år 1942, samt ansett medelsanvisning för ändamålet för nästa budgetår oundgänglig för att nämnda distriktslantbruksmöte skall kunna komma till stånd.

Då den föreliggande budgetsituationen nödvändiggör den största sparsamhet med allmänna medel, anser jag anslagsanvisningen för ifrågavarande ändamål böra inställas ytterligare ett budgetår. Jag har emellertid velat här anmäla ärendet för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge.

*Departements-
chefen.*

[115.] **37. Bidrag till jordbrukarungdomens förbund.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett anslag av 85,000 kronor.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 16 september 1940 överlämnad framställning har *styrelsen för jordbrukarungdomens förbund*, under åberopande av förslag till inkomst- och utgiftsstat för kalenderåret 1941, anhållit om anslag för nästa budgetår med 134,250 kronor, varav 40,000 kronor till den centrala verksamheten och 94,250 kronor till konsulentverksamheten. *Lantbruksstyrelsen* har med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden ansett sig icke kunna förorda någon höjning av nu utgående anslag till förbundet utan har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Med hänsyn till det budgetära läget torde anslaget för nästa budgetår böra nedsättas till 65,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Bidrag till jordbrukarungdomens förbund* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 65,000.

[116.] **38. Bidrag till samfundet för hembygdsvård.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20,000 kronor. Beträffande anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 641.

I skrivelse den 11 september 1940 har *samfundet för hembygdsvård* hemställt om anslag för ändamålet med 30,000 kronor. Den begärda anslagshöjningen, 10,000 kronor, faller helt å posten ritningar och instruktioner för restaurering och sanering av äldre byggnader, för vilket ändamål avsetts 3,000 kronor för budgetåret 1939/40 och 3,500 kronor för innevarande budgetår. I skrivelsen anföres härom bland annat följande.

Särskild uppmärksamhet har under det senaste året ägnats det s. k. saneringsarbetet, vilket i första hand är inriktat på att ändamålsenligt tillvarata och modernisera det äldre byggnadsbeståndet. Sedan det visat sig, att stort behov av byggnadsrådgivning finnes över hela landet liksom att de mycket varierande och starkt sammansatta problem som här framträda icke kunna tillfredsställande lösas utan ett mera djupgående studium, har samfundet utfört en saneringsstudie över ett tekniskt och ekonomiskt avgränsat bebyggelseområde och härtill utvalt Gotland, där saneringsproblemet är särskilt aktuellt. Dessa saneringsstudier, för vilkas utförande samfundet under året haft anställd en särskild arkitekt med halvtidstjänstgöring, föreligga färdiga för publikation. De vid studierna — vilka bedrivits i nära samarbete med bland annat länets hushållningssällskap — vunna erfarenheterna ha seder-

mera tillgodogjorts vid utarbetandet av förslag till modernisering av enskilda gårdar. Liknande studier äro under utförande för ett område i Kalmar län samt planläggas för Kopparbergs och Gävleborgs län. Enligt samfundets mening är det, med hänsyn till att nybyggnadsverksamheten för närvarande måste inskränkas och alla tänkbara möjligheter tillgripas för att rationellt utnyttja det redan befintliga beståndet av äldre byggnader, av synnerlig vikt att ifrågavarande saneringsverksamhet icke endast kan fortsättas utan under nästa år ytterligare vidgas för att snabbt få fram ytterligare praktiska resultat. Med hänsyn såväl härtill som till att för närvarande från privathåll erhållet understöd för verksamheten icke längre torde vara att påräkna, har samfundet ansett sig böra för nästa budgetår anhålla om ett till 13,500 kronor förhöjt anslag för saneringsutgifter.

Egnahemsstyrelsen har i remissutlåtande den 14 oktober 1940 förklarat sig icke kunna tillstyrka förhöjd medelsanvisning till samfundet för nästa budgetår. Styrelsen har anfört bland annat följande.

Den länge förbisedda frågan om byggnadssakkunskapen på landsbygden har under det senaste året fått stor aktualitet. Man har kommit till insikt om, att på landsbygden erfordras en konsulterande och kontrollerande verksamhet av helt annan omfattning än vad som tidigare ansetts erforderligt. Denna verksamhet har ännu ej fått sin organisation, men på flera håll bedrivs arbete för förbättring av bostads- och byggnadsstandarden. En detalj i detta arbete är frågan om lämpliga principritningar för restaurering och sanering av äldre byggnader. *Egnahemsstyrelsen* har under innevarande år jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1939 företagit undersökningar rörande bostadsbeståndet inom Västernorrlands län samt utarbetat vissa principritningar i anslutning härtill. För närvarande pågår hos styrelsen planläggning av liknande undersökningar inom andra delar av landet. Samfundet för hembygdsvård har bedrivit försöksstudier på Gotland samt inom visst område i Kalmar län. Likaså torde lantmännens byggnadsförening ha åstadkommit vissa typritningar för sydligaste Sverige.

Även om det icke nu är möjligt att fatta ståndpunkt till frågan om den framtida organisationen av byggnadssakkunskapen på landsbygden, torde likväl skäl finnas till antagande, att samfundet för hembygdsvård icke kommer att ligga närmast till, då det gäller att välja den lämpligaste organisationen för en på ekonomiska grunder fotad byggnadsrådgivning och upplysningsverksamhet. Att nu understödja en utvidgning av samfundets verksamhet synes därför icke välbetänkt. Ej heller torde ett beviljande av ökade anslag till förbundet få någon omedelbart produktionsfrämjande betydelse. Med hänsyn till det nu sagda och till angelägenheten av att i nuvarande läge undvika alla icke strängt behövliga statsutgifter kan *egnahemsstyrelsen* icke tillstyrka bifall till den del av ansökningsen, som avser ökning av anslagsmedlen till planläggning, ritningar, instruktioner, publicering m. m. rörande restaurering och sanering av äldre byggnader.

Överdirektören i egnahemsstyrelsen har emellertid uttalat skiljaktig mening och tillstyrkt bifall till samfundets anslagsäskande. Även om det kunde vara tveksamt att nu understödja den ifrågasatta utvidgningen av samfundets verksamhet, borde det enligt överdirektörens mening beaktas, att samfundet i viss mån redan hade till förfogande en organisation för arbetets bedrivande och utarbetat en plan för detsamma, i följd varav samfundets verksamhet — i den mån ett väsentligt utvidgat byggnadsarbete på landsbygden

kunde vara av betydelse för arbetslöshetens motverkande — skulle bli till påtaglig nytta för planläggningen av dylika beredskapsarbeten. Såsom förutsättning för att samfundet skulle få åtnjuta statsanslag för ifrågavarande uppgifter borde emellertid gälla, att arbetet komme att förläggas, planläggas och bedrivas i nära samarbete med egnahemsstyrelsen och dess olika organ. Det vore av vikt att saneringsfrågor bedömdes ur ekonomisk synpunkt lika väl som under hänsynstagande till konstruktiva, hygieniska, funktionella och kulturhistoriska förutsättningar.

Ehuru den verksamhet, samfundet för hembygdsvård utövar för bygg- *Departements-*
nadskulturens höjande, förvisso måste anses såsom synnerligen förtjänstfull, anser jag mig likväl med hänsyn till det rådande statsfinansiella läget böra föreslå, att anslagsanvisningen till samfundet för nästa budgetår begränsas till 15,000 kronor, vilket innebär en nedsättning av anslaget med 5,000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår beviljade beloppet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av samfundet och efter egnahemsstyrelsens hörande meddela närmare föreskrifter rörande anslagets användning samt att därvid inom anslagets ram anvisa erforderligt belopp för arbete rörande restaurering och sanering av äldre byggnader. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till samfundet för hembygdsvård* för budget-
året 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 15,000.

[117.] **39. Bidrag till ladugårdsförbättringar, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 250,000 kronor. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t från ifrågavarande anslag tilldelat vissa hushållningssällskap understöd att av sällskapens förvaltningsutskott användas till bidrag till ladugårdsförbättringar inom sådana områden, där behovet av dylika förbättringar är särskilt trängande samt bidrag till deras utförande finnes påkallat med hänsyn till rådande arbetslöshet eller bristande tillgång på lämpligt virke, långa avstånd och dåliga kommunikationer. I samband härmed ha jämväl meddelats särskilda föreskrifter beträffande användningen av statsbidragen. Kungl. Maj:t har vidare jämlikt riksdagens beslut av anslaget disponerat erforderligt belopp för att möjliggöra utarbetandet av ändamålsenliga förslag till dylika förbättringsarbeten eller vidtagandet av andra åtgärder, ägnade att befordra ifrågavarande verksamhet. Anslagsdispositionen för löpande budgetår sker i överensstämmelse med ett av jordbruksutskottet vid 1940 års lagtima riksdag i memorial nr 19 gjort, av riksdagen godkänt (skr. nr 90) uttalande av innebörd, att bidrag, varom här är fråga, borde utgå i första hand inom de norrländska länen och Göteborgs och Bohus län samt inom andra län endast i sådana fall, där förhållandena vore likartade med dem i nämnda län och därjämte särskilda omständigheter prövades föreligga.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 16 september 1940 hemställt, att anslaget även för nästa budgetår måtte uppföras med 250,000 kronor.

I skrivelse den 7 september 1940 har *Norrbottens läns hushållningssällskap*, med erinran att sällskapet i skrivelse den 4 november 1939 anhållit om ett anslag för innevarande budgetår av 930,000 kronor till ladugårdsförbättringar inom länet (se IX H. T. 1940, sid. 158), hemställt, att ifrågavarande spörsmål ägnas uppmärksamhet vid planeringen av åtgärder till arbetslöshetens bekämpande.

*Departements-
chefen.*

I likhet med *lantbruksstyrelsen* anser jag, att ifrågavarande bidragsverksamhet bör fortsättas jämväl under nästa budgetår. Mot att för ändamålet anvisas ett oförändrat anslag av 250,000 kronor har jag icke något att erinra. Det torde vara lämpligt, att Kungl. Maj:t av denna summa får disponera erforderligt belopp för att möjliggöra utarbetandet av ändamålsenliga förslag till förbättringsarbetena eller vidtagandet av andra åtgärder ägnade att främja ifrågavarande verksamhet. Bidragstilldelningen till de olika jordbrukarna bör i likhet med vad som gäller beträffande anslaget för detta budgetår handhas av vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott. För bidragens användning böra föreskrivas i huvudsak samma villkor, som gälla för åtnjutande av bidrag från det löpande budgetårets anslag. Därest riksdagen bifaller anslagsäskandet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, huruvida bestämmelser beträffande användningen av statsbidrag i anslagets syfte liksom hittills böra meddelas för varje särskilt fall eller i form av föreskrifter med generell giltighet.

Jag tillåter mig erinra om att jag i annat sammanhang förordar, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor till bidrag till ladugårdsförbättringar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ladugårdsförbättringar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 250,000.

[118.] **Fraktlindring för frukt.** För ändamålet har för budgetåret 1940/41 anvisats ett förslagsanslag av 5,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 641.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Någon svårighet att vinna avsättning för svensk frukt i nuvarande kris-situation torde icke föreligga. Vad beträffar priserna på frukten lära de icke påverkas därigenom att bidrag i viss utsträckning kan erhållas till frakten. Med hänsyn härtill och då största sparsamhet måste iakttagas i nuvarande statsfinansiella läge, torde medel för ifrågavarande ändamål icke böra äskas för nästa budgetår.

[119.] **40. Bidrag för anskaffande av apparatur till musterier.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 15,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 642.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Då jag ej har något att erinra mot den föreslagna medelsanvisningen, *Departements-
chefen.* hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag för anskaffande av apparatur till musterier*
för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av .. kronor 15,000.

[120.] **41. Bidrag till Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund för teknisk konsulentverksamhet.** Förevarande anslag, som är avsett att disponeras såsom bidrag till förbundet för avlönande av en huvudsakligen i värmeteknik utbildad konsulent, är för budgetåret 1940/41 upptaget med 6,500 kronor. Beträffande de närmare bestämmelserna för anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 642.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågakvarande ändamål måtte även för nästa budgetår anvisas ett anslag av 6,500 kronor.

Då den med anlitande av anslaget bedrivna konsulentverksamheten otvivelaktigt är till stort gagn för vårt lands trädgårdsodling icke minst i nuvarande läge, vill jag förorda, att anslaget för budgetåret 1941/42 uppföres med oförändrat belopp av 6,500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund för teknisk konsulentverksamhet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 6,500.

[121.] **42. Bidrag till lantmännens byggnadsförening.** För ifrågakvarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 9,600 kronor. Beträffande bestämmelserna för anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 642.

I skrivelse den 10 oktober 1940 har *lantmännens byggnadsförening u. p. a. (LBF)* anhållit att under budgetåret 1941/42 komma i åtnjutande av ett statsbidrag av 9,600 kronor att användas till befrämjande av föreningens försöksverksamhet. Härvid har föreningen understrukit den stora betydelse ifrågakvarande försöksverksamhet äger för det svenska jordbruket. Föreningen har vidare upplyst, att verksamheten under 1940 i huvudsak omfattat utrymmesbehovsundersökningar för olika grödor, maskiner och redskap, ar-

betsbehovet i djurstallar med olika planlösningar, kostnaden i förhållande till reella värdet av olika byggnadstekniska åtgärder, ljusbehovs- och ventilationsundersökningar, olika uppbindingssätt av djur, utfodrings- och mjölkhygieniska anordningar m. m.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till det stora värde, som föreningens försöksverksamhet otvivelaktigt har för jordbruket, vill jag förorda, att även för nästkommande budgetår ett belopp av 9,600 kronor anvisas såsom bidrag till sagda verksamhet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till lantmännens byggnadsförening* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 9,600.

H. Egnahemsbildning, kolonisation och grundförbättringar m. m.

[122.] 1. **Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 202,800 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 30 juni 1939 personalförteckning för egnahemsstyrelsen (statsliggaren sid. 642), dels ock den 7 juni 1940 följande avlöningsstat för styrelsen:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	118,700	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a) Arvode till fyra särskilda styrelseledamöter å 1,800 kronor	kronor	7,200	
b) Arvode till en byggnadskontrollant	»	4,800	12,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	50,000	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5,900	55,900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»		16,200
		Summa kronor	202,800.

Egnahemsstyrelsen har i skrivelser den 29 augusti och den 30 oktober 1940 gjort framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid styrelsen under nästa budgetår. I enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, har medelsbehovet i sistnämnda skrivelse beräknats till 212,000 kronor. I fråga om beräkningen av de olika anslagsposterna må nämnas följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 212,000 kronor, avse 104,000 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 12,000 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 70,000 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 26,000 kronor rörligt tillägg.

Posten avlöningar till ordinarie tjänstemän har beräknats med utgångspunkt från en ordinarie personal av samma storlek och med samma lönegradsplacering som under innevarande budgetår. Under arvodesposten har liksom i gällande stat upptagits en delpost å 7,200 kronor till arvoden åt 4 styrelseledamöter samt en delpost å 4,800 kronor till arvode åt en byggnadskontrollant. Vad angår posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha under denna inräknats omkring 67,600 kronor till avlöningar åt extra ordinarie och extra tjänstemän samt 2,400 kronor till vikariatsersättningar åt dylik personal. I icke-ordinarieposten ingå även avlöningar till sådan personal, som sysselsättes med arbete för den statsunderstödda bostadsförbättringsverksamheten och för vars avlöande hittills tagits i anspråk medel från femte huvudtitelns reservationsanslag till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Slutligen har posten rörligt tillägg beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

Egnahemsstyrelsens förslag till anslagsanvisning för nästa budgetår föranderinran från min sida allenast i följande hänseenden. Arvodesposten synes sålunda lämpligen böra upptagas å avlöningsstaten utan nuvarande fördelning å delposter. I fråga om posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, varunder i enlighet med egnahemsstyrelsens förslag böra beräknas medel jämväl för viss inom den statsunderstödda bostadsförbättringsverksamheten sysselsatt personal, torde det vara möjligt att genom olika åtgärder i besparingssyfte, bland annat genom begränsning av vikariaten, hålla denna post inom ett belopp av 68,000 kronor. Härigenom kan i sin tur posten rörligt tillägg nedsättas från det föreslagna beloppet 26,000 kronor till 25,700 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle egnahemsstyrelsens avlöningsstat för nästa budgetår upptaga posterna avlöningar till ordinarie tjänstemän å 104,000 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å 12,000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 68,000 kronor samt rörligt tillägg å 25,700 kronor. Till avlöningar vid egnahemsstyrelsen skulle i enlighet härmed behöva anvisas ett anslag av $(104,000 + 12,000 + 68,000 + 25,700 =)$ 209,700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för egnahemsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	104,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	12,000

Departements-
chefen.

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	kronor	68,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25,700
		Summa kronor 209,700;

2) till *Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 209,700.

[123.] **2. Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 72,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 7 juni 1940 fastställt omkostnadsstat för egnahemsstyrelsen (statsliggaren sid. 643).

I de under nästföregående punkt omförmälda skrivelserna har *egnahemsstyrelsen* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 72,500 kronor. Højningen är föranledd därav, att styrelsen i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, under anslaget upptagit ett belopp av förslagsvis 500 kronor för bestridande av sjukvård m. m.

Departements-
chefen.

För de ändamål, som under nästa budgetår skola tillgodoses från förevarande omkostnadsanslag, torde av statsfinansiella skäl icke böra ifrågakomma högre medelsanvisning än med 70,000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av egnahemsstyrelsen fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[124.] **3. Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 747,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 7 juni 1940 fastställt dels personalförteckning för egnahemsnämnderna (statsliggaren sid. 644), dels ock följande avlöningsstat för nämnderna:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	358,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a) Årsarvoden till ordförande i egnahemsnämnderna	kronor	15,000
b) Dagrarvoden till ordförande och ledamöter i egnahemsnämnderna, <i>förslagsvis</i>	»	40,000
		» 55,000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	255,000	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	26,000	kronor 281,000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»		53,000
		Summa kronor	747,000.

I skrivelser den 29 augusti och den 30 oktober 1940 har *egnahemsstyrelsen* gjort framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid egnahemsnämnderna under nästa budgetår. Med tillämpning av de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35 angående uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, har anslagsbehovet i sistnämnda skrivelse beräknats till 710,000 kronor. Beträffande sagda belopps fördelning å olika anslagsposter må anföras följande.

Av det beräknade medelsbehovet, 710,000 kronor, avse 300,000 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 55,000 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 280,000 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 75,000 kronor rörligt tillägg.

Posten avlöningar till ordinarie tjänstemän är beräknad med utgångspunkt från gällande personalförteckning och med beaktande bland annat av att vissa befattningshavare torde komma att för uppflyttning i högre löneklass få tillgodoräkna tidigare tjänstgöring hos hushållningssällskap. Arvodesposten föreslås upptagen med oförändrat belopp och liksom för löpande budgetår fördelad på en maximerad delpost å 15,000 kronor till årsarvoden åt ordförande i egnahemsnämnderna samt en förslagsvis betecknad delpost å 40,000 kronor till dagarvoden åt ordförande och ledamöter i nämnderna. Under posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha beräknats *dels* i runt tal 198,800 kronor till avlöningar åt extra ordinarie och extra tjänstemän — därvid hänsyn tagits till eventuella löneklassuppflyttningar för vissa från hushållningssällskapen överförda befattningshavare — *dels* 5,000 kronor till vikariatersättningar åt icke-ordinarie personal, *dels* 51,200 kronor till års- eller månadsarvoden åt vissa befattningshavare, *dels* ock 25,000 kronor till ersättningar för anlitande av speciell expertis av olika slag, särskilt sakkunskap på skogsområdet och juridisk sakkunskap, ävensom till ersättande av expeditionsvaktsgöromål. Egnahemsstyrelsen har i detta sammanhang förklarat sig utgå ifrån att kostnaderna för utbetalande av ersättning för byggnadssakkunskap o. d. liksom hittills skola få i viss utsträckning avföras å femte huvudtitels anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Slutligen har posten rörligt tillägg beräknats under antagande att dylikt tillägg kommer att utgå efter 15 procent.

Mot egnahemsstyrelsens förslag till beräkning av anslagsposterna avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har jag intet att erinra. Posterna torde alltså böra upptagas med 300,000 respektive 55,000 kronor. Sistnämnda post bör emellertid uppföras å avlöningsstaten utan nuvarande fördelning på två särskilda delposter. I samband härmed bör posten angivas förslagsvis. Vad angår anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde densamma

Departements-
chefen.

kunna bestämmas till 270,000 kronor, därest största möjliga begränsning i vikariatsförordnanden genomföres samt sträng sparsamhet iakttages i avseende å personalanställningen hos nämnderna och användningen av extra arbetskraft o. d. För rörligt tillägg synes med beaktande av vad sist sagts böra upptagas ett belopp av 74,000 kronor.

För nästa budgetår skulle sålunda avlöningskostnaderna uppgå till sammanlagt (300,000 + 55,000 + 270,000 + 74,000 =) 699,000 kronor, vilket jämfört med medelsanvisningen för löpande budgetår innebär en anslagsminskning med 48,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för egnahemsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 300,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 55,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 270,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 74,000

Summa kronor 699,000;

- 2) till *Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 699,000.

[125.] **4. Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna: Omkostnader, förslagsanslag.** För detta ändamål är för budgetåret 1940/41 uppfört ett förslagsanslag av 275,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 7 juni och den 30 augusti 1940 fastställt omkostnadsstat för egnahemsnämnderna (statsliggaren sid. 644).

I de under nästföregående punkt omförmälda skrivelserna har *egnahemsstyrelsen* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 280,000 kronor. Höjningen med 5,000 kronor är helt förorsakad av att styrelsen i enlighet med de grunder, som angivas i den av 1940 års urtima riksdag behandlade propositionen nr 35, under omkostnadsanslaget inräknat medel för bestridande av sjukvård m. m.

Departements-
chefen.

Jag anser mig med hänsyn till det budgetära läget böra ifrågasätta en sådan begränsning av egnahemsnämndernas omkostnader under nästa budgetår, att anslagsanvisningen kan hållas inom ett belopp av 270,000 kronor.

Sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av egnahemsstyrelsen fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 270,000.

[126.] **5. Egnahemsbildning: Ersättningar åt egnahemsombuden, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 30,000 kronor. I fråga om anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 645.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* anhållit om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Jag biträder egnahemsstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. *Departementse-
chefen.* Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Ersättningar åt egnahemsombu-
den* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *för-
slagsanslag* av kronor 30,000.

[127.] **6. Egnahemsbildning: Förvaltningsbidrag till egnahemslåneförmedlare, förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 675,000 kronor. Av anslaget ha omkring 575,000 kronor beräknats skola åtgå till förvaltningsbidrag till hushållningssällskapen för handhavandet av egnahemsverksamheten under första halvåret 1940 jämte vissa mindre engångsersättningar i samband med verksamhetens omorganisation. Omkring 100,000 kronor ha beräknats åtgå till förvaltningsbidrag till egnahemslåneförmedlande föreningar, bolag och kommuner för år 1940.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* hemställt om ett anslag av 100,000 kronor för nästa budgetår till förvaltningsbidrag till egnahemslåneförmedlare. Sedan hushållningssällskapens befattning med egnahemsverksamheten numera upphört, komma, framhåller styrelsen, från anslaget endast att bestridas förvaltningsbidrag för år 1941 till egnahemslåneförmedlande föreningar, bolag och kommuner.

Med biträdande av egnahemsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. *Departementse-
chefen.* Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Förvaltningsbidrag till egnahemslåneförmedlare* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *för-
slagsanslag* av kronor 100,000.

[128.] 7. **Egnahemsbildning: Avsättning till fonden för premielån till egnahemslåntagare, m. m.** Under rubriken Egnahemsbildning: Premielån till egnahemslåntagare m. m. är för innevarande budgetår uppfört ett anslag av 600,000 kronor. Anslaget bestämdes till sagda belopp med hänsyn till att å den för ifrågavarande ändamål inrättade diversemedelsfonden vid ingången av budgetåret 1940/41 beräknades vara disponibel en behållning av 100,000 à 200,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 juni 1940 skall anslaget för löpande budgetår disponeras *dels* för överföring till nyssnämnda diversemedelsfond av erforderliga medel för tillgodoseende av det med fonden avsedda ändamålet, *dels ock* för täckande av underskott å jordanskaffningsföretag, för vilka disponerats medel från jordfonden. Överskott å dylika företag skola enligt samma beslut gottskrivas anslaget. Beträffande de närmare bestämmelserna om premielåneverksamheten hänvisas till statsliggaren sid. 645.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* med hänvisning till premielånets stora betydelse såsom led i en rationellt bedriven egnahemslångivning förklarat sig icke kunna för nästa budgetår föreslå lägre anslagsanvisning för ifrågavarande ändamål än 1,500,000 kronor. Styrelsen har räknat med att samtliga för innevarande budgetår disponibla anslagsmedel komma att åtgå för avsett ändamål. Det hade konstaterats, framhåller styrelsen, att tillgängliga medel vore synnerligen knappa och att de icke på långt när möjliggjorde en användning av premielån i alla de fall där det skulle vara motiverat och önskvärt.

Departements-
chefen.

Då premielånen otvivelaktigt äga stor betydelse såsom ägnade att bereda egnahemslåntagarna ett verksamt ekonomiskt stöd vid genomförandet av byggnads- och jordförbättringsarbeten, skulle givetvis en medelsanvisning av den storlek som egnahemsstyrelsen föreslagit vara mycket värdefull. Med hänsyn till det rådande statsfinansiella läget samt till den försiktighet, som särskilt vid stigande jordpriser samt höjda arbetskostnader och minskad tillgång på byggnadsmateriel bör iakttagas av jordbrukarna i avseende å igångsättande av jordbruksföretag, kan jag emellertid icke förorda högre medelsanvisning för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1941/42 än 600,000 kronor eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår. Benämningen å anslaget, i vars disposition icke ifrågasättes någon ändring, torde för nästa budgetår böra ändras till Egnahemsbildning: Avsättning till fonden för premielån till egnahemslåntagare, m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Avsättning till fonden för premielån till egnahemslåntagare, m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 600,000.

[129.] 8. **Egnahemsbildning: Bidrag till inlösen av vissa byggnader vid utökning av ofullständiga jordbruk, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är under denna anslagstitel uppfört ett reservationsanslag av 75,000 kronor. Enligt 43 § kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten kan egnahemsnämnd, om vid förvärv av tillskottsjord till ofullständigt jordbruk byggnad å tillskottsjorden blir överflödigt för jordbrukets behov och icke kan finna lämplig användning, bevilja ägaren av det ofullständiga jordbruket, vare sig han för förvärvet av tillskottsjorden erhåller egnahemslån eller icke, bidrag av statsmedel utan återbetalningsskyldighet, motsvarande högst skillnaden mellan det värde, som kan antagas ha av köpeskillingen för tillskottsjorden belöpt å byggnaden, samt det minskade värde, byggnaden prövas ha erhållit efter tillskottsjordens sammanläggning med den ursprungliga fastigheten.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* hemställt om oförändrad medelsanvisning till förevarande bidragsverksamhet för nästa budgetår.

Anordnandet av bidragsverksamhet på ifrågavarande område, varom *Departementschefen.* beslut fattades i samband med egnahemsverksamhetens omläggning från och med innevarande budgetår, motiverades med att bidragsverksamheten syntes ägnad att i många fall underlätta genomförandet av erforderlig komplettering av ofullständiga jordbruk. Med hänsyn till angelägenheten av att dylik komplettering i största möjliga utsträckning befrämjas är det önskvärt, att medel komma att stå till förfogande för detta ändamål även under nästa budgetår. Mot egnahemsstyrelsens förslag om oförändrad anslagsanvisning av 75,000 kronor har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Bidrag till inlösen av vissa byggnader vid utökning av ofullständiga jordbruk* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 75,000.

[130.] 9. **Egnahemsbildning: Byggande av odlingsvägar, förslagsanslag.** 1940 års lagtima riksdag har medgivit, att för budgetåret 1940/41 må beviljas statsbidrag intill 125,000 kronor för byggande av odlingsvägar (i Norrland och Dalarna), ävensom för detta ändamål anvisat ett förslagsanslag av 100,000 kronor. Beträffande bestämmelserna om ifrågavarande bidragsverksamhet hänvisas till statsliggaren sid. 645.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* anhållit, att bidragstilldelningen och anslagsanvisningen för budgetåret 1941/42 måtte bestämmas till oförändrade belopp av 125,000 respektive 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Då jag icke har något att erinra mot egnahemsstyrelsens förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) medgiva, att för budgetåret 1941/42 må beviljas statsbidrag intill 125,000 kronor för byggande av odlingsvägar;
- 2) till *Egnahemsbildning: Byggande av odlingsvägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000.

[131.] **10. Egnahemsbildning: Byggnadsbidrag till vissa arbetarsmåbrukslåntagare, reservationsanslag.** Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 50,000 kronor. Enligt 19 § kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 590) angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet kan sökande av arbetarsmåbrukslån, om han har tre eller flera barn under sexton års ålder och om hans bostadsbyggnad med hänsyn härtill göres större än som eljest skulle ha varit behöfligt, till täckande av den härigenom föranledda kostnadsökningen, i mån av behov, åtnjuta bidrag av statsmedel intill ett belopp av högst 1,000 kronor. Sådant bidrag kan också under motsvarande förutsättningar utgå till innehavare av arbetarsmåbrukslån för att täcka kostnad för tillbyggnad av bostad. Statsbidrag beviljas av egnahemsstyrelsen.

I skrivelse den 29 augusti 1940 har *egnahemsstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag av 50,000 kronor för nästa budgetår till ifrågavarande bidragsverksamhet.

Departements-
chefen.

I enlighet med egnahemsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Egnahemsbildning: Byggnadsbidrag till vissa arbetarsmåbrukslåntagare* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50,000.

[132.] **11. Kolonisation: Statens kolonisationsnämnder m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 25,500 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 646.

I särskilda av egnahemsstyrelsen med skrivelse den 18 september 1940 överlämnade framställningar ha *kolonisationsnämnderna i Västerbottens och Norrbottens län* hemställt om anslag för bestridande av nämndernas administrationskostnader för budgetåret 1941/42 med respektive 12,400 och 10,600 kronor. *Domänstyrelsen* har i skrivelse den 26 augusti 1940 hemställt, att domänverket måtte erhålla ersättning med oförändrat belopp av 2,500 kronor för sitt handhavande av viss del av kolonisationsverksamheten.

Egnahemsstyrelsen har tillstyrkt framställningarna.

Jag har intet att erinra mot de framlagda anslagsäskandena, vilka inne- *Departements-*
bära att för ifrågavarande ändamål skulle anvisas samma belopp som under *chefen.*
löpande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kolonisation: Statens kolonisationsnämnder m. m.*
för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av . . kronor 25,500.

[133.] 12. **Kolonisation: Understödjande av kolonisation å vissa kronoparker.** För budgetåret 1940/41 är för ändamålet uppfört ett anslag av 139,000 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 646.

I skrivelse den 18 september 1940 har *egnahemsstyrelsen*, med överlämnande av framställningar i ämnet från Västerbottens och Norrbottens läns kolonisationsnämnder samt med utlåtande över en av domänstyrelsen i skrivelse den 26 augusti 1940 gjord hemställan, anhållit om anslag till kolonisationsverksamheten för nästa budgetår med 135,000 kronor, vilket skulle innebära en minskning av anslaget med 4,000 kronor. Beträffande anslagsberäkningen må nämnas följande.

Västerbottens läns kolonisationsnämnd. Nämnden har äskat ett belopp av 142,600 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till medelstillsdelningen för innevarande budgetår med $(142,600 - 55,000 =) 87,600$ kronor. Av ökningen avser ett belopp av 85,300 kronor förbättring av byggnader å kolonaten samt 1,250 kronor bidrag till brunnsgrävning. Egnahemsstyrelsen har icke ansett, att nämnda byggnadskostnader böra bestridas från detta anslag, och icke heller i övrigt tillstyrkt någon höjning av de medel, som avses för Västerbottens läns kolonisationsnämnd.

Norrbottens läns kolonisationsnämnd. Såväl nämnden som egnahemsstyrelsen ha beräknat medelsbehovet till 61,000 kronor, vilket innebär en minskning med 1,000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för budgetåret 1940/41.

Den av domänstyrelsen bedrivna kolonisationsverksamheten. Domänstyrelsen och egnahemsstyrelsen ha beräknat kostnaderna för denna verksamhet till 19,000 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till det för löpande budgetår anvisade beloppet med 3,000 kronor.

För nästa budgetår skulle sålunda enligt egnahemsstyrelsens beräkningar erfordras ett anslag av $(55,000 + 61,000 + 19,000 =) 135,000$ kronor.

Med hänsyn bland annat till medelsåtgången för ifrågavarande ändamål *Departements-*
under de senast förflutna budgetåren torde en viss nedsättning av före- *chefen.*
varande anslag utöver den av egnahemsstyrelsen föreslagna kunna ske utan att kolonisationsverksamheten lider avbräck. Ett belopp av 125,000 kronor synes sålunda vara tillfyllest. Detta skulle innebära en minskning av anslaget med 14,000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut rörande anslaget, fastställa nya stater för de olika grenarna av kolonisationsverksamheten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kolonisation: Understödjande av kolonisation å vissa kronoparker* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av kronor 125,000.

[134.] **13. Kolonisation: Understödjande av kolonisationsverksamheten å Alträskes kolonisationsområde, förslagsanslag.** För budgetåret 1940/41 är för ändamålet uppfört ett förslagsanslag av 4,400 kronor.

Med skrivelse den 14 oktober 1940 har egnahemsstyrelsen överlämnat en av *Alträskes nybyggesnämnd* såsom tillsynsmyndighet över nybyggesverksamheten å kolonisationsområdet gjord framställning om statsanslag med 5,896 kronor, utgörande skillnaden mellan beräknade utgifter och inkomster för nämnden under nästa budgetår. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår beror huvudsakligen på att bland utgifterna upptagits ett belopp av 1,500 kronor för anläggande av kreatursbeten å vissa delar av kolonisationsallmanningen. *Egnahemsstyrelsen* har föreslagit anslagets uppförande med 5,900 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag anser mig icke kunna föreslå någon ökning av ifrågavarande anslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kolonisation: Understödjande av kolonisationsverksamheten å Alträskes kolonisationsområde* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,400.

[135.] **14. Kolonisation: Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl., förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 170,000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 648.

I skrivelse den 28 augusti 1940 har *domänstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 160,000 kronor. Enligt vad domänstyrelsen upplyser har medelsåtgången för budgetåret 1939/40 utgjort 157,440 kronor.

*Departements-
chefen.*

Då domänstyrelsens anslagsäskande, vilket innebär en minskning i anslaget med 10,000 kronor i förhållande till innevarande budgetår, icke föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kolonisation: Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 160,000.

[136.] 15. **Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2,000,000 kronor. Från anslaget må under budgetåret 1940/41 beviljas statsbidrag å tillhopa högst 1,800,000 kronor. Riksdagen har vidare medgivit, att under budgetåret 1940/41 må, under för allmän beredskapsstat gällande förutsättningar, beviljas statsbidrag från avdikningsanslaget å högst 5,000,000 kronor utöver nyssnämnda belopp av 1,800,000 kronor. Beträffande de närmare bestämmelserna angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren sid. 649.

Av följande tabell framgå för ett vart av budgetåren 1931/32—1939/40 den bestämda bidragssumman, de anvisade anslagsbeloppen och de från anslaget utbetalade medlen:

Budgetår	Av riksdagen bestämd bidragssumma kronor	Anvisat anslag kronor	Utbetalade belopp kronor
1931/32	3,300,000	3,800,000	4,294,070
1932/33	3,000,000	3,000,000	4,156,560
1933/34	2,500,000	2,500,000	3,383,950
1934/35	2,200,000	3,000,000	1,810,600
1935/36	5,400,000	3,700,000	2,126,700
1936/37	3,300,000	3,700,000	3,309,080
1937/38	3,800,000	4,000,000	3,178,160
1938/39	2,400,000	2,700,000	3,601,820
1939/40	3,800,000	3,000,000	2,725,240

För ifrågavarande ändamål ha vidare under budgetåren 1933/34—1939/40 utbetalats följande belopp från reservationsanslaget till torrlägningsföretag, ägnade att motverka arbetslösheten, nämligen respektive omkring 733,100, 2,560,000, 1,920,400, 914,960, 595,560, 362,690 och 191,250 kronor.

Vad angår den för budgetåret 1939/40 medgivna bidragstilldelningen må nämnas, att Kungl. Maj:t den 30 december 1939 föreskrivit, att lantbruksstyrelsen finge under sagda budgetår bevilja bidrag från anslaget med högst 2,000,000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att statens avdikningsanslag för nästa budgetår måtte uppföras med 3,800,000 kronor samt att bidragstilldelningen från anslaget för samma budgetår måtte bestämmas till högst 6,000,000 kronor. Styrelsen har härvid anfört huvudsakligen följande.

Under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t beviljat bidrag från ifrågavarande anslag till 11 företag med tillhopa 669,690 kronor. Lantbruksstyrelsen har under samma budgetår beviljat bidrag från anslaget till 365 företag med tillhopa 1,999,900 kronor. Under budgetåret 1939/40 har sålunda beviljats bidrag från statens avdikningsanslag med sammanlagt 2,669,590 kronor.

Därjämte har lantbruksstyrelsen hos Kungl. Maj:t tillstyrkt beviljande av statsbidrag till 10 företag med tillhopa 49,620 kronor. Vid ingången av budgetåret 1940/41 funnos hos lantbruksstyrelsen inneliggande ansökningar om

statsbidrag till 1,060 torrlägningsföretag, representerande ett bidragsbelopp av omkring 4,500,000 kronor. Utöver nämnda ansökningar torde under budgetåret nya ansökningar kunna förväntas inkomma i ungefärligen samma omfattning som under det sist förflutna budgetåret eller till ett sammanlagt belopp av omkring 3,800,000 kronor. För tillgodoseende under löpande budgetår av samtliga såväl föreliggande som under året motsedda ansökningar skulle sålunda erfordras en bidragstilldelning av $(49,620 + 4,500,000 + 3,800,000 =)$ 8,349,620 kronor eller i runt tal 8,300,000 kronor. För ändamålet finnes, under förutsättning att det för beredskapsändamål avsedda beloppet å 5,000,000 kronor icke kommer att tagas i anspråk, tillgängligt bidrag från statens avdikningsanslag till ett belopp av endast 1,800,000 kronor. Av för budgetåret 1940/41 föreliggande och påräknade ansökningar om statsbidrag beräknas sålunda ansökningar å ett belopp av $(8,300,000 - 1,800,000 =)$ 6,500,000 kronor bli överförda till budgetåret 1941/42.

Jämväl under budgetåret 1941/42 torde nya ansökningar om statsbidrag kunna förväntas inkomma till ett belopp av omkring 3,800,000 kronor. För tillgodoseende under budgetåret 1941/42 av ansökningar om statsbidrag skulle under nyssnämnda förutsättning erfordras i runt tal $(6,500,000 + 3,800,000 =)$ 10,300,000 kronor. Till undvikande av att, såsom tidigare varit fallet, ansökningarna om statsbidrag på grund av brist på medel hopas i lantbruksstyrelsen och till kännbar olägenhet för avdikningsverksamheten bli avgjorda först efter flera års väntan, synes bidragstilldelningen böra så avvägas, att nämnda anhopning av torrlägningsärenden hos lantbruksstyrelsen må kunna successivt minskas. Ur denna synpunkt torde bidragstilldelningen från anslaget under budgetåret 1941/42 icke böra sättas lägre än till 6,000,000 kronor. Även med en bidragstilldelning av denna storleksordning torde det i varje fall icke bli möjligt att tillgodose andra än de med hänsyn till nyttighetsgraden mest angelägna företagen.

Under budgetåret 1941/42 torde utbetalningarna från anslaget böra beräknas till i runt tal 3,800,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Balansen av antalet oavgjorda ansökningar om bidrag från statens avdikningsanslag har — enligt vad en jämförelse mellan lantbruksstyrelsens uppgifter nu och i samband med anslagsäskandet för löpande budgetår utvisar — stigit från 736, avseende ett sammanlagt belopp av i runt tal 3,460,000 kronor, den 1 juli 1939 till 1,070, representerande ett belopp av omkring 4,550,000 kronor, den 1 juli 1940. Ehuru det givetvis skulle vara i hög grad önskvärt, att bidragstilldelningen för nästa budgetår avsevärt höjdes i syfte att successivt minska den sålunda förefintliga stora balansen av oavgjorda bidragsansökningar, anser jag mig likväl i nuvarande statsfinansiella situation förhindrad tillstyrka att så sker. Därest bidragstilldelningen bestämmes till samma belopp som för innevarande budgetår eller 1,800,000 kronor, synes medelsanvisningen under avdikningsanslaget även för nästa budgetår kunna begränsas till 2,000,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) medgiva, att under budgetåret 1941/42 må beviljas statsbidrag från statens avdikningsanslag å tillhopa högst 1,800,000 kronor;

2) till *Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,000,000.

[137.] **16. Grundförbättringar: Bidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m., förslagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 1,600,000 kronor. Härjämte har Kungl. Maj:t medgivits att för år 1941 bevilja statsanslag intill 2,200,000 kronor för utlämnande av statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. Riksdagen har vidare medgivit, att Kungl. Maj:t må, under för allmän beredskapsstat gällande förutsättningar, under år 1941 bevilja statsanslag för ifrågavarande ändamål intill 1,500,000 kronor utöver nyssnämnda belopp av 2,200,000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande användningen av förevarande anslag hänvisas till statsliggaren sid. 650.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 2,200,000 kronor samt att bidragstilldelningen från anslaget för år 1942 måtte bestämmas till likaledes 2,200,000 kronor. I skrivelsen har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Från och med 1927 har riksdagen årligen anvisat anslag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk. Anslaget har sedan 1931 fått tagas i anspråk jämväl för stenröjning och sedan 1935 också för jordkörning å dylika jordbruk genom påförande av mineraljord på myrjord. Från och med 1940 må från anslaget utgå bidrag jämväl till fördjupning av avloppsdiken å ofullständiga jordbruk. De för ifrågavarande ändamål anvisade medlen ha rönt synnerligen stark efterfrågan och inkomna ansökningar om bidrag ha hittills endast delvis kunnat tillgodoses, såsom närmare belyses av följande tabell, i vilken anges *dels* storleken av de belopp, som enligt riksdagens medgivande för respektive kalenderår fått användas för bidragstilldelning, och *dels* de belopp, varmed bidrag söks.

År	Bidragstilldelning		Specifikation över för olika ändamål sökt bidragstilldelning				
	med-given kronor	sökt kronor	Ny- odling kronor	Betes- förbättring kronor	Sten- röjning kronor	Jord- körning kronor	Avlopps- förbättring kronor
1928	400,000	1,873,980	1,583,830	290,150	—	—	—
1929	800,000	2,159,510	1,763,240	396,270	—	—	—
1930	1,000,000	1,924,800	1,462,780	462,020	—	—	—
1931	1,100,000	2,168,390	1,439,860	578,810	150,320	—	—
1932	1,200,000	2,538,470	1,486,150	723,930	328,390	—	—
1933	1,200,000	2,785,920	1,583,520	786,320	416,080	—	—
1934	1,200,000	3,441,500	1,810,630	1,037,960	592,910	—	—
1935	1,300,000	3,713,980	1,813,960	1,172,290	596,930	140,800	—
1936	1,500,000	3,808,960	1,739,000	1,327,570	628,150	114,240	—
1937	1,500,000	3,600,800	1,595,900	1,125,170	700,360	179,370	—
1938	1,950,000	3,458,270	1,515,610	1,059,030	719,640	163,990	—
1939	2,000,000	3,229,090	1,354,880	1,077,900	671,920	124,390	—
1940	2,500,000	5,038,610	1,853,530	1,832,760	992,900	175,240	184,180

Anledningen till den betydande ökningen för 1940 av bidragsansökningarna torde huvudsakligen vara att finna i de gynnsamma villkor för bidragstagarna, som med ingången av 1940 trätt i kraft. Vad beträffar det belopp å 2,200,000 kronor, som Kungl. Maj:t må under 1941 bevilja såsom statsanslag för utlämnande av bidrag, kan likaledes förväntas, att ansökningar om bidrag inkomma i sådan omfattning att sagda belopp kommer att visa sig otillräckligt.

För 1942 läser någon minskning i ansökningarna om bidrag icke vara att förutse. Med hänsyn till det statsfinansiella läget finner sig emellertid styrelsen icke böra föreslå större bidragstilldelning för nämnda år än för 1941, eller 2,200,000 kronor. Fördelningen av beloppet på de med detsamma avsedda olika ändamålen torde liksom för 1940 och 1941 böra bestämmas av Kungl. Maj:t. Då utbetalningarna av statsbidrag under budgetåret 1941/42 torde kunna beräknas till samma belopp, som under 1942 må kunna beviljas som bidrag eller 2,200,000 kronor, synes medelsanvisningen för nästa budgetår böra bestämmas till sagda belopp.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts ha ansökningarna om bidrag för ifrågavarande ändamål ökats i sådan omfattning, att den för år 1940 medgivna bidragstilldelningen, 2,500,000 kronor, endast utgjorde omkring 50 procent av det totala belopp, varmed bidrag för året söktes. Härtill kommer, att sagda bidragstilldelning av statsfinansiella skäl icke togs i anspråk till större belopp än 2,300,000 kronor. Med hänsyn till nu angivna förhållanden och då ifrågavarande bidragsverksamhet är av stor betydelse såsom ett led i strävandena att bereda de mindre jordbruket större bärkraft, anser jag mig böra tillstyrka en höjning av bidragstilldelningen för år 1942 till samma belopp som för år 1940 eller 2,500,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma angående medlens fördelning på olika ändamål. Vad beträffar det anslag, som må erfordras för utbetalningar av bidrag under nästa budgetår, synes detta i betraktande av medelsåtgången under de senast förflutna tre budgetåren — respektive 783,636, 1,687,032 och 1,106,499 kronor — icke behöva bestämmas till högre belopp än för löpande budgetår eller 1,600,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må för år 1942 bevilja statsanslag intill 2,500,000 kronor för utlämnande av statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m.;

2) till *Grundförbättringar: Bidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,600,000.

[138.] **17. Grundförbättringar: Bidrag till täckdikningar, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 200,000 kronor. Med anledning av att, på sätt nedan angives, fråga väckts angående viss omläggning av ifrågavarande bidragsverksamhet, torde följande redogörelse

få lämnas för denna verksamhets uppkomst och nuvarande utformning ävensom i samband därmed beröras villkoren för lån från täckdikningslånefonden.

I två vid 1933 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 131 och II: 294) föreslogs, bland annat, att av det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till arbetslöshetens bekämpande ett belopp av förslagsvis intill 1,000,000 kronor måtte få disponeras för bidrag till jordbrukare för utförande av täckdikningar. I motionerna anfördes, att det syntes böra ankomma på centralorganet för arbetslöshetshjälpen att bestämma storleken av de allmänna bidrag, som därvid skulle utgå. Att bidragen borde stanna vid en fjärdedel eller måhända en tredjedel av de sammanlagda kostnaderna ansågs uppenbart.

Vidare hemställdes i en vid samma riksdag väckt motion (II: 35), bland annat, att riksdagen måtte för budgetåret 1933/34 bevilja ett extra förslagsanslag å 2,000,000 kronor att utgå som bidrag till täckdikningsföretag med högst 50 procent av den verkliga kostnaden. Till stöd för sistnämnda motion anfördes, bland annat, att utökade täckdikningsföretag skulle medföra selsättning för ett mycket stort antal arbetslösa och samtidigt befordra möjligheten till utökning av sådan växtodling, som kunde bidraga till minskat behov av kraftfoderimport.

Med anledning av förenämnda motioner föreslog särskilda utskottet i utlåtande nr 17, att statsbidrag måtte få utgå med högst 25 procent av kostnaderna för täckdikningsföretag. Utskottet biträdde emellertid icke den i de förstnämnda motionerna uttalade meningen, att centralorganet för arbetslöshetshjälpen skulle bestämma bidragen. För den del av kostnaderna, vartill bidrag icke beviljades, borde täckdikningslån i vanlig ordning kunna erhållas. Enligt utskottets förslag, framlagt i utlåtande nr 22, skulle anslaget för bidrag till täckdikningar för budgetåret 1933/34 med beteckning reservationsanslag uppföras bland anslag, avseende Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, under rubriken Anslag till allmänna arbeten.

I enlighet med vad särskilda utskottet sålunda föreslagit anvisade 1933 års riksdag för nämnda budgetår till Bidrag till täckdikningar ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Kungörelse angående statsbidrag till täckdikning utfärdades av Kungl. Maj:t den 30 juni 1933 (nr 434), vilken kungörelse sedermera ändrats genom kungörelsen den 30 juni 1937 (nr 572).

Enligt för ifrågavarande statsbidrag sålunda gällande bestämmelser kan bidrag utlämnas åt ägare eller brukare av åker eller annan odlad jord för verkställande av täckdikning samt utgå med belopp, motsvarande högst 25 procent av den beräknade kostnaden för företaget. Under ett och samma år må statsbidrag emellertid icke beviljas till så högt belopp, att detta, jämte bidragstagaren under året beviljat lån från täckdikningslånefonden, överstiger 5,000 kronor. Ej heller må någon inneha statsbidrag och häfta i skuld för täckdikningslån till högre belopp sammanlagt än 10,000 kronor där ej Kungl. Maj:t i särskilt fall på framställning av lantbruksstyrelsen medger ökning av beloppet. Sammanlagda beloppet av statsbidrag och täckdikningslån får högst uppgå till, där fråga är om täckdikning med rör, hela den beräknade kostnaden, dock ej mer än 500 kronor för hektar av den jord, som är avsedd att förbättras genom företaget, samt, där fråga är om täckdikning med annat material, fyra femtedelar av den beräknade kostnaden, dock högst 350 kronor för hektar av sådan jord, som nyss sagts. Vid beräkning av kostnaden skola gällande bestämmelser angående täckdikningslån

i tillämpliga delar lända till efter rättelse. I den mån så lämpligen kan ske, bör hänsyn vid beviljandet tagas till önskvärdheten att genom bidrags beviljande lindra eller motverka rådande arbetslöshet. Sedan statsbidrag beviljats, skall arbetet utan uppskov igångsättas.

Såsom nämnts skola vid beräkning av täckdikningskostnad gällande bestämmelser angående täckdikningslån i tillämpliga delar lända till efter rättelse. Enligt dessa bestämmelser må kostnad för beredande av till täckdikningen hörande öppet eller täckt avlopp jämte erforderliga rör inräknas i kostnaden, endast när arbetet är av mindre omfattning. Framhållas må emellertid, att till arbeten av sistberörda art numera kan beviljas bidrag från statens avdikningsanslag även för det fall att förslaget till sådant företag icke upprättats vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen. Bidraget kan därvid utgå med högst hälften av den för företaget godkända kostnaden. Bestämmelser härom äro intagna i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 431) angående villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag.

Beträffande villkoren för statsbidrag till täckdikning må slutligen nämnas, att hushållningssällskap, som för handhavandet av här ifrågakvarande verksamhet nödgas anlita extra arbetskraft, må på framställning kunna av Kungl. Maj:t, i den mån skäl därtill äro, tillerkännas bidrag av statsmedel till kostnaderna härför.

Vid 1913 års riksdag beslöts inrättandet av täckdikningslånefonden och antogos allmänna bestämmelser för utlåningen ur fonden. Numera gäller i detta avseende kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 332) angående villkoren för lån från täckdikningslånefonden med däri genom kungörelserna nr 358/1921, 239/1922, 84/1930, 306/1933, 636/1937 och 434/1939 gjorda ändringar.

Täckdikningslån må icke under något år beviljas låntagare till högre belopp än 5,000 kronor. Låntagare må icke på grund av särskilda täckdikningslån samtidigt häfta i skuld till högre belopp än 10,000 kronor, Kungl. Maj:t dock obetaget att i särskilda fall på framställning av lantbruksstyrelsen medgiva ökning av sistnämnda belopp till högst 15,000 kronor. Täckdikningslån, som lämnas för täckdikning med rör, må kunna uppgå till hela den beräknade kostnaden, dock ej till mer än 500 kronor för hektar av den jord, som är avsedd att förbättras genom företaget. För täckdikning med annat material må täckdikningslån ej lämnas till högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden och ej heller överstiga 350 kronor för hektar av sådan jord, som nyss sagts. Lån för täckdikning med annat material än rör må icke lämnas annat än där marken är synnerligen lämpad härför eller hinder för användande av rör förefinnes.

Statslån från fonden må av hushållningssällskap under tre år från lyftningsdagen innehas räntefritt och utan amortering. Sedan lånet innehafts under sagda tre år, skall vid utgången av vart och ett av de därpå följande tolv åren dels återbetalas en tolfedel av det ursprungliga lånebeloppet dels ock gäldas ränta efter fyra procent för år å oguldet kapitalbelopp.

Jämlikt beslut av 1920 års riksdag får ur täckdikningslånefonden årligen beviljas lån intill ett belopp av 2,000,000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1940 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget till bidrag till täckdikningar måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 200,000 kronor. Styrelsen har härvid anfört i huvudsak följande.